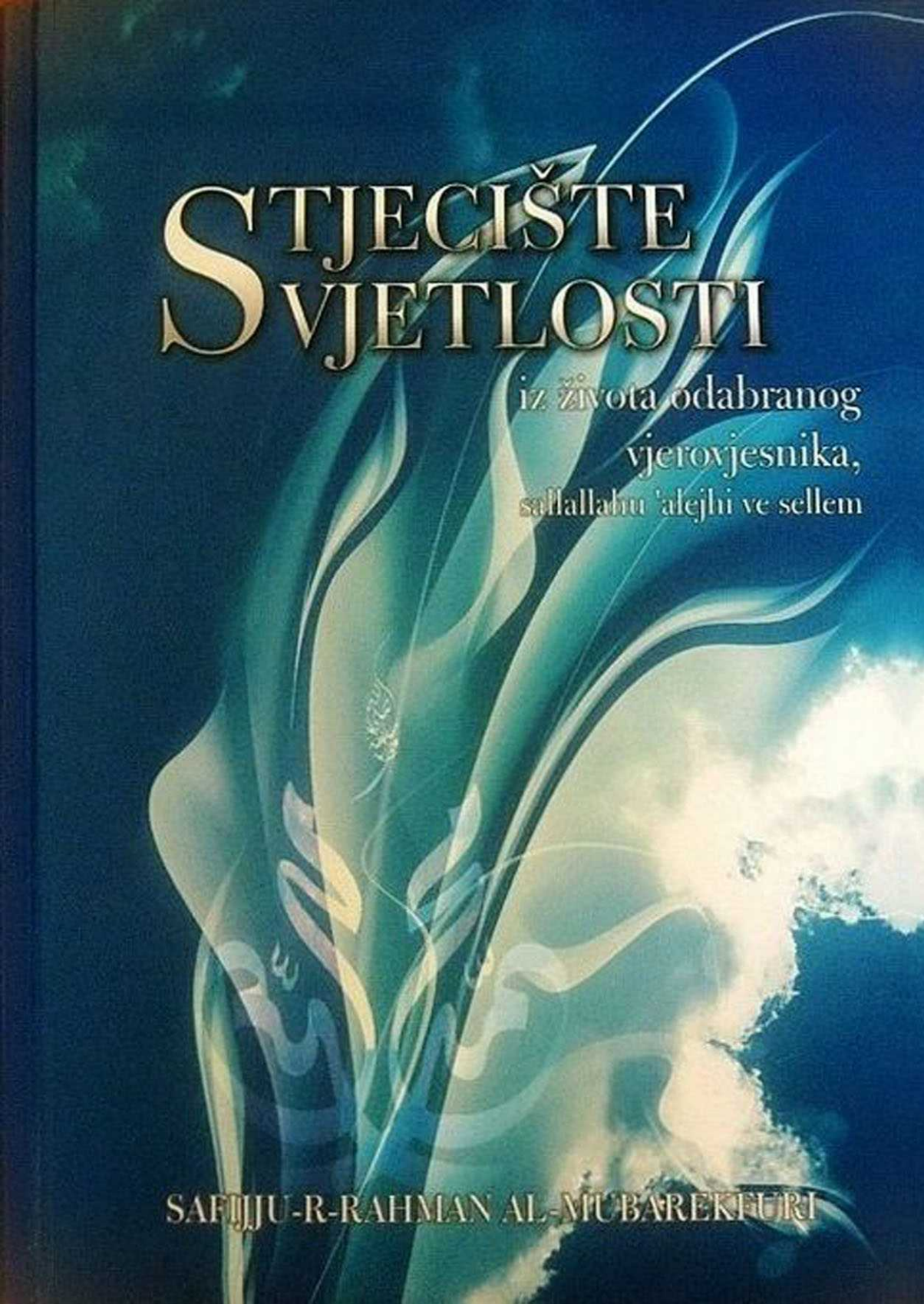
STJECIŠTE SVJETLOSTI
iz života odabranog vjerovjesnika,
sallallahu 'alejhi ve sellem
SAFIJJU-R-RAHMAN AL-MUBAREKFURI

Naslov originala:
Ravdatu-l-envari fi sireti en-Nebijji el-muhtar,

Autor:
Safijju-r-Rahman el-Mubarekfuri

Prijevod sa arapskog:
Elvedin Huseinbašić, prof.

Redaktura prijevoda:
Mr. Safet Kuduzović
Emir Demir, prof.

Lektura prijevoda:
Midhat Kasap, prof
Fatima Alihodžić, prof.

DTP:
Teufik Mešić

Dizajn korice:
Adis Bajramović

Štampa:
Amos graf, Sarajevo

Izdavač:
Islamski vakuf

Tiraž: 300

CIP - Katalogizacija u publikaciji
Nacionalna i univerzitetska biblioteka
Bosne i Hercegovine, Sarajevo

28 - 31 : 929

Muhammad el - MUBAREKFURI, Safijju - r - Rahman
Stjecište svjetlosti : iz životopisa odabranog
vjerovjesnika / Safijj u - R- Rahman al - Mubarekfuri ;
(prijevod sa arapskog Elvedin Huseinbašić) . -
Sarajevo : Islamski vakuf, 2008. - 256 str. ; 24 cm

Prijevod djela: Ravdatu- l -envari fi sireti
en - Nebijji el - muhtar. - Bibliografske i druge
bilješke uz tekst

ISBN 978 - 9958 - 9029 - 0 - 1

I. El - Mubarekfuri, Safijjurrahman vidi el
Mubarekfuri, Safijju - r - Rahman. - II. Al -
Mubarekfuri, Safijju - r - Rahman vidi el
Mubarekfuri, Safijju - r - Rahman

COBIS . BH - ID 16884998

STJECIŠTE SVJETLOSTI

IZ ŽIVOTOPISA ODABRANOG VJEROVJESNIKA,

sallallahu 'alejhi ve sellem

روضة الأنوار في سيرة النبي المختار ﷺ

SAFIJJU-R-RAHMAN AL-MUBAREKFURI

Sarajevo, 1429 / 2008.

بسم الله الرحمن الرحيم

U ime Allaha, Milostivog, Samilosnog!

Sva hvala pripada Allahu, Gospodaru svjetova. Neka je salavat i selam na najboljeg poslanika i posljednjeg vjerovjesnika - Muhammeda, iskrenog i pouzdanog, poslanog svim ljudima i džinnima, neka je salavat i selam na njegovu porodicu, ashabe - prenositelje vjere i na sve one koji ih slijede u dobru; imame, uputitelje, da'ije, bogobojazne, dobre i sve koji ih slijede do Sudnjega dana.

Poslanikov životopis - *sira* je jedna od nauka s najčasnijim i najuzvišenijim ciljem. Proučavajući je musliman spoznaje svoju vjeru i svog Poslanika, *sallallahu 'alejhi ve sellem*, njegovo časno porijeklo, rod, teret poziva Allahu, *'azze ve dželle*, i Njegovoj vjeri, te zašto je baš njemu dostavljena Objava. Zatim, spoznaje Poslanikovo, *sallallahu 'alejhi ve sellem*, neprekidno zalaganje i pretrpljene teškoće i iskušenja na tom putu. Uz to, spoznaje pomoć koja mu je pružena u vidu nevidljivih vojski gajba - plemenitih i čestitih meleka, davanjem odgovarajućih povoda, spuštanjem berićeta, mu'džizama...

Od davnina do današnjih dana siri kao nauci poklanjana je velika pažnja; o njoj se pisalo, raspravljalo i govorilo, jer je to postupak koji proističe iz čvrstog imana, ljubavi i požrtvovanosti u vjeri. Međutim, većina pisaca o siri nije dovoljno posvetila dužnu pažnju provjeri i kritičkom osvrtu, uvrstili su u svoja djela što su smatrali podobnim, ili što im se činilo lijepim i privlačnim, ne osvrćući se na vjerodostojnost toga. Štaviše, u nekim slučajevima uvrstili su predaje koje se kose s principima vjere i s razumom.

S obzirom na sve to, neki prijatelji predložili su mi da napišem novu knjigu,[1] osrednje veličine, u koju će biti uvršteno samo ono o čemu se slažu učenjaci sire i što im je poznato, vodeći računa da bude dostupna za mladi naraštaj - učenike i da bude daleko od zabluda i nebuloza.

Zamolio sam Allaha, *'azze ve dželle*, da me uputi i počeo s pisanjem djela. Kao izvore koristio sam: Kur'an, provjerene tefsire, hadiske zbirke, knjige o siri, unutrašnje i vanjske indicije i svjedočenja.

Trudio sam se, koliko je bilo moguće, prenijeti izraze i riječi korištene u predajama i govoru prvih učenjaka. Želio sam biti kratak i precizan. Nadam se da sam, bar približno, ispunio taj cilj.

1 Prije ovog autor je napisao djelo *Džennetski napitak* i ono je već prevedeno na bosanski jezik. (op. prev.)

Molim Allaha, *'azze ve dželle*, da ovo djelo učini korisnim za muslimane i da rad na njemu učini iskrenim. Neka je salavat i selam na najbolje stvorenje, Muhammeda, *sallallahu 'alejhi ve sellem.*

Safiju-r-Rahman el-Mubarekfuri

1/1/1414/h.god.

MUHAMMEDOVO, SALLALLAHU 'ALEJHI VE SELLEM, PORIJEKLO, ODRASTANJE I ŽIVOT PRIJE POSLANSTVA

Plemenito porijeklo

On je najčasnije Allahovo stvorenje, najodabraniji poslanik, Pečat svih vjerovjesnika, Muhammed ibn Abdullah ibn Abdu-l-Muttalib ibn Hašim ibn Abdu-Menaf ibn Kusajj ibn Kilab ibn Murra ibn Ka'b ibn Lu'ejj ibn Galib ibn Fihr ibn Malik ibn en-Nadr ibn Kinane ibn Huzejme ibn Mudrike ibn Iljas ibn Mudar ibn Nizar ibn Me'ad ibn Adnan.

Svi učenjaci se slažu da je Adnan potomak Ibrahimovog sina Ismaila, *'alejhima selam*. Međutim, nije poznat je broj predaka između Ismaila, *'alejhi selam*, i Adnana, samim tim ni njihova imena nisu poznata.

Njegova majka je Amina, kćerka Vehba ibn Abdu-Menafa ibn Zuhra ibn Kilaba. Kilab je peti u Poslanikovu, *sallallahu 'alejhi ve sellem*, rodoslovu, s očeve strane. Njegovi otac i majka su, prema tome, iz jedne loze. Zajednički predak im je Kilab. Kilabovo ime je Hakim, a neki kažu 'Urve. Često je lovio s psima, pa je tako i dobio nadimak.[2]

Pleme

Poslanik, *sallallahu 'alejhi ve sellem*, potječe iz plemena Kurejš. To pleme poznato je po plemenitosti, časti, ponosu i posebnom položaju među Arapima. Kurejš je nadimak Fihra ibn Malika, ili En-Nadra ibn Kinane.

Pripadnici tog plemena bili su ugledni i zauzimali su važne funkcije u svoje vrijeme. Kusajj, kome je ime Zejd, posebno se isticao. Prvi je Kurejšija koji je preuzeo brigu o Ka'bi. Brinuo je o pokrivaču Ka'be i bio je ka'benski ključar, otvarao je vrata kome i kada je htio. On je nastanio Kurejšije u mekkansku dolinu i u samu Mekku. Prije toga stanovali su u predgrađu, pomiješani s drugim plemenima. On je uveo *sikaje* i *rifade*. *Sikaje* je napajanje hadžija sokom od hurmi, meda, grožđica i sl. To su spremali u kožnim mješinama.

2 *Kilab* je oznaka za množinu i znači *psi*. (op. prev.)

Rifade je hrana za hodočasnike u vrijeme hadždža. Sagradio je kuću sjeverno od Ka'be, poznatu pod imenom *Daru-n-nedve.* U toj kući Kurejšije su održavale sastanke, u njoj je bio centar društvenog života, svi brakovi sklapani su u toj kući, svi dogovori su tu sklapani. Bio je zadužen za zastavu i vođstvo. Ratnu zastavu podizao je on lično. Bio je plemenit, inteligentan i utjecajan u narodu.

Porodica

Poslanikova, *sallallahu 'alejhi ve sellem*, porodica poznata je po nazivu Hašimijje, po pradjedu Hašimu. Hašim je naslijedio funkcije Kusajja, *rifade* i *sikaje.* Nakon njega to je naslijedio njegov brat El-Muttalib, a nakon El-Muttaliba to su preuzela Hašimova djeca i to je trajalo sve do pojave islama. Hašim je bio najveći čovjek svoga vremena. Drobio je hljeb s mesom i tako pripremao jelo zvano *serid* [3] koje je ostavljao drugima da jedu. Zbog toga je prozvan Hašim,[4] a ime mu je 'Amr. On je uveo običaj dva putovanja, jedno zimi u Jemen, drugo ljeti u Šam. Prozvan je *Prvakom Doline.*

Pripovijeda se da je prolazio kroz Jesrib [5] na putu za Šam. U Jesribu se oženio Selmom, 'Amrovom kćerkom, iz plemena Benu Adijj ibn en-Nedždžar. Ostao je uz nju neko vrijeme i potom nastavio putovanje prema Šamu. Ona je ostala trudna, a on je umro u Palestini, u mjestu Gazza. U Medini je Selma rodila sina i dala mu ime Šejbe,[6] zbog pramena sijede kose koji je imao po rođenju. Dijete je odrastalo u Medini uz majčinu rodbinu. Njegova rodbina u Mekki nije za njega znala sve do njegove sedme ili osme godine. Tada je za njega saznao amidža El-Muttalib. Otišao je po njega i doveo ga u Mekku. Kada su ga ljudi vidjeli, mislili su da je El-Muttalibov rob, pa su rekli Abdu-l-Muttalib – El-Muttalibov rob, i po tome je ostao poznat.

Abdu-l-Muttalib je bio najzgodniji, najljepši i najugledniji muškarac. U Mekki je, u to vrijeme, doživio počasti kao niko do tada. Bio je kurejšijski prvak i predvodnik kurejšijske karavane. Bio je plemić i dobrotvor. Zbog darežljivosti dobio je nadimak *Fejjad.* [7] Svi su mu se pokoravali. Hrana s njegove sofre dijeljena je siromasima, divljači i pticama. Zbog toga su ga prozvali *Onaj koji hrani ljude u dolini, a divljač i ptice na planini.* Bio je počašćen iskopavanjem Zemzema. U snu mu je naređeno da ga iskopa i opisano mu je mjesto gdje se nalazi. Kada su protjerani iz Mekke, pleme Džurhum je zatrpalo izvor Zemzem vode.

3 Jelo slično popari. (op. prev.)

4 Hašim znači *onaj koji drobi hljeb*. (op. prev.)

5 Tako se zvala Medina prije Hidžre. (op. prev.)

6 Šejbe - onaj koji je sijed. (op. prev.)

7 Fejjad znači iznimno blagodaran. (op. prev.)

U njegovom vremenu desio se događaj poznat kao *El-Fil - Slon.* Abraha el-Ešrem krenuo je u pohod na Mekku sa šezdeset hiljada vojnika Abesinaca u namjeri da sruši Ka'bu. Imao je i nekoliko slonova. Kada je stigao u dolinu Muhasser, između Muzdelife i Mine i pripremio se za napad. Allah, *'azze ve dželle,* je na njih poslao ptice ebabil koje su na njih bacale grumenje pečene gline, pa ih je On učinio kao lišće koje su crvi izgrizli. To se dogodilo manje od dva mjeseca prije Poslanikovog, *sallallahu 'alejhi ve sellem,* rođenja.

Poslanikov, *sallallahu 'alejhi ve sellem,* otac Abdullah bio je najbolje, najčednije i najdraže Abdu-l-Muttalibovo dijete. Trebao je da bude prinesen kao žrtva. To se dogodilo tako što su Kurejšije počele da se spore s Abdu-l-Muttalibom o izvoru Zemzem, kada je iskopan. On se zavjetovao, ako mu Allah, *'azze ve dželle,* podari deset sinova, da odrastu i štite ga, da će jednog prinijeti kao žrtvu. Kada se ispunilo što je tražio i na što se zavjetovao, izvlačenjem je birao koji će biti žrtvovan. Izvučen je bio Abdullah. Otišli su do Ka'be da ga zakolje, ali, Kurejšije su ga spriječile, naročito, njegova braća i rodbina. Iskupio ga je sa stotinu deva. Poslanik, *sallallahu 'alejhi ve sellem,* je potomak dvojice koji su trebali biti žrtvovani: Ismaila, *'alejhi selam,* i Abdullaha. Potomak je dvojice koji su iskupljeni: Ismail, *'alejhi selam,* je iskupljen ovnom, a Abdullah stotinom deva.

Abdu-l-Muttalib je Aminu, Vehbovu kćerku, izabrao Abdullahu za suprugu. Bila je najplemenitija i najuglednija Kurejšijka. Njen otac bio je časna roda i ugledan u plemenu Benu Zuhra. Isprosili su je za njega i oni su sklopili brak. Ona je u Mekki i zanijela Poslanika, *sallallahu 'alejhi ve sellem.*

Nedugo nakon toga Abdu-l-Muttalib ga je poslao u Medinu, ili u Šam, da trguje. Umro je u Medini, na povratku iz Šama. Ukopan je u kući En-Nabige ez-Zubjanija. To se dogodilo prije Poslanikovog, *sallallahu 'alejhi ve sellem,* rođenja, po ispravnom mišljenju.

Rođenje

Poslanik, *sallallahu 'alejhi ve sellem,* je rođen u *Godini slona,* devetog, neki kažu dvanaestog rebi'u-l-ewela, u ponedjeljak ujutro, u plemenu Benu Hašim, u Mekki. Pretpostavlja se da je prvi datum tačan, mada je drugi češće spominjan. Taj datum odgovara 22. aprilu 571. godine.

Babica mu je bila Eš-Šifa, Amrova kćerka, majka Abdu-r-Rahmana ibn 'Awfa. Kada ga je rodila, iz njegove majke je izašlo svjetlo, tako jako da je obasjalo dvorove u Šamu. Odmah po rođenju poslala je glasnika da prenese radosnu vijest Abdu-l-Muttalibu. On je došao radostan, uzeo ga, unio u Ka'bu, zahvalio Allahu, *'azze ve dželle,* proučio dovu i nazvao ga Muhammed,

sa željom da bude hvaljen.[8] Priredio je akiku,[9] sedmi dan ga je obrezao i nahranio ljude prema tadašnjem arapskom običaju.

Njegova dadilja bila je Ummu Ejmen, zvana *Abesinski Blagoslov*, oslobođena robinja njegovog oca Abdullaha. Ona je ostala s njima, primila je islam i učinila hidžru. Umrla je pet ili šest mjeseci nakon Poslanikovog, *sallallahu 'alejhi ve sellem*, preseljenja na Ahiret, *radijallahu 'anha*.

Dojenje

Nakon majke, njegova prva dojilja bila je Suvejbe. Ona je Ebu Lehebova oslobođena robinja. Imala je dojenče po imenu Mesruh. Prije Poslanika, *sallallahu 'alejhi ve sellem*, bila je dojilja Hamze ibn Abdu-l-Muttaliba, *radijallahu 'anhu*, a nakon njega Seleme ibn Abdu-l-Eseda el-Mahzumija. Oni su mu braća po mlijeku.

Ebu Leheb je oslobodio Suvejbu kada je čuo da je Poslanik, *sallallahu 'alejhi ve sellem*, rođen, ali kada ga je Poslanik, *sallallahu 'alejhi ve sellem*, pozvao u islam Ebu Leheb je postao njegov najveći neprijatelj.

Boravak u plemenu Benu Sa'd

Arapski običaj je bio slati novorođenčad u sela i naći im dojilju, da bi ih udaljili od gradskih neprilika dok ne stasaju i da bi učili izvorni arapski jezik već u kolijevci.

U Mekku su, po Allahovoj, *'azze ve dželle*, odredbi, došle žene iz plemena Benu Sa'd ibn Bekr ibn Hevazin da traže djecu za dojenje. Nijedna nije htjela prihvatiti Poslanika, *sallallahu 'alejhi ve sellem*, zbog toga što je bio siroče, a nuđen je svima. Jedna od njih, Halima, Ebu Zuvejbova kći, *radijallahu 'anha*, nije našla nijedno dojenče, pa je uzela njega. To je za nju bio veliki dobitak i sreća koju su nakon toga i drugi željeli.

Haliminom ocu Ebu Zuvejbu bilo je ime Abdullah el-Haris. Ime njenog muža je El-Haris ibn Abdu-Uzza. Oba vode porijeklo od Sa'da ibn Bekra ibn Hevazina. Harisova djeca, Poslanikova, *sallallahu 'alejhi ve sellem*, braća i sestre po mlijeku su: Abdullah, Enisa i Džudama. Džudama je poznatija po nadimku Eš-Šejma. Ona se brinula o Poslaniku, *sallallahu 'alejhi ve sellem*.

8 Muhammed znači onaj koga puno hvale. (op. prev.)

9 *Akika* je klanje dva ovna po rođenju muškog djeteta, a jednog po rođenju ženskog, iz zahvalnosti Allahu. (op. prev.)

Berićet u kući u kojoj je proveo period dojenja

Kuća u kojoj je bio kao dojenče bila je za to vrijeme obasuta berićetom. Evo samo nekoliko podataka u vezi s tim. Halima, *radijallahu 'anha*, je došla u Mekku u danima suše, zbog iznemoglosti i mršavosti, na najsporijem u grupi, zekastom magarcu. Povela je i devu koja nije davala ni kapi mlijeka. Imala je malo dijete koje je plakalo cijelu noć zbog gladi. Dijete nije spavalo, a ni oni nisu spavali zbog njega.

Kada je donijela Poslanika, *sallallahu 'alejhi ve sellem*, i uzela ga u naručje, u grudima se pojavilo mlijeko u izobilju. Poslanik, *sallallahu 'alejhi ve sellem*, se napio koliko je htio, a i njeno dijete napilo se koliko je htjelo. Te noći su zaspali obojica.

Njen muž otišao je do deve i vidio da je vime puno mlijeka. Namuzli su koliko im je trebalo, napili su se i zasitili. Potom su proveli najbolju noć do tada.

Na povratku, Halima, *radijallahu 'anha*, je uzjahala svoga magarca. U naručju je nosila Poslanika, *sallallahu 'alejhi ve sellem*. Magarac je išao tako brzo da je pretekao sve i niko ga nije mogao sustići.

Kada su se vratili kući u pleme Benu Sa'd, njihova sitna stoka vraćala se s pašnjaka sita, punih stomaka i vimena, iako je to bilo najsušnije područje. Muzli su stoku i pili mlijeko, dok drugi nisu imali ni kapi mlijeka.

Stalno su primjećivali dobro i njegovo povećavanje dok nije upotpunjeno dojenje i prošle dvije godine. Tada ga je Halima, *radijallahu 'anha*, odbila od mlijeka. Poslanik, *sallallahu 'alejhi ve sellem*, tada je već bio ojačao.

Vjerovjesnikov, sallallahu 'alejhi ve sellem, boravak u plemenu Benu Sa'd nakon dojenja

Tokom dojenja Halima, *radijallahu 'anha*, je dovodila Poslanika, *sallallahu 'alejhi ve sellem*, majci i porodici svakih šest mjeseci, potom ga vraćala nazad u pustinju u pleme Benu Sa'd. Kada je dojenje okončano dovela ga je majci, ali je izrazila želju da i dalje boravi kod nje zbog dobra i berićeta koje ih je obasulo. Predložila je Poslanikovoj, *sallallahu 'alejhi ve sellem*, majci da boravi kod nje dok ne ojača, jer se bojala da dijete ne oboli od neke mekkanske bolesti. Ona se složila s tim. Halima, *radijallahu 'anha*, se vratila kući radosna i vesela.

Ostao je kod nje još dvije godine. Tada se dogodilo nešto čudno, što je unijelo strah u Halimino i srce njenog muža pa su ga vratili majci. To je bilo otvaranje Poslanikovih, *sallallahu 'alejhi ve sellem*, grudi. Evo kako se to dogodilo.

Otvaranje Poslanikovih, sallallahu 'alejhi ve sellem, grudi

Enes ibn Malik, *radijallahu 'anhu*, je rekao: Poslaniku, *sallallahu 'alejhi ve sellem*, došao je Džibril, *'alejhi selam*, dok se igrao s dječacima, uhvatio ga, onesvijestio, izvadio srce i iz srca izvadio grudvicu. Potom je rekao: *Ovo je šejtanov udio kod tebe!* Nakon toga, oprao je srce u zlatnoj posudi Zemzem vodom, sastavio ga i vratio na mjesto.

Djeca su otrčala do njegove majke po mlijeku i rekli da je Muhammed ubijen. Kada su ga našli promijenio je boju.

Enes, *radijallahu 'anhu*, je govorio: *Vidio sam tragove igle na njegovim grudima.*

Povratak brižnoj majci

Nakon tog događaja vratio se u Mekku. Uz majku u porodici, proveo je oko dvije godine. Nakon toga, majka ga je povela u Medinu rodbini djeda Benu Adijja ibn Nedždžara i da obiđu kabur njegovog oca. S njom su bili njen skrbnik Abdu-l-Muttalib i sluškinja Ummu Ejmen. U Medini su proveli jedan mjesec. Na povratku se razboljela. Njeno zdravstveno stanje se pogoršalo. Umrla je u mjestu *El-Ebva*, između Mekke i Medine. Tu je i ukopana.

Boravak kod osjećajnog djeda

Abdu-l-Muttalib, Poslanikov, *sallallahu 'alejhi ve sellem*, djed vratio ga je u Mekku s velikim bolom u srcu zbog gubitka majke. Zbog toga je prema njemu osjećao sažaljenje i blagost veću nego prema svojoj djeci. Cijenio ga je, davao mu prednost nad svojom djecom, maksimalno ga pazio. Dozvoljavao mu je sjediti na njegovoj posebnoj sjediljci na koju drugi nisu sjedali. Milovao ga je po leđima i radovao se svemu što uradi. Vjerovao je da će, u budućnosti, imati važnu ulogu, ali nakon dvije godine i on je umro. Poslanik, *sallallahu 'alejhi ve sellem*, je tada imao osam godina, dva mjeseca i deset dana.

Boravak kod samilosnog amidže

Skrb o njemu preuzeo je amidža Ebu Talib, brat njegovog oca po ocu i majci. Poklanjao mu je posebnu samilost i ljubav. Nije bio bogat, ali mu je Allah, *'azze ve dželle,* dao berićet pa je hrana za jednog bila dovoljna cijeloj njegovoj porodici. Poslanik, *sallallahu 'alejhi ve sellem,* bio je primjer strpljivosti i zadovoljstva. Zadovoljavao se onim što mu je Allah, *'azze ve dželle,* dao.

Poslanikovo, sallallahu alejhi ve sellem, putovanje u Šam i susret s pobožnjakom Behirom

Ebu Talib je odlučio da krene u Šam s kurejšijskom trgovačkom karavanom. Poslanik, *sallallahu 'alejhi ve sellem,* imao je dvanaest godina, neki kažu dvanaest godina dva mjeseca i deset dana. Rastanak je Poslaniku, *sallallahu 'alejhi ve sellem,* teško pao. Amidža se sažalio i poveo ga sa sobom. Kada su odsjeli, na prilazu Šamu, u blizini grada Busra, u susret im je došao Behira, veliki kršćanski pobožnjak. Prošao je između ljudi, došao do Poslanika, *sallallahu 'alejhi ve sellem,* uzeo ga za ruku i rekao: *Ovo je prvak svjetova, ovo je Poslanik Gospodara svjetova, ovog će Allah poslati kao Milost svjetovima.* Upitali su ga: *Kako to znaš?!* Rekao je: *Kada ste se spuštali s brda svaki kamen i drvo palo je na sedždu, a oni čine sedždu samo poslanicima. Prepoznao sam ga i po poslaničkom pečatu ispod plećke poput jabuke. On je najavljen u našim objavama.* Ugostio ih je i zamolio Ebu Taliba da ga vrati nazad i ne vodi u Šam, jer se bojao da mu Jevreji i Bizantinci ne nanesu kakvo zlo. Ebu Talib ga je vratio u Mekku.

Sukob El-Fidžar - Griješni sukob

El-Fidžar je sukob koji se dogodio na okupljalištu 'Ukkaz između plemena Kurejši Kinan, na jednoj strani, i Kajsajlan, na drugoj strani. Poslanik, *sallallahu 'alejhi ve sellem,* imao je tada dvadeset godina. Sukob je bio žestok i na obje strane bilo je mrtvih. Dogovorili su se da izbroje poginule, pa na čijoj strani bude više poginulih dobit će onoliko krvarina koliko mrtvih ima više. Prestali su ratovati i prešli preko svih neprijateljstva i zla koje je bilo među njima.

Poslanik, *sallallahu 'alejhi ve sellem*, je sudjelovao u tom sukobu tako što je pripremao amidžama strijele.

Taj sukob je nazvan El-Fidžar – Griješni, zbog toga što su njime oskrnavljeni svetost Mekke i svetih mjeseci. Takvih sukoba bilo je četiri, svi su se dogodili u istoj godini. Prva tri okončana su verbalnim raspravama, dok se borba dogodila samo u četvrtom.

Pakt El-Fudul

Nedugo nakon Griješnih sukoba u mjesecu zu-l-hidždžetu sklopljen je pakt El-Fudul.[10] Učesnici su pet kurejšijskih familija: Benu Hašim, Benu El-Muttalib, Benu Esed, Benu Zuhra i Benu Tejm.

Povod paktu bio je neki muškarac iz Zebida koji je donio robu u Mekku. El-'As ibn Vail es-Sehmi kupio je od njega robu, ali je nije isplatio. Čovjek je pozvao upomoć familije: Benu Abdi-d-Dar, Benu Mehzum, Benu Džemh, Benu Sehm i Benu Adijj, ali niko nije ni obratio pažnju na njega. Potom se popeo na brdo Ebu Kubejs i u stihovima opjevao nanesenu nepravdu. Pozivao je ko će mu pomoći da uzme svoje pravo. U vezi s tim pokrenuo se Ez-Zubejr ibn Abdu-l-Muttalib. Sakupio je sve prethodno navedene učesnike pakta u kući poglavara Benu Temima Abdullaha ibn Džud'ana. Sklopili su ugovor i dogovorili da svakome kome god bude nanesena nepravda u Mekki, svejedno bio domaćin ili stranac, pruže podršku sve dok on ne vrati svoje pravo. Potom su otišli kod El-'Asa ibn Vaila es-Sehmija, uzeli ono što je pripadalo čovjeku iz Zebida i vratili mu.

Poslanik, *sallallahu 'alejhi ve sellem*, je, zajedno s amidžama, prisustvovao tom činu. I kada je bio počašćen Objavom rekao je: ***Sudjelovao sam pri sklapanju dogovora u kući Abdullaha ibn Džud'ana. To mi je draže od crvenih deva! Kada bih bio pozvan ponovo na takav skup i u islamu, odazvao bih se!*** [11]

10 Pakt El-Fudul je dogovor o vraćanju nepravedno oduzete imovine, bilo kome. Riječ *fudul* je množina od riječi *fadl* koja, u ovom slučaju, znači *višak* ili *dodatak*. Riječ ima i drugih značenja. Vidi: *El-Muhit*, str. 941. (op. prev.)

11 Ibn Hišam, *Es-Sira*, 1/113 - 135.

Život proveden u radu

Poslanik, *sallallahu 'alejhi ve sellem*, je, kao što je poznato, bio siroče. O njemu je brinuo djed, a nakon djedove smrti amidža. Od oca nije naslijedio ništa što bi ga učinilo samostalnim. Kada je dostigao uobičajene godine za rad, počeo je čuvati ovce s braćom po mlijeku u plemenu Benu Sa'd. I nakon povratka u Mekku čuvao je ovce za nekoliko *kirata. Kirat,* neznatni dio zlatnika, iznosi pola desetine, ili, trećinu osmine zlatnika. To danas, približno, iznosi deset saudijskih rijala.[12]

Čuvanje ovaca u mladosti sunnet je svih vjerovjesnika. Rekao je Poslanik, *sallallahu 'alejhi ve sellem*, jednom prilikom, nakon što je počašćen poslanstvom: ***Svi vjerovjesnici čuvali su ovce.***[13]

Kada je stasao i postao mladić, neki izvori ukazuju da se bavio i kupoprodajom. Preneseno je da je bio ortak Es-Saib ibn ebu es-Saiba. Bio je najbolji saradnik, nije se nadmetao, niti se svađao s njim.

Bio je poznat po krajnjoj povjerljivosti, iskrenosti i čednosti u odnosima s drugim ljudima. Toga se pridržavao na svim životnim poljima, te je zbog toga dobio naziv El-Emin - pouzdan, povjerljiv.

Putovanje u Šam i trgovanje Hatidžinom, radijallahu 'anha, robom

Hatidža, Huvejlidova kći, *radijallahu 'anha*, bila je jedna od žena najplemenitijeg roda i najbogatija Kurejšijka. Davala je svoj imetak trgovcima da rade s njim za platu. Kada je čula za Poslanika, *sallallahu 'alejhi ve sellem*, ponudila mu je da s njenim imetkom otputuje u Šam zbog trgovine i obećala mu najbolju plaću.

Poslanik, *sallallahu 'alejhi ve sellem*, je otišao u Šam s njenim robom Mejserom. Kupovao je i prodavao. Zarada je bila velika, veća nego što je ikada bila. Berićet u imetku bio je veći nego ranije. Kada se vratio u Mekku predao je povjereni mu emanet.

12 Četiri do pet konvertibilnih maraka. (op. prev.)

13 Ibn Madže.

Sklapanje braka s Hatidžom, radijallahu 'anha

Hatidža, *radijallahu 'anha*, je primijetila povjerljivost i berićet koji osvajaju srca. Mejsera joj je ispričao o lijepim i plemenitim osobinama koje je zapazio kod Poslanika, *sallallahu 'alejhi ve sellem.* Kaže se da joj je rekao i za natprirodne događaje koje je vidio, poput, hladovine koju su, na velikoj vrućini, pravila dva meleka.

Hatidža, *radijallahu 'anha*, je osjetila da je u njemu našla ono što je tražila. Poslala je jednu prijateljicu da mu prenese da ona želi da sklopi brak s njim. Poslanik, *sallallahu 'alejhi ve sellem*, se složio s tim. Razgovarao je sa svojim amidžama i oni su je isprosili za njega od njenog amidže 'Amra ibn Eseda.

Brak je sklopljen u prisustvu plemena Benu Hašim i kurejšijskih poglavara. Mehr je iznosio dvadeset mladih deva, a neki kažu šest. Govor pri sklapanju braka održao je njegov amidža Ebu Talib. Zahvalio je Allahu, *'azze ve dželle*, istakao Njegove pohvalne osobine, spomenuo plemenitost Poslanikovog, *sallallahu 'alejhi ve sellem*, roda, njegove odlike, a nakon toga iznio bračni ugovor i pojasnio mehr.

Brak je sklopljen dva mjeseca i nekoliko dana nakon povratka iz Šama. Tada je imao dvadeset i pet godina, dok je Hatidža, *radijallahu 'anha*, po više prihvaćenom mišljenju, imala četrdeset godina. Neki smatraju da je imala dvadeset i osam godina, a ima i drugih mišljenja.

Prije njega bila je udata za A'tika ibn A'iza el-Mahzumija. On je umro i ostala je hudovica. Nakon toga, njom se oženio Ebu Hale et-Tejmi. I on je umro. S njim je imala i dijete. Nakon smrti drugog muža njom su se željeli oženiti kurejšijski velikani, ali je ona odbijala bračne ponude sve dok nije poželjela brak s Poslanikom, *sallallahu 'alejhi ve sellem*, i za njega se i udala. S njim je bila toliko sretna da takvu sreću ljudi mogu samo da priželjkuju.

Ona mu je bila prva supruga. Nije se oženio drugom dok nije umrla. Svu njegovu djecu, osim Ibrahima, kojeg je rodila koptkinja Marija, rodila je Hatidža, *radijallahu 'anha.*

Poslanikova, sallallahu alejhi ve sellem, i Hatidžina, radijallahu 'anha, djeca

Njihova djeca su: El-Kasim, Zejneba, Rukajja, Ummu Kulsum, Fatima i Abdullah. Ima i drugih mišljenja u vezi s njihovim brojem i redoslijedom. Svi sinovi pomrli su u djetinjstvu. Kćeri su dočekale poslanstvo, sve su prihvatile islam i učinile hidžru, *radijallahu 'anhunne*. Ali, sve su umrle prije Poslanika, *sallallahu 'alejhi ve sellem*, osim Fatime, *radijallahu 'anha*, ona je umrla šest mjeseci nakon Poslanikove, *sallallahu 'alejhi ve sellem*, smrti.

Gradnja Ka'be i uzimanje Poslanika, sallallahu alejhi ve sellem, za sudiju

Kada je napunio trideset i pet godina Mekkom je prošla razarajuća bujica koja je udarila oslabljene zidove Ka'be. Kurejšije su bile prinuđene sagraditi je nanovo. Odlučili su u izgradnju utrošiti samo halal imetak. Odbili su da uzmu zaradu stečenu bludom, kamatom, ili bilo kakvom nepravdom. Bojali su se Allahove, *'azze ve dželle*, kazne zbog rušenja ostatka građevine koji nije srušila poplava. El-Velid ibn el-Mugire im je rekao: *Allah ne kažnjava one koji popravljaju!* Potom je otpočeo s rušenjem u čemu su mu se i ostali pridružili. Rušili su sve dok nisu došli do Ibrahimovih, *'alejhi selam*, temelja.

Nakon toga, počeli su podizati zidove. Svako pleme je podizalo jedan dio. Plemići su nosili kamenje na ramenima. Među njima su bili Poslanik, *sallallahu 'alejhi ve sellem*, i njegov amidža El-Abbas, *radijallahu 'anhu*.

Izgradnjom je rukovodio bizantinski arhitekta Bakum. Nisu imali dovoljno halal sredstava za izgradnju na Ibrahimovim, *'alejhi selam*, temeljima. Zbog toga su, otprilike, šest podlaktica ostavili van zidova na sjevernoj strani. Taj dio ogradili su malim zidom da bi se znalo da je dio Ka'be. Ograđeni dio poznat je pod imenom El-Hidžr i El-Hatim.

Kada je trebalo da postave El-Hadžeru el-esved - Crni kamen došlo je do nesuglasica. Sve plemenske vođe htjele su tu čast. Spor je potrajao četiri ili pet dana i prijetio je da se pretvori u krvavi sukob u Haremu. Međutim, Ebu Umejje ibn el-Mugire el-Mahzumi uspio je mudro izbjeći sukob. Bio je najstariji u plemenu Kurejš. Predložio je da za sudiju uzmu prvog čovjeka koji uđe na vrata. Prihvatili su prijedlog i složili se da tako bude.

Allah, *'azze ve dželle*, odredio je da nakon dogovora prvi uđe Poslanik, *sallallahu 'alejhi ve sellem*. Kada su ga ugledali, povikali su: *To je Muhammed, to je povjerljivi! Zadovoljni smo da nam on bude sudija.* Kada je stigao do njih i kada su mu rekli šta se događa, prostro je gornji ogrtač, na njega stavio Crni

kamen i rekao im da svi uhvate kraj ogrtača i podignu kamen. Kada su ga donijeli do određenog mjesta, uzeo ga je i svojom rukom postavio. Bilo je to mudro rješenje koje je zadovoljilo sve strane.

Crni kamen je uzdignut metar i po od tla po kojem se tavafi. Vrata Ka'be su podigli oko dva metra od zemlje kako bi mogao ući samo onaj kome oni dozvole. Zidovi su bili visoki osamnaest podlaktica. Prije te gradnje bili su upola manji. U unutrašnjosti su izgradili šest stubova u dva reda. Izgradili su krov na visini od petnaest podlaktica. Prije toga Ka'ba nije imala ni krov ni stubove.

Život prije vjerovjesništva

Od djetinjstva je bio obdaren zdravim razumom, tjelesnom snagom i čistotom. Posjedovao je pohvalne osobine i karakteristike u mladosti, srednjem i zrelom dobu. Bio je veličanstven primjer ispravnog razmišljanja i pravilnog razlučivanja. Bio je primjer savršenosti u vezi s moralom i moralnim osobinama. Odlikovao se: iskrenošću, povjerenjem, ljudskošću, hrabrošću, pravednošću, mudrošću, čestitošću, skromnošću, zaovoljstvom onim što mu je dato, blagošću, strpljivošću, zahvalnošću, stidom, odanošću, poniznošću i željom da svakom učini dobro. Bio je na vrhuncu dobra i dobročinstva, kao što ga je opisao njegov amidža Ebu Talib:

Licem Bijelca za kišu molimo
on je skrbnik siročadi i hudovica.

Održavao je rodbinske veze, nosio tovare starijih, pomagao one koje su izgubili izvore za preživljavanje dok ne počnu zarađivati, ugošćavao je druge i pružao pomoć nevoljnicima.

Allah, *'azze ve dželle*, ga je čuvao i učinio mu mrskim zablude i loša djela njegovog naroda. Nikada nije prisustvovao manifestacijama posvećenim kumirima, niti svetkovinama u kojima je bilo širka. Nije jeo meso životinje žrtvovane na žrtvenicima, niti one pri čijem je klanju spomenuto ime nekog boga, osim Allaha, *'azze ve dželle*. Nije podnosio zakletvu Latom i Uzzaom, [14] a kamoli da ih dodirne ili im učini kakav obred!

Bio je najudaljeniji od pijenja alkohola i zabava. Nije prisustvovao, čak, ni sijelima na kojima su se zabavljali mladići do kasno u noć i na kojima su se okupljali prijatelji i poznanici u Mekki.

14 Mušrički bogovi u Mekki. (op. prev.)

VJEROVJESNIŠTVO I POZIV U VJERU

Predznaci vjerovjesništva i radosne vijesti

Zbog prethodno navedenog, povećavao se idejni i praktični jaz između Poslanika, *sallallahu 'alejhi ve sellem,* i njegovog naroda. Osjećao je nemir i bojazan zbog nereda i nesretnog života kojim su živjeli. Osjećao je potrebu da se udalji od njih i osami. Razmišljao je kako ih spasiti te nesreće i propasti.

Što je bio stariji povećavali su se nemir, bojazan i želja za osamljivanjem, kao da ga je neko podsticao na osamljivanje i udaljavanje od ljudi. Osamljivao se u pećini na brdu Hira.[15] U njoj se posvećivao obožavanju Allaha, svake godine u ramazanu. Činio je ibadete koji su ostali od Ibrahima, *'alejhi selam.* Nakon završetka mjeseca vraćao se jutrom u Mekku, obavljao tavaf i odlazio kući. To je radio tri godine zaredom.

Kada je napunio četrdeset godina, - to su godine zrelosti kada su poslanici, uglavnom, dobijali poslanice - pojavili su se prvi znakovi poslanstva i radosne vijesti. Sanjao je lijepe istinite snove. Viđao je svjetlost i čuo glasove. Rekao je:

Ja znam kamen u Mekki koji mi je nazivao selam prije poslanstva.[16]

Početak vjerovjesništva i spuštanje objave

U mjesecu ramazanu, u četrdeset i prvoj godini života, dok je boravio u pećini na brdu Hira, spominjao Allaha, *'azze ve dželle,* i obožavao Ga, iznenada je došao Džibril, *'alejhi selam,* s vjerovjesništvom i objavom. Čujmo o tom događaju Aišu, *radijallahu 'anha.* Ona je to prenijela u cijelosti. Rekla je Aiša, *radijallahu 'anha: Prvi vid objave Poslaniku, sallallahu 'alejhi ve sellem, bio je u snovima. Svaki san mu je bio poput praskozorja. Nakon toga je zavolio samoću. Osamljivao se u pećini na brdu Hira. U njoj je činio ibadete Allahu, 'azze ve dželle, nekoliko noći. Nosio je opskrbu dostatnu do povratka kući.*

15 Hira je brdo danas poznato po imenu Džebelu-n-Nur - Brdo Svjetlosti. Udaljeno je oko dvije milje od centra Mekke. Pećina se nalazi pored vrha, ispod njega, na lijevoj strani onoga koji se penje prema njoj. U pećinu se ulazi spuštajući se s vrha brda. Pećina je prikladna, visina je malo manja od četiri metra, a širina malo veća od metar i po.

16 Muslim.

Nakon toga se vraćao Hatidži i ponovo uzimao opskrbu za novi boravak. Tako je radio sve dok mu nije došla Istina u pećini na brdu Hira. Došao mu je melek i rekao: Čitaj! Rekao je: ***Ne znam čitati.*** *Rekao je:* ***Uhvatio me je, stisnuo do boli, zatim me pustio i rekao:*** *Čitaj!* ***Rekao sam: Ne znam čitati. Uhvatio me i stisnuo po drugi put, zatim me pustio i rekao:*** *Čitaj!* ***Rekao sam: Ne znam čitati. Uhvatio me i stisnuo po treći put, ponovo me pustio i rekao:***

اقْرَأْ بِاسْمِ رَبِّكَ الَّذِي خَلَقَ ۞ خَلَقَ الْإِنسَانَ مِنْ عَلَقٍ ۞ اقْرَأْ وَرَبُّكَ الْأَكْرَمُ ۞
الَّذِي عَلَّمَ بِالْقَلَمِ ۞ عَلَّمَ الْإِنسَانَ مَا لَمْ يَعْلَمْ .

Čitaj, u ime Gospodara tvoga koji stvara, stvara čovjeka od ugruška! Čitaj, Gospodar tvoj je najplemenitiji, koji podučava peru, koji čovjeka podučava onome što ne zna. [17]

Poslanik, sallallahu 'alejhi ve sellem, se vratio, srce mu je snažno lupalo. Ušao je kod Hatidže, Huvejlidove kćerke, i rekao: ***Pokrijte me!, pokrijte me!*** *Pokrili su ga i on se smirio. Ispričao je Hatidži šta se dogodilo i rekao joj: Pobojao sam se za sebe. Hatidža mu je rekla: Ne, tako mi Allaha, neće te Allah nikada poniziti! Ti održavaš rodbinske veze, pomažeš nemoćnom, daješ siromašnim, ugošćavaš goste i daješ svoj doprinos u svakom dobru. Povela ga je Vereki ibn Nevfelu ibn Esedu ibn Abdu-l-'Uzzau, njenom amidžiću. On je primio kršćanstvo u džahilijjetu i poznavao je hebrejski jezik. Pisao je od Indžila koliko je Allah htio da piše na hebrejskom jeziku. Ostario je i oslijepio. Hatidža mu je rekla: Amidžiću, saslušaj svoga bratića! Vereka mu reče: Bratiću, o čemu se radi? Poslanik mu je ispričao sve što je vidio. Vereka mu reče: To je izaslanik koji je dolazio Musau. Volio bih da sam u snazi. Volio bih biti živ kada te tvoj narod protjera. Poslanik reče:* ***Zar će oni mene protjerati?!*** *Reče: Da, niko nije donio nešto takvo, a da nije imao neprijatelje. Ako to doživim, pomoći ću te svim što imam! Nedugo nakon toga Vereka je umro, a objava prestala dolaziti.*[18]

Kada je otpočelo vjerovjesništvo i spuštanje objave

Tako je otpočelo vjerovjesništvo i prvo spuštanje objave. To se dogodilo u ramazanu, u noći Lejletu-l-Kadr. Rekao je Allah, *'azze ve dželle:*

17 *El-Alek, 1 - 5.*

18 Buhari.

شَهْرُ رَمَضَانَ الَّذِيَ أُنزِلَ فِيهِ الْقُرْآن

U mjesecu ramazanu spušten je Kur'an.[19]

I rekao je:

إِنَّا أَنزَلْنَاهُ فِي لَيْلَةِ الْقَدْرِ

Mi smo ga spustili u Noći Kadr. [20]

Iz vjerodostojnih hadisa saznajemo da se to dogodilo u ponedjeljak prije zore.

Pošto se Lejletu-l-Kadr nalazi u neparnim noćima zadnjih deset dana ramazana, naučno je potvrđeno da je te godine ponedjeljak bio dvedeset i prvog ramazana. Na osnovu toga možemo zaključiti da je vjerovjesništvo otpočelo u noći dvadeset i prvog ramazana, u četrdeset i prvoj godini Poslanikovog, *sallallahu 'alejhi ve sellem*, života. Taj datum odgovara desetom augustu šesto desete godine. Imao je četrdeset godina šest mjeseci i dvanaest dana, po lunarnom računanju, ili, trideset devet godina tri mjeseca i dvadeset i dva dana po sunčevom računanju vremena.

Prekid, zatim, nastavak objave

Spuštanje objave je prekinuto nakon prvog objavljivanja u pećini na brdu Hira. Prekid je trajao danima. To je Poslanika, *sallallahu 'alejhi ve sellem*, jako rastužilo, ali je taj prekid bio dobar za njega. U tom periodu se smirio, sabrao i pripremio za nešto slično onom što mu se dogodilo i prvi put. Osim toga, zbog prekida objave sa žudnjom je očekivao njen ponovni dolazak.

Nakon susreta sa Verekom ibn Nevfelom vratio se u pećinu na brdu Hira da upotpuni boravak u mjesecu ramazanu. Kada je upotpunio boravak u pećini i kada se završio ramazan, vratio se, po običaju, u Mekku. Bilo je to ujutro, sprva mjeseca šewala.

O tome je Poslanik, *sallallahu 'alejhi ve sellem*, rekao: ***Kada sam se spustio u sredinu doline neko me je pozvao. Pogledao sam desno i nisam vidio nikoga. Potom sam pogledao lijevo i nisam vidio nikoga. Pogledao sam naprijed i nazad opet nisam vidio nikoga. Pogledao sam iznad sebe***

19 *El-Bekare*, 185.

20 *El-Kadr*, 1.

i ugledao meleka koji mi je dolazio u pećini na brdu Hira. Sjedio je na stolici između neba i zemlje. Toliko sam se uplašio da sam legao na zemlju. Kada sam došao kod Hatidže govorio sam: Pokrijte me, pokrijte me! Umotajte me i polijte hladnom vodom! Pokrili su me i polili hladnom vodom. Nakon toga je objavljeno:

يَا أَيُّهَا الْمُدَّثِّرُ ۞ قُمْ فَأَنذِرْ ۞ وَرَبَّكَ فَكَبِّرْ ۞ وَثِيَابَكَ فَطَهِّرْ ۞ وَالرُّجْزَ فَاهْجُرْ ۞
وَلَا تَمْنُن تَسْتَكْثِرُ ۞ وَلِرَبِّكَ فَاصْبِرْ.

O ti pokriveni! Ustani i opominji i Gospodara svoga veličaj! I haljine svoje očisti! I kumira se kloni! I ne čini dobro tražeći za njega više! I radi Gospodara svoga trpi! [21]

To se dogodilo prije propisivanja namaza. Nakon toga objava je dolazila redovno.

Ti ajeti označavaju početak vjerovjesništva. Poslanstvo je počelo kasnije, onoliko koliko je trajao prekid objave. Ajeti sadrže dvije vrste obaveza i pojašnjenje posljedica tih obaveza:

- Prva vrsta obaveza je: dostava objave i upozorenje. To zaključujemo iz ajeta:

قُمْ فَأَنذِرْ

Ustani i opominji!

Ajet znači: upozori ljude na Allahovu, *'azze ve dželle*, kaznu ako ne ostave zabludu, obožavanje bogova mimo Allaha Uzvišenog i višeboštvo u jednoći Njegovog bića, svojstava, prava i djela.

- Druga vrsta je: lična obaveza primjene i pridržavanja Allahovih, *'azze ve dželle*, naredbi da bi zaslužio Allahovo, *'azze ve dželle*, zadovoljstvo i bio uzor drugima koji povjeruju u njega. O toj vrsti obaveza govori ostatak ajeta. Allahove, *'azze ve dželle*, riječi:

وَرَبَّكَ فَكَبِّرْ

Gospodara svoga veličaj!,

znače: veličaj samo Njega i nikog drugog. Riječi:

21 *El-Muddessir*, 1 - 7.

وَثِيَابَكَ فَطَهِّرْ

Odjeću svoju očisti!,

znače, prema onome što se iz njih može na prvi pogled zaključiti: očisti svoju odjeću i tijelo, jer onaj ko veliča Allaha, *'azze ve dželle,* i staje pred Njega ne smije sebi dozvoliti da bude nečist. Riječi:

وَالرُّجْزَ فَاهْجُرْ

I kipova se kloni!,

znače: udalji se od svega što izaziva Allahovu, *'azze ve dželle,* srdžbu i kaznu tako što ćeš izvršiti naređeno i ostaviti zabranjeno. Riječi:

وَلَا تَمْنُن تَسْتَكْثِرُ

Ne prigovaraj da je mnogo!,

znače: ne čini dobročinstvo želeći bolje od toga na Dunjaluku. U posljednjem ajetu:

وَلِرَبِّكَ فَاصْبِرْ

Zbog svoga Gospodara se strpi!,

ukazano je na uznemiravanja koja ga čekaju od njegovog naroda kada im donose novu vjeru i kada ih pozove Allahu, *'azze ve dželle,* jedinom.

Poziv u vjeru

Nakon spuštanja tih ajeta Poslanik, *sallallahu 'alejhi ve sellem,* počeo je pozivati u vjeru. Zbog toga što je osobina njegovog naroda grubost i osorost, jedina vjera im je bila obožavanje kipova i kumira, jedini dokaz slijeđenje predaka, moral su im bili prkos i ponos. Probleme su rješavali samo sabljom. Allah, *'azze ve dželle,* je izabrao da on poziva tajno i samo one za koje je siguran da vole istinu i dobro, kojima vjeruje i da prednost da svojoj porodici, rodbini i prijateljima.

Prvi muslimani

Kada je Poslanik, *sallallahu 'alejhi ve sellem*, pozvao u vjeru, iman su prihvatili oni kojima je Allah, *'azze ve dželle*, propisao da prvi prihvate dobro i sreću.

1. Prva je povjerovala majka vjernika Hatidža, Huvejlidova kći, *radijallahu 'anha*. Ona je znala za nagovještaje poslanstva, čula je za natprirodne događaje, primijetila znakove Objave i vidjela kako otpočinje objava. Nadala se da je on poslanik ovog Ummeta. Potvrdu da je u pećini na brdu Hira bio Džibril, *'alejhi selam*, i da je to što se dogodilo poslanička objava, dobila je u razgovoru s Verekom. Osim toga, vidjela je šta je sve Poslanik, *sallallahu 'alejhi ve sellem*, prošao kada mu je objavljen početak sure *El-Muddessir*. Prirodno je bilo da, nakon svega, bude prva koja će primiti islam.

2. Poslanik, *sallallahu 'alejhi ve sellem*, požurio je da obavijesti o počasti koju mu je Allah ukazao vjerovjesništvom i poslanicom i pozove u iman svog bliskog prijatelja Ebu Bekra, *radijallahu 'anhu*. Ebu Bekr, *radijallahu 'anhu*, to je prihvatio bez kolebanja i predumišljanja. Brzo je prihvatio vjerovanje i posvjedočio Istinu. Bio je prvi vjernik, ili prvi muškarac koji je povjerovao. Mlađi je od Poslanika, *sallallahu 'alejhi ve sellem*, dvije godine. Bio je prijatelj Poslanikov, *sallallahu 'alejhi ve sellem*, od mladosti. Znao je sve o njemu, njegovu intimu i javnost. Stoga je iman Ebu Bekra, *radijallahu 'anhu*, najpravedniji svjedok Poslanikove, *sallallahu 'alejhi ve sellem*, iskrenosti.

3. Među prvima koji su povjerovali Poslaniku, *sallallahu 'alejhi ve sellem*, bio je Alija ibn ebu Talib, *radijallahu 'anhu*. Boravio je kod Poslanika, *sallallahu 'alejhi ve sellem*. Poslanik, *sallallahu 'alejhi ve sellem*, je skrbio o njemu, izdržavao ga i brinuo o njemu. Kurejšije je pogodila glad, a Ebu Talib je bio siromašan i imao je mnogo djece. El-Abbas je uzeo Džafera da brine o njemu, a Poslanik, *sallallahu 'alejhi ve sellem*, Aliju. Bio mu je kao rođeno dijete. Kada je došla objava skoro je dostigao punoljetnost. Kaže se da je imao deset godina. Stalno je bio uz Poslanika, *sallallahu 'alejhi ve sellem*. Kada ga je pozvao u islam, prihvatio je poziv. On je prvi povjerovao Poslaniku, *sallallahu 'alejhi ve sellem*, od djece.

4. Među prvim vjernicima je i Poslanikov, *sallallahu 'alejhi ve sellem*, oslobođeni rob Zejd ibn Harise ibn Šerahil el-Kelbi. Bio je zarobljen u doba džahilijjeta i prodat kao rob. Kupio ga je Hakim ibn Hazam. On ga je poklonio Hatidži, a ona Poslaniku, *sallallahu 'alejhi ve sellem*. Za njega su saznali njegov otac i amidža i došli su Poslaniku da ga zamole da im olakša njegov otkup. Poslanik je pozvao Zejda i dao mu da izabere: hoće li ići s ocem i amidžom ili će ostati s njim. Izabrao je Poslanika. Tada je Poslanik otišao do skupa kurejšijskih velikana i rekao: ***Posvjedočite da je ovo moj sin! Nasljeđuje on mene i ja***

njega.[22] To je bilo prije vjerovjesništva. Zvali su ga Zejd, sin Muhammedov, sve do islama. Islam je zabranio posinjavanje, pa su ga zvali Zejd ibn Harise.

Četvero spomenutih primilo je islam isti dan, kada je Poslaniku, *sallallahu 'alejhi ve sellem*, naređeno da upozori ljude i kada je počeo pozivati u vjeru. Za sve njih rečeno je da su prvi primili islam.

Ebu Bekr, *radijallahu 'anhu*, je bio aktivan u pozivu u vjeru, postao je Poslanikova, *sallallahu 'alejhi ve sellem*, desna ruka u dostavljanju poslanice. On je bio čedan, omiljen, drag, naravan, plemenit, darežljiv, ugledan. Bio je najbolji poznavalac arapske historije i rodoslovlja. Ljudi iz njegovog naroda željeli su biti u njegovom društvu zbog njegovog morala, dobročinstva, znanja, vrlina, trgovine, darežljivosti, lijepog ophođenja i druženja. Pozvao je u islam one u koje je imao povjerenje i u kojima je vidio dobro. Njegovom pozivu odazavala se grupa odlikovanih ljudi. Na njihovom čelu bili su: Osman ibn Affan el-Umevi, Ez-Zubejr ibn Avvam el-Esedi, Abdurrahman ibn Avf ez-Zuhri, Sa'd ibn ebu Vekkas ez-Zuhri i Talha ibn Ubejdullah et-Tejmi, *radijallahu 'anhum*. Ebu Bekr, *radijallahu 'anhu*, im je pojasnio islam i doveo ih kod Poslanika, *sallallahu 'alejhi ve sellem*. Svi su prihvaili islam.

Za njima su islam primili: Ebu Ubejde Amir ibn el-Džerrah - povjerenik ovog ummeta, Ebu Seleme ibn Abdu-l-esed, Ummu Seleme - njegova supruga, El-Erkam ibn ebi el-Erkam, Osman ibn Mezun, Kudame ibn Mezun i Abdullah ibn Mez'un, njegova braća, Ubejde ibn el-Haris ibn el-Muttalib ibn Abdu-Menaf, Seid ibn Zejd ibn Amir ibn Nufejl, Fatima bint el-Hattab, sestra Omera ibn el-Hattaba, Habbab ibn el-Erett, Džafer ibn ebu Talib, Esma bint Umejs, njegova supruga, Halid ibn Seid ibn el-'As, Emina bint Halef, njegova supruga, Amr ibn Seid ibn el-'As, njegov brat, Hatib ibn el-Haris, Fatima bint el-Mudžellil, njegova supruga, Hattab ibn el-Haris, njegov brat, Fekihe bint Jesar, njegova supruga, Ma'mer ibn el-Haris, njegov drugi brat, El-Muttalib ibn Ezher, Ramle bint ebi A'vf njegova, supruga i Nu'ajm ibn Abdullah ibn Usejd en-Nuham, *radijallahu 'anhum*. Oni su iz različitih kurejšijskih porodica i njihovih ogranaka.

Među prvima koji su primili islam, a nisu iz plemena Kurejš, bili su: Abdullah ibn Mes'ud el-Huzeli, Mes'ud ibn Rabia el-Kari, Abdullah ibn Džahš, Ebu Ahmed ibn Džahš, njegov brat, Suhejb ibn Sinan er-Rumi, Amir ibn Fehire, Ammar ibn Jasir el-Ansi, njegov otac Jasir i majka Sumejja, *radijallahu 'anhum*.

Osim spomenutih žena u početku islam su prihvatile: Ummu Ejmen, zvana Abesinski Blagoslov - Poslanikova oslobođena robinja i dadilja, Ummu el-Fadl

22 *Er-Rahiku el-mehtum*, str. 80.

Lubabe el-Kubra bint el-Haris el-Hilalijje - supruga El-Abbasa ibn Abdu-l-Muttaliba i Esma bint ebu Bekr es-Siddik, *radijallahu 'anhunne.*

Oni koji su prvi primili islam poznati su po nazivu *es-sabikun el-evvelun (prvaci prethodnici).* Temeljitim proučavanjem i iščitavanjem dolazi se do podatka da je onih za koje se kaže da su u prvo vrijeme primili islam, ili da su prvaci približno sto trideset. Međutim, ne zna se tačno da li su svi primili islam prije javnog poziva u vjeru, ili su neki primili islam nakon toga.

Ibadet vjernika i njihov odgoj

Nakon objave početka sure *El-Muddessir* objava je dolazila redovno. Neki kažu da je nakon toga objavljena *El-Fatiha.* Ta sura sadrži pohvalu Allahu, dovu i sve bitno u Kur'anu i islamu. Prvi naređeni ibadet bio je namaz, dva rekata ujutro i dva rekata naveče. Džibril mu je to dostavio i podučio ga abdestu i namazu.

Potpuna čistoća postala je osobina vjernika, abdest uslov za namaz, El-Fatiha osnova namaza, a zahvala i slava namaski zikr. Namaz je bio jedini ibadet vjernika. Obavljali su ga na mjestima daleko udaljenim od pogleda. Ponekad su odlazili u doline ili planinske klance da obave namaz.

U početku islama nisu imali drugih ibadeta, naredbi, niti zabrana. Objava je pojašnjavala razne aspekte tevhida - Allahove jednoće. Podsticala ih je na čišćenje duše i lijep moral. Opisavani su im Džennet i Džehennem i upućivane sadržajne poruke koje su širile grudi i hranile dušu.

Poslanik, *sallallahu 'alejhi ve sellem,* ih je čistio, podučavao Kur'anu i Mudrosti. Vodio ih je ka čistoti srca i morala, ka duševnoj krijeposti i iskrenosti u odnosima s drugim. Ukratko, izvodio ih je iz tama u svjetlo, upućivao na Pravi put i odgajao da se drže Allahove, *'azze ve dželle,* vjere i Njegovog užeta. Odgajao ih je da budu postojani i ustrajni u Allahovoj, *'azze ve dželle,* naredbi.

Prošlo je tri godine, a Poslanik, *sallallahu 'alejhi ve sellem,* nije pozivao javno na skupovima i sijelima. Poziv u vjeru bio je ograničen na pojedince. Kurejšije su čule za novu vjeru. Bilo je slučajeva negiranja i napadanja nekih vjernika, ali mnogi tome nisu pridavali pažnju, jer Poslanik, *sallallahu 'alejhi ve sellem,* nije govorio o njihovoj vjeri i bogovima.

JAVNI POZIV U VJERU

Poziv rodbini

Nakon tri godine pojedinačnog pozivanja u vjeru, koju su prihvatili dobri ljudi iz plemena Kurejš i drugih plemena, sve je bilo spremno za javni poziv. Allah, *'azze ve dželle* je objavio Svom Poslaniku, *sallallahu 'alejhi ve sellem*:

وَاخْفِضْ جَنَاحَكَ لِمَنِ اتَّبَعَكَ مِنَ الْمُؤْمِنِينَ ۞ فَإِنْ عَصَوْكَ فَقُلْ
إِنِّي بَرِيءٌ مِّمَّا تَعْمَلُونَ .

Opomeni svoju bližnju rodbinu! Budi ponizan prema vjernicima koji te slijede! A, ako ti se ne pokore, reci: Ja nemam ništa s tim što vi radite![23]

Vjerovjesnik, *sallallahu 'alejhi ve sellem*, je okupio svoju bližu rodbinu Benu Hašim i dio porodice Benu El-Muttalib. Nakon zahvale i svjedočenja Allahove, *'azze ve dželle*, jednoće - tevhida rekao je: ***Predvodnik ne laže svojoj porodici. Tako mi Allaha, kada bih lagao svim ljudima, vama ne bih. Kada bih prevario sve ljude, vas ne bih. Tako mi Allaha, osim koga drugog boga nema, ja sam, uistinu, poslanik vama, a i cijelom svijetu. Tako mi Allaha, umrijet ćete kao što zaspite i bit ćete proživljeni kao što se probudite. Uistinu, polagat ćete račun za vaša djela i bit ćete nagrađeni za dobro dobrim, a za loše lošim. Čeka vas vječni Džennet ili vječni Džehennem.*** Prisutni su to dočekali lijepim riječima, osim Ebu Leheba. On je rekao: *Spriječite ga prije nego što na njega navale Arapi! Ako ga izručite bit ćete poniženi, ako mu pružite zaštitu bit ćete ubijeni.* Ebu Talib je na to rekao: *Tako mi Allaha, štitit ćemo ga dok nas ima.* Također je rekao: *Nastavi s tim što ti je naređeno! Tako mi Allaha, štitit ću te i braniti, ali se ne mogu odreći Abdulmuttalibove vjere.*[24]

23 *Eš-Šu'ara*, 214 - 216.

24 Ibn El-Esir, *Fikhu-s-sira*, str. 77 - 78.

Na brdu Es-Safa

U tome je objavljen i ajet:

فَاصْدَعْ بِمَا تُؤْمَرُ وَأَعْرِضْ عَنِ الْمُشْرِكِينَ.

Obznani ono što ti je naređeno i mušrika se kloni! [25]

Poslanik, *sallallahu 'alejhi ve sellem*, popeo se na najuzvišeniji kamen na brdu Es-Safa i povikao: ***Opasnost!*** Potom je pozvao kurejšijska plemena, jedno po jedno: ***O, Benu Fihr!, o, Benu Adi!, o, Benu Abdumenaf!, o, Benu Abdu-l-Muttalib!,...*** Kada su ljudi čuli poziv, rekli su: *Ko ono poziva!?* Neki su rekli: *Muhammed!* Požurili su prema njemu. Ko nije mogao, poslao je zamjenika da vidi šta je. Kada su se sabrali, rekao je: ***Šta mislite ako bih vam rekao da u dolini u podnožju ovog brda čeka konjica koja vas želi iznenada napasti, da li biste mi vjerovali?*** Rekli su: *Da! Nikad nam nisi slagao, samo istinu si govorio.* Rekao je: ***Ja sam vam opominjač prije žestoke kazne. Moj i vaš primjer je kao primjer čovjeka koji je ugledao neprijatelja, pa je potrčao da nađe uzvišicu za svoju porodicu kako ih neprijatelj ne bi iznenadio, ali se bojao da ga neprijatelj ne pretekne te poviče: Opasnost!*** [26]

Nakon toga, pozvao ih je da posvjedoče da nema istinskog boga osim Allaha i da je Muhammed Allahov poslanik. Rekao im je da tim svjedočenjem dobijaju i Dunjaluk i Ahiret. Potom ih je upozorio na Allahovu kaznu ako ostanu višebošci i ako ne budu vjerovali u ono što mu je objavio Allah. Pojasnio im je da, i pored toga što je poslanik, ne može im pomoći ništa kod Allaha.

Uputio je uopćeno upozorenje, a potom i lično: ***O, Kurejšije, otkupite se kod Allaha, spasite se Vatre! Ja vam ne mogu ni pomoći ni odmoći. Ne mogu vam ništa pomoći kod Allaha.***

O, Benu Ka'b ibn Lu'ej, spasite se Vatre! Ja vam ne mogu ni pomoći ni odmoći.

O, Benu Murre ibn Lu'ej, spasite se Vatre!

O, Benu Kusaj, spasite se Vatre! Ja vam ne mogu ni pomoći ni odmoći.

O, Benu Abdu-š-Šems, spasite se Vatre!

O, Benu Abdu-Menaf, spasite se Vatre! Ja vam ne mogu ni pomoći ni odmoći.

25 *El-Hidžr*, 94.

26 Buhari.

O, Benu Hašim, spasite se Vatre!

O, Benu Abdu-l-Muttalib! Ja vam ne mogu ni pomoći ni odmoći. Ne mogu vam, kod Allaha, ništa pomoći. Tražite od imetka šta hoćete, ali kod Allaha ne posjedujem ništa za vas.

O, Abbasu ibn Abdu-l-Mttalib, ne mogu ti kod Allaha ništa pomoći.

O, Safija, kćeri Abdu-l-Muttalibova, tetko Allahovog Poslanika! Ne mogu ti kod Allaha ništa pomoći.

O, Fatima, kćeri Muhammedova! Traži od mene šta hoćeš! Ali, spasi se Vatre, ne mogu ti kod Allaha ništa pomoći. Veže nas rodbinska veza koju ću ja održavati.[27]

Nakon upućenog upozorenja ljudi su se razišli. Ne prenosi se ni podrška ni protivljenje u vezi s tim govorom. Jedino se prenosi od Ebu Leheba da se suprotstavio Poslaniku, *sallallahu 'alejhi ve sellem*, rekavši: *Neka ti propadne ostatak dana! Zar si nas zbog toga okupio?!* Tada je objavljeno:

تَبَّتْ يَدَا أَبِي لَهَبٍ وَتَبَّ...

Neka propadne Ebu Leheb i propao je...[28]

Većina Kurejšija kao da je bila zatečena i iznenađena tim upozorenjem, tako da nisu imali određen stav u vezi s tim. Međutim, nakon povratka kućama i odmora, došli su sebi, smirili se i uzoholili. Ismijavali su i omalovažili taj poziv i upozorenje. Kada bi Poslanik, *sallallahu 'alejhi ve sellem*, prolazio pored njih govorili su: *Je l' to taj koga je Allah poslao kao poslanika!? Zar tog, potomka Ebu Kebše!? Dolazi mu govor s neba!?...*

Ebu Kebše je Poslanikov, *sallallahu 'alejhi ve sellem*, predak po majci. Napustio je vjeru Kurejšija i prihvatio kršćanstvo. Pripisali su ga njemu zbog toga što je i Poslanik napustio njihovu vjeru. Željeli su da ga osramote, ponize i ukaljaju.

Poslanik je nastavio javno pozivati u vjeru na skupovima i sijelima. Učio im je Kur'an i pozivao ih u ono u šta su pozivali poslanici prije njega:

يَا قَوْمِ اعْبُدُوا اللهَ مَا لَكُم مِّنْ إِلَـهٍ غَيْرُهُ ۞

O, narode moj, samo Allaha obožavajte drugog boga osim Njega nemate![29]

27 Muslim.

28 *El-Mesed*, 1 - 5.

29 *El-Ea'raf*, 85.

Počeo je obožavati Allaha pred njihovim očima. Klanjao je kod Ka'be, javno, danju, pred svima.

Njegov poziv djelimično je prihvaćen. Jedan po jedan, nekoliko ljudi ušlo je u Allahovu vjeru. Pojavila se mržnja i udaljenost između muslimana i njihovih porodica koji nisu primili islam.

Kurejšijski dogovor o odvraćanju hadžija od poziva u vjeru

Kurejšijama se sve smučilo i bilo im je teško zbog onoga što su vidjeli. Do hadždža je bilo vrlo malo vremena. Brinulo ih je šta će biti s hadžijama. Jedna skupina okupila se kod El-Velida ibn el-Mugire. Bio je star i ugledan. On im reče: *O Kurejšije, nastupilo je vrijeme hadždža. Tada će doći arapske delegacije. Svi su čuli za Muhammedov slučaj. Usaglasite mišljenje o njemu i ne razilazite se pa da poričete govor drugog.* Rekli su: *Ti nam reci, šta da kažemo o njemu!* Rekao je: *Ne, vi recite! Ja slušam.* Rekli su: *Reći ćemo da je vrač.* Reče: *Nije on vrač! Vidjeli smo vračeve! On ne mrmolji kao oni, niti rimuje riječi kao oni.* Rekli su: *Reći ćemo da je lud.* Reče: *Nije on lud! Znamo šta je ludilo. Njega ne davi, ne trese se i nema privide.* Rekli su: *Reći ćemo da je pjesnik.* Reče: *Nije ni pjesnik! Znamo sve vrste pjesništva, i deseterce, i jedanaesterce, i dvanaesterce. To što je kod njega nije pjesništvo.* Rekli su: *Reći ćemo da je sihirbaz.* Reče: *Nije ni sihirbaz! Vidjeli smo i sihrbaze i njihov sihir. On ne puše i ne veže uzlove.* Rekli su: *Pa šta da kažemo?!* Reče: *Tako mi Allaha, njegov govor je sladak, ima posebnu draž, osnova mu je poput grane sa nizom datula, a ogranci poput samih slatkih datula. Šta god da kažete, otkrit će se da je laž. Najbolje je da kažete da je sihirbaz i da je njegov govor sihir, da razdvaja sina od oca, brata od brata, muža od žene i ljude od rodbine.*

Otišli su od njega postigavši takav dogovor. Sve hodočasnike su presretali na putevima i upozoravali ih govoreći o njemu. Tako su ljudi saznali za Poslanika prije nego što su ga vidjeli i čuli.

Kada su nastupili dani hadždža, Poslanik, *sallallahu 'alejhi ve sellem*, je obilazio skupove i mjesta gdje su odsjele hadžije i pozivao ih u islam. Govorio je: ***O ljudi, recite: La ilahe illellah, uspjet ćete!*** Za njim je išao Ebu Leheb, govorio da laže i uznemiravao ga. Arapi su se vratili te godine s hadždža i svi su saznali za Poslanika, *sallallahu 'alejhi ve sellem*. Tako se za vrijeme tog hadždža za njega pročulo u svim arapskim plemenima.

Razne metode suprotstavljanja pozivu u vjeru

Nakon hadždža Kurejšije su se vatile kućama. Smirili su se. Odlučili su riješiti problem koji je izazvalo Poslanikovo, *salallahu 'alejhi ve sellem*, pozivanje u Allahovu jednoću. Razmislili su i izabrali različite metode suprotstavljanja i iskorjenjivanja tog poziva. One ukratko glase:

Prvo: *Nastaviti i učestiti ismijavanje poziva u vjeru.*

To su radili s namjerom da se Poslanik i muslimani osjećaju napušteno i moralno oslabe. Potvarali su Poslanika da je opsihiren, ludi pjesnik, vrač kojeg posjećuju šejtani, lažljivi sihirbaz, da izmišlja, i iznosi laži na Allaha, iznosili su mnoge druge potvore i uvrijede. Gledali su ga s mržnjom i osvetnički kad god bi prošao pored njih. Rekao je Uzvišeni:

وَإِن يَكَادُ الَّذِينَ كَفَرُوا لَيُزْلِقُونَكَ بِأَبْصَارِهِمْ لَمَّا سَمِعُوا الذِّكْرَ وَيَقُولُونَ إِنَّهُ لَمَجْنُونٌ.

Nevjernici samo što te ne obore pogledima svojim kada čuju Kur'an i govore: On je lud.[30]

Ironično su mu se podsmijavali kada je prolazio pored njih govoreći:

أَهَذَا الَّذِي يَذْكُرُ آلِهَتَكُمْ

Zar ovaj da omalovažava vaše bogove.[31]

Tjelesno slabim ashabima, kada bi ih vidjeli, govorili su: *Evo vladara Zemlje!*

أَهَـؤُلاء مَنَّ اللهُ عَلَيْهِم مِّن بَيْنِنَا

Zar je ove Allah izabrao između nas za blagodati!? [32]

30 *El-Kalem*, 51.

31 *El-Enbija*, 36.

32 *El-En'am*, 53.

Kao što je Allah, *'azze ve dželle,* rekao:

إِنَّ الَّذِينَ أَجْرَمُوا كَانُوا مِنَ الَّذِينَ آمَنُوا يَضْحَكُونَ ۞ وَ إِذَا مَرُّوا بِهِمْ يَتَغَامَزُونَ ۞
وَإِذَا انقَلَبُوا إِلَىٰ أَهْلِهِمُ انقَلَبُوا فَكِهِينَ ۞ وَإِذَا رَأَوْهُمْ قَالُوا إِنَّ هَٰؤُلَاءِ لَضَالُّونَ

Griješnici su se vjernicima smijali. Kada bi pored njih prolazili jedni drugima su namigivali. Kada su se porodicama vraćali s njima su šale zbijali. A kada bi ih vidjeli, govorili su: Ovi su u zabludi.[33]

Ruganje, ismijavanje, vrijeđanje i podsmijavanje učestali su u tolikoj mjeri da je Poslaniku bilo teško zbog toga. Rekao je Allah:

قَدْ نَعْلَمُ إِنَّهُ لَيَحْزُنُكَ الَّذِي يَقُولُونَ .

Mi znamo da ti je teško zbog toga što govore.[34]

Allah ga je učvrstio i pojasnio mu šta će odagnati tjeskobu u grudima. Rekao je:

فَسَبِّحْ بِحَمْدِ رَبِّكَ وَكُن مِّنَ السَّاجِدِينَ ۞ وَاعْبُدْ رَبَّكَ حَتَّىٰ يَأْتِيَكَ الْيَقِينُ

Hvali i slavi svoga Gospodara. Padaj na sedždu i obožavaj svoga Gospodara do smrti![35]

Prije toga rekao mu je riječi utjehe:

إِنَّا كَفَيْنَاكَ الْمُسْتَهْزِئِينَ الَّذِينَ يَجْعَلُونَ مَعَ اللهِ إِلَـٰهًا آخَرَ فَسَوْفَ يَعْلَمُونَ

Mi ćemo te zaštiti od onih koje te ismijavaju. Onih koji uz Allaha obožavaju druge bogove. Znat će oni![36]

Rekao mu je i da će taj njihov postupak za njih biti poguban:

وَلَقَدِ اسْتُهْزِئَ بِرُسُلٍ مِّن قَبْلِكَ فَحَاقَ بِالَّذِينَ سَخِرُوا مِنْهُم مَّا كَانُوا بِهِ يَسْتَهْزِؤُونَ

33 *El-Mutaffifun,* 29 - 32.

34 *El-En'am,* 33.

35 *El-Hidžr,* 98 - 99.

36 *El-Hidžr,* 95 - 98.

Ismijavali su se i s poslanicima prije tebe, pa ih je zadesilo ono čemu su se ismijavali.[37]

Drugo: *Spriječavanje ljudi da čuju Poslanikov govor.*

Odlučili su izazivati nered i buku kad god vide da se Poslanik priprema pozivati u vjeru i da mu ne dozvole da kaže u šta poziva. Jedni drugima su to oporučivali. Rekao je Allah, *'azze ve dželle*:

وَقَالَ الَّذِينَ كَفَرُوا لَا تَسْمَعُوا لِهَذَا الْقُرْآنِ وَالْغَوْا فِيهِ لَعَلَّكُمْ تَغْلِبُونَ

Rekli su nevjernici: Ne slušajte Kur'an i buku pravite da biste nadjačali![38]

Ostali su čvrsto i ustrajno na tome. Prvo što im je uspio proučiti od Kur'ana na nekom skupu bila je sura *En-Nedžm*, u ramazanu, pete godine po vjerovjesništvu.

Poslanik je glasno učio Kur'an najčešće u noćnim namazima i oni su ga slušali. Dok je on učio u namazu, oni su vrijeđali Kur'an, Onoga ko ga je spustio i ko ga je donio. Zbog toga je Allah objavio:

وَلَا تَجْهَرْ بِصَلَاتِكَ وَلَا تُخَافِتْ بِهَا وَابْتَغِ بَيْنَ ذَٰلِكَ سَبِيلًا

Nemoj ga učiti glasno ni usebi, uči između toga![39]

En-Nadr ibn el-Haris je otišao u El-Hajru i Šam i naučio njihove narodne pripovijetke o vladarima i vođama kao što su Rustem i Isfindijar. Kada se vratio, sakupljao je ljude i pravio sijela kako bi pričao te pripovijetke i time ih odvratio od slušanja Poslanika. Kada bi čuo da je Poslanik negdje sjedio i pričao, došao bi iza njega i pričao bi te priče. Nakon toga je govorio: *Po čemu je Muhammedov govor bolji od mog!?*

To mu nije bilo dovoljno, pa je učinio drugi korak. Kupio je robinju pjevačicu i ako bi čuo da će neko primiti islam, doveo bi ga do nje i njoj rekao: *Nahrani ga, napij i pjevaj mu! To ti je bolje od onoga u šta te poziva Muhammed.* U vezi s tim objavljen je ajet:

37 *El-Enbija', 41*

38 *Fussilet,* 26.

39 *El-Isra,* 110.

وَمِنَ النَّاسِ مَن يَشْتَرِي لَهْوَ الْحَدِيثِ لِيُضِلَّ عَن سَبِيلِ اللهِ بِغَيْرِ عِلْمٍ وَيَتَّخِذَهَا هُزُوًا أُولَئِكَ لَهُمْ عَذَابٌ مُّهِينٌ

Neki ljudi uzimaju priče za razonodu da bi, ne znajući, odvodili od Allahovog Puta i ismijavali se s njim. Takve čeka ponižavajuća patnja.[40]

Treće: *Iniciranje sumnji i pojačana lažna kampanja.*

To su činili veoma često i na razne načine. Ponekad su za Kur'an govorili da je skup lažnih snova koje Poslanik, *sallallahu 'alejhi ve sellem,* sanja u toku noći pa ih danju prepričava. Ponekad su, opet, govorili da ga je on izmislio. Govorili su i da ga podučava neki čovjek, ili da je potvora koju je on smislio i da su mu drugi, njegove kolege, u tome pomogli. Rekao je Allah , *'azze ve dželle*:

وَقَالُوا أَسَاطِيرُ الْأَوَّلِينَ اكْتَتَبَهَا فَهِيَ تُمْلَى عَلَيْهِ بُكْرَةً وَأَصِيلًا

I govore: To su legende koje je on prepisao. Diktiraju mu ih jutrom i večerom.[41]

Nekad su govorili da ima džina ili šejtana koji mu spušta Kur'an kao što dolaze vračevima. Rekao je Allah odgovarajući na to:

هَلْ أُنَبِّئُكُمْ عَلَى مَن تَنَزَّلُ الشَّيَاطِينُ تَنَزَّلُ عَلَى كُلِّ أَفَّاكٍ أَثِيمٍ

Reci: Hoćete li da vam kažem kome dolaze šejtani? Dolaze svakom lažljivcu griješnom.[42]

Tj. dolaze lažljivcu, griješniku ogrijezlom u grijesima. A od mene niste čuli laž, niti vidjeli da činim grijeh, pa kako možete reći da Kur'an donose šejtani?!

Optuživali su Poslanika, *sallallahu 'alejhi ve sellem,* i da ga je zadesilo nekakvo ludilo, pa mu dolaze misli koje poput pjesnika sroči u zadivljujuće i predivne riječi. Na temelju toga govorili su da je pjesnik i da je njegov govor pjesništvo. Rekao je Allah odgovarajući na to:

وَالشُّعَرَاء يَتَّبِعُهُمُ الْغَاوُونَ ۞ أَلَمْ تَرَ أَنَّهُمْ فِي كُلِّ وَادٍ يَهِيمُونَ ۞ وَأَنَّهُمْ يَقُولُونَ مَا لَا يَفْعَلُونَ .

40 *Lukman,* 6.

41 *El-Furkan,* 5.

42 *Eš-Šu'ara,* 221.

A zavedeni slijede pjesnike. Zar ne znaš da oni u svaki govor zadiru, i da govore ono što ne rade.[43]

Te tri osobine nalaze se kod pjesnika. Poslanik nema nijednu od njih. Oni koji njega slijede upućuju na uputu i bogobojazni su. Dobri su vjernici, moralni, rade dobra djela, lijepo se ponašaju i ophode prema drugima. Nemaju nikakve veze sa zabludom ni u kom pogledu. Poslanik ne luta dolinama poput pjesnika. Naprotiv, on poziva jednom Gospodaru, jednoj vjeri i jednom putu. Govori samo ono što i sam prakticira i radi ono što govori. Kako se onda on može uporediti s pjesnicima i pjesnici s njim!?

Četvrto: *Raspravljanje i polemisanje.*

Troje je bilo najčudnije za mušrike: tevhid (ispovijedanje jednoće Allaha), poslanica i proživljenje nakon smrti. Na tome se temeljila razlika između vjere muslimana i njihove vjere. Raspravljali su o tome i polemisali.

U vezi s proživljenjem, jedino što su imali bilo je čuđenje, nevjerica i razumsko neprihvatanje. Govorili su:

أَئِذَا مِتْنَا وَكُنَّا تُرَابًا وَعِظَامًا أَئِنَّا لَمَبْعُوثُونَ ۞ أَوَآبَاؤُنَا الْأَوَّلُونَ

Zar ćemo kada umremo i zemlja i kosti postanemo proživljeni biti?! Zar i naši preci? [44]

Također su govorili:

ذَٰلِكَ رَجْعٌ بَعِيدٌ

To je nezamisliv povratak.[45]

Govorili su i:

هَلْ نَدُلُّكُمْ عَلَىٰ رَجُلٍ يُنَبِّئُكُمْ إِذَا مُزِّقْتُمْ كُلَّ مُمَزَّقٍ إِنَّكُمْ لَفِي خَلْقٍ جَدِيدٍ ۞
أَفْتَرَىٰ عَلَى اللَّهِ كَذِبًا أَم بِهِ جِنَّةٌ

Hoćete li da vas uputimo na čovjeka koji govori da ćete biti proživljeni kada se potpuno raspadnete! Ili na Allaha laže ili je lud.[46]

---

43 *Eš-Šu'ara, 224 - 226.*

44 *Es-Saffat, 16* - 17.

45 *Kaf*, 3.

46 *Sebe'*, 7 - 8.

Jedan od njih je u stihovima rekao:

Umrijet ću, biti proživljen, a onda pred Boga
doveden, to su samo bajke, o Ummu 'Amr!

Allah im je odgovorio na razne načine. Sve se svodi na to da na Ovom svijetu vide da nasilnici umru nekažnjeni, oni kojima je nanesena nepravda umru prije uzimanja satisfakcije od nasilnika, dobri ljudi i dobročinitelji umru prije nagrade za dobrotu i dobročinstvo, griješnik umre prije kažnjavanja za počinjene grijehe. Ako poslije smrti ne bi bilo proživljenja, Dana kada će se od nasilnika uzeti pravo za onog kome je nanesena nepravda, kada će biti nagrađen dobročinitelj i kažnjen griješnik svi bi bili isti, bez razlike. Štaviše, nasilnik bi bio u boljem položaju od bogobojaznog dobročinitelja. To je razumski neprihvatljivo, nepravedno i neshvatljivo da Allah uredi sistem života Svojih stvorenja na nepravdi i neredu. Rekao je Allah:

أَفَنَجْعَلُ الْمُسْلِمِينَ كَالْمُجْرِمِينَ ۞ مَا لَكُمْ كَيْفَ تَحْكُمُونَ

Zar ćemo muslimane učiniti kao nasilnike!? Šta vam je, kako to rasuđujete? [47]

Također je rekao:

أَمْ حَسِبَ الَّذِينَ اجْتَرَحُوا السَّيِّئَاتِ أَن نَّجْعَلَهُمْ كَالَّذِينَ آمَنُوا وَعَمِلُوا الصَّالِحَاتِ
سَوَاءً مَّحْيَاهُم وَمَمَاتُهُمْ سَاءَ مَا يَحْكُمُونَ.

Zar misle oni koji rade loša djela da ćemo ih poistovijetiti s onima koji vjeruju i rade dobra djela, da ćemo im isti život i smrt dati!? Kako loše rasuđuju. [48]

U vezi s razumskim neprihvatanjem odgovorio je sljedećim ajetima:

47 *El-Kalem*, 35 - 36.

48 *El-Džasije*, 21.

أَأَنتُمْ أَشَدُّ خَلْقًا أَمِ السَّمَاءُ

Je li teže stvoriti vas ili nebo? [49]

أَوَلَمْ يَرَوْا أَنَّ اللهَ الَّذِي خَلَقَ السَّمَاوَاتِ وَالْأَرْضَ وَلَمْ يَعْيَ بِخَلْقِهِنَّ بِقَادِرٍ عَلَى أَنْ يُحْيِيَ الْمَوْتَى بَلَى إِنَّهُ عَلَى كُلِّ شَيْءٍ قَدِيرٌ

Zar ne vide da je Allah koji je stvorio nebesa i Zemlju i koji se nije umorio stvarajući ih moćan da oživi umrle. Svakako, On je svemoćan. [50]

وَلَقَدْ عَلِمْتُمُ النَّشْأَةَ الْأُولَى فَلَوْلَا تَذَكَّرُونَ

Znate za prvo stvaranje, pa zbog čega pouku ne uzmete!? [51]

كَمَا بَدَأْنَا أَوَّلَ خَلْقٍ نُّعِيدُهُ وَعْدًا عَلَيْنَا إِنَّا كُنَّا فَاعِلِينَ

Kao što smo vas prvi put stvorili stvorit ćemo vas ponovo, to je Naše obećanje i Mi ćemo ga ispuniti. [52]

وَهُوَ أَهْوَنُ عَلَيْهِ

Njemu je lakše proživjeti. [53]

أَفَعَيِينَا بِالْخَلْقِ الْأَوَّلِ بَلْ هُمْ فِي لَبْسٍ مِّنْ خَلْقٍ جَدِيدٍ

Zar smo se umorili od prvog stvaranja! Ne, nego oni ne vjeruju u drugo stvaranje. [54]

---

49 *En-Nazi'at*, 27.

50 *El-Ahkaf*, 33.

51 *El-Vaki'a*, 62.

52 *El-Enbija*, 104.

53 *Er-Rum*, 27.

54 *Kaf*, 15.

Bili su u velikim nedoumicama i sumnjama u vezi s Poslanikovim poslanstvom, iako su poznavali i priznavali njegovu iskrenost, povjerljivost, dobrotu i bogobojaznost. Vjerovali su da vjerovjesništvo i poslanstvo ne mogu biti dati čovjeku. Po njihovom shvatanju, čovjek ne može biti poslanik, niti poslanik može biti čovjek. Zbog toga, kada je Poslanik, *sallallahu 'alejhi ve sellem*, javno rekao da je poslanik i da mu je data poslanica, iznenađeni i u nedoumici rekli su:

مَالِ هَذَا الرَّسُولِ يَأْكُلُ الطَّعَامَ وَيَمْشِي فِي الْأَسْوَاقِ

Šta je ovom poslaniku, on hranu jede i po trgovima hoda? [55]

Allah, *'azze ve dželle*, rekao je o njima:

بَلْ عَجِبُوا أَن جَاءهُمْ مُنذِرٌ مِّنْهُمْ فَقَالَ الْكَافِرُونَ هَذَا شَيْءٌ عَجِيبٌ

Oni se čude što im je došao jedan od njih da ih opominje, pa nevjernici govore: To je čudna stvar! [56]

Također su govorili:

مَا أَنزَلَ اللهُ عَلَى بَشَرٍ مِّن شَيْءٍ

Nijednom čovjeku Allah nije ništa objavio! [57]

Allah je ukazao na neispravnost tog njihovog uvjerenja. Rekao je, kao odgovor na njihove tvrdnje:

قُلْ مَنْ أَنزَلَ الْكِتَابَ الَّذِي جَاء بِهِ مُوسَى نُورًا وَهُدًى لِّلنَّاسِ

Reci: A ko je objavio Knjigu koju je donio Musa kao svjetlo i uputu ljudima? [58]

Kazivao im je o događajima i razgovorima poslanika s njihovim narodima. Njihovi narodi, negirajući njihovo poslanstvo, govorili su:

55 *El-Furkan*, 7.

56 *Kaf*, 2.

57 *El-En'am*, 91.

58 *El-En'am*, 91.

إِنْ أَنتُمْ إِلاَّ بَشَرٌ مِّثْلُنَا

Vi ste ljudi kao i mi![59]

A poslanici su odgovarali:

إِن نَّحْنُ إِلاَّ بَشَرٌ مِّثْلُكُمْ وَلَـكِنَّ اللهَ يَمُنُّ عَلَى مَن يَشَاء مِنْ عِبَادِهِ

Mi jesmo ljudi kao i vi, ali, Allah daje blagodat samo onim robovima Svojim kojima On hoće.[60]

Svi poslanici i vjerovjesnici bili su ljudi. Kada bi poslanik bio melek poslanica ne bi ispunila svoj cilj i dobrobit zbog koje je objavljena, jer se ljudi ne mogu povoditi za melekom. Osim toga, sumnje i nedoumice ne bi bile riješene. O tome je Allah rekao:

وَلَوْ جَعَلْنَاهُ مَلَكًا لَّجَعَلْنَاهُ رَجُلاً وَلَلَبَسْنَا عَلَيْهِم مَّا يَلْبِسُونَ

A da ga melekom učinimo, opet bismo ga kao čovjeka stvorili i opet bismo im učinili nejasnim ono što im nije jasno.[61]

Međutim, mušrici su priznavali da su Ibrahim, *'alejhi selam,* i Musa, *'alejhi selam,* poslanici i ljudi zbog toga nisu mogli ustrajati u toj sumnji. To ih je navelo da iznesu novu sumnju koja je bila bazirana na slijedećem. Naime, rekli su: *Zar Allah nije imao nikoga drugoga da ga počasti poslanicom osim ovog jadnog siročeta?! Allah ne bi izostavio velikane iz plemena Kurejš i Sekif, a podario poslanstvo ovome!* O tome je Allah rekao:

وَقَالُوا لَوْلَا نُزِّلَ هَذَا الْقُرْآنُ عَلَى رَجُلٍ مِّنَ الْقَرْيَتَيْنِ عَظِيمٍ

I rekoše: Zašto nije objavljen ovaj Kur'an iz ova dva grada čovjeku nekom velikom?![62]

59 *Ibrahim,* 10.

60 *Ibrahim,* 11.

61 *El-En'am,* 9.

62 *Ez-Zuhruf,* 31.

Misli se na Mekku i Taif. Na to je Allah odgovorio:

أَهُمْ يَقْسِمُونَ رَحْمَةَ رَبِّكَ

Zar oni da raspolažu milošću Gospodara tvoga? [63]

To jest, objava, Kur'an, vjerovjesništvo i poslanica Allahova su milost, a Allah najbolje zna kako će podijeliti Svoju milost, gdje i kome će je dati, a kome uskratiti. Allah, *'azze ve dželle*, je rekao:

اللهُ أَعْلَمُ حَيْثُ يَجْعَلُ رِسَالَتَهُ

A Allah najbolje zna kome će povjeriti poslanstvo Svoje. [64]

Nakon toga iznijeli su novu sumnju. Rekli su, dunjalučki vladari, kada pošalju izaslanika, osiguraju mu zaštitu, ugled, poslugu, imetak, stoku, raskoš, veličanje itd. Ti izaslanici kreću se okruženi stražom, uglednim i utjecajnim ljudima. Muhammed tvrdi da je Allahov poslanik, a na pijaci se bori za preživljavanje, kako to? O tome je Allah rekao:

وَقَالُوا مَالِ هَذَا الرَّسُولِ يَأْكُلُ الطَّعَامَ وَيَمْشِي فِي الْأَسْوَاقِ لَوْلَا أُنزِلَ إِلَيْهِ مَلَكٌ
فَيَكُونَ مَعَهُ نَذِيرًا أَوْ يُلْقَى إِلَيْهِ كَنزٌ أَوْ تَكُونُ لَهُ جَنَّةٌ يَأْكُلُ مِنْهَا وَقَالَ الظَّالِمُونَ إِن
تَتَّبِعُونَ إِلَّا رَجُلًا مَّسْحُورًا

I oni govore: Šta je ovom poslaniku, on hranu jede i po trgovima hoda; zašto mu nije poslan jedan melek da zajedno s njim bude opominjač, ili da mu se spusti kakvo blago ili da ima vrt iz kojeg bi se hranio? I zulumćari još govore: Vi samo začarana čovjeka slijedite! [65]

Vjerovjesnik, *sallallahu 'alejhi ve sellem*, poslat je svim staležima ljudi: velikanima, običnom građanstvu, slabima, jakima, onima na položaju, onima koji nisu na položaju, slobodnim i robovima - što je općepoznato. Kada bi bilo tako kako oni traže, to jest da Poslanik, *sallallahu 'alejhi ve sellem*, bude u pratnji sluga, stražara, velikana i sjaju i veličini kakve oni zamišljaju, poslanstvo bi izgubilo smisao i korist od njega bila bi neznatna jer od poslanstva ne bi imali

63 *Ez-Zuhruf*, 32.

64 *El-En'am*, 124.

65 *El-Furkan*, 7 - 8.

koristi slabi i obični ljudi, a oni čine većinu ljudskog roda. Zbog toga, kao odgovor na ovu sumnju mušricima je rečeno da je Muhammed, *sallallahu 'alejhi ve sellem*, poslanik. Time im je poručeno da je za tu njihovu sumnju dovoljno reći da je Muhammed poslanik, a to što ste tražili: ugled, imetak, pratnju i straže, kosi se sa dostavljanjem poslanice većini ljudi, a to i jeste glavni cilj.

Kada im je odgovoreno i na tu sumnju učinili su korak naprijed i počeli su, iz inata i želje da dokažu Poslanikovu nemoć, tražiti čuda. To je izazvalo nove žučne rasprave između njih i Poslanika, *sallallahu 'alejhi ve sellem*. Dio toga spomenit ćemo i u ovoj knjizi, ako Bog da.

Allahova jednoća predstavljala je glavno pitanje i osnovno razilaženje bilo je u vezi s njim. Mušrici su priznavali Allahovu jednoću u biću, osobinama i djelima. Naime, oni su priznavali da je Allah stvorio nebesa, Zemlju i sve ostalo. Priznavali su da je Allah vladar nebesa, Zemlje i svega ostalog. Priznavali su da je On Opskrbitelj ljudi, životinja, stoke i svakog drugog živog bića. Priznavali su da On upravlja svime od neba do Zemlje, svime malim i velikim, do najsitnijeg mrava. Vjerovali su da je On Gospodar nebesa, Zemlje i svega između njih, te da je Gospodar veličanstvenog Arša (prijestolja) i svega što postoji. Vjerovali su da su Mu potčinjana stvorenja: Sunce, Mjesec, zvijezde, brda, planine, biljke, životinje, džinni, ljudi i meleci. Vjerovali su da On pruža zaštitu kome hoće i od koga hoće, a od Njega niko zaštiti ne može. Vjerovali su da On daje život i smrt, radi šta hoće i presuđuje kako hoće i niko na Njegovu presudu ništa ne dodaje i niko Njegovu odredbu odbiti ne može.

Međutim, uprkos jasnom priznavanju Allahove jednoće - u Njegovom biću, osobinama i djelima - govorili su da je Allah nekim svojim bliskim robovima kao što su: vjerovjesnici, poslanici, evlije i dobri ljudi dao udio u upravljanju svemirom. Tako oni upravljaju time s Njegovom dozvolom. Vjerovali su da neki od njih daruju djecu, spašavaju u nevolji, ispunjavaju potrebe, daju ozdravljenje bolesnim i slično. Vjerovali su da im je to Allah dao zato što su Mu bliski i ugledni kod Njega. Znači, vjerovali su da otklanjaju nevolje, čuvaju od nesreća na nevidljiv način, približavaju Allahu one s kojima su zadovoljni, posreduju kod Allaha za njih, zato što im je to Allah podario i dao im slobodu izbora u vezi s tim.

Mušrici su, na osnovu te tvrdnje, vjerovjesnike, evlije i dobre ljude učinili posrednicima između sebe i Allaha. Izmislili su djela kojim su se približavali njima i tražili njihovo zadovoljstvo. Radili su ta djela, potom su ih skrušeno molili da im ispune potrebe, spase ih u nevolji i zaštite ih od onoga čega su se bojali.

Približavali su se tim božanstvima tako što su za te vjerovjesnike, odabrane i dobre ljude, određivali mjesta na kojima su gradili kuće i u te kuće smještali kipove koje su pravili prema njihovom pravom ili zamišljenom liku. Ponekad su nalazili njihove kaburove, kako oni tvrde, i na tim kaburovima gradili kuće. U tom slučaju nisu klesali kipove tih ljudi. Potom su dolazili do tih kipova ili kaburova i potirali ih tražeći blagoslov preko njih. Obilazili su oko njih i stajali

pred njima veličajući ih, prinosili su im žrtve i ispunjavali zavjete, sve s ciljem da im se približe i postignu dobrote njihove. Zavjetovali su im se na imetak koji im je Allah dao. Davali su: plodove, žitarice, hranu, piće, životinje, stoku, zlato, srebro, stvari i ostali imetak.

Plodove, žitarice, hranu, piće, zlato, srebro, stvari i ostali imetak donosili su kod kaburova dobrih ljudi ili kod kipova, posredstvom čuvara i sluga u tim njihovim svetilištima. U većini slučajeva pokloni takve vrste realizirani su tim putem.

Životinje i stoku prinosili su kao žrtve na nekoliko načina. Ponekad su oslobađali i svetili stoku u ime tih dobrih i odabranih ljudi koji su u kaburovima, ili su njihovi likovi isklesani u liku kipova. To su radili da bi stekli njihovo zadovoljstvo i blizinu. Tu su stoku smatrali svetom i niko joj nije smio nauditi; hodala je gdje je htjela i pasla gdje je htjela. Ponekad su žrtvovali stoku na mjestima određenim za to i žrtvenicima, ili na bilo kojem mjestu. Prilikom klanja spominjali su ime tog božanstva, a Allahovo nisu.

Također su, između ostalog, imali praznike koji su uspostavljeni u čast tih odabranih i dobrih ljudi. Održavali su ih jednom do dva put godišnje. U tim danima skupljali su se kod kaburova i kipova sa svih strana, praznovali su i radili sve što smo naveli: potirali ih, obilazili oko njih, ispunjavali zahtjeve, prinosili žrtve i slično. Bio je to period u kojem su se skupljali svi: i oni koji su stanovali blizu i oni iz daleka, ugledni i neugledni. Svi su ispunjavali zavjete i drugo što su željeli.

Mušrici su to radili da bi postigli zadovoljstvo i blizinu tih dobrih i odabranih ljudi za koje su vjerovali da su posrednici između njih i Allaha i da se preko njih približavaju Allahu, jer su smatrali da ih približavaju Allahu i da oni posreduju za njih kod Allaha. U dovama su ih molili da im ispune potrebe i spase nevolja jer su vjerovali da ih oni čuju i ispunjavaju ono za šta se mole te im daju što su tražili ponekad oni lično, a ponekad posredovanjem kod Allaha.

Tako su oni obožavali bogove mimo Allaha, to je bilo njihovo mnogoboštvo. Ti kipovi i dobri ljudi bili su njihova božanstva.

Kada je Poslanik pozvao u obožavanje Allaha i ostavljanje svih drugih bogova, mušricima je to teško palo, negirali su to i rekli: *To je zavjera, iza toga stoji nešto drugo!* Također su rekli, kako stoji u ajetu:

أَجَعَلَ الْآلِهَةَ إِلَٰهًا وَاحِدًا إِنَّ هَٰذَا لَشَيْءٌ عُجَابٌ ۞ وَانطَلَقَ الْمَلَأُ مِنْهُمْ أَنِ امْشُوا وَاصْبِرُوا
عَلَىٰ آلِهَتِكُمْ إِنَّ هَٰذَا لَشَيْءٌ يُرَادُ ۞ مَا سَمِعْنَا بِهَٰذَا فِي الْمِلَّةِ الْآخِرَةِ إِنْ هَٰذَا إِلَّا اخْتِلَاقٌ .

Zar on da bogove svede na Boga jednog? To je, zaista, nešto veoma čudno! I oni ugledni između njih krenuše: Idite i ustrajte uz božanstva svoja! Uistinu, to je nešto što se hoće! Za ovo nismo čuli u vjeri prethodnoj, ovo nije ništa drugo već namještena laž.[66]

Poslanikov poziv je bio u usponu. To je navelo mušrike da brane svoje mnogoboštvo i da raspravljaju s muslimanima s ciljem da zaustave poziv i uklone njegov utjecaj među muslimanima. Tada je protiv njih izneseno mnogo dokaza. Rečeno im je: *Kako znate da je Allah Svojim bliskim robovima dao svemir na upravljanje i da oni mogu, kako kažete, ispuniti vaše potrebe i spasiti vas nevolja? Da li ste vidjeli skriveni svijet? Da li ste to pročitali u knjizi naslijedenoj od vjerovjesnika ili učenjaka?* Rekao je Uzvišeni:

أَمْ عِندَهُمُ الْغَيْبُ فَهُمْ يَكْتُبُونَ

Ili, da nije kod njih znanje gajba, pa oni prepisuju?[67]

ائْتُونِي بِكِتَابٍ مِّن قَبْلِ هَذَا أَوْ أَثَارَةٍ مِّنْ عِلْمٍ إِن كُنتُمْ صَادِقِينَ

Donesite mi Knjigu objavljenu prije ove ili samo kakav ostatak znanja, ako istinu govorite.[68]

قُلْ هَلْ عِندَكُم مِّنْ عِلْمٍ فَتُخْرِجُوهُ لَنَا إِن تَتَّبِعُونَ إِلاَّ الظَّنَّ وَإِنْ أَنتُمْ إِلاَّ تَخْرُصُونَ

Reci: Imate li vi kakav dokaz, da nam ga iznesete? Vi se samo za pretpostavkama povodite i vi samo neistinu govorite.[69]

Naravno, mušrici su priznali da nisu vidjeli gajb, nisu to našli u prijašnjim objavama i nisu naučili od učenjaka. Tada su rekli:

بَلْ نَتَّبِعُ مَا وَجَدْنَا عَلَيْهِ آبَاءنَا

Ne, mi slijedimo ono što smo zapamtili od predaka naših.[70]

66 *Sad*, 5-7.

67 *Et-Tur*, 41.

68 *El-Ahkaf*, 4.

69 *El-En'am*, 148.

70 *Lukman*, 21.

إِنَّا وَجَدْنَا آبَاءنَا عَلَى أُمَّةٍ وَإِنَّا عَلَى آثَارِهِم مُّهْتَدُون

Mi smo zatekli pretke naše kako ispovijedaju vjeru i prateći njihove tragove mi smo na Pravom putu.[71]

Taj odgovor otkriva njihovo neznanje i nemoć u isto vrijeme. Tada im je rečeno da Allah zna, a oni ne znaju, zato treba da poslušaju šta Allah kaže o njihovim bogovima. Rekao je Uzvišeni:

إِنَّ الَّذِينَ تَدْعُونَ مِن دُونِ اللهِ عِبَادٌ أَمْثَالُكُمْ

Oni kojima se vi, pored Allaha, molite, zaista su robovi, kao i vi.[72]

To jest, oni nemaju nikakvu moć koja je Allahova posebnost, kao i vi, jednako ste nemoćni i vi i oni. Zato im je uputio izazov riječima:

فَادْعُوهُمْ فَلْيَسْتَجِيبُواْ لَكُمْ إِن كُنتُمْ صَادِقِينَ

Pa, vi ih molite, i neka vam se odazovu ako istinu govorite![73]

U drugim ajetima Allah je rekao:

وَالَّذِينَ تَدْعُونَ مِن دُونِهِ مَا يَمْلِكُونَ مِن قِطْمِيرٍ ۞ إِن تَدْعُوهُمْ لَا يَسْمَعُوا دُعَاءكُمْ
وَلَوْ سَمِعُوا مَا اسْتَجَابُوا لَكُمْ وَيَوْمَ الْقِيَامَةِ يَكْفُرُونَ بِشِرْكِكُمْ وَلَا يُنَبِّئُكَ مِثْلُ خَبِيرٍ

A oni koje, pored Njega, molite ne posjeduju ništa, ni koliko opna na hurminoj košpici. Ako ih molite, ne čuju vašu molbu, a da i čuju, ne bi vam se odazvali; na Sudnjem danu će poreći da ste ih Njemu ravnim smatrali. I niko te neće obavijestiti kao Onaj koji zna.[74]

وَالَّذِينَ يَدْعُونَ مِن دُونِ اللهِ لاَ يَخْلُقُونَ ۞ شَيْئًا وَهُمْ يُخْلَقُونَ أَمْوَاتٌ غَيْرُ أَحْيَاء وَمَا
يَشْعُرُونَ أَيَّانَ يُبْعَثُونَ

71 *Ez-Zuhruf*, 22.

72 *El-Ea'raf*, 194.

73 *El-Ea'raf*, 194.

74 *Fatir*, 13 - 14.

A oni koje oni mjesto Allaha mole – ništa ne stvaraju; oni su sami stvoreni; mrtvi su, nisu živi i ne znaju kada će biti oživljeni.[75]

أَيُشْرِكُونَ مَا لاَ يَخْلُقُ شَيْئاً وَهُمْ يُخْلَقُونَ ۞ وَلاَ يَسْتَطِيعُونَ لَهُمْ نَصْرًا وَلاَ أَنفُسَهُمْ يَنصُرُونَ

Zar da Njemu smatraju ravnim one koji ne mogu ništa stvoriti, i sami su stvoreni, i koji im ne mogu pomoći, niti mogu sebi pomoći? [76]

وَاتَّخَذُوا مِن دُونِهِ آلِهَةً لَّا يَخْلُقُونَ شَيْئًا وَهُمْ يُخْلَقُونَ وَلَا يَمْلِكُونَ لِأَنفُسِهِمْ ضَرًّا وَلَا نَفْعًا وَلَا يَمْلِكُونَ مَوْتًا وَلَا حَيَاةً وَلَا نُشُورًا

A oni su uzeli mimo Njega božanstva koja ništa ne stvaraju, a koja su sama stvorena, koja nisu u stanju da od sebe neku štetu otklone ni da sebi kakvu korist pribave i koja nemaju moći da život oduzmu, da život daju i da ožive.[77]

Potom je, kao posljedicu nemoći njihovih bogova da urade što su oni vjerovali, naveo da je ibadet upućen njima neispravan i apsolutno nesvrshishodan. Naveo je i nekoliko prelijepih primjera za to. Jedan od njih je i onaj u ajetu:

وَالَّذِينَ يَدْعُونَ مِن دُونِهِ لاَ يَسْتَجِيبُونَ لَهُم بِشَيْءٍ إِلاَّ كَبَاسِطِ كَفَّيْهِ إِلَى الْمَاء لِيَبْلُغَ فَاهُ وَمَا هُوَ بِبَالِغِهِ وَمَا دُعَاء الْكَافِرِينَ إِلاَّ فِي ضَلاَلٍ

A oni kojima se pored Njega mole neće im se odazvati, kao što ni voda neće stići u usta onome koji prema njoj samo dlanove svoje pruži; molitva nevjernika zaista je uzaludna.[78]

Nakon toga, upućen je poziv mušricima da malo razmisle. Naime, priznali su da je Allah sve stvorio, a njihovi bogovi nisu i ne mogu stvoriti ništa. Štaviše, njihovi bogovi su Allahova stvorenja. Rečeno im je: *Kako ste mogli izjednačiti Moćnog Stvoritelja Allaha s tim nemoćnim stvorenjima?! Kako to*

75 *En-Nahl*, 20 - 21.

76 *El-Ea'raf*, 191 - 192.

77 *El-Furkan*, 3.

78 *Er-Ra'd*, 14.

da im podjednako činite ibadet i upućujete dove?! Vi obožavate Allaha i njih, upućujete dove Allahu i njima podjednako. Rekao je Uzvišeni:

أَفَمَن يَخْلُقُ كَمَن لاَّ يَخْلُقُ أَفَلا تَذَكَّرُونَ

Pa da li je onda Onaj koji stvara kao onaj koji ne stvara?! Zašto pouku ne uzmete?![79]

Ovo ih je pitanje iznenadilo i ostavilo bez riječi, izgubili su svaki dokaz, šutjeli su i kajali se. Ali onda su se čvrsto prihvatili jedne neispravne prakse i rekli: *Naši preci bili su najrazumniji ljudi, poznati su po tome, to su priznali i prijatelji i neprijatelji, a svi su oni bili u ovoj vjeri, pa kako onda da bude neispravna?!* Naročito ako se uzme u obzir činjenica da su Poslanikovi, *sallallahu 'alejhi ve sellem*, preci i preci muslimana bili u toj, istoj vjeri.

Odgovoreno im je da njihovi preci nisu bili upućeni, nisu znali Pravi put i nisu njime išli. Podrazumijeva se da su bili u zabludi i da nisu ništa razumijevali i nisu mogli uputu naći. To im je rečeno u aluzijama i znakovima, a ponekad potpuno jasno. Primjer za to je ajet:

إِنَّهُمْ أَلْفَوْا آبَاءهُمْ ضَالِّينَ ۞ فَهُمْ عَلَى آثَارِهِمْ يُهْرَعُونَ

Oni su očeve svoje u zabludi zatekli, pa i oni stopama njihovim nastavili.[80]

Osim toga, mušrici su zastrašivali Poslanika, *sallallahu 'alejhi ve sellem*, i muslimane svojim bogovima. Govorili su: *Vi se ne ponašate lijepo prema našim bogovima, iznosite njihove nemoći. Njihov gnjev će se izliti na vas i oni će vas uništiti i pamet vam oduzeti.* Isto su govorili drevni narodi svojim poslanicima, kao što stoji u ajetu:

إِن نَّقُولُ إِلاَّ اعْتَرَاكَ بَعْضُ آلِهَتِنَا بِسُوءٍ

Mi kažemo samo to da te je neko božanstvo naše zlom pogodilo.[81]

Odgovoreno im je podsjećanjem i njihovim sopstvenim priznanjem onoga što vide svaki dan i noć, a to je činjenica da se njihovi bogovi ne mogu micati ni naprijed ni nazad, ne mogu sebe čuvati od zla, pa kako onda mogu našteti muslimanima ili ih uništiti?! Rekao je Uzvišeni:

79 *En-Nahl*, 17.

80 *Es-Saffat*, 69 - 70.

81 *Hud*, 54.

أَلَهُمْ أَرْجُلٌ يَمْشُونَ بِهَا أَمْ لَهُمْ أَيْدٍ يَبْطِشُونَ بِهَا أَمْ لَهُمْ أَعْيُنٌ يُبْصِرُونَ بِهَا أَمْ لَهُمْ آذَانٌ
يَسْمَعُونَ بِهَا قُلِ ادْعُوا شُرَكَاءَكُمْ ثُمَّ كِيدُونِ فَلَا تُنظِرُونِ

Imaju li oni noge da na njima hodaju, ili ruke da njima hvataju, imaju li oči da njima gledaju, ili uši da njima čuju? Reci: Zovite božanstva vaša, pa protiv mene kakvo hoćete lukavstvo smislite i ne odugovlačite.[82]

U vezi s tim Allah im je naveo nekoliko jasnih primjera. Rekao je:

يَا أَيُّهَا النَّاسُ ضُرِبَ مَثَلٌ فَاسْتَمِعُوا لَهُ إِنَّ الَّذِينَ تَدْعُونَ مِن دُونِ اللهِ لَن يَخْلُقُوا ذُبَابًا وَلَوِ
اجْتَمَعُوا لَهُ وَإِن يَسْلُبْهُمُ الذُّبَابُ شَيْئًا لَّا يَسْتَنقِذُوهُ مِنْهُ ضَعُفَ الطَّالِبُ وَالْمَطْلُوبُ

O ljudi, evo jednog primjera, pa ga poslušajte: Oni koje vi, pored Allaha molite, ne mogu nikako ni mušicu stvoriti, makar se radi nje sakupili. A ako bi im mušica nešto ugrabila, oni to ne bi mogli od nje izbaviti, nejak je i onaj koji traži i ono što se traži![83]

مَثَلُ الَّذِينَ اتَّخَذُوا مِن دُونِ اللهِ أَوْلِيَاءَ كَمَثَلِ الْعَنكَبُوتِ اتَّخَذَتْ بَيْتًا وَإِنَّ أَوْهَنَ الْبُيُوتِ
لَبَيْتُ الْعَنكَبُوتِ لَوْ كَانُوا يَعْلَمُونَ

Oni koji, mimo Allaha, zaštitnike uzimaju slični su pauku koji sebi isplete kuću, a najslabija je kuća, uistinu, paukova kuća, kad biste samo znali.[84]

Neki muslimani opjevali su u stihovima nemoć njihovih bogova. Jedan od njih je rekao:

Zar da obožavamo boga kome se lisice mokre po
glavi?! Ponižen je onaj kome lisice mokre na glavu.

Nakon tako jasnih izjava i negativnih kritika na račun njihovih bogova mušrici su izgubili kontrolu i počeli su iznositi pogrde na muslimane pa i na njihovog Boga Allaha, *'azze ve dželle.* Allah je zabranio muslimanima da rade ono što će uzrokovati takvo što. Rekao je:

82 *El-E'raf*, 195.

83 *El-Hadždž*, 73.

84 *El-Ankebut*, 41.

وَلاَ تَسُبُّواْ الَّذِينَ يَدْعُونَ مِن دُونِ اللهِ فَيَسُبُّواْ اللهَ عَدْوًا بِغَيْرِ عِلْمٍ

Ne grdite one koje oni, pored Allaha, prizivaju, da nebi i oni, nepravedno i ne misleći šta govore, Allaha grdili.[85]

Mušrici su odlučili zaustaviti poziv u islam i koristiti pritisak, snagu i silu na putu odbijanja ljudi od islama. Velikani i poglavice počeli su mučiti sve pripadnike svojih plemena koji su primili islam. Delegacija njihovih velikana otišla je Ebu Talibu sa zahtjevom da on spriječi Poslanika, *sallallahu 'alejhi ve sellem*, da poziva u islam.

Mučenje muslimana

Mučenja su bila strašna. Koža se ježi i srce hoće da pukne i samo dok slušamo o tome. Evo nekoliko primjera.

- Bilal ibn Rebah je bio rob Umejje ibn Halefa el-Džumehija. Umejje je stavljao omču na njegov vrat, vukao ga po zemlji i ostavljao u takvom stanju djeci da se igraju s njim. Bilal je samo ponavljao: *Jedan je, Jedan je!* Izvodio ga je u podne, po najvećoj vrućini, tjerao ga da legne na leđa na užareni pijesak ili kamenjar, potom je na njega stavljao ogromni kamen i govorio: *Ostat ćeš u ovakvom položaju sve dok uznevjeruješ u Muhammeda i počneš obožavati naše bogove Lata i Uzzaa.* On je samo govorio: *Jedan je, Jedan je!* Jednoga dana naišao je Ebu Bekr, dok su ga tako mučili, pa ga je kupio i oslobodio u ime Allaha.

- 'Amira ibn Fehiru su mučili sve dok ne padne u nesvijest i počne buncati.

- Efleh Ebu Fekihe, priča se da je bio iz plemena El-Ezd, bio je, također, mučen. Bio je oslobođeni rob Benu Abdu-d-Dara. Oni su ga u podne, po najvećoj vrućini, izvodili u pustinju. Na nogama je imao željezne okove, skidali su mu odjeću, naređivali da legne na stomak, a na leđa su mu stavljali veliki kamen da se ne može micati. Ostavljali su ga tako dok ne izgubi svijest. Njegove muke trajale su sve dok nije učinio hidžru u Abesiniju, kada su tamo išli drugi put. Jednom prilikom su ga svezali za noge i izvukli u pustinju i toliko su ga davili da se pomislilo da je umro. Tim putem naišao je Ebu Bekr, kupio ga i oslobodio u ime Allaha.

- Habbab ibn el-Erett je bio zarobljen u vrijeme džahilijjeta. Kupila ga je Umu Enmar bint Suba' el-Huzai'jje. Bio je kovač. Kada je prihvatio islam, njegova oslobodiljica iz ropstva mučila ga je vatrom. Pržila mu je leđa užarenim željezom sve s ciljem da porekne Muhammeda, *sallallahu 'alejhi*

85 *El-En'am*, 108.

ve sellem. Međutim, sve to samo mu je povećavalo iman i predanost Allahu. Osim nje, mučili su ga i mušrici, uvijali su mu vrat, vukli ga za kosu. Nekoliko puta bacili su ga na žar i stavljali na njega težak kamen da ne može ustati.

- Zenira je bila robinja, Rimljanka. Prihvatila je islam i bila mučena na tom putu. Kao posljedica mučenja izgubila je vid. Rekli su joj: *To su ti dali Lat i 'Uzza.* A ona je rekla: *Ne, tako mi Allaha, nije to od njih! To je od Allaha, a On mi može vid vratiti ako hoće.* Drugi dan Allah joj je vratio vid, a Kurejšije su rekli: *To je Muhammedova čarolija.*

- Ummu 'Abis je primila islam. Bila je robinja u plemenu Benu Zehre. Nju je mučio njen oslobodite1j iz ropstva El-Esved ibn Abd Jegus. Bio je jedan od najvećih Poslanikovih neprijatelja i najviše ga ismijavao.

- Robinja 'Amra ibn Mu'emmila prihvatila je islam. Ona je bila iz plemena Benu 'Adijj. Nju je mučio Omer ibn el-Hattab. Tada je još bio mušrik. Tukao ju je do iznemoglosti, a onda bi je ostavio. Govorio je: *Tako mi Allaha, ostavljam te samo zbog umora.* A ona je njemu govorila: *Neka i s tobom Gospodar tvoj postupi na isti način!*

- En-Nehdijje i njena kći bile su robinje i one su prihvatile islam i bile mučene na tom putu. Posjedovala ih je neka žena iz plemena Benu Abdu-d-Dar.

Ebu Bekr je kupio te robinje i oslobodio ih, kao što je kupio i oslobodio Bilala, 'Amira ibn Fehiru i Ebu Fakihu. Ebu Kuhafe, Ebu Bekrov otac, ga je ukorio i rekao: *Oslobadaš slabe robove. Bolje bi ti bilo da oslobodaš snažne muškarce, oni bi te štitili.* On je rekao: *Ja želim Allahovo lice.* U vezi s tim Allah je objavio ajete u kojim ga je pohvalio, a njegove neprijatelje pokudio. Rekao je:

فَأَنذَرْتُكُمْ نَارًا تَلَظَّى ۞ لَا يَصْلَاهَا إِلَّا الْأَشْقَى ۞ الَّذِي كَذَّبَ وَتَوَلَّى .

Zato vas opominjem razbuktalom vatrom, u koju će ući samo najveći nesretnik, onaj koji bude poricao i okretao se.

Odnosi se na Umejju ibn Halefa i njemu slične.

وَسَيُجَنَّبُهَا الْأَتْقَى ۞ الَّذِي يُؤْتِي مَالَهُ يَتَزَكَّى ۞ وَمَا لِأَحَدٍ عِندَهُ مِن نِّعْمَةٍ تُجْزَى ۞
إِلَّا ابْتِغَاء وَجْهِ رَبِّهِ ۞ الْأَعْلَى وَلَسَوْفَ يَرْضَى .

A od nje će daleko biti onaj najbogobojazniji, onaj koji bude dio imetka svoga udjeljivao, da bi se očistio, ne očekujući da mu se zahvalnošću uzvrati, već jedino žudeći za licem Gospodara svoga Svevišnjeg, i on će, zbilja, zadovoljan biti! [86]

Odnosi se na Ebu Bekra, neka je Allah zadovoljan s njim i s onima koje je oslobodio, i sa svim ashabima.

- Mučeni su i 'Ammar ibn Jasir, njegovi majka i otac. Bili su saveznici plemena Benu Mahzum, oni su ih, na čelu sa Ebu Džehlom, izvodili u ravnicu kada je pustinjski pijesak najvrući te su ih mučili njegovom vrelinom. Pored njih je prolazio Poslanik i govorio: ***Strpite se, Jasirova porodico, vama je obećan Džennet. Allahu moj, oprosti Jasirovoj porodici!*** Ammarov otac Jasir ibn 'Amir ibn Malik el-'Anesi el-Mezhadži umro je od posljedica mučenja. Njegova majka Ummu 'Ammar, Sumejja bint Hajjat, oslobođena robinja Ebu Huzejfe el-Mahzumija, bila je slabašna starica. Ebu Džehl ju je kratkim kopljem ubo u prednjicu i umrla je. Ona je prva žena šehid u islamu. Ammar nije mogao izdržati mučenje. Mušrici su mu oblačili željezni štit po pustinjskoj vrućini, stavljali su na njegove grudi teški crveni kamen, davili su ga u vodi tako da je riječima djelimično pristao na njihove zahtjeve, a istovremeno, srce mu je bilo ispunjeno imanom. U vezi s tim Allah je objavio:

مَن كَفَرَ بِاللهِ مِن بَعْدِ إِيمَانِهِ إِلاَّ مَنْ أُكْرِهَ وَقَلْبُهُ مُطْمَئِنٌّ بِالإِيمَانِ وَلَـكِن مَّن شَرَحَ
بِالْكُفْرِ صَدْرًا فَعَلَيْهِمْ غَضَبٌ مِّنَ اللهِ وَلَهُمْ عَذَابٌ عَظِيمٌ

Onoga koji zaniječe Allaha, nakon što je u Njega vjerovao – osim ako na to bude primoran, a srce mu ostane čvrsto u vjeri – čeka Allahova kazna. [87]

- Mus'ab ibn 'Umejr je mučen zbog vjere u Allaha. Živio je najlagodnijim životom. Međutim, kada je prihvatio islam majka mu je uskratila hranu i piće i izbacila ga iz kuće. Kao posljedica loše ishrane koža mu je postala suha i gruba kao u zmije.

- Suhejb ibn Sinan er-Rumi bio je mučen toliko da je ostajao bez svijesti i nije znao šta govori.

- Osman ibn 'Affan je mučen. Njegov amidža ga je umotavao u hasuru od palminog lišća, a potom potpaljivao dim ispod njega.

- Uznemiravani su i Ebu Bekr es-Siddik i Talha ibn 'Ubejdullah. Njih je mučio Nevfel ibn Huvejlid el-'Adevi, a neki kažu Osman ibn 'Ubejdullah, brat

86 *El-Lejl*, 14 - 21.

87 *En-Nahl*, 106.

Talhe ibn 'Ubejdullaha. Svezali su ih istim konopcem da ih odbiju od namaza i vjere, ali oni nisu pristali. Uprkos tome njih dvojica su odvezani klanjali. Nazvani su *dva prijatelja* jer su zajedno bili svezani.

Ebu Džehl je prakticirao da ukori i osramoti ugledne ljude pod zaštitom koji bi prihvatili islam. Prijetio im je da će izgubiti imetak i ugled. A ostale je udarao i nagovarao druge da ga udaraju. Ukratko, uznemiravali su i mučili sve koji su prihvatili islam.

Nasilje je, uglavnom, činjeno slabim i običnim muslimanima. U vezi sa velikanima i uglednicima koji su primili islam bili su oprezni i gledali su kako će postupiti. Njima su se suprotstavljale samo poglavari plemena i velikani, i to uz veliku dozu opreza.

Odnos mušrika prema Poslaniku, sallallahu 'alejhi ve sellem

Poslanik je ulijevao strahopoštovanje u srca ljudi, bio je ugledan i dostojanstven. Time ga je Allah sačuvao velikog nasilja. Štitio ga je Ebu Talib, a on je bio gospodin, velikan i čovjek čiju su riječ Kurejšije slušale. Njegovu zaštitu niko nije omalavožavao, niti kršio. Bio je iz porodice Benu Abdu Menaf, njih su Kurejšije pa čak i ostali Arapi, poštovali i cijenili. To je prisililo Kurejšije da ne budu nasilni prema Poslaniku, *sallallahu 'alejhi ve sellem.* Izabrali su metodu pregovaranja sa njegovim amidžom Ebu Talibom, međutim, sa dozom grubosti i izazova.

Pregovori između Kurejšija i Ebu Taliba

Kurejšijski uglednici i plemići otišli su do Ebu Taliba i rekli: *Sin tvoga brata ružno govori o našim bogovima, omalovažava našu vjeru, smatra naše postupke maloumnim, za naše pretke kaže da su bili u zabludi. Zbog toga, ili ga spriječi ili pusti nas i njega da se obračunamo. Ti si kao i mi, u istoj vjeri. Mi ćemo to riješiti umjesto tebe.*

Ebu Talib im se obrati blagim riječima i lijepo ih vrati. Oni su se razišli, a Poslanik, *sallallahu 'alejhi ve sellem,* je nastavio praktikovati vjeru i pozivati druge u vjeru.

Kurejšijsko upozorenje i izazov upućen Ebu Talibu

Kurejšije nisu mogle dugo trpjeti nastavak Poslanikovog, *sallallahu 'alejhi ve sellem*, poziva u vjeru. Govorili su često o njemu i bilo im je teško. Ponovo su otišli kod Ebu Taliba i rekli: *Ebu Talibe, ti si star, častan i ugledan. Mi smo tražili od tebe da spriječiš svoga bratića, ali ti to nisi uradio. Tako nam Allaha, mi nećemo trpjeti da neko grdi naše pretke, govori da smo u zabludi i ružno govori o našim bogovima. Spriječi ga ili ćemo se suprotstaviti i njemu i tebi, sve dok jedna grupa ne nestane.* Potom su otišli.

Ebu Talibu su to upozorenje i izazov teško pali. Pozvao je Poslanika, *sallallahu 'alejhi ve sellem*, i ispričao mu šta se dogodilo. Rekao mu je: *Poštedi malo i mene i sebe. Nemoj me opterećavati više nego što mogu podnijeti.* Kada je Poslanik, *sallallahu 'alejhi ve sellem*, vidio Ebu Talibovu slabost, rekao je: ***Amidža, kada bi mi stavili Sunce u desnu ruku, a Mjesec u lijevu ruku, da ostavim poziv u vjeru dok Allah ne dadne pobjedu ili ja umrem na tom putu ja to ne bih ostavio.*** Potom je zaplakao. To je povratilo blagost i sigurnost Ebu Talibu te je rekao: *Idi, bratiću, i govori šta hoćeš. Tako mi Allaha, ja te neću predati nikada.*

Čudan prijedlog Kurejšija i interesantan Ebu Talibov odgovor

Kurejšije su vidjele da njihovo upozorenje nije dalo rezultate. Poslanik je nastavio sa svojom praksom, a Ebu Talib ga je i dalje štitio. To je značilo da je on spreman rastati se s njima, boriti se protiv njih i suprotstaviti im se da bi zaštitio svog bratića Muhammeda. Dugo su razmišljali i dogovarali se da bi, na kraju, došli s čudnim prijedlogom. Došli su kod Ebu Taliba i sa sobom poveli 'Umaru ibn el-Velida, koji je bio velikan među mladićima, najzreliji i najljepši mladić. Rekli su: *Ebu Talibe, uzmi ovog mladića, tebi pripada njegov razum i pomoć. Posini ga, neka bude tvoj. Zazuzvrat nam predaj svog bratića, koji je napustio tvoju vjeru i vjeru tvojih predaka, koji je razorio tvoju zajednicu i proglasio nas maloumnim. Mi ćemo ga ubiti. Čovjek za čovjeka.* Ebu Talib im reče: *Tako mi Allaha, to je veoma ružno cjenkanje. Dajete mi svoje dijete da vam ga hranim a da ja vama dadnem svoje dijete da ga ubijete!? Tako mi Allaha, to se neće nikada dogoditi.*

Nasilnički ispadi prema Poslaniku, sallallahu 'alejhi ve sellem

Nakon neuspjeha i gubljenja nade, kada su vidjeli da upozorenja, izazovi i razmjena nisu donijeli željene rezultate, počeli su sprovoditi nasilje nad Poslanikom, *sallallahu 'alejhi ve sellem*, i pojačali su mučenja ostalih muslimana.

Pošto je Poslanik, *sallallahu 'alejhi ve sellem*, bio čuvan, cijenjen i zaštićen, uznemiravali su ga samo velikani i kurejšijski uglednici, dok obični ljudi nisu smjeli usuditi da učini bilo šta slično.

U kući su ga uznemiravile slijedeće Kurejšije, njegove komšije:

- Ebu Leheb;
- El-Hakem ibn Ebu el-'As ibn Umejje;
- 'Ukbe ibn Ebu Mu'it;
- 'Adijj ibn Hamra es-Sekafi;
- Ibn el-Esda el-Huzeli.

Bacali su na njega ovčiju utrobu dok je klanjao. Kada bi bila pripremljena ljetna kuća, bacali su to pred nju, a on bi to uzeo stao pred njihova vrata i govorio: ***Abdu Menafovi potomci, kakav je to komšiluk!?*** Potom bi to bacio na put.

Umejje ibn Halef, kada god bi ga vidio, javno bi ga vrijeđao i grdio, ili bi namigivao, te bi ga blatio riječima i druge podsticao protiv njega.

Njegov brat Ubejj ibn Halef prijetio je Poslaniku, *sallallahu 'alejhi ve sellem*, i govorio: *Muhammede, imam konja koga svaki dan hranim žitom, imam namjeru da te ubijem na njemu.* Jednom prilikom Poslanik, *sallallahu 'alejhi ve sellem*, mu je rekao: ***Ja ću tebe ubiti, ako Bog da.*** Ubio ga je u Bici na Uhudu. Jednom prilikom, došao je Ubejj ibn Halef i donio istruhlu kost, zdrobio ju je i puhnuo u nju prema Poslanikovom, *sallallahu 'alejhi ve sellem*, licu.

'Ukbe ibn Mu'it je sjeo uz Poslanika, *sallallahu 'alejhi ve sellem*, i slušao šta priča. Ubejj je čuo za to i ukorio ga je, a bili su prijatelji, te zatražio od njega da pljune Poslaniku, *sallallahu 'alejhi ve sellem*, u lice, što je on i uradio.

Ebu Leheb je zauzeo neprijateljski stav prema Poslaniku, *sallallahu 'alejhi ve sellem*, i uzemiravao ga je od prvog dana poziva u islam. Poslanikove, *sallallahu 'alejhi ve sellem*, dvije kćeri, Rukajja i Ummu Kulsum, bile su u braku sa njegovom dvojicom sinova 'Utbeom i 'Utejbom. On im je rekao: *Moja glava vam je haram ako ne rastavite Muhammedove kćeri.* I njegova supruga je rekla: *Rastavite se s njima jer su one promijenile vjeru.* I oni ih rastaviše.

Ebu Lehebova supruga Ummu Džemil Erva bint Harb bila je zakleti neprijatelj Allahovog Poslanika, *sallallahu 'alejhi ve sellem*, i poziva u islam. Donosila je trnove grane i stavljala ih noću na put kojim su išli Poslanik, *sallallahu 'alejhi ve sellem*, i ashabi. Kada je čula da je objavljena sura *El-Leheb*, došla je s punom šakom kamenja tražeći Poslanika, *sallallahu 'alejhi ve sellem*. Poslanik, *sallallahu 'alejhi ve sellem*, je sjedio s Ebu Bekrom u hladu Ka'be, ali ona ga nije vidjela. Vidjela je samo Ebu Bekra. Rekla je: *Gdje ti je prijatelj? Čula sam da o meni ružno govori. Tako mi Allaha, kada bih ga našla, udarila bih ga ovim kamenom u usta. Ja sam, tako mi Allaha, pjesnikinja.* Potom je rekla u stihovima:

Pokuđenog[88] *nismo poslušali*
njegovu smo naredbu odbili
i njegovu vjeru smo prezreli.

Nakon toga je otišla. Ebu Bekr tada reče: *Allahov Poslaniče, da li te je vidjela?* Poslanik, *sallallahu 'alejhi ve sellem*, reče: ***Nije me vidjela, Allah joj je oduzeo vid.***

Kurejšije su uznemiravale Poslanika, *sallallahu 'alejhi ve sellem*, i tako što su ga nazivali *Muzemmem*, što znači *pokuđeni* ili *onaj koji posjeduje sve negativne osobine*. Na taj način su ga vrijeđali i psovali, ali Allah je to spriječio jer su oni vrijeđali Onoga koji ima sve pohvalne osobine.

Ahnes ibn Šerik es-Sekafi, također, je uznemiravao Poslanika, *sallallahu 'alejhi ve sellem*.

Ebu Džehl se tako ponašao kao da je sam preuzeo teret odbijanja od Allahove vjere. Uznemiravao je Poslanika, *sallallahu 'alejhi ve sellem*, riječima, zabranjivao mu je da obavlja namaz, te se hvalio i oholio zbog toga. Jednom prilikom bio je posebno žestok prema Poslaniku, *sallallahu 'alejhi ve sellem*, kada je vidio da klanja, pa je Poslanik, *sallallahu 'alejhi ve sellem*, reagirao i uhvatio ga za prsa i rekao:

أَوْلَى لَكَ فَأَوْلَى ۞ ثُمَّ أَوْلَى لَكَ فَأَوْلَى

Teško tebi, teško tebi! I opet, teško tebi, teško tebi![89]

88 Misli na Poslanika, *sallallahu 'alejhi ve sellem*. Muhammed znači *hvaljeni* ili *onaj koji posjeduje pohvalne osobine*. Mušrici su na taj način izražavali svoj bijes i mržnju koju su osjećali prema Poslaniku, *sallallahu 'alejhi ve sellem*. (op. prev.)

89 *El-Kijameh*, 34 - 35.

On je rekao: *Zar ti meni prijetiš, Muhammede!? Tako mi Allaha, ništa mi ne možete ni ti ni tvoj Gospodar! Ja sam najjači u Mekki!*

Jednog dana rekao je svom društvu: *Da li Muhammed stavlja lice u prašinu pred vama?* Rekli su: *Da!* Tada je rekao: *Tako mi Lata i 'Uzzaa, ako ga vidim stat ću mu nogom za vrat i lice mu uvaljati u prašinu.* Poslanik, *sallallahu 'alejhi ve sellem,* je došao i stao na namaz. Krenuo je da mu stane nogom za vrat, ali je sve iznenadio vraćajući se unatrag i štiteći se rukama. Rekli su: *Šta ti je Ebu el-Hakeme?* Rekao je: *Između mene i njega je bio jarak ispunjen vatrom, strahotama i krilima.* Poslanik, *sallallahu 'alejhi ve sellem,* je rekao: ***Da mi se približio, meleci bi ga rastrgali komad po komad.***

Istu nesreću doživio je i 'Ukbe ibn Mu'it. Naime Poslanik, *sallallahu 'alejhi ve sellem,* je klanjao pored Ka'be dok su Ebu Džehl i njegova družina sjedili su u blizini. Rekli su jedni drugima: *Ko će donijeti utrobu deve od tog i tog i staviti je na Muhammedova leđa kada padne na sedždu.* To je uradio najveći nasretnik 'Ukbe ibn Mu'it. Donio je utrobu, sačekao i kada je Poslanik, *sallallahu 'alejhi ve sellem,* pao na sedždu stavio je na Poslanikova, *sallallahu 'alejhi ve sellem,* leđa. Svi su se smijali i smijući se naginjali jedni na druge. Poslanik, *sallallahu 'alejhi ve sellem,* je ostao nepomičan na sedždi sve dok nije došla njegova kći Fatima i skinula devinu utrobu s njegovih leđa. Tada je Poslanik, *sallallahu 'alejhi ve sellem,* digao glavu i rekao: ***Allahu moj, kazni Kurejšije!*** Dova protiv njih teško im je pala, jer su vjerovali da se dova u Mekki prima. Potom je proučio dovu protiv svih njih poimenično rekavši: ***Allahu moj, kazni tog i tog...*** Svi su poginuli na Bedru.

Peterica velikana isticali su se u ismijavanju Poslanika, *sallallahu 'alejhi ve sellem*:

- El-Velid ibn el-Mugire el-Mahzumi;
- El-Esved ibn 'Abdu Jegus ez-Zuhri;
- Ebu Zem'a el-Esved ibn 'Abdu-l-Muttalib el-Esedi;
- El-Haris ibn Kajs el-Huzai';
- El-'As ibn Vail es-Sehmi.

Allah je obavijestio Poslanika, *sallallahu 'alejhi ve sellem,* da će ga sačuvati njihova zla u ajetu:

إِنَّا كَفَيْنَاكَ الْمُسْتَهْزِئِينَ

Mi ćemo te sačuvati onih koji se rugaju.[90]

90 *El-Hidžr,* 95.

Allah je sve njih kaznio i u toj kazni su pouke i nauk drugima.

- El-Velid je godinama bio ogreban strijelom i to nije bilo ništa, ali je Džebrail, *'alejhi selam*, pokazao na tu ranu i ona se povećala. Nakon toga, rana ga je stalno boljela i smetala mu, sve dok nije umro, nakon nekoliko godina.

- El-Esved ibn 'Abdu Jegus umro je od posljedica rana na glavi. Naime, Džebrail, *'alejhi selam*, je pokazao na njegovu glavu nakon čega su se pojavile rane od kojih je i umro. Neki kažu da je umro od otrova. Također se priča da je Džebrail, *'alejhi selam*, pokazao na njegov stomak nakon čega se razbolio od stomačne bolesti i od otoka na stomaku je i umro.

- El-Esveda ibn 'Abdu-l-Muttaliba sustigla je Poslanikova, *sallallahu 'alejhi ve sellem*, dova. Poslanik, *sallallahu 'alejhi ve sellem*, više nije mogao podnijeti njegova maltretiranja, pa je rekao: ***Allahu moj, oslijepi ga i oduzmi mu dijete!*** Džebrail, *'alejhi selam*, bacio je trn u njegove oči, nakon čega je oslijepio, a njegovog sina, Zemu', je gađao sve dok nije umro.

- El-Haris ibn Kajs se razbolio od stomačne bolesti. U stomaku se pojavila žuta tekućina i počela mu je izlaziti s izmetom, na usta. Od toga je umro.

- El-'As ibn Vail je sjeo na bodljastu biljku. Bodlja ga je ubola u taban i otrov se proširio na glavu, te je umro od posljedica trovanja.

To je kratki prikaz Poslanikovih, *sallallahu 'alejhi ve sellem*, i muslimanskih muka kojima su ih izlagale Kurejšije nakon javnog poziva u vjeru i njene obznane. Poslanik, *sallallahu 'alejhi ve sellem*, je u tim teškim prilikama poduzeo dva koraka.

El-Erkamova, radijallahu 'anhu, kuća

Prvi korak je da je kuću El-Erkama ibn Ebu el-Erkama el-Mahzumija uzeo za centar poziva u vjeru, ibadet i odgoj. Kuća je bila podobna za to, jer je bila u podnožju brda Safa, daleko od očiju nasilnika. U toj kući sastajao se s ashabima tajno, učio im Kur'an, čistio ih i podučavao Knjizi i Mudrosti. Na taj način sačuvao je ashabe mnogih događaja kojih se pribojavao zbog javnog okupljanja. Međutim, on lično javno je obožavao Allaha i pozivao u islam. U tome ga nisu mogli spriječiti ni nasilje, ni maltretiranje, ni ismijavanje, niti podsmijavanje. U tome se ogleda Allahova mudrost, jer je trebalo da poziv u islam stigne i do vjernika i do nevjernika, tako da ljudi nemaju opravdanje kod Allaha nakon dostavljene poslanice i da ne bi mogli reći na Sudnjem danu: *Nije nam došao obveseljitelj i upozoritelj.*

Hidžra u Abesiniju

To je bio drugi korak. Naime, kada se uvjerio da je Negus pravedan vladar koji nikome ne čini nasilje, upućivao je ashabe da učine hidžru u Abesiniju. U mjesecu redžebu, pete godine po poslanstvu, prva grupa muslimana učinila je hidžru. U grupi je bilo dvanaest muškaraca i četiri žene. Predvodio ih je Osman ibn 'Affan el-Umevi sa svojom suprugom, Poslanikovom, *sallallahu 'alejhi ve sellem*, kćerkom Rukajjom. Oni su bili prva porodica koja je učinila hidžru na Allahovom Putu nakon Ibrahima i Luta.

Ta grupa ashaba izašla je tajno u tami noći. Zaputili su se prema brodskom pristaništu Šu'ajbe na sjeveru Džidde. Allah je odredio da zateknu dvije trgovačke lađe u koje su se ukrcali i došli u Abesiniju.

Kada su Kurejšije čule za to, naljutile su se i uzburkale. Brzo su krenuli za njima ne bi li ih stigli, uhvatili i vratili u Mekku, te ih nastavili mučiti i kažnjavati, sve s ciljem da ih odvrate od islama. Međutim, muslimani su im umakli tako što su isplovili tako da su se vratili neobavljena posla s morske obale.

Mušričko slaganje s muslimanima i padanje na sedždu u suri En-Nedžm

U ramazanu, pete godine po poslanstvu, otprilike dva mjeseca nakon hidžre muslimana u Abesiniju, Poslanik, *sallallahu 'alejhi ve sellem*, je izašao do Ka'be. Kod Ka'be se nalazila poveća grupa Kurejšija. Među njima su se nalazili i velikani i uglednici. Poslaniku, *sallallahu 'alejhi ve sellem*, je tada bila objavljena sura *En-Nedžm* pa je stao pred njih i iznenada počeo učiti tu suru. To je bio najljepši govor koji su ikada čuli. Ljepota govora ih je zapanjila i potpuno ih obuzela, te su slušali zapanjeni i šuteći. Srca su im bila usplahirena kada je Poslanik, *sallallahu 'alejhi ve sellem*, učio o prijetnjama i zabranama na kraju sure. Poslanik, *sallallahu 'alejhi ve sellem*, je, na kraju, proučio:

فَاسْجُدُوا لِلَّهِ وَاعْبُدُوا

Bolje padajte licem na tlo pred Allahom i Njemu ibadet činite![91]

91 *En-Nedžm*, 62.

Poslanik, *sallallahu 'alejhi ve sellem*, je pao na sedždu, a i oni zajedno s njim, pošto se nisu mogli suzdržati.

Imam Buhari zabilježio je hadis od Abdullaha ibn Mes'uda, *radijallahu 'anhu*, da je Poslanik, *sallallahu 'alejhi ve sellem*, učio suru *En-Nedžm* i pao na sedždu, a i mušrici su pali na sedždu, zajedno s njim. Jedan od prisutnih je uzeo šaku prašine ili kamenja, digao to prema svom licu i rekao: *Dovoljno mi je ovo.* Rekao je Ibn Mes'ud: *Vidio sam ga nakon toga, ubijen je u Bici na Bedru kao nevjernik.* To je bio Umejje ibn Halef, on je ubijen na Dan Bedra.

Povratak muhadžira u Mekku

Vijest o tome došla je u Abesiniju u izmijenjenom obliku. Naime, njima je rečeno da su Kurejšije prihvatile islam. To ih je potaklo da se radosni vrate u Mekku. Međutim, kada su stigli u blizinu Mekke, shvatili su istinu. Neki su se vratili u Abesiniju, drugi su ušli u Mekku tajno, a treći su ušli pod zaštitu nekoga iz plemena Kurejš.

Druga hidžra u Abesiniju

Nedaće i patnje kojima su muslimani bili izloženi povećale su se, što je bila posljedica njihovog kajanja zbog učinjene sedžde i osvete zbog lijepog Negusovog odnosa prema ashabima u Abesiniji. Imajući u vidu tako teško stanje, Poslanik, *sallallahu 'alejhi ve sellem*, je upućivao muslimane da učine drugu hidžru u Abesiniju. Tom prilikom hidžru su učinila osamdeset i tri muškarca i osamnaest žena. Druga hidžra bila je teža od prve, jer su mušrici bili oprezni i pratili su svaki pokret muslimana. Međutim, muslimani su bili budniji od njih, mudriji i bolje su isplanirali svoje postupke. Uprkos svim mušričkim naporima, uspjeli su umaći i stići u Abesiniju.

Kurejšijska spletka muhadžirima u Abesiniji

Mušricima je teško palo to što su im muslimani umakli i došli na mjesto gdje su bili sigurni za sebe i svoju vjeru. Poslali su dva prepredena i lukava čovjeka s ciljem da ih vrate u Mekku. Bili su to 'Amr ibn el-'As i Abdullah ibn Rabi'. Tada su još bili mušrici.

Došli su u Abesiniju s razrađenim planom. Stupili su u kontakt s vjerskim velikanima, uručili im poklone, rekli im cilj svog dolaska i iznijeli dokaze za svoje tvrdnje. Njih su uspjeli ubijediti. Nakon toga, došli su do Negusa, uručili mu poklone i rekli: *Kralju, u tvoju kraljevinu došli su maloumni mladići koji su napustili svoju vjeru, a nisu prihvatili tvoju. Izmislili su novu vjeru koja je nepoznata i nama i vama. Poslali su nas velikani i uglednici njihova naroda, njihovi očevi, amidže i rodbina s ciljem da ih vratiš njima jer oni umiju bolje na njih paziti i bolje znaju šta im zamjere i zbog čega ih kore.* Vjerski velikani su im dali podršku kako je bilo i planirano.

Međutim, Negus je želio da bude siguran i da sasluša obje strane kako bi došao do istine. Pozvao je muslimane i pitao ih: *Kakva je to vjera koju ste prihvatili i razišli se s vašim narodom. Niste ušli u moju vjeru niti u bilo koju drugu vjeru?*

U ime muslimana govorio je Dža'fer ibn Ebu Talib, *radijallahu 'anhu.* Rekao je: *Kralju, bili smo u neznanju, obožavali kipove, jeli strvinu, živjeli razvratno, kidali rodbinske veze, bili smo loše komšije, jači je ugnjetavao slabijeg. Takvi smo bili sve dok Allah nije poslao Poslanika, jednog od nas. Znamo njegovo porijeklo, iskrenost, povjerljivost i čednost. Pozvao nas je da obožavamo samo Allaha Jedinog i da ostavimo bogove koje su obožavali naši preci, a bili su od kamena i drveta. Naredio nam je da govorimo istinu, da izvršavamo povjerene nam poslove i stvari, da održavamo rodbinske veze, da budemo dobre komšije, da se klonimo grijeha i ubistva, da se klonimo razvrata, laži, siročetovog imetka, potvaranja čestitih žena. Naredio nam je da samo Allaha obožavamo, da širk ne činimo, da namaz obavljamo, zekat dajemo, postimo* - nabrojao je još neke islamske propise. *Povjerovali smo mu i prihvatili vjerovanje u njega. Slijedili smo ga u vjeri koju je donio od Allaha. Počeli smo obožavati samo Allaha, ostavili smo mnogoboštvo, držimo da je zabranjeno što je zabranio, a dozvoljeno što je dozvolio. Naš narod se neprijateljski postavio prema nama. Mučili su nas i htjeli su nas odvratiti od naše vjere, pa da obožavamo kipove, a ne Allaha, te da smatramo dozvoljenim ono što je ružno što smo smatrali i prije. Kada su nas savladali, nasilje nam učinili, otežali nam život i ispriječili se između nas i naše vjere, došli smo u tvoju zemlju, izabrali smo tebe i boravak u tvojoj blizini s nadom da nam neće biti učinjeno nasilje.*

Nakon što ga je saslušao, Negus je tražio da mu Dža'fer prouči nešto iz Kur'ana. Proučio je početak sure *Merjem.* Negusa je to rasplakalo tako da je nakvasio bradu suzama. Plakali su i njegovi vjerski velikani tako da su navlažili listove svojih knjiga. Negus je rekao: *To i ono što je donio Isa, došlo je iz istog izvora.* Potom se obratio dvojici kurejšijskih izaslanika riječima: *Idite! Tako mi Allaha neću vam ih predati niti protiv njih spletkariti.* I njih dvojica su izašli.

Drugog dana 'Amr ibn el-'As je smislio drugu spletku. Naime, otišao je Negusu i rekao: *Muslimani o Isau, Merjeminom sinu, govore veoma ružno.*

Negus ih je pozvao i upitao o tome. Džafer je rekao: *Za njega kažemo ono što nam je naš Vjerovjesnik rekao. On je Allahov rob i poslanik, Njegova duša i riječ koju je dostavio neudatoj djevici Merjemi.*

Negus je uzeo štap sa zemlje i rekao: *Isa, tako mi Allaha, ne prelazi ovaj štap u odnosu na to što ste rekli. Idite, vi ste sigurni u mojoj zemlji. Ko vas bude vrijeđao bit će kažnjen, ko vas bude vrijeđao bit će kažnjen, ko vas bude vrijeđao bit će kažnjen. Ne bih vas želio uznemiriti ni za brdo zlata.*

Naredio je da vrate poklone kurejšijskim izaslanicima i oni su otišli poniženi. Muslimani su ostali u najboljoj kući i bili su najljepše prihvaćeni.

Mušričke nedoumice

Propali pokušaj vraćanja muslimana iz Abesinije izazvao je srdžbu mušrika. Kidali su se od muke. Ponovo su povećali pritisak na muslimane u Mekki. Naročito, kada su vidjeli da Poslanik, *sallallahu 'alejhi ve sellem*, nastavlja pozivati u vjeru i da mu Ebu Talib, uprkos prijetnjama i teškim upozorenjima, daje podršku i zaštitu. Bili su zbunjeni i nisu znali šta da rade. Ponekad ih je savladalo neprijateljstvo pa su pojačavali mučenja Poslanika, *sallallahu 'alejhi ve sellem*, i muslimana preostalih u Mekki. Ponekad su započinjali rasprave i prepirke. Nudili su poklone i primamljive ponude. Nudili su i kompromise. Čak su razmišljali o Poslanikovom, *sallallahu 'alejhi ve sellem*, smaknuću i zatiranju poziva u islam. Međutim, ništa od toga nije dalo željene rezultate. Nisu postigli ono što su željeli. Svi njihovi napori bili su uzaludni. U nastavku ćemo ukratko prikazati šta se, ustvari, dešavalo.

Mučenja i pokušaj ubistva

Bilo je logično očekivati da će mušrici, nakon neuspjeha pribjeći nasilju. Tako je i bilo. Pojačali su mučenja preostalih muslimana u Mekki. Štaviše, pružili su ruke i prema Poslaniku, *sallallahu 'alejhi ve sellem.*

'Utejbe ibn Ebu Leheb došao je do Poslanika, *sallallahu 'alejhi ve sellem*, i rekao: *On*[92] *ne vjeruje u Onoga koji se približio, pa nadnio blizu koliko dva luka ili bliže.* Nakon toga, uznemirio je Poslanika, *sallallahu 'alejhi ve sellem*, poderao mu košulju i pljunuo mu u lice. Međutim, pljuvačka se vratila na njega. Poslanik, *sallallahu 'alejhi ve sellem*, samo je rekao: ***Allahu moj, pošalji na njega jednog Svog psa!*** 'Utejbe je krenuo u Šam s karavanom. Kada su stali

92 Ebu Lehebov sin je rekao: *Ja ne vjerujem*... Ali prenosioci ne vole takve izraze pa ih prenesu po značenju kako ne bi izgovorili te ružne riječi. (op. prev.)

da odmore oko njih je počeo kružiti lav. 'Utejbe je rekao: *Pojest će me kao što je Muhammed proučio u dovi. Ubit će me Muhammed, iako je on u Mekki, a ja u Šamu.* Kada su legli da spavaju njega su stavili u sredinu. Međutim, lav je došao, uhvatio ga za glavu, izvukao ga između deva i ljudi i ubio.

'Ukbe ibn Ebi Mu'it stao je nogom za Poslanikov, *sallallahu 'alejhi ve sellem,* vrat dok je on bio na sedždi. Stisak je bio tako snažan da su mu oči gotovo ispale.

Primijetno je, iz cjelokupnog događaja, da su mušrici počeli ozbiljno razmišljati o smaknuću Poslanika, *sallallahu 'alejhi ve sellem,* makar to uzrokovalo i krvoproliće, nakon svih neuspjelih pokušaja da zaustave širenje poziva u islam.

Jednog dana Ebu Džehl je rekao Kurejšijama: *Muhammed je odbio sve prijedloge i nastavio raditi ono što vidite. Kritikuje vašu vjeru, proziva vaše pretke, govori da ste maloumni, govori protiv naših bogova. Ja dajem zavjet Allahu da ću ga sačekati s kamenom koji teško mogu nositi pa kada padne na sedždu, razbit ću mu glavu tim kamenom. Poslije toga, predajte me ili me štitite. A pleme Abdu Menaf neka radi šta hoće nakon toga.* Rekli su: *Tako nam Allaha, nikada te nećemo predati nikome. Uradi što si naumio.*

Ebu Džehl je sutradan uzeo kamen kao što je rekao. Poslanik, *sallallahu 'alejhi ve sellem,* je došao i pristupio u namaz. Kurejšije su sjedile i čekale šta će uraditi Ebu Džehl. On je krenuo prema Poslaniku, *sallallahu 'alejhi ve sellem,* i približio se. Međutim, vratio se poražen, blijed u licu i preplašen. Ruke su mu bile zalijepljene za kamen sve dok ga nije bacio od sebe. Kurejšije su ga pitale: *Šta je s tobom, Ebu-l-Hakeme?* Rekao je: *Krenuo sam da izvršim što sam sinoć rekao da ću uraditi, ali se preda mnom pojavio devac. Nikad nisam vidio devca takve veličine, zubi i snage. Htio me ugristi.* Poslanik, *sallallahu 'alejhi ve sellem,* je rekao: ***To je bio Džebrail, da se približio uhvatio bi ga.***

Nakon toga, dogodilo se nešto još gore i teže. Naime, jednog dana Kurejšije su se sakupile u Hatimu i razgovarale o Poslaniku, *sallallahu 'alejhi ve sellem.* Dok su oni sjedili, pojavio se Poslanik, *sallallahu 'alejhi ve sellem,* i počeo obilaziti Ka'bu. Prilikom prolaska pored njih, oni su ga vrijeđali. To se primijetilo i na Poslanikovom, *sallallahu 'alejhi ve sellem,* licu. Prilikom drugog prolaska uradili su isto, i to se primijetilo na njegovom licu. Kada je prolazio treći put, oni su to isto ponovili pa je on stao i rekao: ***Kurejšijski skupe, da li me čujete! Tako mi Onoga u čijoj je ruci moja duša ja sam došao s klanjem.*** Te riječi su ih potresle. Ostali su nepomični kao da su im na glavama ptice. Čak su i oni najžešći pokušali da se prijazno i na najljepši način prema njemu odnose.

Sutradan su se ponovo sastali i pričali o Poslaniku, *sallallahu 'alejhi ve sellem.* On se ponovo pojavi, a oni skočiše na njega kao jedan. Uhvatili su ga za prsa i rekli: *Ti si taj što nam brani da obožavamo bogove koje su obožavali naši očevi?!* Rekao je: ***Ja sam taj.*** Tada su se sručili na njega, neki su ga udarali,

neki posipali prašinom. Prema njemu je krenuo 'Ukbe ibn Mu'it i počeo ga snažno daviti odjećom. Neki čovjek je došao Ebu Bekru i rekao: *Spasi svoga druga!* Ebu Bekr je stigao i uhvatio 'Ukbea za plećke i odgurnuo ga od Poslanika, *sallallahu 'alejhi ve sellem.* Jedne je gurao, s drugima se borio i govorio je: *Zar ćete ubiti čovjeka zato što kaže: Moj Gospodar je Allah!?* Mušrici su se okrenuli od Poslanika i okomili na Ebu Bekra. Toliko su ga udarali da mu se nisu mogli prepoznati lice i nos. Imao je četiri pletenice, koju god bi dotakli ispala bi. Pripadnici plemena Benu Tejm su ga ponijeli u platnu i unijeli u kuću. Bili su ubijeđeni da će umrijeti. Na kraju dana je progovorio i odmah pitao za Poslanika, *sallallahu 'alejhi ve sellem.* Oni su ga pokudili i otišli od njega. Ponudili su mu hranu i piće, ali je odbio jesti i piti dok ne vidi Poslanika, *sallallahu 'alejhi ve sellem.* Kada se noćna tišina spustila i ljudi se smirili odveli su ga Poslaniku, *sallallahu 'alejhi ve sellem,* koji je bio u Erkamovoj kući. Kada se uvjerio da je Poslanik, *sallallahu 'alejhi ve sellem,* dobro, prihvatio je da jede i pije.

Ebu Bekr je izašao iz Mekke i krenuo u Abesiniju, jer više nije mogao živjeti u Mekki. Zlostavljanja su postala teško podnošljiva. Došao je do izvora El-Gamad. Tu ga je sreo Malik ibn ed-Degane, velikan plemena El-Karra i El-Ehabiš.[93] Pitao ga je kuda je krenuo, pa mu je ispričao sve. Tada je rekao: *Takvi kao ti ne bi trebalo da odlaze. Ti daješ izgubljeno, spajaš rodbinske veze, pomažeš opterećenim, ugošćavaš goste i pomažeš istinu. Ja ću te štititi. Vrati se i obožavaj svoga Gospodara u svojoj zemlji.* Vratili su se u Mekku. Ibn Ed-Degane je obznanio Kurejšijama da je pružio zaštitu Ebu Bekru. Nisu se protivili, samo su rekli: *Naredi Ebu Bekru da obožava svoga Gospodara u kući, a ne javno. Bojimo se da će u iskušenje dovesti naše žene, djecu i slabašne.* Ebu Bekr je tako i radio neko vrijeme. Nakon toga, izgradio je mesdžid u dvorištvu svoje kuće. Klanjao je i učio Kur'an javno. Ibn Ed-Degane ga je podsjetio na ugovor o zaštiti. Ebu Bekr je odbio njegovu zaštitu rekavši: *Zadovoljan sam Allahovom zaštitom.*

Ebu Bekr je mnogo plakao kada je učio Kur'an. Mušričke žene i djeca koji su dolazili kod njega gledali su ga u čudu. Mušrici su ga zbog toga uznemiravali.

Dok su Poslanik, *sallallahu 'alejhi ve sellem,* i muslimani živjeli u tako teškim uvjetima dogodilo se da su islam prihvatila dva islamska junaka iz plemena Kurejš: Hamza ibn Abdu-l-Muttalib, *radijallahu 'anhu,* Poslanikov, *sallallahu 'alejhi ve sellem,* amidža, i Omer ibn el-Hattab, *radijallahu 'anhu.* Muslimani su se odmorili nakon njihovog primanja islama jer su oni bili snažni.

93 El-Karra je naziv jednog velikog plemena, a El-Ehabiš je naziv za više plemena koja su dogovorila savez pod brdom Habeši, pa su po tome i dobili naziv.

Kako je Hamza, radijallahu 'anhu, prihvatio islam

Povod za Hamzino prihvatanje islama bio je Ebu Džehlov nasrtaj na Poslanika, *sallallahu 'alejhi ve sellem.* Naime, dok je Poslanik, *sallallahu 'alejhi ve sellem,* bio na brdu Safa, Ebu Džehl je prošao pored njega. Nasrnuo je na njega i uvrijedio ga. Udario ga je kamenom u glavu tako da mu je krv potekla. Nakon toga, otišao je u društvo Kurejšija koje se nalazilo kod Ka'be i sjeo među njih. Oslobođena robinja Abdullaha ibn Džud'ana je sve to gledala iz svoje kuće na Safi. Nedugo nakon toga Hamza se vratio iz lova opasan lukom i strijelom. Ona je izašla i sve mu ispričala. Hamza je žurno krenuo prema Ebu Džehlu. Rekao je: *Neotesanko, zar da vrijeđaš moga bratića kad sam i ja u njegovoj vjeri?!* Udario ga je lukom i načinio mu veliku ranu na glavi. Dva plemena su skočila na noge: Benu Mahzum i Benu Hašim. Ebu Džehl je rekao: *Ostavite Ebu 'Umaru,* Hamzu, *na miru. Ja sam ružno postupio prema njegovom bratiću.*

Hamza je primio islam iz inata, kao da ga je jezik pretekao i rekao je to nenamjerno. Međutim, nakon toga Allah je njegove grudi učinio prostranim za islam. Bio je najplemenitiji i najjači kurejšijski mladić. Zvali su ga Allahov Lav. Islam je primio u mjesecu zu-l-hidždžetu, šeste godine po poslanstvu.

Kako je Omer, radijallahu 'anhu, primio islam

Tri dana nakon Hamze islam je primio i Omer ibn el-Hattab. Prije prihvatanja islama bio je jedan od mušrika koji su bili najžešći prema muslimanima. Jedne noći tajno je čuo Kur'an dok je Poslanik klanjao kod Ka'be. Srcem je shvatio da je to istina, ali je ustrajao u svom inatu. Jednog dana izašao je opasan sabljom s namjerom da ubije Poslanika. Sreo ga je neki čovjek i upitao: *Omere, kuda si krenuo?* Rekao je: *Krenuo sam da ubijem Muhammeda.* Čovjek mu reče: *Kako možeš bit siguran od plemena Benu Hašima i Benu Zehre ako ubiješ Muhammeda?* Omer reče: *Mislim da si i ti prihvatio njihovu vjeru.* Čovjek reče: *Hoćeš li da ti kažem nešto zanimljivije, Omere? Tvoja sestra i zet su promijenili vjeru, primili islam.* Onako ljutit krenuo je prema njima. Kod njih se nalazio Habbab ibn el-Erett koji ih je podučavao suri *Ta-ha.* Kada je došao, čuo je zvukove koji ukazuju da se neko sakrio, a njegova sestra sakrila je listove Kur'ana. Rekao je: *Kakve to glasove čujem kod vas?!* Rekli su: *Samo naše glasove tokom razgovora.* Rekao je: *Da vi niste promijenili vjeru?*

Njegov zet reče: *Omere, možda je istina u drugoj vjeri, a ne u tvojoj?* Omer je odmah skočio na zeta i žestoko ga pritisnuo. Njegova sestra ga je odgurnula od svoga muža, a on je udari rukom u lice tako da joj je potekla krv. Ona mu je ljutito rekla: *Omere, istina je u drugoj vjeri, a ne u tvojoj! Svjedočim da nema istinskog boga osim Allaha i svjedočim da je Muhammed Allahov Poslanik!*

Omer je izgubio nadu, pokajao se i postidio. Rekao je: *Dajte mi knjigu koju imate da pročitam šta je u njoj.* Sestra mu reče: *Ti si nečist, a knjigu smiju dodirivati samo čisti. Ustani i okupaj se.* Omer je ustao i okupao se, a potom uzeo knjigu i pročitao:

بسم الله الرحمن الرحيم

U ime Allaha, Milostivog, Samilosnog.

Rekao je: *Ovo su lijepa i čista imena.* Potom je proučio suru *Ta-ha,*[94] sve do ajeta:

إِنَّنِي أَنَا اللهُ لَا إِلَهَ إِلَّا أَنَا فَاعْبُدْنِي وَأَقِمِ الصَّلَاةَ لِذِكْرِي

Ja sam, uistinu, Allah, drugog boga, osim Mene nema; pa Meni ibadet čini i kad god Me se sjetiš, namaz obavljaj! [95]

Rekao je: *Ovo je veoma lijep i plemenit govor. Recite mi gdje je Muhammed?*

---

94 Ostatak ajeta glasi:

طه ۞ مَا أَنزَلْنَا عَلَيْكَ الْقُرْآنَ لِتَشْقَى ۞ إِلَّا تَذْكِرَةً لِّمَن يَخْشَى ۞ تَنزِيلًا مِّمَّنْ خَلَقَ الْأَرْضَ وَالسَّمَاوَاتِ الْعُلَى ۞ الرَّحْمَٰنُ عَلَى الْعَرْشِ اسْتَوَى ۞ لَهُ مَا فِي السَّمَاوَاتِ وَمَا فِي الْأَرْضِ وَمَا بَيْنَهُمَا وَمَا تَحْتَ الثَّرَى ۞ وَإِن تَجْهَرْ بِالْقَوْلِ فَإِنَّهُ يَعْلَمُ السِّرَّ وَأَخْفَى ۞ اللهُ لَا إِلَهَ إِلَّا هُوَ لَهُ الْأَسْمَاءُ الْحُسْنَى ۞ وَهَلْ أَتَاكَ حَدِيثُ مُوسَى ۞ إِذْ رَأَى نَارًا فَقَالَ لِأَهْلِهِ امْكُثُوا إِنِّي آنَسْتُ نَارًا لَّعَلِّي آتِيكُم مِّنْهَا بِقَبَسٍ أَوْ أَجِدُ عَلَى النَّارِ هُدًى ۞ فَلَمَّا أَتَاهَا نُودِيَ يَا مُوسَى ۞ إِنِّي أَنَا رَبُّكَ فَاخْلَعْ نَعْلَيْكَ إِنَّكَ بِالْوَادِ الْمُقَدَّسِ طُوًى ۞ وَأَنَا اخْتَرْتُكَ فَاسْتَمِعْ لِمَا يُوحَى ۞ إِنَّنِي أَنَا اللهُ لَا إِلَهَ إِلَّا أَنَا فَاعْبُدْنِي وَأَقِمِ الصَّلَاةَ لِذِكْرِي .

***Ta-ha. Ne objavljujemo Kur'an da se mučiš, već da bude pouka onome koji se boji; objavljuje ga Stvoritelj Zemlje i nebesa visokih, Svemilosni, koji se nad Aršom uzvisio. Njegovo je što je na nebesima, i na Zemlji, i što je između njih, i što je pod zemljom! Ako se ti glasno moliš, pa On zna i što je tajno i što je još skrovitije. Allah, drugog boga osim Njega nema, najljepša imena ima. A da li je do tebe došla vijest o Musau, kada je vatru ugledao, pa porodici svojoj rekao: Ostanite vi tu, ja sam vatru vidio, možda ću vam nekakvu glavnju donijeti ili ću pored vatre naći nekoga ko će mi put pokazati. A kad do nje dođe, neko ga zovnu: O Musa, Ja sam, uistinu, Gospodar tvoj! Izuj, zato, obuću svoju, ti si, doista, u blagoslovljenoj dolini Tuva. Tebe sam izabrao, zato ono što ti se objavljuje slušaj! Ja sam, uistinu, Allah, drugog boga, osim Mene nema; pa Meni ibadet čini i kad god Me se sjetiš, namaz obavljaj!- Ta-ha*, 1-14.

95 *Ta-ha*, 14.

Tada je Habbab izašao i rekao: *Raduj se Omere, nadam se da se Poslanikova dova od četvrtka odnosi na tebe.* Naime, Poslanik, *sallallahu 'alejhi ve sellem,* je te noći proučio dovu: ***Allahu moj, pomozi islam s jednim od dvojice koji je Tebi draži, Omerom ibn el-Hattabom ili Ebu Džehlom ibn Hišamom!*** Habbab mu je rekao da je Poslanik u Erkamovoj kući u dolini Safe.

Omer se zaputi ka Erkamovoj kući i pokuca na vrata. Neko od prisutnih u kući proviri kroz vrata i ugleda Omera opasanog sabljom. Obavijesti Poslanika, *sallallahu 'alejhi ve sellem,* a prisutni se uzbuniše. Hamza reče: *Šta vam je?* Neko reče: *Došao je Omer.* On reče: *Pa šta ako je Omer. Otvorite mu vrata! Ako bude želio dobro, dobit će ga, a ako bude želio zlo, ubit ćemo ga njegovom sabljom.* Poslanik, *sallallahu 'alejhi ve sellem,* je bio unutra, dolazila mu je objava. Potom je izašao i uhvatio Omera za odjeću i pojas i snažno ga povukao. Rekao : ***Zar nije dosta Omere?! Hoćeš li da te Allah osramoti i kazni kao El-Velida ibn El-Mugiru?!*** Potom je rekao: ***Allahu moj, ovo je Omer ibn el-Hattab. Allahu moj, ojačaj islam s Omerom ibn el-Hattabom!*** Omer reče: *Svjedočim da nema istinskog boga osim Allaha i da si ti Allahov Poslanik.* Prisutni su zaučili tekbire tako glasno da su ih čuli oni koji su bili u Ka'bi.

Reakcija mušrika na Omerovo, radijallahu 'anhu, prihvatanje islama

Niko se nije mogao mjeriti s Omerom u snazi i smjelosti. Nakon prihvatanja islama otišao je do Ebu Džehla, čovjeka koji je bio najveći neprijatelj Poslaniku, *sallallahu 'alejhi ve sellem,* i koji je najviše uznemiravao muslimane. Pokucao je na njegova vrata. On je izašao i rekao: *Dobro došao! Kojim dobrom si došao?* Rekao je: *Došao sam da te obavijestim da sam povjerovao u Allaha i Njegova poslanika Muhammeda.* Zalupio mu je vrata pred licem i rekao: *Neka te Allaha unakazi i neka unakazi ono s čime si došao!* Omer se odatle zaputio svome dajdži El-'Asiju ibn Hišamu i obavijestio ga o tome. On je samo ušao u kuću.

Otišao je i do Džemila ibn Ma'mera el-Džumehija i obavijestio ga o svom prelasku na islam. On je bio Kurejšija koji je najviše prenosio tuđi govor. Odmah je povikao, najjače što je mogao: *Omer se odmetnuo od vjere.* Omer reče: *Laže, nisam se odmetnuo od vjere već sam primio islam.* Skočili su na njega i međusobno su se borili sve dok sunce nije bilo iznad njihovih glava.

Vratio se kući, a mušrici su se sakupili i krenuli prema njemu u namjeri da ga ubiju. Bilo ih je mnogo! Ispunili su dolinu. Došao je El-'As ibn Vail es-Sehmi, pripadnik plemena Benu Sehm. Oni su bili saveznici Omerovog naroda Benu 'Adijj. Na sebi je imao ukrašen ogrtač i košulju obrubljenu

svilom. Upitao je Omera: *Šta ti je?* Rekao je: *Tvoj narod hoće da me ubije jer sam primio islam.* Rekao je: *Ne mogu ti ništa.* Izašao je i zatekao brojne ljude, ispunili su dolinu. Upitao ih je: *Kuda ste krenuli?* Rekli su: *Omer ibn el-Hattab je promijenio vjeru.* Rekao je: *Njemu ne možete prići.* Nakon toga su se vratili.

Ponos islama i muslimana nakon Omerovog, radijallahu 'anhu, islama

Omerovim prelaskom na islam muslimani su dobili veliki ponos i snagu. Prije toga klanjali su tajno. Kada je Omer primio islam, rekao je: *Allahov Poslaniče, jesmo li mi na istini bili živi ili mrtvi?* Rekao je: ***Da!*** Omer reče: *Što se onda skrivamo? Tako mi Onoga koji te je poslao s Istinom, izaći ćemo.* Izašli su s njim u dva reda. Jedan red je predvodio Hamza, a drugi Omer. Čuli su se poput zvuka mljevenja brašna sve dok nisu ušli u harem Ka'be. Kada su ih vidjele Kurejšije su bile nesretne kao nikad dotad. Od tog dana Omer je dobio naziv El-Faruk.

Rekao je Ibn Mes'ud: *Bili smo snažni od kada je Omer primio islam. Nismo mogli klanjati kod Ka'be dok Omer nije prihvatio islam.*

Suhejb je rekao: *Islam je postao gornji kada je Omer primio islam. Od tada je u islam pozivano javno. Od tada smo sjedili oko Ka'be u halkama. Obilazili smo Ka'bu. Uzvraćali smo na nepravde mušrika i vraćali im djelimično ono što su radili.*

Privlačne i varljive ponude

Mušrici su vidjeli snagu muslimana nakon što su islam prihvatili Hamza i Omer. Skupili su se radi dogovora, da vidi šta je najbolje da urade u vezi sa Poslanikom, *sallallahu 'alejhi ve sellem*, i muslimanima. Obratio im se 'Utbe ibn Rabi' el-'Abšemi iz plemena Benu Abdu Šems ibn 'Abdu Menaf. Bio je uglednik čija se riječ slušala. Rekao je: *Kurejšije, hoćete li da razgovaram s Muhammedom, ponudim mu nešto. Možda to prihvati pa da mu to damo i tako ga se riješimo?* Rekli su: *Naravno, Ebu el-Velide, idi i razgovaraj s njim.* Otišao je do Poslanika, *sallallahu 'alejhi ve sellem*, i zatekao ga kod Ka'be samog. Rekao je: *Bratiću, ti si među nama na položaju koji znaš. Najboljeg si porijekla i roda. Ali, unio si u svoj narod nešto veliko. Unio si razdor među njih, proglasio si ih maloumnim, kritikovao si njihove bogove i vjeru, proglasio si nevjernicima njihove očeve. Zato, slušaj šta ću ti ponuditi, pa ti razmisli! Možda nešto i prihvatiš.*

Poslanik reče: ***Reci Ebu el-Velide, slušam te.***

Rekao je: *Bratiću, ako time što radiš želiš imetak, mi ćemo ti sakupiti od naših imetaka tako da ćeš biti najbogatiji. Ako želiš počasti, učinit ćemo te velikanom i nećemo ništa odlučivati bez tebe. Ako želiš vlast, učinit ćemo te vladarom nad nama. Ako imaš potrebu za ženama, izaberi kurejšijke koje želiš, oženit ćemo te s deset žena. Ako to što govoriš dolazi od džina i ne možeš se kontrolirati, liječit ćemo te o našem trošku sve dok se ne izliječiš. Ponekad čovjeka savlada nešto, pa se mora liječiti.*

Poslanik mu reče: ***Ebu el-Velide, da li si završio?*** Rekao je: *Da!* Rekao je: ***Onda slušaj mene!*** Rekao je: *Slušam.* Poslanik je proučio:

بسم الله الرحمن الرحيم

حم ۞ تَنزِيلٌ مِّنَ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ ۞ كِتَابٌ فُصِّلَتْ آيَاتُهُ قُرْآنًا عَرَبِيًّا لِّقَوْمٍ يَعْلَمُونَ ۞ بَشِيرًا وَنَذِيرًا فَأَعْرَضَ أَكْثَرُهُمْ فَهُمْ لَا يَسْمَعُونَ ۞ وَقَالُوا قُلُوبُنَا فِي أَكِنَّةٍ مِّمَّا تَدْعُونَا إِلَيْهِ وَفِي آذَانِنَا وَقْرٌ وَمِن بَيْنِنَا وَبَيْنِكَ حِجَابٌ فَاعْمَلْ إِنَّنَا عَامِلُونَ .

U ime Allaha, Milostivog, Samilosnog! Ha-mim. Objava je od Svemilosnog Milostivog, Knjiga čiji su ajeti jasno izloženi, Kur'an na arapskom jeziku za ljude koji znaju, obveselitelj i opominjatelj – ali opet većina njih se okreće, pa oni ne čuju. I govore: Srca naša su u omotačima, za ono čemu nas ti pozivaš, a u ušima je našim gluhoća, a između nas i tebe je pregrada, pa ti radi, i mi ćemo raditi.[96]

Poslanik je nastavio učiti, a on je slušao naslonivši se na ruke iza leđa. Kada je Poslanik došao do ajeta:

فَإِنْ أَعْرَضُوا فَقُلْ أَنذَرْتُكُمْ صَاعِقَةً مِّثْلَ صَاعِقَةِ عَادٍ وَثَمُودَ

Pa ako se okrenu, ti reci: Upozoravam vas na onakav udar kakav je pogodio Ada i Semuda.[97]

Tada je 'Utbe stavio ruku na Poslanikova, *sallallahu 'alejhi ve sellem,* usta i zakleo ga Allahom i rodbinskom vezom da prestane jer se bojao da će se prijetnje u ajetima ispuniti. Rekao je: *Dovoljno je!*

96 *Fussilet,* 1 - 5.

97 *Fussilet,* 13.

Poslanik je pao na sedždu kada je proučio ajet u kojem se spominje sedžda, potom je rekao: ***Ebu el-Velide, da li si čuo?*** Rekao je: *Čuo sam!* Rekao je: *Onda ti izaberi!*

'Utbe je ustao i otišao svome društvu. Oni rekoše jedni drugima: *Kunemo se Allahom da se vratio drugačiji nego što je otišao.* Kada je sjeo, rekli su: *Šta ima Ebu el-Velide?* Rekao je: *Čuo sam govor, tako mi Allaha, nikada nisam čuo ništa slično. Tako mi Allaha, nije to pjesništvo, niti sihir, niti vračanje. O Kurejšije, poslušajte me i prihvatite moj savjet. Pustite tog čovjeka i ono što radi, samo ga se klonite. Tako mi Allaha, govor koji sam čuo učinit će nešto veliko. Ako ga Arapi uklone, učinit će to umjesto vas, a ako savlada Arape njegova vlast bit će i vaša vlast, a snaga i vaša snaga. I bit ćete najsretniji ljudi s njim.* Rekli su: *Tako nam Allaha, začarao te Ebu el-Velide.* Rekao je: *To je moje mišljenje u vezi s njim, a vi radite šta hoćete.*

Pregovori i kompromisi

Nakon neuspjeha s privlačnim ponudama mušrici su razmišljali o vjerskom kompromisu. Rekli su Poslaniku, *sallallahu 'alejhi ve sellem*: *Imamo dobru ponudu za tebe.* Rekao je: ***Šta to?*** Rekli su: *Obožavat ćemo naše bogove jednu godinu, a drugu tvoga Boga. Pa ako smo mi na istini, imat ćeš udjela u njoj, a ako si ti na istini, imat ćemo i mi udjela u njoj.* Povodom toga Allah je objavio slijedeće ajete:

قُلْ يَا أَيُّهَا الْكَافِرُونَ ۞ لَا أَعْبُدُ مَا تَعْبُدُونَ ۞ وَلَا أَنْتُمْ عَابِدُونَ مَا أَعْبُدُ ۞ وَلَا أَنَا
عَابِدٌ مَّا عَبَدتُّمْ ۞ وَلَا أَنْتُمْ عَابِدُونَ مَا أَعْبُدُ ۞ لَكُمْ دِينُكُمْ وَلِيَ دِينِ .

Reci: O vi nevjernici, ja ne obožavam ono što vi obožavate, niti ste vi obožavaoci Onoga koga ja obožavam, niti sam ja obožavalac onoga što vi obožavate, niti ste vi obožavaoci Onoga koga ja obožavam, vama vaša vjera, a meni moja.[98]

قُلْ أَفَغَيْرَ اللهِ تَأْمُرُونِّي أَعْبُدُ أَيُّهَا الْجَاهِلُونَ

Reci: Zar od mene tražite da nekoga drugog, osim Allaha, obožavam, o neznalice![99]

98 *El-Kafirun*, 1 - 6.

99 *Ez-Zumer*, 64.

قُلْ إِنِّي نُهِيتُ أَنْ أَعْبُدَ الَّذِينَ تَدْعُونَ مِن دُونِ اللهِ قُل لاَّ أَتَّبِعُ أَهْوَاءكُمْ قَدْ ضَلَلْتُ إِذًا وَمَا أَنَاْ مِنَ الْمُهْتَدِينَ

Reci: Meni je zabranjeno obožavati one koje vi, pored Allaha, molite. Reci: Ja se ne povodim za željama vašim, jer bih tada zalutao i ne bih na Pravom putu bio.[100]

Mušrici su željeli, na svaki način, riješiti nesporazum. Željeli su isto što je želio i 'Utbe ibn Rebi'. Ponudili su nove ustupke i iskazali spremnost za prihvatanje Poslanikovih, *sallallahu 'alejhi ve sellem*, zahtjeva ali su to uslovljavali promjenama i izmjenama u objavi. Rekli su kao što stoji u ajetu:

ائْتِ بِقُرْآنٍ غَيْرِ هَـذَا أَوْ بَدِّلْهُ

Donesi ti kakav drugi Kur'an, ili ga izmijeni![101]

Allah , *'azze ve dželle*, je naredio Poslaniku, *sallallahu 'alejhi ve sellem*:

قُلْ مَا يَكُونُ لِي أَنْ أُبَدِّلَهُ مِن تِلْقَاء نَفْسِي إِنْ أَتَّبِعُ إِلاَّ مَا يُوحَى إِلَيَّ إِنِّي أَخَافُ إِنْ عَصَيْتُ رَبِّي عَذَابَ يَوْمٍ عَظِيمٍ

Reci: Nezamislivo je da ga ja sam od sebe mijenjam, ja slijedim samo ono što mi se objavljuje, ja se bojim, ako svome Gospodaru neposlušan budem, patnje na Velikom danu.[102]

Allah ga je upozorio na veličinu tog postupka. Spomenuo je i neke Poslanikove, *sallallahu 'alejhi ve sellem*, misli u vezi s tim. Rekao je:

وَإِن كَادُواْ لَيَفْتِنُونَكَ عَنِ الَّذِي أَوْحَيْنَا إِلَيْكَ لِتفْتَرِيَ عَلَيْنَا غَيْرَهُ وَإِذًا لاَّتَّخَذُوكَ خَلِيلاً ۞ وَلَوْلاَ أَن ثَبَّتْنَاكَ لَقَدْ كِدتَّ تَرْكَنُ إِلَيْهِمْ شَيْئًا قَلِيلاً ۞ إِذاً لَّأَذَقْنَاكَ ضِعْفَ الْحَيَاةِ وَضِعْفَ الْمَمَاتِ ثُمَّ لاَ تَجِدُ لَكَ عَلَيْنَا نَصِيرًا .

I zamalo da te oni odvrate od onoga što ti Mi objavljujemo, da bi protiv Nas nešto drugo iznio, i tada bi te oni smatrali prijateljem. A da te nismo

100 *El-En'am*, 56.

101 *Junus*, 15.

102 *Junus*, 15.

učinili čvrstim, gotovo da bi im se malo priklonio, i tada bismo ti doista dali da iskusiš dvostruku muku u životu i dvostruku patnju poslije smrti; tada ne bi nikoga našao ko bi ti protiv Nas pomogao.[103]

Čvrsti stavovi dali su na znanje mušricima da će on nastaviti pozivati u vjeru, te da nije trgovac vjerom da bi prihvatio njihovo cjenkanje i kompromise. Željeli su se još jednom uvjeriti u to, ali na drugi način. Naime, poslali su izaslanike jevrejima da ih pitaju za Poslanika. Jevrejski učenjaci su im rekli: *Pitajte ga o troje, ako odgovori, poslanik je, a u suprotnom laže.*

1. Pitajte ga o mladićima koji su živjeli davno, šta je bilo s njima? Njihov događaj je čudo.;

2. Pitajte ga o čovjeku koji je putovao zemljom od istoka do zapada, šta je bilo s njim?;

3. Pitajte ga o duši, šta je duša?

Kurejšije su pitale Poslanika o tome. Povodom toga obajvljena je sura *El-Kehf*, u njoj se nalazi kazivanje o mladićima koji su spavali u pećini, kao i kazivanje o čovjeku koji je putovao zemljom, Zu-l-Karnejnu.

Odgovor na pitanje o duši objavljen je u suri *El-Isra*. Rekao je Uzvišeni:

وَيَسْأَلُونَكَ عَنِ الرُّوحِ قُلِ الرُّوحُ مِنْ أَمْرِ رَبِّي وَمَا أُوتِيتُم مِّنَ الْعِلْمِ إِلاَّ قَلِيلاً .

Pitaju te o duši. Reci: Duša je nešto što samo Gospodar moj zna, a vama je dato samo malo znanja.[104]

Taj ispit bio je dovoljan dokaz mušricima da je Muhammed, *sallallahu 'alejhi ve sellem*, uistinu, Poslanik. Međutim, mušrici odbijaju sve osim nevjerovanja.

Kao da su mušrici pokazali malo popustljivosti kada su vidjeli da je istina s Poslanikom, *sallallahu 'alejhi ve sellem*, Iskazali su spremnost da saslušaju Poslanika, *sallallahu 'alejhi ve sellem*, ne bi li prihvatili i odazvali se njegovom pozivu. Međutim, uslovili su da im odredi posebno sijelo, bez slabih muslimana, robova i siromašnih koji su islam prihvatili ranije. Mušrici su postavili taj zahtjev jer su oni bili uglednici i mekkanski plemići, a muslimani vjernici siromasi i bogobojazni. Bilo im je ispod časti sjediti s njima.

Poslanik, *sallallahu 'alejhi ve sellem*, je, donekle, želio udovoljiti tom njihovom zahtjevu, jer je želio da oni prihvate islam. Međutim, Allah mu je to zabranio. Povodom toga objavljeno je:

103 *El-Isra*, 73 - 75.

104 *El-Isra*, 85.

وَلاَ تَطْرُدِ الَّذِينَ يَدْعُونَ رَبَّهُم بِالْغَدَاةِ وَالْعَشِيِّ يُرِيدُونَ وَجْهَهُ مَا عَلَيْكَ مِنْ حِسَابِهِم مِّن شَيْءٍ وَمَا مِنْ حِسَابِكَ عَلَيْهِم مِّن شَيْءٍ فَتَطْرُدَهُمْ فَتَكُونَ مِنَ الظَّالِمِينَ

I ne tjeraj od sebe one koji se ujutro i navečer Gospodaru svome mole u želji za licem Njegovim; ti nećeš za njih odgovarati, a ni oni neće odgovarati za tebe, jer bi, ako bi ih ti otjerao, od zulumćara bio.[105]

Prizivanje Allahove, 'azze ve dželle, kazne

Već smo naveli da je Poslanik, *sallallahu 'alejhi ve sellem*, ponekad prijetio Allahovom kaznom. Kazna je odgođena, a oni su počeli prizivati je, ismijavajući se i tjerajući inat. Pretvarali su se da ih te prijetnje nisu zabrinule i da se neće nikada dogoditi. Tim povodom Allah je objavio ajete:

وَيَسْتَعْجِلُونَكَ بِالْعَذَابِ وَلَن يُخْلِفَ اللهُ وَعْدَهُ وَإِنَّ يَوْمًا عِندَ رَبِّكَ كَأَلْفِ سَنَةٍ مِّمَّا تَعُدُّونَ

Oni od tebe traže da ih kazna što prije stigne, a Allah neće iznevjeriti obećanje Svoje, a samo jedan dan u Gospodara tvoga traje koliko hiljadu godina po vašem računanju.[106]

يَسْتَعْجِلُونَكَ بِالْعَذَابِ وَإِنَّ جَهَنَّمَ لَمُحِيطَةٌ بِالْكَافِرِينَ

Oni traže od tebe da ih što prije stigne kazna, a Džehennem će sigurno sve nevjernike skoliti.[107]

أَفَأَمِنَ الَّذِينَ مَكَرُواْ السَّيِّئَاتِ أَن يَخْسِفَ اللهُ بِهِمُ الأَرْضَ أَوْ يَأْتِيَهُمُ الْعَذَابُ مِنْ حَيْثُ لاَ يَشْعُرُونَ ۞ أَوْ يَأْخُذَهُمْ فِي تَقَلُّبِهِمْ فَمَا هُم بِمُعْجِزِينَ ۞ أَوْ يَأْخُذَهُمْ عَلَى تَخَوُّفٍ فَإِنَّ رَبَّكُمْ لَرَؤُوفٌ رَّحِيمٌ .

A zar su sigurni oni koji podmuklosti kuju – da ih Allah neće u zemlju utjerati ili da im neće, odakle ne mogu ni pomisliti, kazna doći, ili da ih

105 *El-En'am*, 52.

106 *El-Hadždž*, 47.

107 *El-'Ankebut*, 54.

neće na putovanjima njihovim kazniti, pa da neće umaći, ili da ih neće, dok su u strahu kažnjavati? Ali Gospodar vaš je, doista, blag i milostiv.[108]

U vezi s tim objavljeni su i drugi ajeti.

Između ostalog mušrici su tražili, iz inata i sa željom da dokažu Poslanikovu, *sallallahu 'alejhi ve sellem*, nemoć, od Poslanika, *sallallahu 'alejhi ve sellem*, mu'džize i čuda. U vezi s tim Allah je objavio ajete u kojima je objasnio kako postupa u tim slučajevima i poništio njihove dokaze. Nešto od toga spomenut ćemo u nastavku, ako Bog da.

To su bili pokušaji mušrika da se suprotstave Poslaniku, *sallallahu 'alejhi ve sellem*, i njegovom pozivu u islam. Koristili su sve metode uporedo. Prelazili su iz faze u fazu i iz jednog u drugi period. Koristili su žestinu pa blagost, potom, blagost pa žestinu. Raspravljali su pa nudili kompromis, potom, kompromis pa raspravu. Napadali su pa nudili primamljive uslove, potom su nudili uslove pa napadali. Ustajali su protiv njega, potom se povlačili. Raspravljali su, pa lijepo o njemu govorili. Tražili su od njega da popusti, pa su i oni nudili ustupke. Prijetili su pa nudili dobrote. Kao da su išli naprijed pa se vraćali nazad. Nisu imali mira, a nisu mogli bježati. Jedini cilj bio im je da zaustave širenje islama i ojačaju kufr. Međutim, uprkos svim naporima nisu uspjeli i bili su poraženi. Ostala im je samo jedna mogućnost - oružani sukob. Ali, sukob bi samo produbio razdor i izazvao nove sukobe koji bi ih, možda, uništili potpuno. Nisu znali šta da rade.

Ebu Talib je, nakon što je odbio predati Poslanika, *sallallahu 'alejhi ve sellem*, da ga ubiju i vidio kurejšijeske pokrete u smjeru ubistva Poslanika, primjer za to je pokušaj Ebu Džehla, 'Ukbea ibn Mu'ita i Omera ibn el-Hattaba, sakupio plemena Benu Hašim i Benu 'Abdu-l-Muttalib i pozvao ih da štite Poslanika, *sallallahu 'alejhi ve sellem*. Svi su se odazvali tom pozivu i muslimani i nevjernici. Sklopili su ugovor i dogovor kod Ka'be. Jedino nije pristao Ebu Leheb. On je stao na stranu Kurejšija.

Opći bojkot i izolacija

Mušrici su bili u sve većoj nedoumici jer nisu više imali načina za djelovanje. Benu Hašim i Benu el-Muttalib bili su odlučni u svojoj namjeri da čuvaju Poslanika, *sallallahu 'alejhi ve sellem*, i štite ga bez obzira na cijenu. Mušrici su održali sastanak u području plemena Benu Kinane. Cilj sastanka bio je analizirati trenutno stanje i donijeti odluku šta da se radi. Dogovori su tekli svojim tokom sve dok se nisu usaglasili oko nepravednog rješenja na osnovu kojeg su sklopili savez. Dogovorili su slijedeće:

108 *En-Nahl*, 45 - 47.

- nema ženidbe iz plemena Benu Hašim i Benu el-Muttalib;

- neće trgovati s njima;

- neće sjediti s njima;

- neće se miješati s njima;

- neće ulaziti u njihove kuće;

- neće razgovarati s njima;

- neće se pomiriti s njima;

- neće se sažaliti na njih sve dok ne predaju Poslanika, *sallallahu 'alejhi ve sellem*, da ga ubiju.

Sklopili su savez na osnovu tih tačaka, stavili su to na papir i taj papir objesili na zid u unutrašnjosti Ka'be. Dokument je pisao Begid ibn 'Amir ibn Hašim. Poslanik je protiv njega proučio dovu i njegova ruka ili nekoliko njegovih prstuju je paralisano.

Benu Hašim i Benu el-Muttalib su se povukli u klanac Benu Hašima. Zajedno su bili i muslimani i nevjernici. Jedino Ebu Leheb nije bio s njima. Nisu im stizale namirnice i ostale potrepštine. Trgovcima je bilo zabranjeno trgovati s njima. Bili su u veoma teškoj poziciji, čak su jeli lišće s drveća i kože. Loše stanje i glad su se pogoršavali tako da se iz njihovog naselja čulo cviljenje žena i djece zbog gladi. Ništa im nije pristizalo, osim nešto malo, tajnim putevima. Ponekad je Hakim ibn Hizam donosio Hatidži, svojoj tetki, malo pšenice. Oni nisu izlazili iz svog naselja osim u svetim mjesecima. Kupovali su od karavana koje su dolazile van Mekke. Međutim, Mekkelije su i tada toliko povećavale cijenu da oni nisu mogli kupovati robu koju su željeli.

Uprkos svemu, Poslanik, *sallallahu 'alejhi ve sellem*, je bio uporan u pozivu ka Allahu, naročito u vrijeme hadždža, jer su u to vrijeme arapska plemena dolazila u Mekku sa svih strana.

Cijepanje lista i ukidanje izolacije

Nakon tri godine Allah je odredio da nasilje prestane. Ubacio je u srca peterice kurejšijskih velikana potrebu da ponište dogovor i ukinu izolaciju. Allah je poslao crva koji je istočio dotični dokument koji je sadržavao kidanje rodbinskih veza i nepravdu. Crv je od cijelog lista ostavio samo Allahovo ime nedirnuto.

Pet spomenutih kurejšijskih uglednika bili su:

- Hišam ibn 'Amir ibn el-Haris iz plemena Benu 'Amir ibn Lu'ej. On je otišao i pokudio dogovor zbog prihvatanja nepravde i podstakao ih na spajanje rodbinskih veza i poništenje zapisanog dogovora. Otišao je svojim istomišljenicima:

- Zuhejr ibn Ebi Umejje el-Mahzumi. On je 'Atikin sin, koja je bila Poslanikova tetka;

- El-Mut'im ibn 'Adijj;

- Ebu el-Bahteri ibn Hišam;

- Zema' ibn El-Esved.

Sastali su se kod Hatma el-Hadžuna i dogovorili plan za ukidanje dogovora.

Slijedeće jutro, u vrijeme kada se Kurejšije okupljaju kod Ka'be, pojavio se Zubejr. Bio je ogrnut svečanim ogrtačem. Obavio je tavaf oko Ka'be i potom rekao: *O Mekkelije! Mi jedemo i oblačimo se a Benu Hašim umire. Ne mogu kupovati, ni prodavati. Tako mi Allaha, neću sjesti dok se ne pocijepa taj nepravedni list koji sadrži kidanje rodbinskih veza.*

Ebu Džehl reče: *Tako mi Allaha, lažeš! Neće biti pocijepan.*

Zema' reče: *Tako mi Allaha, ti više lažeš. Mi nismo bili zadovoljni ni kada se pisao.*

Ebu el-Bahteri reče: *Zema' istinu govori. Nismo zadovoljni i ne slažemo se s onim što je napisano.*

El-Mut'im ibn 'Adijj reče: *Istinu ste rekli, a laže ko kaže drugačije. Mi se odričemo pred Allahom tog lista i onog što je na njemu napisano.*

Hišam ibn 'Amr je, također, potvrdio što su rekli.

Ebu Džehl reče: *Ovo je dogovoreno sinoć i na nekom drugom mjestu, a ne ovdje.*

Ebu Talib je sjedio u drugom kraju Ka'be, došao je da ih obavijesti o onome što je Poslanik, *sallallahu 'alejhi ve sellem,* rekao. Naime, rekao je da je Allah poslao crva da istoči list i on je istočio nepravde i kidanje rodbinskih veza koje je list sadržavao. Ostavio je samo Allahovo ime. Ebu Talib je rekao, nakon te obavijesti: *Ako bude slagao, prepustit ćemo ga vama, a ako je istinu rekao, odustat ćete od izolacije i kidanja veza.* Mušrici rekoše: *To je pravedno.*

El-Mut'im je ustao da pocijepa list nakon rasprave s Ebu Džehlom, ali je zatekao list koji je crv istočio. Zatekli su samo riječi: *U tvoje ime, moj Allahu,* i Allahovo ime na ostatku lista.

Poslanikova, *sallallahu 'alejhi ve sellem,* obavijest o tome bila je Allahov znak koji su mušrici vidjeli svojim očima. Međutim, ostali su uporni u svojoj zabludi.

Izolacija je ukinuta nakon toga i Poslanik, *sallallahu 'alejhi ve sellem,* je zajedno s onima koji su s njim bili u izolaciji izašli su iz klanca u kojem su bili u izolaciji.

Kurejšijska delegacija kod Ebu Taliba

Stanje se vratilo na staro nakon ukidanja izolacije. Međutim, nekoliko mjeseci nakon toga Ebu Talib se razbolio. Bolest je bivala sve jača. Imao je preko osamdeset godina. Kurejšije su osjetile da se neće oporaviti od bolesti. Održali su savjetodavni skup i rekli: *Moramo otići Ebu Talibu. Neka on djeluje na svog bratića, a i mi da djelujemo preko njega. Bojimo se da umre, pa da nas Arapi kore ako nešto učinimo Muhammedu. Reći će: Ostavili su ga dok mu je amidža bio živ, a kada je umro osvetili su mu se.* Otišli su kod njega i zahtijevali da spriječi Poslanika, *sallallahu 'alejhi ve sellem,* da ružno govori o njihovim bogovima, a oni će ostaviti njega i njegovog Boga. Ebu Talib je pozvao Poslanika, *sallallahu 'alejhi ve sellem,* i iznio mu mušrički prijedlog. Poslanik je rekao: ***Amidža, ja želim od njih samo jednu rečenicu kojom će im se potčiniti svi Arapi, a ne-Arapi će im plaćati glavarinu.*** Skočili su i rekli: *Samo jednu rečenicu?* Rekao je: ***Da!*** Rekli su: *Tvoga nam oca, dat ćemo ti deset rečenica. Koja je to rečenica?* Rekao je: ***Nema istinskog boga osim Allaha.*** Uznemireno su ustali i rekli:

أَجَعَلَ الْآلِهَةَ إِلَهًا وَاحِدًا إِنَّ هَذَا لَشَيْءٌ عُجَابٌ.

Zar on da bogove svede na Boga jednog? To je, zaista, nešto veoma čudno! [109]

109 *Sad,* 5.

GODINA TUGE

Ebu Talibova smrt

Ebu Talibova bolest se pogoršavala i on je bio na samrti. Poslanik, *sallallahu 'alejhi ve sellem*, je ušao kod njega. Tu su već bili Ebu Džehl i Abdullah ibn Ebu Umejje. Poslanik, *sallallahu 'alejhi ve sellem*, je rekao: ***Amidža, izgovori La ilahe illellah! Riječi kojima ću pokušati da se zauzmem za tebe kod Allaha.*** Njih dvojica rekoše: *Ebu Talibe, zar ćeš ostaviti Abdulmuttalibov millet!?* Neprestano su ga nagovarali i zadnje riječi su mu bile: *Na Abdulmuttalibovom milletu.* Poslanik, *sallallahu 'alejhi ve sellem*, je rekao: ***Molit ću za oprost tebi sve dok mi to ne bude zabranjeno.*** Tada je objavljeno:

مَا كَانَ لِلنَّبِيِّ وَالَّذِينَ آمَنُوا أَن يَسْتَغْفِرُوا لِلْمُشْرِكِينَ وَلَوْ كَانُوا أُولِي قُرْبَى مِن بَعْدِ مَا تَبَيَّنَ لَهُمْ أَنَّهُمْ أَصْحَابُ الْجَحِيمِ

Vjerovjesniku i vjernicima nije dopušteno da mole oprost za mušrike, makar im bili i rod najbliži, kad im je jasno da će oni stanovnici u Džehennemu biti.[110]

إِنَّكَ لَا تَهْدِي مَنْ أَحْبَبْتَ وَلَكِنَّ اللهَ يَهْدِي مَن يَشَاء وَهُوَ أَعْلَمُ بِالْمُهْتَدِينَ

Ti, doista, ne možeš uputiti na Pravi put onoga koga ti želiš uputiti.[111]

Umro je desete godine po poslanstvu u mjesecu redžebu ili ramazanu, šest mjeseci nakon izlaska iz izolacije. Bio je pomagač i zaštitnik Allahovog Poslanika. Bio je štit koji je poziv u islam branio od nasrtaja velikana i maloumnih osoba. Međutim, ostao je u vjeri svojih predaka pa zbog toga njegov uspjeh nije bio potpun.

Abbas, *radijallahu 'anhu*, je upitao Poslanika, *sallallahu 'alejhi ve sellem*: *Kako si pomogao svom amidži? On te štitio i srdio se zbog tebe.* Rekao je: ***On je u plićaku Džehennema, a da nije mene bio bi na dnu.***

110 *Et-Tevba*, 113.

111 *El-Kasas*, 56.

Hatidžina, radijallahu 'anha, smrt

Rana otvorena Ebu Talibovom smrću nije bila zarasla, a Hatidžinom smrću otvorila se nova. Umrla je te godine, u mjesecu ramazanu, dva mjeseca nakon Ebu Talibove smrti, ili tri dana.

Bila mu je istinski pomagač u islamu i dostavi poslanice. Stavila mu je na raspolaganje svoj život i imetak. Dijelila je s njim sve neugodnosti i brige.

Poslanik, *sallallahu 'alejhi ve sellem*, je rekao: ***Povjerovala je kada su drugi uznevjerovali. Vjerovala mi je kada drugi nisu. Dala mi je svoj imetak kada su mi to drugi uskratili, i Allah mi je dao s njom djecu, a s drugim ženama nije.***

U njene odlike ubrajaju se i Džibrilove, *'alejhi selam*, riječi: *Allahov Poslaniče! Eto, Hatidža dolazi s posudom u ruci, u posudi je umak, hrana ili piće. Kada stigne, prenesi joj selam od njenog Gospodara i obraduj je kućom u Džennetu izgrađenom od bisera u kojoj nema buke i napora.*

Poslanik, *sallallahu 'alejhi ve sellem*, ju je neprestano spominjao i molio milost za nju. Uvijek kada bi je spomenuo obuzeo bi ga osjećaj blagosti i sažaljenja. Ponekad, kada bi zaklao ovcu, meso bi slao i njenim prijateljicama. Njene odlike su, uistinu, brojne.

Gomilanje tuge

Nakon Ebu Talibove i Hatidžine smrti Poslanikov, *sallallahu 'alejhi ve sellem*, narod se osmjelio i počeo otvoreno i još jače da ga uznemirava. Poslanika, *sallallahu 'alejhi ve sellem*, to je još više pogađalo, pa čak i onda kada su uznemiravanja bila slabija nego prije. Neki bezumni Kurejšević je Poslaniku prosuo prašinu po glavi. Jedna Poslanikova kći je skidala prašinu s glave i plakala. On je govorio: ***Ne plači, kćeri! Allah brani tvoga oca.*** Govorio je: ***Kurejšije mi nisu učinile ništa nažao sve dok nije umro Ebu Talib.***

Brak sa Sevdom, potom i Aišom, radijallahu 'anhuma

Mjesec nakon Hatidžine smrti, u mjesecu ševvalu, Poslanik se oženio Sevdom, Zemi'nom kćerkom. Prije njega bila je udata za svog amidžića Es-Sekrana ibn 'Amra. Njih dvoje su među prvima primili islam. Učinili su hidžru u Abesiniju, potom se vratili u Mekku. Muž joj je umro po povratku u Mekku. Nakon isteka pričeka Poslanik se oženio njom. Nekoliko godina kasnije svoj red za boravak s mužem poklonila je Aiši.

Aišom se oženio godinu dana kasnije, u Mekki, u mjesecu ševvalu. Imala je šest godina. Stupili su u bračne odnose prve hidžretske godine, u Medini, također u mjesecu ševvalu. Imala je devet godina. Nju je najviše volio, bila je najučenija žena u Ummetu. Njene su odlike, također, brojne.

Poslanikov, sallallahu 'alejhi ve sellem, odlazak u Taif

U tim okolnostima otišao je u Taif s nadom da će se stanovnici Taifa odazvati njegovom pozivu, pružiti mu utočište i pomoć. Išao je pješice. S njim je išao njegov oslobođeni rob Zejd ibn Harise.

Na putu prema Taifu pozvao je u islam sva plemena pored kojih je prošao.

Po dolasku u Taif odsjeo je kod tri brata koji su bili poglavice plemena Sekif. Pozvao ih je u islam i da mu pruže pomoć u dostavljanju vjere, ali oni su to odbili na veoma ružan način. Ostavio ih je i otišao pozivati druge da prihvate islam i pomognu u njegovom širenju. Razgovarao je sa svakim poglavicom i uglednikom, ali niko od njih nije htio prihvatiti islam. Ti razgovori su trajali deset dana. Ne samo da nisu prihvatili poziv u islam, već su rekli: *Idi iz našeg grada!* Nahuškali su djecu, maloumnike i robove protiv njega. Kada je izlazio iz grada stali su u dva reda i gađali ga kamenjem, vrijeđali i proklinjali. Krv mu je zalila pete i stopala tako da su mu sandale bile natopljene krvlju. Zejd ibn Harise je štitio Poslanika, *sallallahu 'alejhi ve sellem*, svojim tijelom, te je zadobio težu ranu na glavi. To maloumništvo je trajalo sve dok Poslanik, *sallallahu 'alejhi ve sellem*, nije ušao u palminjak 'Utbea i Šejbea Rabi'nim sinovima. Palminjak je bio udaljan tri milje od Taifa. Ostavili su ga na miru tek kada je ušao u taj palminjak.

Poslanik, *sallallahu 'alejhi ve sellem*, je sjeo ispod loze grožđa i naslonio se na zid. Bio je duboko potresen onim što mu se dogodilo. Tada je proučio poznatu dovu koja glasi:

Allahu moj, Tebi se jadam zbog svoje slabosti, nemoći i ljudskog poniženja. O Ti od svih milosnika najmilosniji, Ti si Gospodar potlačenih, Ti si moj Gospodar! Kome ćeš me prepustiti?Da li daljnjem koji će me tlačiti ili neprijatelju koji ima vlast nada mnom? Ako Ti nisi ljut na mene, onda mi nije ni važno, ali Tvoja pošteda za mene je bolja. Utječem se svjetlom Tvoga lica koje razbija tame i dobrim čini i Dunjaluk i Ahiret, od spuštanja Tvoje srdžbe na mene ili Tvoj gnjev. Tebi se kajemo sve dok ne budeš zadovoljan i nema ni snage ni moći osim kod Tebe.

Rabi'ini sinovi, kada su vidjeli u kakvom je stanju, sažalili su se na njega. Poslali su mu nekoliko grozdova. To mu je odnio njihov oslobođeni rob, kršćanin po imenu Addas. Kada je Poslanik, *sallallahu 'alejhi ve sellem*, prinio grožđe ustima, rekao je: ***Bismillah!***Potom je jeo. Addas reče: *To ne govore ljudi u ovome kraju!* Poslanik ga upita: ***A odakle si ti, i koje si vjere?*** Rekao je: *Ja sam kršćanin iz Ninive.* Poslanik, *sallallahu 'alejhi ve sellem*, je rekao: ***Iz istog mjesta kao i Junus ibn Meta?*** Addas reče: *Kako ti znaš za Junusa ibn Metea?* Poslanik reče: ***On je moj brat, bio je vjerovjesnik, a i ja sam vjerovjesnik.*** Tada je Poslanik proučio kazivanje o Junusu iz Kur'ana. Priča se da je Addas prihvatio islam.

Nakon toga, Poslanik, *sallallahu 'alejhi ve sellem*, je izašao iz palminjaka i krenuo prema Mekki. Bio je zabrinut, tužan i potišten. Kada je stigao do mjesta Karnu-l-Menazil nad njim se nadvio oblak, a na oblaku je bio Džebrail u društvu s melekom zaduženim za planine i brda. Poslanik je podigao glavu. Džebrail ga pozva i reče: *Allah je poslao meleka zaduženog za brda i planine da mu narediš šta hoćeš.* Melek je nazvao selam i rekao: *O Muhammede, tako je! Naredi šta hoćeš! Ako želiš, sručit ću na njih dva mekkanska brda* – brdo Ebu Kubejs i ono nasuprot njega. Poslanik reče: ***Ne, ja se nadam da će njihovi potomci obožavati jedino Allaha i nikoga drugog.***

Nakon te podrške i pomoći Poslanik, *sallallahu 'alejhi ve sellem*, se pribrao. Nastavio je put prema Mekki i stigao do mjesta Nahle. Tu je boravio nekoliko dana. U toku boravka na tom mjestu Allah je poslao grupu džina da slušaju Kur'an. To se dogodilo dok je Poslanik, *sallallahu 'alejhi ve sellem*, s ashabima klanjao sabah namaz. Oni su otišli kada je Poslanik, *sallallahu 'alejhi ve sellem*, završio namaz. Povjerovali su, a on nije ni znao da su bili prisutni dok mu to nije objavljeno u Kur'anu. To se spominje u surama *El-Ahkaf* i *El-Džinn*.

Poslanik, *sallallahu 'alejhi ve sellem*, je izašao iz Nahle i krenuo prema Mekki, nakon što je u Nehli proveo nekoliko dana. Uzdao se u Allaha da će mu dati izlaz i olakšanje jer je strahavao od zla i osvete Kurejšija. Zbog toga je poduzeo i neke mjere predostrožnosti. Naime, kada se približio Mekki odsjeo je u mjestu Harra i poslao nekog čovjeka El-Ahnesu ibn Šeriku sa zahtjevom da mu pruži zaštitu u Mekki. Međutim, on je odbio jer im je saveznik, a oni ne

mogu pružati zaštitu. Poslao je čovjeka i Suhejlu ibn 'Amru, ali i on je odbio jer je iz plemena Benu 'Amir ibn Lu'ej, a oni ne pružaju zaštitu protiv plemena Benu Ka'b ibn Lu'ej. Poslao je čovjeka i El-Mut'imu ibn 'Adijju iz plemena Benu Nevfel ibn 'Abdu Menaf. Oni su bili najčasnije kurejšijsko pleme. On je pristao. Naoružao se zajedno sa sinovima i pozvao Poslanika, *sallallahu 'alejhi ve sellem*, da uđe u Mekku. Poslanik, *sallallahu 'alejhi ve sellem*, je došao, ušao u harem Ka'be, obišao Ka'bu, klanjao dva rekata namaza i potom otišao kući. Za to vrijeme su Mut'im i njegovi sinovi naoružani pazili na Poslanika, *sallallahu 'alejhi ve sellem*. Prije toga je objavio Kurejšijama da je pružio zaštitu Muhammedu, što su oni prihvatili.

MUŠRIČKE RASPRAVE S POSLANIKOM, SALLALLAHU 'ALEJHI VE SELLEM, I TRAŽENJE ČUDA

Mušrici su, između ostalog, tražili od Poslanika, *sallallahu 'alejhi ve sellem*, čuda samo iz inada i da bi dokazali njegovu nemoć. Ti zahtjevi su se ponavljali u više navrata i u različito vrijeme. Jednom prilikom sastali su se kod Ka'be i dogavarali se. Nakon toga poslali su nekog čovjeka da kaže Poslaniku, *sallallahu 'alejhi ve sellem*, da su se uglednici njegovog naroda sastali i žele razgovarati s njim.

Poslanik je, u nadi da će prihvatiti islam, došao brzo, jer je više od svega želio da ih uputi. Tako ga je Allah i opisao u ajetu:

فَلَعَلَّكَ بَاخِعٌ نَّفْسَكَ عَلَى آثَارِهِمْ إِن لَّمْ يُؤْمِنُوا بِهَذَا الْحَدِيثِ أَسَفًا

Pa zar ćeš ti za njima od tuge svisnuti, ako oni u govor ovaj neće da povjeruju? [112]

Međutim, kada je došao, rekli su mu: *Ti si nam rekao da su poslanici imali čuda. Musa je imao štap, Semud devu, 'Isa je oživljavao umrle. Pokaži i ti neko čudo kao i raniji poslanici!*

Oni su mislili da poslanici imaju moć činiti takva čuda kada to žele i da su to za njih, kao za ostale ljude, uobičajeni svakodnevni postupci.

Predlagali su da brdo Safa pretvori u zlato, da ukloni brda oko Mekke i učini je ravnicom, da poteku rijeke kroz Mekku i da oživi njihove pretke, da oni posvjedoče da je poslanik. U vezi s tim rekao je Uzvišeni:

وَقَالُوا لَن نُّؤْمِنَ لَكَ حَتَّى تَفْجُرَ لَنَا مِنَ الْأَرْضِ يَنبُوعًا ۞ أَوْ تَكُونَ لَكَ جَنَّةٌ مِّن نَّخِيلٍ وَعِنَبٍ فَتُفَجِّرَ الْأَنْهَارَ خِلَالَهَا تَفْجِيرًا ۞ أَوْ تُسْقِطَ السَّمَاءَ كَمَا زَعَمْتَ عَلَيْنَا كِسَفًا أَوْ تَأْتِيَ بِاللَّهِ وَالْمَلَائِكَةِ قَبِيلًا ۞ أَوْ يَكُونَ لَكَ بَيْتٌ مِّن زُخْرُفٍ أَوْ تَرْقَى فِي السَّمَاءِ وَلَن نُّؤْمِنَ لِرُقِيِّكَ حَتَّى تُنَزِّلَ عَلَيْنَا كِتَابًا نَّقْرَؤُهُ قُلْ سُبْحَانَ رَبِّي هَلْ كُنتُ إِلَّا بَشَرًا رَّسُولًا.

112 *El-Kehf*, 6.

I govore: Nećemo ti vjerovati sve dok nam iz zemlje izvor-vodu ne izvedeš; ili dok ne budeš imao vrt od palmi i loze, pa da kroz njeg svukuda rijeke provedeš; ili dok na nas nebo u parčadima ne oboriš, kao što tvrdiš; ili dok Allaha i meleke nama sučelice dovedeš; ili dok ne budeš imao kuću od zlata ili dok se na nebo ne uspenješ; a nećemo vjerovati ni da si se uspeo sve dok nam ne doneseš Knjigu da je čitamo.[113]

Izrazili su spremnost prihvatiti islam ako ispuni sve njihove prijedloge. O tome je Allah rekao:

وَأَقْسَمُواْ بِاللهِ جَهْدَ أَيْمَانِهِمْ لَئِن جَاءتْهُمْ آيَةٌ لَّيُؤْمِنُنَّ بِهَا

Oni se zaklinju Allahom, najtežom zakletvom, da će, ako im dođe čudo, sigurno zbog njega vjernici postati.[114]

Zamolio je Allaha da ispuni sve što su tražili, jer je žarko želio da prihvate islam pa je došao Džebrail i dao mu da izabere između dvoje, ili da im pokaže sva čuda koja su tražili, a onda ko uznevjeruje da bude kažnjen kao nijedno stvorenje, ili da im otvori vrata pokajanja i milosti. Poslanik, *sallallahu 'alejhi ve sellem,* je odabrao vrata pokajanja i milosti. Kada je Poslanik, *sallallahu 'alejhi ve sellem,* to izabrao, Allah je tada kao odgovor na mušričke prijedloge objavio:

قُلْ سُبْحَانَ رَبِّي هَلْ كُنتُ إِلاَّ بَشَرًا رَّسُولاً

Reci: Uzvišen neka je Gospodar moj!, zar ja nisam samo čovjek, poslanik? [115]

To znači, reci im: Ja nisam u stanju raditi ta čuda i činiti mudžize sam od sebe, to jedino Allah može, a On nema suparnika u Svojoj moći. Ja sam čovjek kao i vi i mogu uraditi samo što i vi. Razlikujem se od vas u jednom, a to je objava i poslanstvo, jer vi niste poslanici i ne dolazi vam objava. Čuda koja ste tražili nisu u mojoj moći i ja ne raspolažem njima. To je Allahovo. On, ako želi da vam ih pokaže i pomogne me protiv vas tim čudima, tako će i učiniti, a ako želi, neće ih pokazati i to je bolje za vas. To značenje Allah je potvrdio u suri *El-En'am* u ajetu koji glasi:

113 *El-Isra*, 90 - 93.

114 *El-En'am*, 109.

115 *El-Isra*, 93.

قُلْ إِنَّمَا الآيَاتُ عِندَ اللهِ وَمَا يُشْعِرُكُمْ أَنَّهَا إِذَا جَاءتْ لاَ يُؤْمِنُونَ

Reci: Sva čuda su samo u Allaha! A odakle vi znate da će oni, kada bi im ono došlo, vjernici postati.[116]

Znači, vjerovjesnici i poslanici ne čine čuda i mudžize već Allah koji ih manifestira putem njih, kako bi ih počastio, pomogao i potvrdio njihovo vjerovjesništvo i poslanstvo.

Allah je, nakon toga, jasno rekao da oni ne bi povjerovali ako bi udovoljio njihovim zahtjevima i pokazao im čuda koja su tražili, uprkos njihovoj zakletvi Allahom da će vjerovati. U vezi s tim rekao je Uzvišeni:

وَلَوْ أَنَّنَا نَزَّلْنَا إِلَيْهِمُ الْمَلآئِكَةَ وَكَلَّمَهُمُ الْمَوْتَى وَحَشَرْنَا عَلَيْهِمْ كُلَّ شَيْءٍ قُبُلاً مَّا كَانُواْ لِيُؤْمِنُواْ إِلاَّ أَن يَشَاء اللهُ وَلَـكِنَّ أَكْثَرَهُمْ يَجْهَلُونَ

Kad bismo im meleke poslali, i kad bi im mrtvi progovorili, i kad bismo pred njih sve dokaze sabrali – oni opet ne bi vjerovali, osim ako bi Allah htio, ali većina njih ne zna.[117]

وَلَوْ أَنَّ قُرْآنًا سُيِّرَتْ بِهِ الْجِبَالُ أَوْ قُطِّعَتْ بِهِ الأَرْضُ أَوْ كُلِّمَ بِهِ الْمَوْتَى بَل لِّلّهِ الأَمْرُ جَمِيعًا أَفَلَمْ يَيْأَسِ الَّذِينَ آمَنُواْ أَن لَّوْ يَشَاء اللهُ لَهَدَى النَّاسَ جَمِيعًا

Kad bi se kakvom knjigom brda pokrenula ili zemlja iskomadala ili mrtvi dozvali, Kur'an bi to bio! Štaviše, Allahu pripada sve! A zar nemaju nade i ne znaju vjernici da bi Allah, kad bi samo htio, sve ljude na Pravi put uputio.[118]

U ajetu je Allah ukazao na Svoj običaj da odmah uništi one koji ne povjeruju nakon određenog čuda koje su tražili, a ono se dogodi. Allah svoje običaje ne mijenja. Allah je znao da će većina Kurejšija, nakon određenog vremena, povjerovati. Zato im nije pokazao čuda, naročito ona koja smo maloprije spomenuli.

116 *El-En'am*, 109.

117 *El-En'am*, 111.

118 *Er-Ra'd*, 31.

Raspolovljenje Mjeseca

Kao da su Kurejšije osjetile da će Poslanika, *sallallahu 'alejhi ve sellem*, najbolje ušutkati i svijetu pokazati da nije poslanik ako budu tražili čuda, jer im nije udovoljio prvi put. Napravili su drugi korak. Tražili bilo kakvo čudo s ciljem da pokažu ljudima njegovu nemoć i da mu oni više ne vjeruju. Došli su do Poslanika, *sallallahu 'alejhi ve sellem*, i rekli: *Možeš li nam pokazati bilo kakvo čudo kao dokaz da si poslanik?* Poslanik, *sallallahu 'alejhi ve sellem*, je zamolio Allaha da im pokaže čudo pa je Allah raspolovio Mjesec na dva dijela, jedna polovina je bila iznad brda Ebu Kubejs a druga ispod njega tako da su mogli vidjeti cijelu dolinu Harra između te dvije polovine. Poslanik je rekao: ***Budite svjedoci!***

Kurejšije su vidjele to čudo jasno, javno i dugo su ga posmatrale. To im je izbilo sve argumente. Bili su zbunjeni, ali nisu povjerovali, već su rekli: *To je sihr Ibn Ebu Kebše. Muhammed nas je začarao.* Neko je rekao: *Nije mogao sve ljude začarati ako je vas začarao. Čekajte putnike i vidite šta će vam reći.* Kada su putnici došli, pitali su ih o tome pa su rekli da su i oni vidjeli isto. Uprkos svemu Kurejšije su ustrajale u nevjerovanju i povele su se za svojim strastima.

Cijepanje Mjeseca na dva dijela kao da je bilo priprema za mnogo veći i važniji događaj, a to je Isra i Mi'radž, jer viđenje polovljenja Mjeseca vlastitim očima olakšava razumu prihvatanje mogućnosti događaja Israa i Mi'radža, a Allah zna najbolje.

ISRA' I MI'RADŽ

Isra je Poslanikovo, *sallallahu 'alejhi ve sellem*, noćno putovanje iz Mekke u Bejtu-l-Makdis, a Mi'radž je uspinjanje u više svjetove. To se dogodilo i dušom i tijelom.

Isra' je spomenut u Kur'anu u ajetu:

سُبْحَانَ الَّذِي أَسْرَى بِعَبْدِهِ لَيْلاً مِّنَ الْمَسْجِدِ الْحَرَامِ إِلَى الْمَسْجِدِ الأَقْصَى الَّذِي بَارَكْنَا
حَوْلَهُ لِنُرِيَهُ مِنْ آيَاتِنَا إِنَّهُ هُوَ السَّمِيعُ البَصِيرُ

Uzvišen neka je Onaj koji je u jednom času noći preveo Svoga roba iz Mesdžidu-l-Harama u Mesdžidu-l-'Aksa, čiju smo okolicu blagoslovili kako bismo mu neka znamenja Naša pokazali. - On, uistinu, sve čuje i sve vidi.[119]

Neki smatraju da je Mi'radž spomenut u suri *En-Nedžm*, od sedmog do osmanaestog ajeta, dok drugi smatraju da se u tim ajetima govori o nečem drugom.

Učenjaci imaju različita mišljenja o vremenu Israa i Mi'radža. Navest ćemo neka mišljenja:

- u prvoj godini poslanstva;
- u petoj godini poslanstva;
- 27. redžeba, desete godine po poslanstvu;
- 17. ramazana, dvanaeste godine po poslanstvu;
- u muharemu, trinaeste godine po poslanstvu;
- 17. rabi' el-evvela, trinaeste godine po poslanstvu.[120]

119 *El-Isra*, 1.

120 Tačno vrijeme Israa i Mi'radža nije potvrđeno vjerodostojnim sunnetom. (op. rec.)

Tok događaja na osnovu vjerodostojnih predanja

Došao je Džebrail i doveo Buraka, a to je bila životinja veća od magarca, manja od mazge, staje kopitom dokle pogled dopire. Poslanik, *sallallahu 'alejhi ve sellem*, je bio kod Ka'be. Uzjahao je i u pratnji Džebraila došao u Bejtu-l-Makdis. Svezao ga je za halku za koju vežu vjerovjesnici. Ušao je u Mesdžid i klanjao dva rekata kao imam svim vjerovjesnicima. Džebrail mu je ponudio posudu s mlijekom i posudu s vinom, Poslanik je izabrao mlijeko. Džibril je na to rekao: *Izabrao si prirodu. Bit ćeš upućen kao i tvoj Ummet. A da si uzeo vino tvoj Ummet bi zalutao.*

Nakon toga, uzdignut je iz Bejtu-l-Makdisa do zemaljskog neba. Džebrail je zatražio dozvolu za ulazak pa im je otvoreno. Na tom nebu vidio je Adema, oca čovječanstva. Poselamio ga je, a on je odgovorio na selam, izrazio mu dobrodošlicu i potvrdio njegovo poslanstvo. Na desnoj strani su bile duše sretnih ljudi, kad ih pogleda nasmije se, a na lijevoj nesretni ljudi, kada ih pogleda zaplače.

Nakon toga, uzdigli su se na drugo nebo. Džebrail je zatražio dozvolu za ulazak pa im je otvoreno. Na tom nebu vidio je tečiće Isaa i Jahjaa. Nazvao im je selam. Oni su odgovorili na selam, izrazili dobrodošlicu i potvrdili njegovo poslanstvo.

Nakon toga, uzdignut je na treće nebo. Na tom nebu vidio je Jusufa. Dato mu je pola ljepote. Poselamio ga je, a on je odgovorio na selam, izrazio mu dobrodošlicu i potvrdio njegovo poslanstvo.

Potom je uzdignut je na četvrto nebo. Na tom nebu vidio je Idrisa. Poselamio ga je, a on je odgovorio na selam, izrazio mu dobrodošlicu i potvrdio njegovo poslanstvo.

Nakon toga, uzdignut je na peto nebo. Na tom nebu vidio je Haruna, Imranovog sina. Poselamio ga je, a on je odgovorio na selam, izrazio mu dobrodošlicu i potvrdio njegovo poslanstvo.

Uzdignut je i na šesto nebo. Na tom nebu vidio je Musaa. Poselamio ga je, a on je odgovorio na selam, izrazio mu dobrodošlicu i potvrdio njegovo poslanstvo. Kada su krenuli, Musa je zaplakao. Kada je upitan zašto plače, rekao je: *Plačem zbog toga što je poslije mene došao mladić čiji će ummet biti brojniji od mog u Džennetu.*

Nakon toga, uzdignut je na sedmo nebo. Na tom nebu vidio je Ibrahima. Poselamio ga je, a on je odgovorio na selam, izrazio mu dobrodošlicu i potvrdio njegovo poslanstvo. Ibrahim je bio naslonjen na nebesku Ka'bu, Bejtu-l-ma'mur. To je kuća u koju svaki dan dođe sedamdeset hiljada meleka i nikada se više ne vrate.

Potom je uzdignut do Sidretu-l-muntehaa. To je stablo čiji su listovi poput slonovskih ušiju, a plodovi poput velikih kožnih mješina. Stablo je prekrilo jato zlatnih leptirova i ono što je Allah odredio da ga prekrije. Promijenilo se i nijedno stvorenje nije moglo opisati tu ljepotu.

Potom je uzdignut do Allaha, *'azze ve dželle.* Približio Mu se na dva luka ili bliže. Allah je Svome robu objavio šta je htio. Propisao je njemu i njegovom ummetu pedeset namaza u toku dana i noći.

Nakon toga, vratio se i u povratku prošao pored Musaa. Musa ga upita: *Šta ti je naredio tvoj Gospodar?* Rekao je: *Pedeset namaza!* Rekao je: *Tvoj Ummet to ne može podnijeti. Vrati se i traži olakšanje!* Poslanik se okrenu prema Džebrailu, a on mu da naznaku da može ići ako želi. Poslanik se vratio pa mu je umanjeno deset namaza. Kada je ponovo prolazio pored Musaa, pa ga upitao, a Poslanik mu odgovorio, ponovo mu je predložio da traži olakšanje. Vraćao se između Musaa i Allaha, *'azze ve dželle,* sve dok nije olakšano do pet namaza. Na povratku Musa je ponovo savjetovao da se vrati i traži olakšanje i rekao je: *Tako mi Allaha, ja sam pokušao nagovoriti Benu Israil na manje od toga, ali nisu izdržali i ostavili su i to.* Poslanik, *sallallahu 'alejhi ve sellem,* je rekao: ***Stid me mog Gospodara. Zadovoljan sam ovim i pokoravam se.*** Kada se udaljio, rečeno je: ***Propisao sam Svoj farz i olakšao Svojim robovima. Namaza je pet, ali se računa pedeset. Kod Mene se rečeno ne mijenja.***

Iste noći Poslanik, *sallallahu 'alejhi ve sellem,* se vratio u Mekku. Naredno jutro ispričao je svome narodu sve o najvećim ajetima koje mu je Allah pokazao te noći. Žestoko su negirali tu vijest i još su ga više uznemiravali i štetu mu nanosili. Neki su pljeskali rukama, neki stavljali ruku na glavu izražavajući čuđenje i negirajući rečeno. Neki ljudi su otišli Ebu Bekru i sve mu ispričali. On je rekao: *Ako je on to rekao, to je istina.* Rekli su: *Zar ćeš povjerovati u to?* Rekao je: *Ja mu vjerujem i u čudnije od toga. Vjerujem u nebeske vijesti koje mu dolaze jutrom i večeri.* Od tada je prozvan Es-Siddik.

Nevjernici su ga provjeravali. Tražili su da opiše Bejtu-l-Makdis. Poslanik, *sallallahu 'alejhi ve sellem,* prije toga nije vidio Bejtu-l-Makdis. Allah mu je pokazao džamiju pred očima. Govorio im je o čudima, opisivao džamiju, vrata po vrata, mjesto po mjesto. Nisu mu mogli protivriječiti, rekli su: *Tako nam Allaha, opis je tačan.*

Pitali su ga za njihovu karavanu koja je pristizala iz Šama, pa im je rekao koliko imaju deva, u kakvom su stanju i kada će doći. Rekao je i koja deva ih predvodi. I sve je bilo kako je rekao. Međutim, nasilnici su odbili povjerovati.

Slijedeće jutro došao je Džebrail i podučio Poslanika, *sallallahu 'alejhi ve sellem,* načinu obavljanja namaza i namaskim vremenima. Prije toga muslimani su klanjali dva rekata ujutro i dva rekata naveče.

PREDSTAVLJANJE ISLAMA PLEMENIMA I POJEDINCIMA

Poslanik, *sallallahu 'alejhi ve sellem*, je od početka javnog poziva u islam pozivao u islam Arape u vrijeme hadždža, a i prilikom drugih okupljanja.

Najpoznatija okupljališta Arapa prije islama i najbliža Mekki, bila su:

- 'Ukkaz;
- Midženne;
- Zu-l-Medžaz.

'Ukkaz je gradić između Nahle i Taifa. Tu su se održavala druženja koja su trajala od prvog do dvadesetog, u mjesecu zu-l-ki'de. Potom su se selili u mjesto Midženne i nastavljali druženja do kraja mjeseca. Midženne je mjesto u dolini Merru-z-Zahran u donjem dijelu Mekke. Zu-l-Medžaz se nalazi iza Arefata i brda Džebelu-r-Rahme. Na tom mjestu su održavali druženja od prvog do osmog zu-l-hidždžeta. Nakon toga, posvećivali su se obredima hadždža.

Poslanik, *sallallahu 'alejhi ve sellem*, im je ponudio islam i zatražio utočište i pomoć od slijedećih plemena:

- Benu 'Amir ibn Sa'sa';
- Benu Muharib ibn Hasfe;
- Benu Fezare;
- Gassan;
- Murre;
- Benu Hanife;
- Benu Sulejm;
- Benu 'Abs;
- Benu Nasr;
- Benu el-Bekka;
- Kinde;
- Kelb;
- Benu el-Haris ibn Ka'b;
- 'Azra;
- El-Hadarime.

Niko od njih nije se odazavo njegovom pozivu i prihvatio zahtjev. Međutim, nisu svi odgovorili na isti način. Neki su ga odbili na lijep način, neki su uslovljavali da budu vođe nakon njega, a neki su rekli da ga njegova rodbina i porodica najbolje poznaju, a nisu ga slijedili. Bilo je i onih koji su ga odbili na ružan način. Najružnije su ga odbili pripadnici plemena Benu Hanife. Oni su družina Musejleme Kezzaba.

O vjernicima koji nisu bili iz Mekke

Allah je odredio da vjeru prihvate ljudi koji nisu iz Mekke, i to u najteže vrijeme u Mekki. Oni su bili poput tračka nade u tami beznađa. Evo imena nekih od njih:

1. Suvejd ibn es-Samit. Bio je vješt pjesnik. Stanovao je u Medini. Prozvali su ga *Kamil - Savršeni* zbog časti i pjesništva. Došao je u Mekku na hadždž ili umru, pa ga je Poslanik, *sallallahu 'alejhi ve sellem,* pozvao u islam. On je ponudio Poslaniku Lukmanovu mudrost, a Poslanik njemu Kur'an. Prihvatio je islam. Rekao je: *To je lijep govor.* Poginuo je u sukobu između plemena El-Evs i Hazredž, prije Dana Bu'as.

2. Ijas ibn Mu'az. Bio je mladić iz Jesriba. Došao je u Mekku na početku jedanaeste godine po poslanstvu kao član delegacije plemena El-Evs koja je došla da traži savezništvo Kurejšija protiv plemena Hazredž. Poslanik ih je posjetio, pozvao ih u islam i proučio dio Kur'ana. Ijas je rekao: *Ovo je, tako mi Allaha, bolje od onoga po što ste došli.* Jedan član delegacije Ebu el-Hajser bacio je šaku prašine u Ijasovo lice i rekao: *Ostavi nas na miru, došli smo ovdje zbog nečeg drugog.* Nakon toga, ušutio je. Umro je nedugo nakon povratka u Jesrib. Na samrti je govorio: *La ilahe illellah, Allahu ekber, el-hamdu lillah i subhanallah.* Njegov narod bio je siguran da je umro kao musliman.

3. Ebu Zerr el-Gifari. Čuo je za poslanika posredstvom Suvejda ibn es-Samita i Ijasa ibn Mua'aza koji su primili islam. Poslao je svog brata u Mekku da mu javi tačne vijesti. Njegov brat je otišao i vratio se, ali njemu to nije bilo dovoljno, pa je otišao sam i odsjeo u Mekki pored Ka'be. Boravio je tu jedan mjesec. Zemzem mu je bio i piće i hrana. Nikoga nije pitao za Poslanika, *sallallahu 'alejhi ve sellem,* jer se bojao za svoj život. Alija mu je rekao da ga prati i uveo ga kod Poslanika, *sallallahu 'alejhi ve sellem.* Ebu Zerr je zatražio od Poslanika, *sallallahu 'alejhi ve sellem,* da mu predstavi islam, što je Poslanik, *sallallahu 'alejhi ve sellem,* i uradio. Na licu mjesta je prihvatio islam. Nakon toga, otišao je pred Ka'bu i rekao: *Svjedočim da nema istinskog boga osim Allaha i svjedočim da je Muhammed Allahov rob i poslanik.* Mušrici su skočili na njega i udarali ga gotovo do smrti. Spasio ga je 'Abbas. Slijedeće jutro uradio je isto što i jučer, pa su ga tukli kao i prethodni dan. Spasio ga je opet 'Abbas. Ebu Zerr se vratio u svoj narod Benu Gifar. Kada je Poslanik, *sallallahu 'alejhi ve sellem,* učinio hidžru u Medinu i on se preselio u Medinu.

4. Tufejl ibn 'Amr ed-Dusi. Bio je dobar pjesnik i poglavica plemena Devs u Jemenu. Došao je u Mekku na početku jedanaeste godine po poslanstvu. Mekkelije su ga dočekale i upozorile na Poslanika. Toliko su utjecali na njega da je začepio uši platnom kada je ušao u Ka'bu kako ništa ne bi čuo. Poslanik, *sallallahu 'alejhi ve sellem,* je klanjao pored Ka'be. Učenje je doprlo do njega i učinilo mu se lijepim. Pomislio je: *Ja sam iskusan pjesnik. Znam razlikovati lijepo i loše. Što da ne saslušam ovog čovjeka, pa ako bude dobro, prihvatit ću, a ako bude loše, odbit ću.* Kada je Poslanik, *sallallahu 'alejhi ve sellem,* završio namaz i krenuo kući, on ga je slijedio i ušao s njim u kuću. Ispričao mu je o sebi i zatražio da mu izloži islam. Poslanik, *sallallahu 'alejhi ve sellem,* mu je predstavio islam i proučio dio Kur'ana. On je odmah primio islam i izgovorio Šehadet. Nakon toga rekao je: *Meni se moj narod pokorava, ja ću se vratiti njima i pozvati ih u islam, pa moli Allaha da mi podari nekakvo čudo!* Poslanik, *sallallahu 'alejhi ve sellem,* je proučio dovu. Kada se približio svome narodu lice mu je postalo svijetlo poput svjetiljke. Zamolio je Allaha da premjesti svjetlost s lica pa se premjestila na štap. Pozvao je svoj narod u islam. Islam su primili njegov otac i supruga dok ostali nisu odmah prihvatili vjeru. Međutim, kada je učinio hidžru u Medinu nakon Hudejbijje sa njim je pošlo osamdeset porodica iz njegovog plemena.

5. Damad el-Ezdi. On je iz plemena El-Ezd Šenu'e iz Jemena. Liječio je rukjama od ludila, džina i šejtana. Došao je u Mekku i čuo mekkanske maloumnike kako govore da ja Muhammed lud. Došao je da ga liječi rukjama. Poslanik je rekao: ***Hvala pripada Allahu, hvalimo Ga i od Njega pomoć tražimo. Koga Allah uputi niko ga ne može zavesti, a koga u zabludu odvede niko ga ne može uputiti. Svjedočim da nema istinskog boga osim Allaha Jedinog koji nema sudruga i svjedočim da je Muhammed Njegov rob i poslanik. A potom...*** Damad je tri puta tražio da mu ponovi te riječi. Potom je rekao: *Čuo sam govor vračeva, sihirbaza i pjesnika, ali ovakve riječi nisam čuo nikada. Dostigle su morsko dno. Pruži mi ruku da prisegnem na islam.* I dao je prisegu.

Islam u Medini

Islam je prihvatilo šest sretnika iz Medine, svi iz plemena Hazredž. To su:

- Es'ad ibn Zurare;
- 'Avf ibn el-Haris ibn Rifa' ('Avf ibn 'Afra);
- Rafi' ibn Malik ibn el-'Adžlan;
- Kutbe ibn 'Amir ibn Hadide;
- 'Ukbe ibn 'Amir ibn Nabi;
- Džabir ibn 'Abdullah ibn Ri'ab.

Oni su došli na hadždž s ostalim hadždžijama jedanaeste godine po poslanstvu. Stanovnici Jesriba slušali su jevreje, kada im budu naneseni gubici u ratu i slično, kako govore: *Sad je vrijeme da se pojavi vjerovjesnik. Uništit ćemo vas s njim kao što su uništeni narodi 'Ad i Irem.* Dok su oni bili kod Akabe na Mini, Poslanik, *sallallahu 'alejhi ve sellem,* je noću prošao pored njih i čuo njihov govor. Kada je čuo glasove, krenuo je prema njima i stigao ih. Rekao je: ***Ko ste vi?*** Rekli su: *Mi smo iz plemena Hazredž.* Rekao je: ***Jevrejski saveznici?*** Rekli su: *Da!* Rekao je: ***Hoćete li sjesti da razgovaram s vama?*** Rekli su: *Naravno!* Sjeli su s njim, a on im je ispričao suštinu islama i proučio im dio Kur'ana, te ih pozvao Allahu. Oni jedni drugima rekoše: *Tako nam Allaha, znate da je to vjerovjesnik kojim vam prijete jevreji! Nemojte da vas preteknu! Požurite prihvatiti islam!* Također su rekli: *Mi smo ostavili naš narod u zlu u kojem se nalazi. Ako ih Allah okupi oko tebe, neće biti jačeg čovjeka od tebe.* Obećali su da će pozivati u vjeru i da će se sresti iduće godine na hadždžu.

PRVA PRISEGA NA AKABI

Naredne godine, dvanaeste po poslanstvu, na hadždž je došlo dvanaest ljudi: deset iz plemena Hazredž i dva iz plemena El-Evs. Peterica iz plemena Hazredž dolazili su i prethodne godine. Nedostajao je jedino Džabir ibn Abdullah ibn Ri'ab. Peterica novih bili su:

- Mu'az ibn el-Haris (Mu'az ibn 'Afra);
- Zekvan ibn Abdu-l-Kajs;
- 'Ubade ibn es-Samit;
- Jezid ibn Sa'lebe;
- El-'Abbas ibn 'Ubade ibn Nedle.

Dvojica iz plemena El-Evs bili su:

- Ebu-l-Hejsem ibn et-Tihan;
- 'Uvejm ibn Sa'ide.

Sastali su se s Poslanikom, *sallallahu 'alejhi ve sellem,* kod Akabe na Mini. Podučio ih je islamu i rekao: ***Dođite i dajte mi prisegu na slijedeće:***

- ***da nećete obožavati druge bogove osim Allaha,***
- ***da nećete krasti,***
- ***da nećete blud činiti,***
- ***da nećete svoju djecu ubijati,***
- ***da nećete svoju djecu drugima podmetati,***
- ***da nećete poslušnost u dobru odbiti.***

Ko to ispuni Allah će ga nagraditi, a ko od toga nešto prekrši pa bude kažnjen na Ovome svijetu, to će mu biti iskup, a ko od toga nešto uradi pa Allah to sakrije od ljudi, tada će mu Allah presuditi. Kaznit će ga, ako bude htio, ili će mu oprostiti, ako bude htio. Oni su dali traženu prisegu.

Poziv u islam u Jesribu

Na povratku u Jesrib Poslanik, *sallallahu 'alejhi ve sellem*, je poslao s njima Mus'aba ibn 'Umejra da ih podučava vjeri i Kur'anu. Mus'ab ibn 'Umejr je odsjeo kod Ebu Umame Es'ada ibn Zurare. Oni su bili veoma aktivni u širenju islama. Jednom prilikom, dok su sjedili u bašči, poglavar plemena El-Evs Sa'd ibn Mu'az reče svom amidžiću Usejdu ibn Hudajru: *Što ne odeš do one dvojice koji zabluđuju naše slabiće i ne spriječiš ih da to rade?* Usejd je uzeo svoje kratko koplje i krenuo prema njima. Es'ad, kada ga je ugledao, reče Mus'abu: *Ovo je velikan u svome narodu, ide prema tebi pa budi iskren prema Allahu u vezi s njim.*

Usejd je došao, stao iznad njih i rekao: *Što ste došli kod nas? Zavodite naše slabiće? Ako sebi želite dobro, klonite se nas!* Mus'ab reče: *Hoćeš li sjesti i saslušati, pa ako budeš zadovoljan, prihvati, a ako ti se ne svidi, poštedjet ćemo te onoga što ne voliš.* Rekao je: *To je pravedno.* Mus'ab mu je govorio o islamu i proučio mu dio Kur'ana. Usejdu se islam dopao, prihvatio ga je i izgovorio Šehadet.

Usejd se vratio i poslužio se lukavstvom da bi poslao kod njih Sa'da ibn Mu'aza. Rekao mu je: *Razgovarao sam s njima i, tako mi Allaha, nisam primijetio da su loši. Zabranio sam im da rade što su radili, pa su rekli da će uraditi što želim.* Potom je dodao: *Čuo sam da su pripadnici plemena Benu Harise htjeli ubiti Es'ada ibn Ziraru, jer je on sin tvoje tetke po ocu. Željeli su da prekrše tvoju zaštitu.*

Sa'da je to rasrdilo te je ljutito krenuo prema njima. Mus'ab je uradio i s njim isto kao i s Usejdom. Allah je Sa'da uputio u islam, prihvatio ga je i rekao Šehadet. Nakon toga, vratio se svome narodu i rekao: *O Benu Abdu-l-Ešhel, šta mislite o meni?* Rekli su: *Ti si naš velikan i najrazboritiji među nama.* Rekao je: *Zabranjeno je razgovarati vašim muškarcima i ženama sa mnom dok ne povjerujete u Allaha i Njegovog Poslanika.* Do noći su svi prihvatili islam. Samo je jedan čovjek ostao u staroj vjeri - El-Usejrim. On je primio islam kada je bila Bitka na Uhudu. Primio je islam, otišao u borbu i poginuo kao šehid na Allahovom Putu, a nije učinio nijednu sedždu.

Mus'ab ibn 'Umejr se vratio u Mekku prije hadždža donoseći vijesti o velikom uspjehu.

DRUGA PRISEGA NA AKABI

Trinaeste godine po poslanstvu na hadždž je stiglo mnogo stanovnika Jesriba, muslimana i mušrika. Muslimani su odlučili da ne ostavljaju Poslanika, *sallallahu 'alejhi ve sellem,* u Mekki nesigurnog i odbačenog da luta mekkanskim brdima. Odlučili su sastati se s njim tajno. Dogovorili su sastanak sredinom Kurbanskog bajrama, noću, u klancu kod džemreta na Akabi.

Te noći legli su da spavaju zajedno sa svojim narodom. Kada je prošla prva trećina noći počeli su se jedan po jedan, iskradati, iz kampa. Sastali su se kod Akabe. Bilo ih je sedamdeset i troje: šezdeset i dvoje iz plemena Hazredž i jedanaest iz plemena El-Evs. Davanju prisege prisustvovale su i dvije žene: Nesiba bint Ka'b, iz plemena Benu Nedždžar, i Esma bint 'Amr, iz plemena Benu Seleme.

Poslanik, *sallallahu 'alejhi ve sellem,* je došao u društvu sa svojim amidžom Abbasom ibn Abdu-l-Muttalibom. Bio je u vjeri svoga naroda, ali je volio prisustvovati događaju sina svoga brata i lično se uvjeriti da je sve uredu.

Prvi govornik je bio Abbas ibn Abdul-Muttalib. On reče: *Allahov Poslanik ima ugled i zaštitu u svom kraju. Ako smatrate da ćete ispuniti što ste mu obećali i da ćete ga štititi od onih koji se ne slažu s njim, onda odgovornost primate na sebe. U suprotnom odmah ga ostavite!*

Jedan od njih je odgovorio. Bio je to El-Bera ibn Ma'rur. Rekao je: *Mi želimo biti odani, iskreni i žrtvovati svoje živote za Poslanika. Reci ti, Allahov Poslaniče! Izaberi za sebe i svoga Gospodara što voliš.* Poslanik, *sallallahu 'alejhi ve sellem,* im se obratio, proučio dio Kur'ana, podstakao ih na islam i uslovio, za svoga Gospadara, slijedeće:

1. da obožavaju jedino Allaha.

Kada su ga pitali našta da daju prisegu uslovio je za sebe i svoga Gospodara slijedeće:

2. na poslušnost i pokornost kada vole i kada ne;
3. na trošenje u olakšici i poteškoći;
4. da će činiti dobro i odvraćati od zla;
5. da će raditi u ime Allaha i da se neće ničijeg prijekora bojati;
6. da će potpomagati, kad dođe i da će ga štititi kao što štite sami sebe, svoje žene i svoje sinove. S tim će zaraditi Džennet;

7. u predanju od 'Ubadea stoji: *Da li smo prisegu da nećemo boriti se za vlast sa onima koji je drže s pravom.*

Zatim ga uze za ruku El-Bera ibn Ma'rur i reče: *Da, tako nam Onoga koji te posla sa Istinom branit ćemo te od onoga od čega budemo branili svoje žene i djecu. Dat ćemo prisegu. Tako nam Allaha mi smo dobri ratnici i znamo sa oružjem. To smo naslijedili od naših predaka.*

Prekinuo ga je Ebu el-Hejsem riječima: *Allahov Poslaniče, mi imamo veze i ugovore s drugima i mi ćemo ih pokidati. Ako mi to uradimo i Allah ti da pobjedu, hoćeš li nas ostaviti i vratiti se svome narodu?*

Poslanik se nasmiješio i rekao. ***Jedni za druge ćemo živote dati i zajednički tegobe podnositi. Ja sam vaš, a vi moji. Ratovat ću protiv koga vi ratujete i bit ću u miru s kim vi budete.***

U tom presudnom trenutku 'Abbas ibn 'Ubade ibn Nadle reče: *Da li ste sasvim svjesni na šta dajete riječ ovom čovjeku? Obećajete mu svoju riječ na rat s Arapima i ne-Arapima. Ako mislite da ćete, ukoliko nesreća uništi vaš imetak i vaše starješine poginu, njega iznevjeriti, ostavite ga sada, jer za to slijedi sramota i na Ovom i na Onom svijetu. A ako mislite da ćete ispuniti obećanje, uprkos uništenju imetka i pogibije vaših velikana, podržite ga. U tome je dobro i Ovog i Budućeg svijeta.*

Rekli su: *Vodimo ga sa sobom, tamam da izgubimo i imetke i poglavare, samo šta za to dobivamo, Allahov Poslaniče?*

On reče: ***Džennet!***

Rekoše: *Pruži ruku!* On pruži ruku, a oni mu dadoše prisegu. Esa'd ibn Zurare je uhvatio njegovu ruku i rekao: *Polahko stanovnici Jesriba! Mi smo se zaputili prema njemu, jer znamo da je Allahov Poslanik. Njegov izlazak danas znači suprotstavljanje svim Arapima, pogibiju vaših najboljih ljudi, sukobe. Ako ćete se strpiti na tome, uzmite ga i Allah će vas nagraditi, a ako se bojite za sebe, ostavite ga. To vam je bolje kod Allaha.*

Rekli su: *Esa'de, skloni ruku, tako nam Allaha, nećemo propustiti ovu prisegu, niti je poništiti.* Ustali su i svi pojedinačno dali prisegu.

Esa'd ibn Zurare je, po ispravnom mišljenju, prvi dao prisegu. Neki smatraju da je to učinio Ebu el-Hejsem et-Tihan, mada ima i onih koji smatraju da je prvi bio El-Bera ibn Ma'rur.

Žene su dale prisegu riječima, bez rukovanja.

Dvanaesterica starješina - nekiba

Odmah nakon prisege Poslanik je tražio da izaberu dvanaest vođa koji će im biti nadređeni i odgovorni za njih. Izabrali su devetericu iz plemena El-Hazredž i trojicu iz El-Evsa. Evo imena starješina iz plemena El-Hazredž:

1. Sa'd ibn 'Ubbadet ibn Dulejm;
2. Es'ad ibn Zerare ibn Ads;
3. Sa'd ibn er-Rebia ibn 'Amr;
4. Abdullah ibn Revvaha ibn Sa'lebe;
5. Rafi' ibn Malik ibn el-'Adžlan;
6. El-Berra' ibn Ma'rur ibn Sahr;
7. Abdullah ibn 'Amr ibn Haram;
8. Ubbade ibn es-Samit ibn Kajs;
9. El-Munzir ibn 'Amr ibn Hunejs.

Imena starješina iz plemena El-Evs:

1. Usejd ibn Hudajr ibn Simmak;
2. Sa'd ibn Hajsame ibn El-Haris;
3. Rifa'a ibn Abdu-l-Munzir ibn Zubejr. Neki smatraju da je umjesto njega bio izabran Ebu el-Hejsem ibn et-Tihan.

Kada je okončan izbor, Poslanik im reče: ***Vi ste zaštitnici svoga naroda i njihov jamac, kao što su Isaovi učenici bili zaštitnici Isaa, sina Merjeminog, a ja sam zaštitnik moga naroda.*** Oni rekoše: *Uredu je!*

To je bila druga prisega na Akabi. Bila je to najveća i najvažnija prisega u Poslanikovom, s.a.vs. životu. Ona je promijenila tok događaja i historiju.

Kada se sve završilo, i kada su ljudi bili spremni da se raziđu, neki šejtan ih je otkrio. Povikao je iz sveg glasa, kako se do tada nikad nije čulo: *O stanovnici nastambi, hoćete li Muhammeda i otpadnike od vjere? Evo ih, okupili su se da ratuju protiv vas.* Poslanik, *sallallahu 'alejhi ve sellem*, reče: ***Tako mi Allaha, Allahov neprijatelju, posebno ću se pozabaviti tobom.*** Zatim je naredio ljudima da krenu ka svojim jahalicama. Vratili su se i spavali do sabaha.

Slijedećeg jutra Kurejšije su došle u šatore hodočasnika iz Jesriba da izraze svoj protest na ovaj ugovor. Mušrici Jesriba su rekli: *To je netačna vijest. Ništa se nije dogodilo.* Muslimani su šutjeli, a predstavnici Kurejšija povjerovaše mušricima Jesriba i vratiše se razočarani.

Predstavnici Mekke došli su do saznanja da je vijest istinita i da je skup stvarno održan. Oni digoše konjicu i poslaše je u potjeru za Jesreblijama. Uspjelo im je da stignu Sa'da ibn 'Ubadea i El-Munzira ibn 'Amra kod mjesta Ezahir. El-Munzir je umakao, a Sa'da uhvatiše. Svezaše mu ruke iza vrata, a zatim ga vezaše devi za kolan, pa ga počeše tući i vući za kosu, dok ga ne dotjeraše u Mekku. Utom dođoše El-Mut'am ibn Adijj i Haris ibn Harb ibn Ummejje i izbaviše ga iz njihovih ruku. Sa'd je njima do tada garantovao siguran put za karavane koje su prolazile pokraj Medine. Ensarije su htjele da se vrate u Mekku, ali on se pojavi pred njima. Tako se svi nepovrijeđeni vratiše u Medinu.

PRESELJENJE MUSLIMANA U MEDINU - HIDŽRA

Hidžra većine muslimana u Medinu počela je nakon druge prisege na Akabi, mada je bilo i onih koji su to učinili ranije. Poslaniku, *sallallahu 'alejhi ve sellem,* je pokazano mjesto Hidžre i on je obavijestio muslimane o tome. Rekao je: ***Vidio sam da ću iseliti iz Mekke u mjesto bogato palmama. Pomislio sam na El-Jemamu ili Hedžer, ali ispostavilo se da se radi o Jesribu.*** U drugom predanju stoji da je rekao: ***Pokazana mi je zemlja u koju ćete iseliti, to je spečena slana zemlja između dva brda. Radi se o Hedžeru ili Jesribu.***

Prvi je Hidžru učinio Ebu Seleme el-Mahzumi, Ummu Selemin muž. Krenuo je na put sa ženom i sinom, ali je nju spriječila njena porodica, a sina su joj iz ruku otrgli članovi porodice njenog muža. Ebu Seleme se uputio u Medinu sam. To se dogodilo godinu prije druge prisege. Nakon jedne godine oslobodili su njegovu suprugu i ona mu se pridružila u Medini.

Nakon Ebu Seleme Hidžru je učinio Amir ibn Rebi' i njegova supruga Lejla bint Ebu Hasme, kao i Abdullah ibn Ummu Mektum. Nakon druge prisega Hidžra je omasovljena. Svi su izlazili iz Mekke tajno, bojeći se Kurejšija, samo je Omer izašao javno i izazvao Kurejšije da mu se suprotstave, ali niko nije imao hrabrosti stati pred njega. Došao je u Medinu s još dvadesetericom ashaba.

Svi muslimani učiniše Hidžru u Medinu, čak se i većina muslimana vratila iz Abesinije u Medinu. U Mekki su ostali samo: Ebu Bekr, Ali, Suhejb, Zejd ibn Harise i nekolicina nemoćnih muslimana koji nisu bili u stanju učiniti Hidžru.

Ebu Bekr se bio pripremio za Hidžru, ali mu Poslanik, *sallallahu 'alejhi ve sellem,* reče: ***Sačekaj malo, nadam se da će i meni biti dozvoljeno izaći.*** Ebu Bekr reče: *Nadaš li se tome, iskupio bih te i ocem i majkom?* Rekao je: ***Da!*** Ebu Bekr je ostao da bi bio s njim. Hranio je dvije jahalice listovima semure da bi bile što spremnije za taj put.

KUREJŠISKI SKUP U MEKKANSKOJ VIJEĆNICI I ODLUKA O ATENTATU NA POSLANIKA, SALLALLAHU 'ALEJHI VE SELLEM

Kurejšije su poludjele kada su vidjele da su muslimani našli utočište i zaštitu. U njihovoj Hidžri - skupljanju u Medini - vidjeli su veliku opasnost, koja je prijetila da ugrozi njihovu vjeru, postojanje i trgovinu.

U četvrtak ujutro, dvadeset šestog safera, godine četrnaeste od poslanstva, održano je u Mekki zasjedanje prvaka plemena. Razmatrali su kako se riješiti te opasnosti. Naročito zbog činjenice da je pokretač poziva još u Mekki i da se može dogoditi da vrlo brzo izađe iz nje.

Sjednici su prisustvovali poznati kurejšijski velikani. Sudjelovao je i Iblis, u liku uglednog starca iz Nedžda. Zatražio je dozvolu da prisustvuje, pa su mu dozvolili.

Kada otpoče sjednica, otpočeše i različiti prijedlozi i rješenja. Ebu El-Esved reče: *Protjerat ćemo ga iz našeg mjesta, popraviti naše stanje. Nije nas briga kuda će otići i gdje će se nastaniti.*

Starac Nedždijac reče: *Svi vi znate kako lijepo i slatkorječivo, priča i kako lahko ovladava ljudskim srcima. Ako izađe, neće biti čudno da odsjedne u nekom arapskom kraju i da se okupe oko njega, a zatim se okrenu protiv vas. Pobijedit će vas u vašoj zemlji i onda će on činiti s vama šta hoće. Tražite za njega drugo rješenje.*

Ebu el-Buhturi reče: *Zaključajte ga u tamnicu, a zatim neka ga snađe što je snašlo pjesnike koji su bili prije njega. Smrt!*

Starac Nedždijac reče: *Ne, tako mi Allaha, ako ga uhapsite, njegov poziv će doći do njegovih ashaba. Oni mu daju prednost nad očevima i sinovima. Oni će vas napasti i njega oteti iz vaših ruku, a onda će i druge protiv vas podići dok vas ne pobijede. Tražite neko drugo rješenje.*

Najveći mekkanski zlikovac Ebu Džehl reče: *Imam rješenje. Smatram da niste čuli za njega. Smatram da treba uzeti iz svakog plemena po jednog snažnog, uglednog i popularnog mladića da nas predstavlja, i da svakom od njih damo ubojitu sablju, da odu do njega i da ga ubiju, svi odjednom. Ako tako učinimo, krv će mu se rasplinuti na sva plemena, a Benu Abdu Menaf neće moći ratovati protiv svih Kurejšija. Zadovoljit će se krvarinom koju ćemo dati.*

Starac Nedždijac reče: *To je ispravno mišljenje. Drugog nema.*

Prisutni prihvatiše prijedlog. Razišli su se i otpočeli s pripremama za izvršenje te odluke.

IZMEĐU KUREJŠIJSKOG PLANA I ALLAHOVOG, AZZE VE DŽELLE, UPRAVLJANJA SVIM

Takvi skupovi se obično održavaju u krajnjoj tajnosti. Ništa ne smije poremetiti dnevnu rutinu i ustaljene običaje, da niko ne osjeti opasnost i zavjeru, da niko ne pomisli da postoji nešto mutno što u sebi nosi zlo.

To je bila kurejšijska spletka, ali protiv Allaha, *'azze ve dželle.* Zato im je On porušio nade odakle se nisu ni nadali. Naime, Džibril je obavijestio Poslanika, *sallallahu 'alejhi ve sellem,* o zavjeri Kurejšija protiv njega i, ujedno, o Allahovoj dozvoli za izlazak iz Mekke. On mu odredi vrijeme hidžre i pojasni mu plan odgovora na kurejšijske spletke. Rekao je: *Ne spavaj noćas na postelji na kojoj si do sada spavao.*

Poslanik, *sallallahu 'alejhi ve sellem,* je izašao u podne, u vrijeme odmora, i otišao do Ebu Bekra. Dogovorio je detalje Hidžre. Donijeli su prtljag i pripremili dvije jahalice. Iznajmili su za usluge vodiča Abdullaha ibn Urejkita el-Lejsija. On je bio u vjeri Kurejšija. Bio je vješt vodič. Dogovorili su se naći kod brda Sevr nakon tri noći. Poslanik, *sallallahu 'alejhi ve sellem,* je nastavio raditi uobičajene dnevne poslove kako niko ne bi primijetio da se sprema za Hidžru ili nešto drugo što se kosi sa odlukom Kurejšija da ga ubiju.

Poslanik, *sallallahu 'alejhi ve sellem,* je imao običaj spavati početkom, noći nakon jacije. U drugoj polovini noći izlazio je do Ka'be na noćni namaz. Te noći u svoju postelju je stavio Aliju i rekao mu da mu se neće ništa ružno desiti. Kada se noć smirila i većina ljudi zaspala, zavjerenici su tajno došli do Poslanikove, *sallallahu 'alejhi ve sellem,* kuće i opkolili je. Vidjeli su Aliju kako spava na Poslanikovoj postelji pokriven Poslanikovim zelenim ogrtačem iz Hadaramevta. Mislili su da je Muhammed, *sallallahu 'alejhi ve sellem.* Čekali su ga s nestrpljenjem, bili su u zasjedi kako bi skočili na njega kada izađe.

To je bio Allahov odgovor na njihovu spletku. Rekao je Uzvišeni:

وَإِذْ يَمْكُرُ بِكَ الَّذِينَ كَفَرُوا لِيُثْبِتُوكَ أَوْ يَقْتُلُوكَ أَوْ يُخْرِجُوكَ وَيَمْكُرُونَ وَيَمْكُرُ اللهُ وَاللهُ خَيْرُ الْمَاكِرِينَ

I kad su ti nevjernici zamke razapinjali da bi te u tamnicu bacili ili da bi te ubili, ili da bi te prognali; oni su zamke pleli pa je i Allah njima zamke pleo, a Allah najbolje zamke plete.[121]

121 *El-Enfal,* 30.

POSLANIKOVO, SALLALLAHU 'ALEJHI VE SELLEM, PRESELJENJE U MEDINU - HIDŽRA

Izlazak iz kuće

Poslanik je izašao iz okružene kuće. Prosuo je pijesak po njihovim glavama. Učio je ajet:

وَجَعَلْنَا مِن بَيْنِ أَيْدِيهِمْ سَدًّا وَمِنْ خَلْفِهِمْ سَدًّا فَأَغْشَيْنَاهُمْ فَهُمْ لَا يُبْصِرُونَ

I Mi smo ispred i iza njih pregradu metnuli i na oči im koprenu stavili, - zato oni ne vide.[122]

Allah im je oduzeo vid pa nisu ni znali kad je izašao iz kuće. Nakon ovoga Poslanik, *sallallahu 'alejhi ve sellem,* krenu Ebu Bekrovoj kući. Oni izađoše na stražnji izlaz njegove kuće i uputiše se u pećinu Sevr prije zore. Nalazila se na udaljenosti oko pet milja od Mekke u pravcu Jemena.

Tri noći provode u pećini Sevr

Kada su došli do pećine Ebu Bekr uđe prvi s namjerom da njega zadesi, a ne Poslanika, *sallallahu 'alejhi ve sellem,* ako šta bude u njoj. Pregledao je pećinu, pa ugleda sa strane rupe. Pocijepao je svoj donji ogrtač i začepio rupe. Ostale su rupa ili dvije pa ih je začepio nogom. Poslanik, *sallallahu 'alejhi ve sellem,* je ušao stavio svoju glavu njemu na krilo i zaspao. Ebu Bekra ubode u nogu škorpion. On se ne pomaknu iz bojazni da se ne probudi Poslanika, *sallallahu 'alejhi ve sellem.* Od bola mu suze potekoše i sliše se na Poslanikovo, *sallallahu 'alejhi ve sellem,* lice. Probudio se i upitao ga šta mu je. Ebu Bekr reče: *Ubode me škorpion. Iskupio bih te i ocem i majkom.* Poslanik, *sallallahu 'alejhi ve sellem,* pljucnu na ubod i bola nestade.

122 *Ja-sin,* 9.

U pećini su proveli tri noći. Abdullah, sin Ebu Bekra je noćivao sa njima. Abdullah je bio momčuljak, oštrouman i dosjetljiv. Pred zoru bi otišao od njih i osvitao sa Kurejšijama u Mekki, kao da je u njoj i spavao. Slušao je pažljivo sve priče o njima dvojici, pa bi naveče dolazio i pričao im novosti.

Amir ibn Fuhejre, oslobođeni rob Ebu Bekra je u blizini pećine napasao ovce, pa bi ih po jaciji natjerao ispred pećine i opskrbio bi njih dvojicu mlijekom, a u ranu zoru bi ih tjerao u Mekku i tako brisao Abdullahove tragove.

Kurejšijski mladići su ostali do jutra čekajući Poslanika, *sallallahu 'alejhi ve sellem.* Ujutro je Alija ustao iz njegove postelje i pao u njihove ruke. Pitali su ga za Poslanika, *sallallahu 'alejhi ve sellem.* Rekao je: *Ne znam o njemu ništa.* Udarali su ga i dovukli do Ka'be. Držali su ga u zatočeništvu neko vrijeme, ali nije bilo koristi. Nakon toga otišli su Ebu Bekrovoj kući i pitali Esmu za Ebu Bekra. Ona je rekla da ne zna ništa. Zlikovac Ebu Džehl joj je udario šamar tako jako da joj je ispala naušnica iz uha. Tada su poslali potjeru u svim pravcima. Raspisali su nagradu za njih žive ili mrtve stotinu deva za svakog od njih dvojice.

Potjera stiže i do pećinskog ulaza. Bili su tako blizu da je jedan od njih pogledao u svoje noge vidio bi ih. Ebu Bekr se jako bojao za Poslanika, *sallallahu 'alejhi ve sellem,* pa mu je ovaj rekao: ***Šta misliš, Ebu Bekre o dvojici s kojima je Allah, treći. Ne tuguj, Allah je s nama.***

Na putu za Medinu

U ponedjeljak navečer, u osvit rebi'u-l-evvela, prve hidžretske godine došao je vodič, Abdullah ibn Urejkit el-Lejsi u dogovoreno vrijeme. Sa sobom je doveo dvije jahalice. Njih dvojica napustiše pećinu, a pridružio im se 'Amir ibn Fehire.

Vodič je, iz bezbjedonosnih razloga krenuo ka jugu, prema Jemenu, dok se nije udaljio, a zatim se uputiše na zapad, prema obali Crvenog mora, pa onda skrenuše na sjever, priobalnim putem Crvenog mora. Išli su zapuštenim putevima kojima je rijetko ko prolazio.

Nastavili su putovanje cijelu noć i još pola dana. Kada je put postao bezbjedan Poslanik, *sallallahu 'alejhi ve sellem,* se odmorio u hladu jedne stijene. Ebu Bekr je pretražio okolinu. Naišao je čobanin pa je Ebu Bekr zatražio mlijeka. Kada se Poslanik, *sallallahu 'alejhi ve sellem,* probudio napio se mlijeka koliko je htio. Nakon toga, nastavili su put.

Drugog dana putovanja Poslanik, *sallallahu 'alejhi ve sellem*, je na svom putu prošao pokraj dva šatora Ummu Ma'bed. Bila je u mjestu Mušelel na strani Kadida, udaljena od Mekke 130 kilometara. Njih dvojica je upitaše ima li išta. Ona im se izvini što ih ne može ugostiti, rekla je da su pašnjaci daleko. Jedna ovca je bila kraj šatora. Nije mogla ići na ispašu sa stadom zbog iznemoglosti. Nije imala ni kapi mlijeka. Poslanik, *sallallahu 'alejhi ve sellem*, zatraži dozvolu da je pomuze. Kada je pomuze mlijeko nadođe u vime i poteče tako da ispuni veliku posudu koju su s teškoćom nosili grupa ljudi. Dade Ummu Ma'bed da se napije koliko god može, zatim pruži svojim saputnicama, pa se i oni napiše mlijeka koliko god mogoše. Napokon i Poslanik, *sallallahu 'alejhi ve sellem*, popi dovoljno mlijeka. Ponovo pomuze ovcu, napuni zdjelu i dade je ženi, a oni krenuše dalje.

Njen muž dođe i začudi se kad ugleda mlijeko. Upitao ju je za mlijeko, a ona mu sve ispriča. Ona je detaljno opisala Poslanika od glave do pete, čak i njegov govor. Ebu Ma'bed reče: *Tako mi Allaha, on je taj Kurejšija. Imao sam na umu da mu se pridružim, a to ću svakako i učiniti, ako mi se pruži prilika.*

Trećeg dana putovanja u Mekki, osvanu u zoru eho zvonkog glasa, koga svi čuše, ali niko ga ne vidješe. Glas je krenuo sa dna Mekke ka vrhu.

Nagradio Allah, Gospodar Arša, najboljom
nagradom dva druga, kod Ummu M'abed što dođoše

Stigoše sa dobročinstvom, a s njim i odoše
spašen je onaj ko zanoći kao drug Muhammeda

O Kusajj, šta je dobra Allah sakrio
s njime neprevaziđena djela i veliku vlast

Neka je prijatno Benu Ka'bi zbog njihove
cure to što vjernike čeka i pruža im usluge.

Kada su prošli mjesto Kadid slijedio ih je Suraka ibn Malik ibn Dža'šem el-Medledži na konju. Želio je obećanu nagradu koju su Kurejšije nudile. Njegov konj se spotakao i on je pao s njega kada se približio njima. Ustao je i gatao strijelicama da li da im našteti ili ne. Strijelice su pokazale ono što on nije volio, ali nije poslušao strijelice, uzjahao je konja i zaputio se prema njima. Kada im se približio dovoljno blizu da čuje Poslanikovo učenje Kur'ana. Poslanik se nije okretao za razliku od Ebu Bekra koji se često okretao. Surakin konj je propao prednjim nogama u zemlju do koljena i on ponovo pade s konja. On potjera konja, ali s teškom mukom izvuče noge iz zemlje. Kada se konj ispravio oko njegovih nogu se digla velika prašina koja se vijala u nebo poput dima. Ponovo je upotrijebio strijelice i ponovo je izašlo ono što ne voli.

Osjetio je veliki strah, shvatio je da će Poslanik, *sallallahu 'alejhi ve sellem,* pobijediti. Pozvao ih je u ime sigurnosti i oni su stali i sačekali ga. Ispričao je Poslaniku, *sallallahu 'alejhi ve sellem,* sve o kurejšijskim planovima i šta ljudi hoće od njih. Ponudio im je opskrbu i stvari ali oni odbiše. Zatražio je od njega da nikome ne govori za njih, a Suraka je tražio da mu napiše garantno pismo. Poslanik, *sallallahu 'alejhi ve sellem,* je naredio Mugiri ibn Fuhejri da mu napiše pismo na koži. Suraka se vratio i koga god je sreo odvratio ga je od tog pravca govoreći: *Ja sam provjerio ovo mjesto i već je pretraženo.*

Na putu su sreli Burejdu ibn el-Husajba el-Eslemija sa još sedamdeset jahača. Svi su prihvatili islam. Klanjali su s njim jaciju.

U dolini Rejm sreo ih je Zubejr ibn el-'Avvam sa grupom muslimana koji su dolazili iz Šama. Zubejr im je poklonio bijelu odjeću.

Odsjedanje u mjestu Kuba

U ponedjeljak, osmog rebi'u-l-evvela, godine četrnaeste od poslanstva - ili prve hidžretske godine, Poslanik je stigao u Kuba.

Kada su čuli da je Poslanik, *sallallahu 'alejhi ve sellem,* izašao iz Mekke svako jutro izlazili bi u pustinju i iščekivali njegov dolazak. Stajali bi sve dok ih popodnevno sunce ne bi otjeralo. Posljednjeg dana potraja njihovo iščekivanje, pa se vratiše opet kućama. Samo što su stigli, čuše glas jednog jevreja koji je izašao po svom poslu da nešto gleda. Nije mogao da se suzdrži ugledavši dolazak Poslanika, *sallallahu 'alejhi ve sellem,* i njegovog druga, obojicu u bijelom nego viknu što ga grlo nosi: *O Arapi, ide vaš predvodnik kojeg iščekujete.* Muslimani uzbuđeni skočiše i zaučiše tekbire radujući se Poslanikovom, *sallallahu 'alejhi ve sellem,* dolasku. Izašli su u pustinju da ga dočekaju. Poslanik, *sallallahu 'alejhi ve sellem,* je krenuo na desnu stranu tako da je odsjeo u plemenu Benu 'Amr ibn 'Avf u mjestu Kuba.

Nakon odsjedanja sjedio je šuteći. Ensarije koje nisu vidjeli Poslanika, *sallallahu 'alejhi ve sellem,* dolazili su i pozdravljali Ebu Bekra misleći da je on poslanik, jer je bio prosijed. Poslanika je pogodilo sunce, pa je Ebu Bekr napravio hladovinu svojim ogrtačem tako su ljudi saznali ko je Poslanik, *sallallahu 'alejhi ve sellem.*

Poslanik, *sallallahu 'alejhi ve sellem,* je u Kubau odsjeo kod Kulsuma ibn el-Hedma. Neki smatraju da je odsjeo kod Sa'da ibn Hajseme. Tu je boravio četiri dana i sagradio je prvu džamiju u kojoj je i klanjao. Petog dana u petak uzjahao je po Allahovoj naredbi, a iza njega je bio Ebu Bekr. Pozvao je svoju rodbinu po majci iz plemena Benu Nedžar. Došli su opasani sabljama. Krenuo je prema Medini, a oni su išli oko njega. Džuma ih je zatekla u plemenu Benu Salim ibn 'Avf. Održao je džumu u unutrašnjosti doline. Bilo ih je stotinu.

Ulazak u Medinu

Nakon toga, zaputio se ka Medini. Stanovništvo Medine, nasmijano i razdragano, uz tekbire i veličanje, izašlo je iz kuća, zakrčivši puteve. Izašli su da dočekaju Poslanika, *sallallahu 'alejhi ve sellem.* Žene i djeca su pjevali:

Puni mjesec nas obasja
od doline Veda'.

Dužni smo zahvaliti
sve dok pozivač poziva.

O poslani među nas
pokorit ćemo se naredbi.

Nije mogao proći ni pokraj jedne njihove kuće, a da nisu vukli sebi povodac njegove deve, govoreći: *Dođi medu brojne, spremne, naoružane i spremne da te štite.* Poslanik im je odgovarao: ***Pustite je neka ide, njoj je naređeno gdje će ići.*** I tako su išli dok deva ne stiže na mjesto današnje Poslanikove džamije. Tu je legla. On nije sišao s nje dok se nije podigla malo krenula, pa se okrenu i vrati na prvo mjesto. Tu se spusti, pa Poslanik, *sallallahu 'alejhi ve sellem,* siđe sa njenih leđa. Ljudi su pozvali Poslanika, *sallallahu 'alejhi ve sellem,* sebi u goste. Ebu Ejjub el-Ensari ode do njegove deve, uze je za povodac i uvede u svoje dvorište. Poslanik, *sallallahu 'alejhi ve sellem,* je tom prilikom rekao: ***Čovjek ide za jahalicom.*** U tom dođe Es'ad ibn Zurare i uze povodac Poslanikove, *sallallahu 'alejhi ve sellem.* jahalice i odvede je kod sebe.

Ensarije su se takmičile ko će ugostiti Poslanika, *sallallahu 'alejhi ve sellem.* Svake noći donosili su posude s hranom. Uvijek su pred vratima bile tri do četiri.

Alijino, radijallahu 'anhu, preseljenje u Medinu i priključenje Poslaniku, sallallahu 'alejhi ve sellem

Iza njega je Alija ibn Ebu Talib proveo u Mekki tri dana. Ljudi su kod Poslanika, *sallallahu 'alejhi ve sellem,* držali na čuvanju razne vrijednosti, pa je Alija uspio to sve vratiti ljudima. Potom se uputio pješke u Medinu. Sustigao ih je u Kubau, pa i on odsjede kod Kulsuma ibn el-Hedma.

Preseljenje Ehlu-l-bejta, (Poslanikove sallallahu alejhi ve sellem porodice) radijallahu 'anhum, u Medinu

Kada se Poslanik, *sallallahu 'alejhi ve sellem,* smjestio u Medini poslao je Zejda ibn Harisa i Ebu Rafi'u u Mekku. Njih dvojica su doveli u Medinu Poslanikove kćeri Fatimu i Ummu Kulsum, majku vjernika Sevdu, Ummu Ejmen i Usamu ibn Zejda. Abdullah Ebu Bekrov sin je izašao s njima sa Ebu Bekrovom porodicom u kojoj su bili: Ummu Rumman, Esma i Aiša. To je bilo šest mjeseci nakon Poslanikove hidžre.

Suhejbova, radijallahu 'anhu, Hidžra

Nakon Poslanika, *sallallahu 'alejhi ve sellem,* Suhejb je krenuo za Medinu da učini Hidžru. Međutim, mušrici su ga spriječili u tome. On im je ostavio sav svoj mnogobrojni imetak pa su ga pustili. Kada je stigao u Medinu i ispričao Poslaniku, *sallallahu 'alejhi ve sellem,* šta mu se dogodilo, Poslanik, *sallallahu 'alejhi ve sellem,* je rekao: ***Ebu Jahja, to je uspješna trgovina.*** Ebu Jahja je Suhejbov nadimak.

O potlačenima u Mekki

Mušrici su nekim muslimanima onemogućili Hidžru. Mučili su ih i iskušavali u vjeri. U njih se ubrajaju:

- El-Velid ibn el-Velid;
- 'Ajjaš ibn Ebu Rabi';
- Hišam ibn el-'As.

Poslanik je molio za njih u namazima i dovio je protiv Kurejšija nevjernika koji su ih zarobili. To je osnova za kunut-dovu. Nakon nekog vremena neki muslimani su uradili herojsko djelo i spasili su ih iz mušričkih okova, te su učinili Hidžru u Medinu.

Medinska klima

Dolaskom u Medinu muhadžire je zadesila briga i tuga zbog napuštanja mjesta u kojem su odrasli i stasali. Spominjali su rodni kraj i tugovali za njim. Tugu za rodnim krajem povećala je medinska klima koja je bila najzaraznija na zemlji. Nakon dolaska u Medinu oboljeli su od groznice i raznih drugih bolesti. Poslanik, *sallallahu 'alejhi ve sellem*, je zamolio Allaha u dovi: ***Allahu moj, omili nam Medinu kao i Mekku ili više. Učini je zdravom, blagoslovi medinski saa' i mudd*** (mjere za vaganje) ***i prenesi bolest iz nje u El-Džuhfu.*** Allah je prihvatio Poslanikovu, *sallallahu 'alejhi ve sellem*, dovu te su muslimani ozdravili i zavoljeli Medinu.

POSLANIKOVI, SALLALLAHU 'ALEJHI VE SELLEM, PRVI POSTUPCI U MEDINI

Nakon što se smjestio u Medini Poslanik , *sallallahu 'alejhi ve sellem,* je počeo dovoditi u red vjerske i ovosvjetske poslove. Istovremeno je nastavio pozivati u vjeru.

Izgradnja Poslanikove, sallallahu 'alejhi ve sellem, džamije

Prvi korak kojeg je učinio je gradnja Poslanikove, *sallallahu 'alejhi ve sellem,* džamije. Na mjestu gdje se zaustavila njegova deva, naredi da se gradi džamija. To zemljište je kupio od dvojice dječaka, jetima, u čijem vlasništvu je bilo. Površina zemljišta je iznosila, otprilike, stotinu podlaktica sa stotinu podlaktica. Na mjestu gdje je otpočela gradnja džamije, nalazili su se grobovi mušrika, ruševine, palme i drvo garkad. Kaburovi su iskopani, ruševine zaravnane, a palme i stabla posječeni te ugrađeni u zid kible. Temelji su, otprilike, iznosili tri podlaktice. Zidovi su bili od ćerpića i gline, štokovi za vrata od kamena. Krov je bio od palminih grana, stubovi od palminih stabala. Tlo džamije bilo je prekriveno pijeskom i kamenčićima. Džamija je imala troja vrata. Kibla je bila prema sjeveru Bejtu-l-Makdisu.

Poslanik, *sallallahu 'alejhi ve sellem,* je zajedno sa muhadžirima i ensarijama nosio kamenje. I on i oni izgovarali su stihove što im je povećavalo marljivost u radu.

Uz džamiju je sagradio dvije kuće, prostorije od kamena i ćerpića, a krov od granja stabala. Jedna soba bila je za Sevdu, a druga za Aišu. Tada nije bio oženjen drugim ženama. S Aišom je stupio u bračne odnose nedugo nakon njenog dolaska u Medinu, u ševvalu prve hidžretske godine.

O ezanu

Muslimani su počeli dolaziti na namaz u džematu i određivali su namaska vremena svako za sebe. Neki su dolazili ranije, a neki su kasnili na namaz. Poslanik, *sallallahu 'alejhi ve sellem,* i muslimani počeli su se dogovorati o znaku koji bi označavao nastup namaskog vremena. Neki su predložili da se podigne vatra, drugi su rekli da se puše u rog, treći su predložili da se udara u zvono. Omer je rekao: *Zašto ne zadužite čovjeka da poziva riječima: Es-Salatu džami'atun!* Grupni namaz! Poslanik je prihvatio Omerovo mišljenje i po njemu postupio. Nakon toga, došao je Abdullah ibn Zejd ibn Abd Rabbihi, ensarija, i obavijestio Poslanika, *sallallahu 'alejhi ve sellem,* da je sanjao ezan. Poslanik, *sallallahu 'alejhi ve sellem,* je rekao: ***To je istinit san.*** Naredio mu je da te riječi prenese Bilalu, jer je on imao ljepši glas. Bilal je proučio ezan, čuo ga je Omer i užurbano je došao noseći svoj ogrtač i rekao: *Tako mi Allaha i ja sam isto sanjao.* Time je san potvrđen i ezan je postao jedan od islamskih javnih obilježja od tog dana.

Bratimljenje muhadžira i ensarija

Enasrije su se natjecale u ugošćavanju muhadžira i boravku kod njih u kućuma. Rekao je Allah:

وَالَّذِينَ تَبَوَّؤُوا الدَّارَ وَالْإِيمَانَ مِن قَبْلِهِمْ يُحِبُّونَ مَنْ هَاجَرَ إِلَيْهِمْ وَلَا يَجِدُونَ فِي
صُدُورِهِمْ حَاجَةً مِّمَّا أُوتُوا وَيُؤْثِرُونَ عَلَىٰ أَنفُسِهِمْ وَلَوْ كَانَ بِهِمْ خَصَاصَةٌ

I oni koji su prije njih Medinu nastanili i iman prihvatili; oni vole one koji im doseljavaju, i u grudima svojim nikakvu zavist, zato što im se daje, ne osjećaju, i više vole njima nego sebi, mada im je i samima potrebno.[123]

Poslanik, *sallallahu 'alejhi ve sellem,* je ojačao tu ljubav i davanje prednosti nad samim sobom tako što je pobratimio muhadžire i ensarije. Pobratimio je svakog ensariju i muhažira koji je odsjeo kod njega. Bilo ih je devedest, pola muhadžiri pola enasarije. Pobratimio ih je na principu potpomaganja, naslijeđivanja nakon smrti, dok rodbina nije naslijeđivala. Kasnije je ovo

123 *El-Hašr,* 9.

naslijeđivanje dokinuto, a bratstvo je ostalo. Bratimljenje je izvršeno u kući Enesa ibn Malika.

Ensarije su iz ljubavi prema muhadžirima ponudili Poslaniku, *sallallahu 'alejhi ve sellem,* svoje palme da ih podijeli između njih i muhadžira, ali on je to odbio. Onda su rekli: *Pomozite nam u obradi pa ćemo dijeliti plodove.* Poslanik, *sallallahu 'alejhi ve sellem,* je na to pristao.

Sa'd ibn er-Rabi' je imao najviše imetka. Rekao je svom pobratimu muhadžiru Abdu-r-Rahmanu ibn 'Avfu: *Podijeli moj imetak na pola. Imam dvije žene, vidi koja ti se više sviđa, reci koja je pa da je razvedem. Nakon pričeka oženi se njome.* Abdu-r-Rahman reče: *Neka Allah blagoslovi tvoj imetak i porodicu. Gdje je vaša pijaca?* Odveo ga je na pijacu Benu Kajnuka'. Vratio se sa viškom suhog sira i masla. Nakon nekoliko dana zaradio je nešto imetka i oženio se jednom ensarijkom.

Postavljanje temelja islamskom društvu i Ummetu

Bratimljenje je učvrstilo veze među pojedincima muhadžirima i ensarijama. Nakon okupljanja u Medini muslimani su postali Ummet kome je trebao društveni sistem i upoznavanje sa društvenim pravima i obavezama, kao i isticanje stvari koje bi ih učinile nezavisnim ummetom različitim od drugih.

U Medini su postajale i dvije skupine potpuno različite od muslimana. Razlikovali su se u vjerovanju i vjeri, interesima, potrebama, osjećajima i nagonima. Bili su mušrici i jevreji. Poslanik, *sallallahu 'alejhi ve sellem,* je napravio ugovor između muslimana, a između mušrika, jevreja i muslimana napravio je drugi ugovor. To je zapisano na papir. U tom dokumentu stajale su slijedeće tačke:

1. Vjernici i muslimani, Kurejšije i stanovnici Jesriba, te svi koji im se pridruže i bore zajedno s njima jedan su Ummet mimo ostalih ljudi;

2. Krvarina i otkupnina za zarobljanike među vjernicima obavljat će se po starom običajnom pravu;

3. Svi vjernici moraju biti protiv nasilnika, onoga koji čini nered, kao jedan, taman da je u pitanju rođeno dijete.

4. Vjernik ne smije ubiti vjernika radi nevjernika i ne smije pomoći nevjernika, protiv vjernika;

5. Allahova garancija je ista za sve, tako da i najslabiji mogu pružiti zaštitu;

6. Oni jevreji koji budu nas slijedili, imat će pomoć od nas, i u nama lijep uzor;

7. Muslimanski mir je važeći za sve;

8. Ko ubije vjernika namjerno, sam će biti ubijen, izuzev ako mu oproste nasljednici ubijenog. Svi vjernici treba da se dignu protiv ubice;

9. Musliman ne smije podržavati i pružiti utočište onome koji uvodi novotarije u vjeru;

10. Za svaku stvar, za koju ne mognu naći zajedničko rješenje, obratit će se Allahu, Poslaniku.

Pored ovog ugovora Poslanik, *sallallahu 'alejhi ve sellem,* je u raznim prilikama i raznim metodama pojašnjavao ashabima prava islamskog bratstva.

Podsticao ih je na potpomaganje i pružanje pomoći, druženje i pomaganje, davanje pomoći i dobročinstvo. To je uzdiglo njihovo bratstvo na najveći stepen u historiji.

Mušrici su bili na izmaku snaga, jer ih se većina predala zajedno sa velikanima i uglednicima. Nisu se mogli suprotstaviti muslimanima. Poslanik, *sallallahu 'alejhi ve sellem,* ih je obavezao na slijedeće:

Mušrici ne smiju štiti kurejšijski imetak i živote. Ne smiju se ispriječiti između vjernika i njih.

Na taj način riješio je problem kojeg se pribojavao.

Jevreji su sklopili ugovor s Poslanikom, *sallallahu 'alejhi ve sellem,* koji je sadržavao slijedeće:

1. Oni čine ummet sa vjernicima. Oni imaju svoju vjeru, a muslimani svoju i oni troše na sebe, a muslimani na sebe;

2. Dužni su pomoći one koji budu napadnuti, a potpisnici su ovog ugovora ili ako bude napadnut Jesrib. Svako štiti svoju stranu;

3. Dužni su imati iskren odnos i savjetovati jedni druge, te činiti dabro, a ne grijeh;

4. Niko neće biti kažnjen zbog grijeha svoga saveznika;

5. Dužni su pružiti pomoć onome kome je nanesena nepravda;

6. Jevreji snose troškove zajedno sa vjernicima sve dok su u ratu;

7. Jesrib je sveti za potpisnike ugovora;

8. Nesporazume i sukobe rješavat će tako što će ih iznijeti pred Allaha i Poslanika, *sallallahu 'alejhi ve sellem*;

9. Ne smiju dati zaštitu Kurejšijama i njihovim pomagačima;

10. Ugovor ne štiti nasilnike i griješnike.

Ovim ugovorom muslimani, mušrici i jevreji činili su jednu zajednicu kao građani Jesriba. Medina i njena okolina postali su nezavisna i suverena država. Muslimani su vodili glavnu riječ u toj državi. Poslanik, *sallallahu 'alejhi ve sellem*, je bio predsjednik te države.

Poslanik, *sallallahu 'alejhi ve sellem*, je pojačao aktivnosti na pozivu u vjeru. Za njim su se poveli i muslimani. Prisustvovao je sijelima muslimana i nemuslimana, učio Kur'an na tim sijelima, pozivao ih Allahu. One koji bi povjerovali odgajao je i podučavao Knjizi i Mudrosti.

KUREJŠIJSKE PROVOKACIJE

Kurejšijske spletke

Poslanik, *sallallahu 'alejhi ve sellem,* je uređivao Medinu i organizirao život u njoj. Nadao se da će on i muslimani u njoj naći mir i mjesto gdje će nesmetano i bez provokacija ispoljavati svoju vjeru. Međutim, iznenadile su ih kurejšijske spletke protiv njih. Željeli su ih uništiti.

Napisali su pismo jesribskim mušricima u kojem su ih podstakli na ustanak protiv muslimana i njihovo protjerivanje iz Medine. Prijetili su da će pobiti vojno sposobne, a žene da će porobiti ukoliko to ne urade. Jesribski mušrici su počeli sprovoditi u praksu njihove zahtjeve. Poslanik, *sallallahu 'alejhi ve sellem,* je otišao, obratio im se i posavjetovao ih, te se oni raziđoše i odustaše od borbe.

Sa'd bn Mu'az, poglavica plemena El-Evs, je odlučio da ode u Mekku i da obavi umru. U Mekki uze za zaštitnika Ebu Safvana Umejjea ibn Halefa. Obavljao je tavaf kada ga je sreo Ebu Džehl. Prepoznao je Sa'da, zaprijetio i rekao: *Vidim da slobodno i bezbijedno obilaziš oko Ka'be, a primili ste odmetnike, kunem se Allahom, da nisi s Ebu Safvanom, ne bi se čitav vratio svome rodu.* To je bio prvi nagovještaj da mušrici neće dozvoliti mulimanima dolazak u Mekku, te da će biti ubijeni ukoliko se nađu na dometu Kurejšija.

Kurejšije su imali veze i sa jesribskim jevrejima. Jevreji su bili zmije, potomci zmija. Tako ih je opisao Isa u Indžilu. Širili su mržnju i netrpeljivost između plemena El-Evs i Hazredž. Zavađali su ih, unosili nemir među njih.

Opasnost je okružila muslimane iznutra i izvana. Spavali su i budili se pod oružjem. Držali su straže kod Poslanika, *sallallahu 'alejhi ve sellem,* dok nije objavljen ajet:

وَاللهُ يَعْصِمُكَ مِنَ النَّاسِ

Allah će te od ljudi štititi.[124]

Poslanik, *sallallahu 'alejhi ve sellem,* je tada rekao: ***Ljudi, idite od mene Allah me je zaštitio.***

124 *El-Maide*, 67.

Propisuje se borba

U ovim teškim uvjetima Allah objavi muslimanima dozvolu za borbu protiv Kurejšija. Kasnije je ta naredba izmijenjena i postala je vadžib, te se odnosila i na druge, a ne na Kurejšije.

Nije zgoreg da kažemo nešto ukratko o stepenima propisivanja borbe prije govora o sukobima i bitkama.

1. Kurejšije se smatraju ratnim neprijateljem jer su prvi počeli neprijateljstva. Muslimani su, dakle, imali pravo na odbranu i oduzimanje njihovog imetka. Druge Arape nisu smjeli dirati.

2. Rat protiv svih Arapa koji su stali na stranu Kurejšija i sklopili savez sa njima. Imali su pravo objaviti rat i drugima koji su ispoljavali neprijateljstvo prema muslimanima, iako nisu Kurejšije.

3. Rat protiv jevreja koji su izdali muslimane i priklonili se mušricima, a potpisali su ugovor sa Poslanikom, *sallallahu 'alejhi ve sellem.* Imao je pravo proglasiti ugovor nevažećim.

4. Rat protiv sljedbenika knjige poput kršćana koji su počeli sa borbom protiv muslimana sve dok ne pristanu na glavarinu koju će davati ponizno.

5. Ostavljanje na miru onih koji prihvate islam svejedno bili mušrici, jevreji, kršćani ili drugi. Nisu smjeli ugroziti njegov život i imetak osim kada to islam zahtijeva, a obračun će im svoditi Allah Uzvišeni.

Slanje izvidnica i bitke

Govorili smo o oprezu Poslanika, *sallallahu 'alejhi ve sellem,* i ashaba od samog početka. Čuvali su straže i spavali pod oružjem. Nakon dozvole za borbu, Poslanik, *sallallahu 'alejhi ve sellem,* je organizirao izvidnice i vojne patrole. Uvijek bi imenovao nekog ashaba za vođu. Ti vojni pohodi nazivani su *seraja,* ponekada je s njima izlazio i Poslanik, *sallallahu 'alejhi ve sellem,* i tad se naziva *gazve.* Cilj tih pohoda bio je slijedeći:

- Praćenje neprijateljskih kretanja, obezbjeđenje medinskih periferija tako da muslimani ne bi bili iznenada napadnuti;

- Vršenje pritiska na Kurejšije tako što su presretali karavane. To su radili s ciljem da osjete opasnost za svoju trgovinu i živote. Mušrici su mogli vratiti

se razumu i potpisati mir s muslimanima i ostaviti ih na miru da ispoljavaju svoju vjeru i pozivaju u nju. To su muslimani željeli. A mogli su izabrati sukob pa izgubiti put za svoje karavane koje su prolazile medinskom periferijom, te okusiti gorčinu svog neprijateljstva prema muslimanima tako što bi Allah pomogao Svoje robove vjernike. Na to je ukazivao Kur'an na nekoliko mjesta;

- Potpisivanje ugovora o savezu ili o nenapadanju sa drugim plemenima;

- Dostavljanje Allahove poslanice i širenje islamskog poziva riječima i djelom.

Poslanik, *sallallahu 'alejhi ve sellem*, je poslao prvu vojsku u mjesecu ramazanu prve hidžretske godine. Nazvana je *Sejfu-l-bahr*. Za vođu je imenovao svoga amidžu Hamzu ibn 'Abdu-l-Muttaliba. Sastojala se od trideset muhadžira. Putovali su sve do obale Crvenog mora sa strane mjesta El-'Ajs. Zaustavili su kurejšijsku karavanu koju je predvodio Ebu Džehl, a brojala je tri stotine konjanika. Dvije vojske stale u borbene redove i zamalo nije izbio sukob. Posredovao je Mudždi ibn 'Amr el-Džuheni, te su se vojske povukle.

Taj pohod je bio prvi vojni pokret u islamu. Nosili su bijelu zastavu. Bila je to prva zastava u islamskoj historiji. Zastavu je nosio Ebu Mursid Kennaz ibn Husajn el-Ganevi.

Nakon toga, učestalo je slanje izvidnica i vojske. U mjesecu ševvalu poslao je 'Ubejdu ibn el-Harisa na čelu šezdeset muhadžira u dolinu Rabig. Sukobili su se sa Ebu Sufjanom s kojim je bilo dvije stotine ljudi. Razmijenili su bacanje strijelama, ali nije došlo do borbe.

U mjesecu zu-l-ka'deu poslao je Sa'da ibn ebi Vekkasa na čelu dvadeset muhadžira u mjesto El-Harrar u blizini doline Rabig, ali nisu nikoga zatekli.

U mjesecu saferu druge godine po Hidžri Poslanik, *sallallahu 'alejhi ve sellem*, je lično izašao sa vojskom u mjesto El-Ebva ili Veddan. S njim je bilo sedamdeset muhadžira. Nisu nikoga zatekli, ali su potpisali ugovor o sigurnosti i potpomaganju sa Amrom ibn Mahšijem ed-Damerijem. Bila je to prva bitka u kojoj je Poslanik, *sallallahu 'alejhi ve sellem*, sudjelovao.

Nakon toga, izašao je u mjesto Buvat sa strane Radve u mjesecu rabi'u-l-evvelu druge godine po Hidžri. S njim je bilo dvije stotine muhadžira. Nisu nikoga zatekli.

U istom mjesecu Kerz ibn Džabir el-Fihri je izvršio prepad na medinske pašnjake i odveo dio stoke. Poslanik, *sallallahu 'alejhi ve sellem.* je izašao u potjeru za njim u pravcu Sefvana kod Bedra. S njim je bilo sedamdeset muhadžira. Međutim, Kerz je uspio umaći Poslaniku, *sallallahu 'alejhi ve sellem.* Ta bitka dobila je naziv *Prva bitka na Bedru.*

Izašao je na čelu sto pedeset ili dvjesto muhadžira druge godine po hidžri u mjesecu džumada el-'ula ili el-uhra. Želio je presresti kurejšijsku karavanu koja je išla u pravcu Šama. Međutim, prošla je nekoliko dana ranije. Sklopio je

ugovor o nenapadanju sa plemenom Benu Mudlidž.

U mjesecu redžebu, druge hidžretske godine poslao je Abdullaha ibn Džehša el-Esedija na čelu dvanaest muhadžira u mjesto Nahle koje se nalazi između Mekke i Taifa. Želio je da mu donesu izvještaj o kurejšijskoj karavani. Međutim, oni su ih napali, jednog mušrika su ubili, a dvojicu zarobili. Poveli su karavnu u Medinu. Poslanik, *sallallahu 'alejhi ve sellem,* se naljutio i nije bio zadovoljan s tim postupkom. Oslobodio je zarobljenike, a za ubijenog je platio krvarinu.

To se dogodilo zadnjeg dana mjeseca redžeba. Mušrici su digli hajku protiv muslimana jer su prekršili svetost svetog mjeseca. Povodom toga Allah je objavio:

يَسْأَلُونَكَ عَنِ الشَّهْرِ الْحَرَامِ قِتَالٍ فِيهِ قُلْ قِتَالٌ فِيهِ كَبِيرٌ وَصَدٌّ عَن سَبِيلِ اللهِ وَكُفْرٌ بِهِ
وَالْمَسْجِدِ الْحَرَامِ وَإِخْرَاجُ أَهْلِهِ مِنْهُ أَكْبَرُ عِندَ اللهِ وَالْفِتْنَةُ أَكْبَرُ مِنَ الْقَتْلِ

Pitaju te o svetom mjesecu, o ratovanju u njemu! Reci: Ratovanje u njemu veliki je grijeh; ali, odvraćanje od Allahova Puta i nevjerovanje u Njega, te od Mesdžidu-l-Harama i izgonjenje stanovnika njegovih iz njega, još je veći grijeh kod Allaha. A smutnja je gora od ubijanja! [125]

U mjesecu šabanu druge hidžretske godine došlo je do promjene kible od Bejtu-l-Makdisa prema Ka'bi. Poslanik, *sallallahu 'alejhi ve sellem*, je to volio i priželjkivao. Taj događaj je razotkrio neke munafike i jevreje koji su lažno primili islam. Oni su se odmetnuli od vjere te su se muslimanski safovi očistili od njih.

Bio je to vojni angažman Poslanika, *sallallahu 'alejhi ve sellem,* i ashaba u cilju čuvanja Medine i njenih perifernih djelova, kao i ukazivanje Kurejšijama šta ih čeka ako se ne okane zla. Međutim, to je povećako njihovu obijest i oholost. Posljedice svojih postupaka osjetili su na Bedru, a one su bile kobne za njih.

125 *El-Bekare*, 217.

VELIKA BITKA NA BEDRU

Bitka ne Bedru je prva odlučujuća bitka između muslimana i Kurejšija. Povod bitke je karavana koja je umakla Poslaniku, *sallallahu 'alejhi ve sellem*, na putu za Šam kada je izašao sa vojskom na Zu-l-'Aširu. Poslao je dva čovjeka u Šam u mjesto El-Havra da mu donesu vijesti o karavni. Njih dvojica su požurili vratiti se u Medinu kada je karavana prošla pored njih. Poslanik, *sallallahu 'alejhi ve sellem*, je pozvao muslimane da izađu, ali ih nije obavezivao. Pozivu se odazvalo 313 muškaraca. Neki smatraju da ih je bilo 314, a neki 317. Bilo je 82, 83 ili 86 muhadžira, 61 pripadnik plemena El-Evs i 170 pripadnika plemena Hazredž. Nisu ponijeli potpunu opremu. Imali su dva konja i sedamdeset deva.

Bijelu zastavu dao je u ruke Mus'abu ibn Umejru. Muhadžiri su imali svoju zastavu, nosio je Alija ibn Ebu Talib. I ensarije su imali svoju, nosio ju je Sa'd bn Mu'az.

Poslanik, *sallallahu 'alejhi ve sellem*, ostavi za svoga zamjenika u Medini Ibn Ummu Mektuma. Kad su stigli u Revhu, vrati u Medinu Ebu Lubabeta ibn Abd Munzira, koga postavi za namjesnika.

Poslanik je krenuo iz Medine ka Bedru. Bedr se nalazi sjeverozapadno od Medine 155 kilometara daleko. Bedr je okružen visokim planinama sa svih strana. Postoje samo tri prilaza prema njemu. Prolaz na sjeveru je Dalja dolina, na jugu Donja dolina i na istoku prolaz blizu je prvog prolaza. Na njega ulaze Medinelije. Glavni prolaz za karavane iz Mekke ka Šamu vodio je tim putem. Na tom putu nalazile su se nastambe, palme i bunari, te su karavane odmarale satima na tom mjestu, a ponekad i danima. Muslimanima je bilo vaoma lahko zatvoriti prolaze nakon odsjedanja karavane. To bi ih prisililo na predaju, samo su morali paziti da karavana ne čuje za njihov izlazak iz Medine. Zato su morali iznenada se pojaviti na Bedru. Poslanik, *sallallahu 'alejhi ve sellem*, je krenuo drugim putem, pa tek onda krenuo prema Bedru.

Karavan je brojao hiljadu natovarenih deva. Roba je bila vrijedna, najmanje, pedeset hiljada zlatnika. Predvodio ju je Ebu Sufjan na čelu sa četrdeset ljudi. Bio je krajnje oprezan, raspitivao se za kretanja muslimana kod svakog putnika. Saznao je za izlazak muslimana iz Medine dok je još bio prilično udaljen od Bedra. Promijenio je pravac kretanja karavane prema zapadu prema morskoj obali tako je potpuno zaobišao put kroz Bedr. Unajmio je jahača da što prije obavijesti Mekkelije o karavani. Oni su brzo izašli i spremili se kada im je došla upozoravajuća vijest. Ebu Leheb je bio jedini velikan koji nije izašao s njima.

Okupili su i okolne Arape, a jedini kurejšijski ogranak koji se nije odazavo bili su Benu 'Adijj.

Po dolasku u El-Džuhfu stigla im je druga Ebu Sufjanova poruka da je spasio karavanu i da se vrate u Mekku. Ljudi su se spremili za povratak, ali Ebu Džehl je odbio povratak. U njemu se probudila oholost i lažni ponos. Vratili su se samo pripadnici plemena Benu Zehre. Bilo ih je tri stotine. Uradili su to na inicijativu svoga saveznika i vođe u tom pohodu El-Ehnesa ibn Šerika es-Sekafija. Ostatak mušrika koji iznosio hiljadu ljudi nastavili su pohod i odsjeli u blizini Daljnje doline, izvan Bedra na prostranoj ravnici ispred brda koja su okruživala Bedr.

Poslanik, *sallallahu 'alejhi ve sellem*, je saznao za pokret Kurejšija iz Mekke na putovanju. Zatražio je mišljenje muslimana. Ustao je Ebu Bekr i održao lijep govor, ustao je i Omer i održao lijep govor. Nakon njih, ustao je Mikdad i rekao: *Tako mi Allaha, Allahov Poslaniče, nećemo reći što su rekli Benu Izraelćani Musau:*

فَاذْهَبْ أَنتَ وَرَبُّكَ فَقَاتِلا إِنَّا هَاهُنَا قَاعِدُونَ

Hajte ti i Gospodar tvoj pa se borite, mi ćemo ovdje sigurno ostati! [126]

Mi ćemo se boriti s tvoje lijeve i desne strane, straga i sprijeda. To je obradovalo Poslanika, *sallallahu 'alejhi ve sellem*, i lice mu je zasijalo.

Poslanik, *sallallahu 'alejhi ve sellem*, je rekao: ***Ljudi, recite mi šta da radim?*** Ustao je poglavar ensarija Sa'd ibn Mu'az i rekao: *Kao da se nama obraćaš, Allahov Poslaniče. Tako mi onoga koji te poslao sa Istinom, kada bi krenuo da pregaziš ovo more i mi bismo ga pregazili s tobom i niko od nas ne bi izostao. Nama nije mrsko sukobiti se s neprijateljem. Mi smo strpljivi u ratu i iskreni u sukobu. Nadamo se da će te Allah obradovati našim postupcima. Povedi nas uz Allahov blagoslov!* Još je rekao: *Tako mi Onoga koji te poslao sa istinom, kada bi jahao do močvare El-Gamad slijedili bismo te.* To je Poslanika, *sallallahu 'alejhi ve sellem*, obradovalo pa je rekao: ***Krenite i radujte se! Allah mi je obećao jednu od dvije skupine. Tako mi Allaha, kao da sad gledam mjesta pogibije mušrika.***

Došli su na Bedr iste noći kao i mušrici i odsjeli u blizini Donje doline unutar Bedra i bojnog polja. El-Habbab ibn Munzir predložio je da se pomjere vodi koja je najbliže neprijatelju. Predložio je da sakupe dovoljno vode za sebe, potom ispuste vodu iz bunara tako da neprijatelj ostane bez vode. Poslanik, *sallallahu 'alejhi ve sellem*, je prihvatio njegov prijedlog.

126 *El-Maide*, 24.

Muslimani su podigli kućicu od granja za glavnu komandu. Odredili su i stražare, ensarijske mladiće. Bili su pod vođstvom Sa'da ibn Mu'aza.

Poslanik, *sallallahu 'alejhi ve sellem*, je pripremio vojsku i prošetao bojnim poljem. Govorio je: ***Ovdje je mjesto pogibije tog i tog, tog i tog sutra, ako Bog da.*** Te noći je klanjao pored drveta. Muslimani su zanoćili odmorni i samouvjereni. Allah je spustio kišu kao što stoji u ajetu:

إِذْ يُغَشِّيكُمُ النُّعَاسَ أَمَنَةً مِّنْهُ وَيُنَزِّلُ عَلَيْكُم مِّن السَّمَاءِ مَاءً لِّيُطَهِّرَكُم بِهِ وَيُذْهِبَ عَنكُمْ
رِجْزَ الشَّيْطَانِ وَلِيَرْبِطَ عَلَى قُلُوبِكُمْ وَيُثَبِّتَ بِهِ الأَقْدَامَ

Kad je On učinio da vas san, kao spokojstvo od Njega, obuzme i s neba vam kišu spustio da bi vas njome očistio, i da bi od vas šejtanovo uznemiravanje odstranio, i da bi srca vaša jakim učinio i njome korake učvrstio.[127]

Slijedećeg jutra, bio je petak 17. ramazana druge hidžretske godine, dvije vojske su stale u borbene redove. Poslanik, *sallallahu 'alejhi ve sellem*, je tada proučio dovu: ***Allahu moj, ovo su Kurejšije. Krenuli su umišljeni i ponosni. Prkose Ti i negiraju Tvoga Poslanika. Allahu moj, daj mi pobjedu koju si mi obećao! Allahu moj, porazi ih ovog jutra!*** Poravnao je bojne redove i naredio da ne otpočinju borbu dok on ne naredi. Rekao je: ***Kada vam se približe gađajte ih strijelama. Ne vadite sablje dok na vas ne navale.*** Potom se vratio u kućicu od granja, glavnu komandu. Ebu Bekr je bio uz njega. Poslanik, *sallallahu 'alejhi ve sellem*, se obraćao Allahu i molio Ga. Između ostalog, rekao je: ***Allahu moj, ako uništiš ovu grupu vjernika nećeš više nikada biti obožavan. Allahu moj, ako budeš htio nećeš nakon danas biti obožavan.*** Toliko se trudio u dovi i molbama da mu je spao ogrtač sa ramena. Ebu Bekr je podigao ogrtač i rekao: *Dovoljno je, Allahov Poslaniče. Uporno si molio svoga Gospodara.*

127 *El-Enfal*, 11.

Ebu Džehl je za mušrike molio Allaha za pobjedu riječima: *Allahu moj, porazi ovog jutra od nas onoga koji više kida rodbinske veze i radi što ne znamo. Allahu moj, pomozi danas onoga koga više voliš i s kim si zadovoljniji!*

Uvodne borbe i početak bitke

Istupiše tri najbolja kurejšijska junaka na dvoboj s muslimanima, to su:

- 'Utbe ibn Rabi'a;

- Šejbe ibn Rabi'a. (oni su braća);

- El-Velid ibn 'Utbe.

Na dvoboj su izašli trojica ensarijskih mladića, pa mušrici rekoše: *Želimo naše amidžiće.* Na dvoboj su izašli:

- 'Ubejde ibn el-Haris;

- Hamza;

- Alija.

Hamza je odmah ubio Šejbu, Alija El-Velida, dok su 'Ubejde i 'Utbe razmijenili udarce i jedan drugog ranili. Hamza i Alija su navalili na 'Utebea i ubili ga. Ponijeli su 'Ubejdea jer mu je odsječena noga. Umro je nakon četiri pet dana u mjestu Safra na povratku u Medinu.

Mušrici su bili frapirani rezultatom dvoboja. Razjarili su se i žestoko navalili na muslimane zajedno kao jedan. Muslimani su ostali čvrsto na svojim pozicijama, branili su se i uzikivali: *Jedan, Jedan!*

Poslanik, *sallallahu 'alejhi ve sellem,* je nakratko zadrijemao, potom digao glavu i rekao: ***Muštuluk Ebu Bekre, došla je ispomoć. Stigao je Džebrail, vodi svoga konja za povodac. Noge su mu prašnjave.*** Allah je toga dana pomogao muslimane sa hiljadu meleka koji su dolazili jedni za drugim.

Poslanik, *sallallahu 'alejhi ve sellem,* je krenuo naprijed trčeći u oklopu. Učio je ajet:

سَيُهْزَمُ الْجَمْعُ وَيُوَلُّونَ الدُّبُرَ

Skup će sigurno poražen biti, a oni će se u bijeg dati! [128]

128 *El-Kamer*, 45.

Rukom je dograbio šaku kamenčića i bacio ih prema mušričkim licima govoreći: ***Lica vam se unakazila!*** Pijesak je došao do svakog mušričkog oka i nozdrva. U vezi s tim Allah je rekao:

وَمَا رَمَيْتَ إِذْ رَمَيْتَ وَلَـٰكِنَّ اللَّهَ رَمَىٰ

Nisi ti bacio, kad si bacio, nego je Allah bacio.[129]

Poslanik, *sallallahu 'alejhi ve sellem,* je naredio muslimanima da napadnu mušrike. Rekao je: ***Navalite!*** Podstakao ih je na borbu. Muslimani su navalili, a bili su aktivni. Poslanikova, *sallallahu 'alejhi ve sellem,* borba među njima dizala je njihov moral. Kidali su mušričke bojne redove i sjekli glave. Meleci su im pritekli u pomoć, udarali su mušrike po šijama i udovima. Čovjeku bi spala glava s ramena, a nije se znalo ko je odsjekao, otpala bi ruka, a nije se znalo ko je odsjekao. Mušrici su bili poraženi i dali su se u bijeg. Muslimani su ih tjerali, neke su ubili, a neke zarobili.

Iblis je bio prisutan u liku Surake ibn Malika ibn Dža'šema. Davao je podršku i dizao moral mušricima. Pobjegao je i skočio u Crveno more kada je vidio meleke i šta rade.

Ebu Džehlova pogibija

Ebu Džehl je bio okružen mušricima koji su napravili štit oko njega sabljama i kopljima poput veza.

U muslimanskim bojnim redovima dva ensarijska mladića bila su kod Abdu-r-Rahmana ibn 'Avfa. Abdu-r-Rahman nije bio siguran da će očuvati bojno mjesto. Odjednom, jedan od njih dvojice krijući od drugog reče: *Amidža, pokaži mi Ebu Džehla?* Odgovorih mu: *Šta ćeš s njim?* Rekao je: *Čuo sam da vrijeda Poslanika. Tako mi Allaha, ako ga vidim, neću se odvajati od njega, borit ćemo se, pa nek ostane živ onaj ko je spretniji.* Zatim reče i drugi mladić isto što i prvi.

Kada su se bojni redovi poremetili Abdu-r-Rahman je ugledao Ebu Džehla i pokazao mladićima njegovu poziciju. Mladići ga ubiše. Jedan je udario sabljom potkoljenicu i ona odleti kao košpa kad se pritisne, a drugi ga teško rani. Ostavili su ga, a još je bio živ. Nakon toga, otišli su kod Poslanika, *sallallahu 'alejhi ve sellem,* i svaki od njih reče: *Ja sam ga ubio.* Poslanik, *sallallahu 'alejhi ve sellem,* pogleda u njihove sablje, a zatim reče: ***Obojica stega ubili.*** Dvojica mladića koja su ga ubila su bili u stvari Mu'az i Mu'avez, sinovi 'Afrae. Mu'avvez

129 *El-Enfal,* 17.

je poginuo kao šehid u istoj bici, a Mu'az je ostao živ do Osmanovog hilefeta. Njemu je Poslanik dodijelio Ebu Džehlovu ratnu opremu.

Kada je bitka okončana ljudi su tražili Ebu Džehla. Nađe ga Abdullah ibn Mes'ud na izdisaju. Nogom mu stade na vrat, povuče ga za bradu, prodrma mu glavu i reče: *O Allahov neprijatelju, je li te Allah sada osramotio?* Rekao je: *Čime me je osramotio? Nije me sramota. Niste ubili većeg čovjeka od mene.* Zatim reče: *Da me nije barem ubio zemljoradnik.* Potom upita: *Reci mi, ko je danas pobjednik?* Abdullah ibn Mes'ud mu reče: *Allah i Njegov Poslanik.* Ebu Džehl reče Ibn Mes'udu: *Uzdigao si se na opasnu visinu, čobančiću!* Abdullah mu odsječe glavu i donese je Poslaniku, *sallallahu 'alejhi ve sellem.* Rekao je: ***Allahu ekber! Hvala Allahu, održao je obećanje i pomogao Svome robu i sam porazio saveznike. To je faraon ovog Ummeta.***

Dan razdvajanja

Bila je to bitka između imana i kufra. Ljudi su se borili protiv svojih očeva, amidža, sinova, dajdži i druge rodbine. Omer je tog dana ubio svoga dajdžu El-'Asa ibn Hišama. Ebu Bekr se borio protiv svoga sina Abdu-r-Rahmana. Muslimani su zarobili Poslanikovog amidžu Abbasa. Rodbinske veze bile su toga dana pokidane. Allah je tom bitkom uzdigao Svoju riječ iznad riječi kufra, razdvojio je istinu i neistinu. Zbog toga je taj dan nazvan Dan razdvajanja. To je Dan Bedra, dogodio se sedamnaestog ramazana.

O poginulima na obje strane

Muslimani su imali četrnaest poginulih, šest muhadžira i osam ensarija. Ukopani su na Bedru i njihovi kaburovi poznati su i danas.

Mušrici su imali strašne gubitke. Poginulo je sedamdeset, zarobljeno sedamdeset, uglavnom vojskovođa, starješina i prvaka. Leševi dvadeset i četiri velikana odvučeni su i bačeni u nečisti bunar na Bedru.

Ostao je Poslanik, *sallallahu 'alejhi ve sellem,* na Bedru tri dana. Trećeg dana od bitke stao je na ivicu bunara, poče prozivati Kurejšije po imenu i imenu oca: ***O ti i ti, o ti i ti! Bi li vas radovalo da ste bili pokorni Allahu i Njegovom Poslaniku? Mi smo, zaista, dobili ono što nam je Allah obećao. A da li ste vi dobili ono što je vama obećao?***

Omer reče: *Allahov Poslaniče, kako možeš govoriti leševima koji duše nemaju?*

Poslanik na to odgovori: ***Vi ništa bolje od njih ne čujete ono što im govorim, samo što oni ne odgovaraju.***

Dolazak vijesti o bici u Mekku i Medinu

Vijest o porazu stiže u Mekku s prvim povratnicima sa Bedra. Allah ih je ražalostio i osramotio. Zabranili su naricanje za poginulim da se muslimani ne bi radovali njihovoj nesreći.

El-Esved ibn El-Muttalib je izgubio tri sina. Imao je želju da nariče. Jedne noći čuo je glas narikače pa je pomislio da su im dozvolili naricati. Poslao je slugu da vidi o čemu se radi. Sluga se vrati i reče mu da nariče za izgubljenom devom. Nije se mogao suzdržati, te je u stihovima oplakao svoje sinove:

Zar plače za izgubljenom devom
pa ne može spavati i raditi.

Ne treba plakati za devom već za
Bedrom, to se ne može podnijeti.

Kada muslimani ostvariše pobjedu na Bedru, Poslanik, *sallallahu 'alejhi ve sellem*, posla dva glasnika sa radosnim vijestima stanovnicima Medine. On posla Abdullaha ibn Revahu u El-'Alije i Zejda bn El-Harisa u Es-Safile. Jevreji su širili u Medini lažnu propagandu. Kad čuše radosnu vijest, nastade sveopće veselje i radost. Medinom se zahoriše tekbiri i tehlili. Muslimanski prvaci koji su ostali u Medini, krenuše u pravcu Bedra da dočekaju i čestitaju Poslaniku, *sallallahu 'alejhi ve sellem*, na ovoj slavnoj pobjedi.

Poslanik, sallallahu 'alejhi ve sellem, kreće u Medinu

Poslanik, *sallallahu 'alejhi ve sellem*, je krenuo u Medinu s pobjedom od Allaha. Nosio je ratni plijen i vodio zarobljenike. U blizin mjesta Es-Safra objavljen je propis u vezi sa ratnim plijenom. Uzeo je petinu, a ostalo podijelio borcima podjednako. Dok su bili u mjestu Safra naredio je da ubiju En-Nadra ibn el-Harisa. Ubio ga je Alija ibn Ebu Talib. Prilikom odsjedanja na 'Irku-z-Zabijje naredio je da ubiju 'Ukbea ibn Ebu Mu'ita. Njega je ubio ensarija 'Asim ibn Sabit. Neki su rekli da je i njega ubio Alija ibn Ebu Talib.

U Revhi ga je dočekala delegacija muslimanskih prvaka, koji su krenuli da mu čestitaju. I oni su krenuli sa njim prema Medini. U Medinu je ušao kao pobjednik, svi neprijatelji su ga se bojali. Mnogi su primili islam, a Abdullah ibn Ubejj i njegovo društvo pretvarali su se da su prihvatili islam.

O zarobljenicima

Kada je Poslanik, *sallallahu 'alejhi ve sellem,* došao u Medinu, pozva ashabe da se s njima dogovori oko zarobljenika. Ebu Bekr je rekao da treba uzeti od njih otkupninu, a Omer reče da ih treba ubiti. Poslanik, *sallallahu 'alejhi ve sellem,* je prihvatio otkupninu. Otkupnina je iznosila hiljadu, tri i četiri hiljade srebrenjaka. Otkupnina pismenih bila je opismenjavanje deseterice muslimanskih dječaka. Nekoliko zarobljenika oslobodio je bez otkupnine čineći im dobročinstvo.

Poslanikova kći Zejneba poslala je otkupninu za svoga muža Ebu el-'Asa. Među imetak za otkupninu stavila je i ogrlicu koju je dobila od majke Hatidže. Poslanik, *sallallahu 'alejhi ve sellem,* se rastužio kada je vidio ogrlicu i zatražio od ashaba dozvolu da ga oslobodi bez otkupnine. Oni su dozvolili. Oslobodio ga uz uslov da pusti Zejnebu. On je to uradio i ona učini hidžru u Medinu.

Smrt Poslanikove, sallallahu 'alejhi ve sellem, kćerke Rukajje i udaja druge kćeri Ummu Kulsum za Osmana, radijallahu 'anhum

Poslanikova, *sallallahu 'alejhi ve sellem,* kći Rukajja, *radijallahu 'anha,* bila je bolesna pred njegov odlazak na Bedr. Bila je udata za Osmana, *radijallahu 'anhu.* Njemu je Poslanik, *sallallahu 'alejhi ve sellem,* naredio na izostane iz bitke da je njeguje, a zauzvrat imat će nagradu i udio u ratnom plijenu kao i oni koji su sudjelovali na Bedru. Zbog nje je ostavio u Medini i Usamu ibn Zejda. Međutim, ona je umrla prije njegovog povratka u Medinu. Rekao je Usame: *Čuli smo za pobjedu baš kada smo zaravnjavali zemlju na kaburu Poslanikove kćeri Rukajje.*

Kada se smjestio u Medini i smirio oženio je Osmana sa svojom drugom kćerkom Ummu Kulsum. Osman je tim povodom prozvan *Vlasnik dva svjetla.* Ostala je s njim sve do smrti. Umrla je u mjesecu šabanu devete hidžretske godine. Ukopana je u groblju El-Beki'.

* * * * *

Mušricima je teško pala Allahova počast i pobjeda kojom je počastio muslimane. Počeli su praviti planove kako da nanesu štetu muslimanima i da im se osvete. Međutim, Allah je odbio sve njihove spletke i pomogao vjernike Svojom dobrotom.

Sedam dana nakon Bitke na Bedru pleme Benu Selim okupilo se da napadne Medinu. Možda je to bilo u mjesecu muharremu treće hidžretske godine. Muslimani su ih napali u njihovim domovima, uzeli ratni plijen i vratili se nepovrijeđeni u Medinu.

'Umejr ibn Vehb el-Džumehi i Safvan ibn Umejje skovali su zavjeru s ciljem da ubiju Poslanika,*sallallahu 'alejhi ve sellem.* 'Umejr je s tim ciljem došao u Medinu. Međutim, ashabi ga zarobiše. Poslanik, *sallallahu 'alejhi ve sellem,* ga je obavijestio zbog čega je došao u Medinu i ovaj prihvati islam.

Pohod na Benu Kajnuka'

Jevrejsko pleme Benu Kajnuka' počelo je otvoreno pokazivati neprijateljstvo prema muslimanima. Poslanik, *sallallahu 'alejhi ve sellem,* ih je savjetovao i upozorio, ali oni rekoše: *Muhammede, nemoj da te zavara što si ubio grupu Kurejšija, oni su glupi, ne znaju ratovati. Kada bi zaratio protiv nas vidio bi da smo mi ljudi u pravom smislu riječi.* Poslanik, *sallallahu 'alejhi ve sellem,* se strpio na njihovom odgovoru. Njihov bezobrazluk se povećao, čak su izazvali smutnju na svojoj pijaci u kojoj je život izgubio jedan musliman i jedan jevrej. Poslanik, *sallallahu 'alejhi ve sellem,* opsjeo je njihovo utvrđenje u subotu, polovinom ševvala, druge hidžretske. Predali su se nakon petnaest dana prvog zu-l-kadeta. Protjerao ih na periferiju Šama. Većina ih je nakon kraćeg vremena pomrla.

Sukob zvani Es-Sevik

Ebu Sufjan se zavjetovao da neće oprati glavu od džunupluka dok ne napadne Muhammeda. On uze dvjesto konjanika i krenu put Medine. Napao je periferiju Medine. Polomili su i spalili palminjake, ubili dva čovjeka i pobjegli.

Poslanik je čuo za to i dao se u potjeru za njima, ali su pobjegli. Mušrici su u bijegu bacali sevik (popara) i ostalu opremu da bi bili lakši. Muslimani

su ih tjerali do mjesta Karkaratu-l-Keder, ali ih nisu stigli. Muslimani su ponijeli sevik sa sobom i po tome je bitka i dobila naziv. Nazvana je još i Bitka Karkaratu-l-Keder.

Smaknuće Ka'ba ibn el-Ešrefa

Ka'b je bio bogati jevrej i pjesnik. Bio je jedan od najžećih protivnika muslimana. Vrijeđao je Poslanika, *sallallahu 'alejhi ve sellem*, i ashabe, te njihove supruge. Hvalio je neprijatelje muslimana i podsticao ih protiv njih. Nakon Bitke na Bedru otišao je Kurejšijama i bodrio ih na borbu protiv muslimana. Spjevao im je stihove u tom kontekstu i rekao: *Vi ste upućeniji od njih.* Nije uzeo pouku iz događaja sa plemenom Benu Kajnuka'. Poslanik, *sallallahu 'alejhi ve sellem*, je rekao: ***Ko će ubiti Ka'ba ibn El-Ešrefa?*** Dobrovoljno su se prijavili slijedeći ashabi:

- Muhammed ibn Mesleme;
- 'Abbad ibn Bišr;
- Ebu Naile;
- El-Haris ibn Evs;
- Ebu 'Abes ibn Džebr.

Vođa im je bio Muhammed ibn Mesleme. Zatražio je od Poslanika, *sallallahu 'alejhi ve sellem*, dozvolu da kaže što nije istina i da je napustio vjeru.

Muhammed ibn Meslema ode do Ka'ba i reče: *Ovaj čovjek, (misleći na Muhammeda), traži od nas sadaku. Zamorio nas je time.*

K'ab se obradova i reče: *Sigurno će vam dojaditi.* Muhammed ibn Mesleme zatraži od njega hranu ili hurme na zajam i dade oružje kao zalog.

Sličan je razgovor s njim vodio i Ebu Naile. On je došao kod Ka'ba i rekao: *Ja imam prijatelje koji misle isto kao ja. Želio sam ih dovesti kod tebe da im prodaš hrane, učiniš im dobro.* Prihvatio je to.

U noći 14-tog rebiu-l-evvela, 3. hidžretske godine došli su kod njega naoružani. Pozvaše ga i on ustade da izađe. Bio je u tvrđavi, a žena s kojom se nedavno oženio reče mu: *Gdje ćeš u ovo doba noći? Čujem, kao da iz ovog glasa kapa krv.* Nije obraćao pažnju na njen govor. Kada ih je vidio naoružane nije mu bilo čudno zbog njihovog ranijeg dogovora.

Izašli su i šetali. Ebu Naile pohvali njegov miris i zatraži dozvolu da ga

pomiriše. Dozvolio mu je sav nadmen i umišljen. Ebu Naile zavuče ruku u njegovu kosu da pomiriše on, a i njegovi drugovi. Ponovo je zatražio dozvolu da pomiriše i uradi što i prvi put. Uradio je isto i treći put. Kada se treći puta domogao njegove glave povika: *Udarite Allahovog neprijatelja!* Sablje zazveketaše, ali ga ne ubiše. Tada Muhammed ibn Meslema uze oslonac, povali ga na njega i presječe do spolnog organa. Allahov neprijatelj pade ubijen, puštajući stravični krik koji preplaši sve oko sebe. U tvrđavi se upališe vatre, ali se muslimani vratiše bez gubitaka.

To je ugasilo vatru smutnje koja je dugo mučila muslimane. Jedno vrijeme jevrejske zmije mirovale su u svojim zmijskim rupama.

Pohod zvani El-Karede

U mjesecu džumada el-ahira, treće hidžretske godine Kurejšije su poslali karavanu za Šam kroz Irak kako bi prošli kroz Nedžd i zaobišli Medinu. Predvodio ju je Safvan ibn Umejje. Poslanik, *sallallahu 'alejhi ve sellem*, je saznao za karavanu pa je poslao na nju Zejda ibn Harise na čelu stotine konjanika. Zejd ih je napao dok su odmarali kod vode po imenu Karede. Zarobio je karavanu sa svom robom. Svi koji su bili u karavani pobjegoše. Furat ibn Hajjan je bio njihov vodič. Zarobljen potom primi islam. Plijen je procijenjen na sto hiljada. Bio je to najbolniji udarac za mušrike nakon Bedra.

BITKA NA UHUDU

Dok su se mušrici pripremali da uzvrate udarac zbog poraza na Bedru doživjeli su i drugi udarac na El-Kirdi. Njihova srdžba se poveća i ubrzaše pripreme. Primali su dobrovoljne priloge, mobilizirali su plemena El-Ehabiš, odredili su pjesnike koji su imali za cilj podizati moral i nagovarati na rat. Okupili su vojsku koja je brojala tri hiljade ratnika. Posjedovali su tri hiljade deva, dvije stotine konja i sedamsto pancira. Nekoliko žena je imalo za cilj podizati borbeni moral i smjelost kod ratnika. Vrhovni komandant bio je Ebu Sufjan. Zastavu su nosili junaci iz plemena Benu Abdu-d-Dar.

Vojska puna srdžbe i bijesa krenula je prema Medini i stigla u njeno predgrađe. Odsjeli su na otvorenom prostoru na kraju doline Kanat, u blizini brda Ajnejn i Uhud. Odsjeli su u petak, šestog ševvala, treće hidžretske godine.

Vijest o tome došla je do Poslanika, *sallallahu 'alejhi ve sellem,* sedam dana prije odsjedanja vojske. Organizirao je vojne patrole za eventualno vanredno stanje i čuvanje Medine. Kada je vojska stigla, tražio je mišljenje muslimana u vezi sa planom odbrane. Poslanikovo, *sallallahu 'alejhi ve sellem* mišljenje bilo je da se trebaju braniti u Medini, muškarci na ulicama, a žene sa krovova kuća. Vođa munafika Abdullah ibn Ubejj složio se s njim. Izgleda da je želio ostati u kući, a da ga niko ne može optužiti za izostajanje iz boja. Međutim, mladići su bili uporni i zagrijani za otvoreni sukob sa mušricima. Poslanik, *sallallahu 'alejhi ve sellem,* je prihvatio njihovo mišljenje. Vojsku je podijelio u tri tabora:

- muhadžiri. Njihovu zastavu nosio je Mus'ab ibn 'Umejr;
- El-Evs. Njihovu zastavu nosio je Usejd ibn Hudajr;
- Hazredž. Njihovu zastavu nosio je El-Habbab ibn el-Munzir.

Nakon ikindije zaputio se prema brdu Uhud. Po dolasku na mjesto Eš-Šejhin obavio je smotru vojske. Vratio je nedorasle za borbu. Dozvolio je Rafi'u ibn Hadidžu da učestvuje u borbi iako je bio mali jer je dobro gađao strijelom. Semure ibn Džundub reče: *Ja sam jači od njega. Ja ga mogu savladati u hrvanju.* Poslanik, *sallallahu 'alejhi ve sellem,* naredi da se hrvaju i Semure savlada Rafi'a pa i njemu dozvoli sudjelovanje u borbi.

Na tom mjestu klanjao je akšam i jaciju i prenoćio. Odredio je pedeset stražara za čuvanje logora. Na kraju noći nastaviše pokret prije zore i sabah klanjaše na mjestu Eš-Ševt. Na tom mjestu Abdullah ibn Ubejj izazva pobunu i vrati se u Medinu sa tristo svojih pristaša. Pobuna je izazvala slabost i nemir u redovima plemena Benu Seleme i Benu Harise. Malo je nedostajalo da se

vrate, ali Allah ih je učvrstio. Muslimana je bilo hiljadu na početku, a ostalo ih je sedam stotina.

Poslanik, *sallallahu 'alejhi ve sellem*, je krenuo prema Uhudu kraćim putem ostavljajući neprijatelja na zapadnoj strani. Odsjeli su u klancu kod ulaza u dolinu. Leđima su bili okrenuti stijenama Uhuda. Neprijatelj je bio između njih i Medine.

Na tom mjestu pripremio je vojsku. Odredio je pedeset strijelaca i postavio ih na brdo Ajnejn, poznato kao Brdo strijelaca. Za vođu je odredio ensariju Abdullaha ibn Džubejra. Naredio im je da odbiju mušričku konjicu i štite leđa muslimanima. Posebno im je naredio da ne napuštaju pozicije bez njegove naredbe, svejedno da li pobijedili ili izgubili.

Mušrici su pripremili svoju vojsku i krenuli prema bojnom polju. Žene su ih podstrekivale na borbu. Išle su između bojnih redova, udarale u def i dizale moral junacima. Pjevale su stihove:

Navalite u boj, grlit ćemo
i jastuke prostrijeti.

Pobjegnete li, rastanak je
rastanak bez pomirenja.

Podsjećale su nosače zastava stihovima:

Držite se Benu Abdu-d-Dar,
držite se čuvari zaleđine,
udrite sabljama oštrim.

Dvoboji i početak bitke

Voske se približiše. Izađe Talha ibn Ebu Talha el-'Abderi, nosilac kurejšijske zastave i njihov njahrabriji jahač, i izazva na dvoboj. Bio je na devi. Izazov je prihvatio Zubejr ibn 'Avam. Skočio je na njega kao lav, popeo se na njegovu devu, oborio na zemlju i zaklao ga sabljom. Poslanik, *sallallahu 'alejhi ve sellem*, zauči tekbire, zaučiše ih i muslimani.

Borba se rasplamsa na svim tačkama. Halid ibn el-Velid tri puta je pokušavao prići muslimanima iza leđa, ali su ga strijelci odbijali.

Mulimani su koncentrirali napade na nosioce zastava. Bilo ih je jedanaest, sve su ih pobili, te mušrička zastava pade i tako osta. Potom su navalili i pojačali napade i na ostale tačke tako su potpuno razvalili i unuštili mušričke bojne redove. Najistaknutiji bili su Ebu Dudžane i Hamza.

Prilikom napredovanja ubijen je Hamza ibn Abdu-l-Muttalib, Allahov i Poslanikov lav. Ubio ga je Vahši ibn Harb. On je bio abesinski rob, bio je vješt u rukovanju kopljem. Njegov oslobodilac Džubejr ibn Mut'im mu je obećao slobodu, ako ubije Hamzu. Naime, Hamza je ubio njegovog amidžu Tu'ajma ibn 'Adijja na Bedru. Vahši se sakrio iza jednog kamena i vrebao Hamzu. Hamza je udarao glavu Suba' ibn 'Arfute, mušrika, a Vahši je uperio koplje u njega. Bacio je koplje prema njemu, a ovaj nije znao. Pogodio ga je u stomak i koplje je izašlo između nogu. Pao je i nije se mogao više dići. Tako je umro.

Mušrici su bili poraženi i dali su se u bijeg, pobjegle su i žene podstrekivačice. Muslimani su ih slijedili, ubijali i uzimali plijen. Tada su pogriješili strijelci i njih četrdeset spusti se sa brda da kupe plijen uprkos potvrđenoj naredbi od strane Poslanika, *sallallahu 'alejhi ve sellem*, da ostanu na svojim mjestima. Halid ibn el-Velid iskoristi ukazanu priliku i navali na preostalu desetericu boraca na Brdu strijelaca i pobi ih. Obišao je brdo i došao muslimanima iza leđa te ih opkoli. Njegovi jahači povikaše, mušrici prepoznaše njihov poklič i vratiše se. Jedna žena podigla je njihovu zastavu, te se okupiše oko nje i ustrajaše. Na taj način muslimani su bili između dvije vatre.

Mušrički nasrtaj na Poslanika, sallallahu 'alejhi ve sellem, i dezinformacija o njegovoj pogibiji

Poslanik je bio u pozadini. S njim je bilo sedam ensarija i dva muhadžira. Vidjevši Halidove konjanike povikao je najglasnije što je mogao: ***Allahovi robovi, dođite kod mene!*** Čuli su ga mušrici, možda su bili bliže njemu nego muslimani, jedna grupa je odmah krenula prema njemu. Žestoko su napali na njega i pokušali su ga ubiti prije dolaska muslimana. Poslanik, *sallallahu 'alejhi ve sellem*, reče: ***Ko ih odbije od nas dobit će Džennet.*** Ili je rekao: ***Bit će moj drug u Džennetu.*** Jedan ensarija izađe pred njih i odbi ih. Borio se dok nije poginuo. Ponovo su namučili Poslanika, *sallallahu 'alejhi ve sellem*, pa je ponovio svoje riječi. Istupi drugi čovjek, borio se dok nije poginuo. Nakon njega istupi treći, četvrti i tako poginu svih sedam ensarija.

Nakon njihove pogibije uz Poslanik, *sallallahu 'alejhi ve sellem*, a ostaše samo dvojica Kurejšija: Talha ibn 'Ubejdullah i Sa'd ibn Ebu Vekkas. Mušrici su koncentrirali napade na Poslanika; *sallallahu 'alejhi ve sellem*. Pogodilo ga je kamen i pao je na bok, slomio je desni očnjak, rasjekao je donju usnu, udaren je u glavu, ranjen je u čelo i glavu. Udaren je u očnu jagodicu tako snažno da su se dvije halke kacige udubile u kožu. Snažno je udaren sabljom u plećku, boljelo ga je mjesec dana. Obukao je dva pancira tako da nisu probijena.

Sve to se dogodilo uprkos borbi dvojice Kurejšija do smrti. Sa'd ibn Ebu Vekkas je bacao strijele tako da je Poslanik, *sallallahu 'alejhi ve sellem*, dao

mu i svoj tobolac i rekao je: ***Bacaj, dao bih za tebe i oca i majku.*** Talha ibn 'Ubejdillah se borio sam kao svi prethodnici. Bio je ranjen trideset i pet ili trideset i devet puta. Štitio je Poslanik, *sallallahu 'alejhi ve sellem*, a svojom rukom, te je udaren i prsti mu ostaše paralizirani. Kada su mu povrijeđeni prsti rekao je: *Otpadnite!* Poslanik, *sallallahu 'alejhi ve sellem*, reče: ***Da si rekao „Bismillah" meleci bi te podigli, a ljudi gledali.***

U toku tog kritičnog trenutka došli su Džebrail i Mikail i borili se uz njega žestoko. U tome su pristigli i muslimani i branili ga najjače što su mogli. Prvi je stigao Ebu Bekr sa Ebu 'Ubjedeom ibn Džerrahom. Ebu Bekr je pošao da izvadi iz Poslanikovog lica halke kacige. Ebu 'Ubejde je insistirao da ih on izvadi. Izvadio ju je ali mu je ispao prednji zub, kada je vadio drugu halku ispao mu je i drugi zub. Nakon toga posvetili su se liječenju Talhe ibn 'Ubejdullaha, jer je bio ranjen.

Kako je postupila većina muslimana nakon opkoljenja?

Na početku opkoljenja muslimani su se raštrkali i zbunili, nisu mogli konsolidovati redove. Neki su pobjegli na sjever u Medinu, neki su pobjegli na puteljke Uhuda i sklonili se u vojni logor. Bilo je i onih koji su žurno otišli Poslaniku i branili ga, kao što smo rekli. Većina muslimana ostala je opkoljena, postojani na svojim mjestima pružili su otpor mušricima. Pošto nisu imali nikoga da ih vodi u redovima muslimana nasto je metež i nesigurnost. Prvi redovi povukli su se tako da je došlo do sukoba sa drugim muslimanima, čak je El-Jeman, Huzejfin otac, ubijen od strane muslimana. Kada su čuli da je Poslanik, *sallallahu 'alejhi ve sellem*, poginuo jedan dio muslimana je izgubio razum, izgubili su moral, predali se i prestali se boriti. Nekima je to povećalo borbeni moral, rekli su: *Umrite za ono za što je umro Poslanik!*

U tim trenucima Ka'b ibn Malik ugleda Poslanika, *sallallahu 'alejhi ve sellem*, prepoznao ga je po očima, jer mu je lice bilo prekriveno šljemom. Ka'b povika: *Muslimani, radujte se! Evo Poslanika!* Muslimani su se počeli okupljati oko Poslanika, *sallallahu 'alejhi ve sellem.* Skupilo se trideset ashaba. Poslanik, *sallallahu 'alejhi ve sellem*, je s njima probio put kroz mušričke redove i tako spasio opkoljenu vojsku. Povukli su se u klanac na Uhudu. Mušrici su pokušali spriječiti povlačenje, ali nisu uspjeli, čak su poginula njihova dva čovjeka prilikom tih pokušaja.

Muslimani su spašeni zahvaljujući tom mudrom planu. Međutim, platili su visoku cjenu za griješku strijelaca i njihovo suprotno postupanje Poslanikovoj naredbi.

U klancu

Muslimani su uspijeli izaći iz okruženja i smjestili su se u klancu. Mušrici se nisu usudili krenuti naprijed i grupno napasti, zadovoljili su se pojedinačnim sukobima. Ostali su na bojnom polju još neko vrijeme. Masakrirali su poginule, sjekli su njihove uši, noseve, spolne organe. Vadili im utrobu iz stomaka. Hind bint 'Utbe razrezala je Hamzin stomak, izvadila džigeru i počela je gristi. Međutim, nije je mogla pojesti pa je ispljunula. Napravila je ogrlicu i lance za noge od ušiju i noseva poginulih muslimana.

Ubejj ibn Halef se zaputio prema klancu oholo s namjerom da ubije Poslanika, *sallallahu 'alejhi ve sellem.* Poslanik, *sallallahu 'alejhi ve sellem,* ga je ranio kopljem pogodivši ga u vrat između oklopa i šljema. Nekoliko puta počeo je padati s konja. Došao je do mušrika, a ispuštao je glas poput vola. Umro je od posljedica ranjavanja kada je došao u mjesto Seref, u blizini Mekke.

Grupa mušrika pod vođstvom Ebu Sufjana i Halida ibn el-Velida popela se na uzvišenje. Suprotstavio im se Omer ibn el-Hattab i grupa muhadžira. Primorali su ih da se spuste sa brda. Neka predanja govore da je Sa's ibn Ebu Vekkas ubio trojicu mušrika.

Gubici mušrika iznosili su dvadeset i tri poginula, neki kažu trideset i tri. Muslimani su izgubili sedamdeset boraca. Četrdeset i jedan iz plemena Hazredž, dvadeset i četiri iz plemena Evs, četiri muhadžira i jedan jevrej. Postoje i druga mišljenja u vezi s tim.

Mušrici su počeli s pripremama za povratak u Mekku nakon posljednjeg neuspjelog pokušaja Ebu Sufjana i Halida ibn el-Velida.

Nakon zauzumanja položaja u klancu i smiraja Alija je donio Poslaniku, *sallallahu 'alejhi ve sellem,* uhudsku vodu iz El-Mihrasa da se napije. Bila je neugodnog mirisa, pa nije pio nego se umio i polio glavu vodom. Krv je potekla iz rane na glavi i nikako nije prestajala. Fatima je spalila komad hasure, stavila na glavu i krv je prestala teći. Muhammed ibn Mesleme je donio pitku vodu pa se napio. Proučio je dovu za njega. Podne namaz klanjao je sjedeći i muslimani su klanjali sjedeći. Pojavile su se muhadžirke i ensarijeke, među njima su bile Aiša, Ummu Ejmen, Ummu Sulejm i Ummu Selit. Punile su mješine vodom i napajale ranjenike, neka je Allah zadovoljan s njima.

Razgovor i odluka

Ebu Sufjan se popeo na brdo kada su se potpuno spremili za povratak. Rekao je: Je li među vama Muhammed? Nisu odgovorili. Upitao je: *Je li među vama Ibn Ebu Kuhafe?* Nisu odgovorili. Upitao je ponovo: *Je li među vama Omer ibn el-Hattab?* Nisu odgovorili. Poslanik im je zabranio da odgovaraju. Ebu Sufjan reče: *Njih ste se riješili.* Omer više nije mogao izdržati pa je rekao: *Allahov neprijatelju, svi koje si spomenuo živi su. Allah je ostavio u životu ono što ti nije pravo.* Ebu Sufjan reče: *Vama je počinjen masakr, ja ga nisam naredio, ali nije mi ni smetao. Neka je uzvišen Hubel!* Poslanik ih je podučio šta da kažu. Rekli su: *Allah je uzvišeniji i veći.* Ebu Sufjan reče: *Mi imamo 'Uzzaa, a vi nemate.* Poslanik ih je podučio odgovoru, rekli su: *Allah je naš Gospodar, a vi ga nemate.* Ebu Sufjan reče: *Sad smo jednaki. Ovaj dan za dan Bedra. Rat je varljiv.* Omer reče: *Nismo isti. Naši poginuli idu u Džennet, a vaši u Džehennem.* Ebu Sufjan reče: *To vi kažete. Tada bi izgubili i nastradali.* Ebu Sufjan ga pozva i reče: *Kunem te Allahom, Omere, jesmo li ubili Muhammeda?* Omer reče: *Niste. On te sluša sada.* Sufjan reče: *Tebi više vjerujem i bolji si od Ibn Kam'e.* Ebu Sufjan povika: *Srest ćemo se iduće godine na Bedru.* Poslanik je naredio jednom ashabu da kaže: *Uredu, to je naš i vaš dogovor.*

Odlazak mušrika, traženje ranjenih i ukop šehida od strane muslimana

Ebu Sufjan se vrati vojsci i oni krenuše prema Mekki. Uzjahali su deve, a konje su vodili po strani. To je bio dokaz da se, uistinu, vraćaju u Mekku. To je bila Allahova blagdat prema muslimanima jer je put za Medinu bio otvoren nije bilo nikoga da se suprotstavi mušricima. Allah ih je spriječio, a On se ispriječava između čovjeka i njegovog srca.

Muslimani se spustiše, na bojno polje tražili su ranjene i poginule. Neki su prenijeli neke šehide u Medinu nakon ukopa, pa je Poslanik, *sallallahu 'alejhi ve sellem,* naredio da ih vrate na mjesto gdje su bili ukopani. Ukopali su ih u odjeći, bez kupanja i dženaze. Ukopavali su po dvojicu i trojicu u jednom kaburu. U nekim slučajevima umotavao je dvojicu u jedno platno, a između njih stavljao izhir.[130] U kaburu je prve stavljao u prokop sa strane one koji su znali više Kur'ana. Rekao je: ***Ja ću biti svjedok ovima na Sudnjem danu.***

130 Izhir je biljka koja raste u tim područjima. (op. prev.)

Zatekli su tabut Hanzale ibn 'Amira iznad zemlje. S njega je kapala voda. Poslanik, *sallallahu 'alejhi ve sellem,* reče: ***Meleci ga kupaju.*** Naime, bio je friško oženjen, bio je sa suprugom kada je čuo poziv na borbu. Ostavio je mladenku i otišao boriti se na bojno polje. Bio je džunup. Borio se dok nije poginuo. Meleci su ga okupali pa je nazvan *Onaj koga su okupali meleci.*

Hamzu su umotali u ogrtač koji je bio kratak. Kada mu pokriju glavu otkriju se noge, a kada pokriju noge otkrije se glava. Na kraju su pokrili noge izhirom. Isto se dogodilo i sa Musabom ibn 'Umejrom.

Povratak i dolazak u Medinu

Poslanik, *sallallahu 'alejhi ve sellem,* i muslimani vratiše se nakon ukopa i dove za poginule. Žene čiji su bližnji poginuli izašle su pred Poslanika, *sallallahu 'alejhi ve sellem,* i srele ga na putu. Poslanik, *sallallahu 'alejhi ve sellem,* je izrazio sačešće i proučio dovu za njih. Nekoj ženi iz plemena Benu Abdu-d-Dar rekli su da joj je poginuo muž, brat i otac. Ona je upitala šta je s Poslanikom, *sallallahu 'alejhi ve sellem.* Rekli su joj: *On je, hvala Allahu, dobro kako voliš.* Rekla je: *Pokažite mi ga?* Pokazali su ga. Ona kada ga je vidjela rekla je: *Svaka nesreća nakon tebe je mala.*

Muslimani su zanoćili u vanrednom stanju. Čuvali su Medinu i Poslanika, *sallallahu 'alejhi ve sellem.* Bili su izmoreni naporom i ranama kao i tugom i bolom. Poslanik, *sallallahu 'alejhi ve sellem,* je smatrao da je nužno pratiti kretanje neprijatelja i sresti se s njim na bojnom polju, ukoliko bi odlučio da se vrati i napadne Medinu.

Bitka na Hamrau-l-Esedu

Slijedećeg jutra naredio je pokret prema neprijatelju, ali samo onima koji su učestvovali u Bici na Uhudu. Rekli su: *Slušamo i pokoravamo se.* Išli su sve dok nisu došli do mjesta Hamrau-l-Esed, udaljenom osam milja od Medine. Ulogorili u su se na tom mjestu.

Mušrici su odsjeli na mjestu Er-Revha, udaljenom od Medine trideset i šest milja. Razmišljali su i dogovorali se da se vrate u Medinu, žalili su za propuštenim prilikama.

Ma'bed ibn ebi Ma'bed el-Huzai' bio je od dobronamjernih prema Poslaniku, *sallallahu 'alejhi ve sellem.* Došao je u Hamrau-l-Esed i izrazio sačešće za gubitke na Uhudu. Poslanik, *sallallahu 'alejhi ve sellem,* mu naredi da pristupi Ebu Sufjanu i pokoleba ga u namjeri da napadne Medinu. Stigao je

u Er-Revhu, svi su se složili da se vrate i napadnu Medinu. On ih zaplaši i reče: *Muhammed je izašao sa vojskom. Nikad nisam vidio toliku vojsku. Izgaraju da se sretnu s vama. Nikada nisam vidio toliku srdžbu kao njihovu prema vama. Mislim da ne krećete dok se ne pojavi prethodnica vojske iza ove doline.*

Kada su to čuli opao je njihov borbeni moral i želja za sukobom. Ebu Sufjan se zadovoljio propagandnim ratom živaca. Naime, zadužio je nekoga da im kaže, kako stoji u ajetu:

إِنَّ النَّاسَ قَدْ جَمَعُواْ لَكُمْ فَاخْشَوْهُمْ

Neprijatelji se okupljaju zbog vas, pa pazite ih se! [131]

To je uradio s ciljem da ga muslimani ne progone. Nakon toga, požurio je sa povratkom u Mekku.

Muslimane upozorenje nije zastrašilo, naprotiv, kako stoji u ajetu:

فَزَادَهُمْ إِيمَانًا وَقَالُواْ حَسْبُنَا اللهُ وَنِعْمَ الْوَكِيلُ

To im vjerovanje povećalo, pa su kazali: Nama je Allah dovoljan, a divan je On Zaštitnik! [132]

Ostali su na Hamrau-l-Esedu do srijede potom su se vratili u Medinu. Rekao je Uzvišeni:

فَانقَلَبُواْ بِنِعْمَةٍ مِّنَ اللهِ وَفَضْلٍ لَّمْ يَمْسَسْهُمْ سُوءٌ وَاتَّبَعُواْ رِضْوَانَ اللهِ وَاللهُ ذُو فَضْلٍ عَظِيمٍ

Pa su se vratili s Allahovim blagodatima i obiljem, nikakvo ih zlo nije zadesilo. Slijedili su zadovoljstvo Allahovo, a Allah je neizmjerno dobar! [133]

131 *Alu Imran*, 173.

132 *Alu Imran*, 173.

133 *Alu Imran*, 174.

O NEKIM DOGAĐAJIMA I POHODIMA NAKON UHUDA

Događaji na Uhudu loše su se odrazili na njihov ugled. Neprijatelji su se osmjelili i otvoreno napadali. Dogodilo se nekoliko događaji od kojih neki nisu bili u korist muslimana. Ovdje ćemo govoriti samo o najvažnijim.

O događaju na mjestu Er-Redži'

Poslaniku, *sallallahu 'alejhi ve sellem,* su došli neki ljudi iz plemena 'Adli i Karre tražeći da im pošalje učitelje i učače Kur'ana da ih poduče vjeri i Kur'anu, jer su neki primili islam. Poslao je desetericu ashaba na čelu sa 'Asimom ibn Sabitom. Došavši na mjesto Er-Redži' izdali su ih i pozvali u pomoć protiv njih pleme Benu Lihjan iz Huzejla. Oko stotinu strijelaca krenulo je za njima. Oni su bili na jednoj uzvisini, a oni su ih okružili. Dali su im garanciju da ih neće ubiti, ako se predaju. 'Asim je odbio predaju i borio se sa svojim drugovima. Sedmerica ih poginu, a trojica ostaše živi. Mušrici su im po drugi put ponudili garanciju. Međutim, kada su sišli prevarili su ih i svezali. Jedan od trojice muslimana reče: *To je prva prijevara.* Odbio je krenuti s njima pa su ga ubili. Preostalu dvojicu odveli su u Mekku. Ta dvojica bili su Hubejb ibn 'Adijj i Zejd ibn Ed-Desne. Prodali su ih u Mekki. Hubejb je ubio El-Harisa ibn 'Amira ibn Nevfela u Bici na Bedru. Hubejba je kupila sestra ili brat ubijenog. Jedno vrijeme držali su ga u zatvoru potom su izašli na mjesto Ten'im da ga ubiju. On je klanjao dva rekata i proučio dovu protiv njih. Rekao je, između ostalog:

Nije mi važno kada umirem kao musliman
na koju ću stranu u ime Allaha pasti.

To je u ime Allaha, a ako On hoće
Blagoslovit će pokidane dijelove tijela.

Ebu Sufjan reče: *Bi li te radovalo da je Muhammed kod nas da njega ubijemo, a ti da budeš u svojoj porodici?* Rekao je: *Tako mi Allaha, ne bi me radovalo da budem u svojoj porodici, a da Muhammeda ubode trn i uznemiri ga ne mjestu gdje je sada.* Ubio ga je 'Ukbe ibn El-Haris ibn 'Amir kao osvetu za oca.

Zejd ibn ed-Desne ubio je Umejju ibn Muharrisa na dan Bedra. Njega je kupio sin ubijenog Safvan ibn Umejje i ubio na ime osvete za oca. Neki pripisuju njemu govor koji se odvijao između Ebu Sufjana i Hubejba.

Kurejšije su poslale neke ljude da donesu dio Asimovog tijela. Međutim, Allah je poslao ose koji prekriše njegovo tijelo tako da mu nisu mogli prići. Asim je zamolio Allaha da ga ne dodirne mušrik i da on ne dodirne mušrika dok je živ. Allah ga sačuvao i nakon smrti.

Nesreća kod bunara Me'une

Istovremeno u vrijeme događaja na Er-Redži'u dogodila se druga nesreća veća od nje. Naime, Bera 'Amir ibn Malik zvani *Mual'ibu-l-Esinne* došao je Poslaniku, *sallallahu 'alejhi ve sellem.* Pozvao ga je u islam, a on nije prihvatio, ali nije ni kategorički odbio. Predložio je da pošalje s njima da'ije, jer se nadao da će stanovnici Nedžda prihvatiti islam, ako ih pošalje s njim. Rekao je: *Ja ću im pružiti zaštitu.* Poslanik, *sallallahu 'alejhi ve sellem,* im posla sedamdeset ashaba, učača Kur'ana. Odsjeli su kod bunara Me'une. Haram ibn Milhan odnio je Poslanikovo, *sallallahu 'alejhi ve sellem,* pismo Allahovom neprijatelju 'Amiru ibn Tufejlu. On ga nije ni pogledao, već je naredio jednom čovjeku da ga ubije sleđa. Ubo ga je kopljem tako da je izašlo na drugu stranu. Haram reče: *Uspio sam, tako mi Gospodara Ka'be.*

Allahov neprijatelj 'Amir pozva na borbu Benu 'Amir, ali oni odbiše zbog garancije Ebu Beraa. Pozvao je Benu Sulejm i neki njihovi ogranci se odazvaše: Ra'l, Zekvan i 'Usajje. Opkolili su ashabe i sve ih pobili. Jedini su preživjeli Ka'b ibn Zejd i 'Amr ibn Umejje ed-Dameri. Ka'b ibn Zejd je bio ranjen, a oni su mislili da je mrtav. Prikrio se među ubijenim. Živio je do Bitke na Hendeku. 'Amr ibn Umejje ed-Dameri bio je u Serhu sa Munzirom ibn 'Ukbeom. Vidjevši ptice koje su kružile oko mjesta događaja shvatili su šta se dogodilo. Munzir je pristupio i borio se dok nije poginuo. Amr ibn Umejje je pao u zarobljeništvo. 'Amir ibn Tufejl je čuo da je iz plemena Mudar. Oslobodio ga je u zamjenu za roba kojeg je bila dužna osloboditi njegova majka.

'Amr ibn Umejje se vrati u Medinu. Došavši u mjesto Karkare ugledao je dvojicu pripadniuka plemena Benu Kilab. Ubio ih je, a imali su garanciju od Allahovog Poslanika, *sallallahu 'alejhi ve sellem.* Došavši u Medinu obavijestio je Poslanika, *sallallahu 'alejhi ve sellem,* o tome rekavši: ***Ubio si dvojicu čiju krvarinu moramo platiti.***

Poslanik, *sallallahu 'alejhi ve sellem,* se jako ražalostio zbog događaja na Er-Redži'u i bunaru Me'une. Oba događaja dogodila su se u jednom mjesecu, u saferu četvrte hidžretske godine. Kaže se da su vijesti o oba događaja stigle za jednu noć. Učio je dovu protiv ubica trideset dana na sabah namazu. Allah je objavio riječi ubijenih: *Recite našem narodu da smo sreli našeg Gospodara, zadovoljan je s nama, a i mi s Njim.* Tada je Poslanik, *sallallahu 'alejhi ve sellem,* prestao sa dovama.

POHOD NA PLEME BENU EN-NADIR

Benu Nadir su skovali goru zavjeru od one koju su skovali plemena 'Adl i Karre, te od prijevare onih koji ubiše ashabe kod bunara Me'une. Tražili su od Poslanika, *sallallahu 'alejhi ve sellem*, da se sastanu s njim na nekom mjestu s namjerom da čuju Kur'an i o islamu. Htjeli su raspravljati i prihvatiti islam ako ih ubijedi u to. Dogovorili su se oko sastanka. Zlikovci su dogovorili da svaki njihovo čovjek u odjeći ponese nož i da ubiju Poslanika, *sallallahu 'alejhi ve sellem*, iznenada nepripremljenog. Poslanik, *sallallahu 'alejhi ve sellem*, je čuo za to i odluči ih protjerati.

Neki kažu da je povod tome slijedeći događaj: Nakon povratka 'Amra ibn Umejje ed-Damerija i ubistva dvojice pripadnika plemena Benu Kilab, Poslanik, *sallallahu 'alejhi ve sellem*, je otišao u pleme Benu Nadir da pomognu isplatiti krvarinu za njih u skladu sa ugovorom koji su imali. Rekli su: *Uradit ćemo tako, Ebu El-Kasime. Sjedi tu dok donesemo šta treba.* Sjeo je naslonjen na zid i čekao. Oni se osamiše i šejtan ih zaskoči te rekoše: *Ko će uzeti ovaj kamenac, popeti se i baciti ga na njegovu glavu?* Najveći nesretnik među njima, Amr ibn Džehhaš preuze to na sebe. Džebrail, *'alejhi-s-selam*, obavijesti Poslanika, *sallallahu 'alejhi ve sellem*, o njihovoj namjeri, pa on žurno ustade i zaputi se ka Medini. Njegovi ashabi mu se pridružiše, on im reče za zavjeru i odluči ih protjerati.

Poslao je Muhammeda ibn Meslemu sa porukom: ***Izađite iz Medine, ne možete stanovati u njoj sa mnom. Dajem vam roka deset dana. Koga zateknemo nakon toga bit će ubijen.*** Proveli su nekoliko dana u spremanju za odlazak. Vođa munafika posla poruku: *Ostanite čvrsti i ne izlazite. Ja imam dvije hiljade ljudi koji će ući u vaše tvrđave i umrijeti za vas.* Kao što stoji u ajetu:

لَئِنْ أُخْرِجْتُمْ لَنَخْرُجَنَّ مَعَكُمْ وَلَا نُطِيعُ فِيكُمْ أَحَدًا أَبَدًا وَإِن قُوتِلْتُمْ لَنَنصُرَنَّكُمْ

Ako budete protjerani, mi ćemo sigurno s vama poći i kad se bude ticalo vas, nikada se nikome nećemo pokoriti; a ako budete napadnuti, sigurno ćemo vam u pomoć priteći.[134]

u pomoć će vam priteći Kurejze i Gatafan. Osjetili su se osnaženim i odbiše izlazak. Poručili su Poslaniku, *sallallahu 'alejhi ve sellem*: *Mi nećemo izaći, pa ti radi šta hoćeš.*

134 *El-Hašr*, 11.

Poslanik, *sallallahu 'alejhi ve sellem*, zauči tekbir, zaučiše i ashabi. U Medini ostavi za zamjenika Ibn Ummu Mektuma. Zastavu dade Aliji i krenu prema njima. Opkolio ih je, a oni se povukoše u tvrđave i poečeše gađati muslimane strijelama i kamenjem. Palme i bašče bili su u njihovu korist, pa Poslanik, *sallallahu 'alejhi ve sellem*, naredi da se posjeku i spale. To poljulja njihov moral i Allah u njihova srca ubaci strah, te se predaše nakon šest noći otpora. Neki tvrde da su se predali nakon petnaest dana. Predali su se pod uslovom da izađu iz Medine. Pleme Benu Kurejza se ogradi od njih, a poglavar munafika ih ostavi na cjedilu. Allah je o tome rekao:

كَمَثَلِ الشَّيْطَانِ إِذْ قَالَ لِلْإِنسَانِ اكْفُرْ فَلَمَّا كَفَرَ قَالَ إِنِّي بَرِيءٌ مِّنكَ

Slični su šejtanu kad kaže čovjeku: Budi nevjernik! – pa kad postane nevjernik, on onda rekne: Ti se mene više ne tičeš.[135]

Poslanik, *sallallahu 'alejhi ve sellem*, je dozvolio da ponesu sve što mogu ponijeti osim oružja. Ponijeli su sve što su mogli, čak su ponijeli štokove vrata, prozore, stubove i grede za krov. U vezi s tim Allah je rekao:

يُخْرِبُونَ بُيُوتَهُم بِأَيْدِيهِمْ وَأَيْدِي الْمُؤْمِنِينَ فَاعْتَبِرُوا يَا أُولِي الْأَبْصَارِ

Vlastitim rukama i rukama vjernika svoje domove su rušili. Zato uzmite iz toga pouku, o razumom obdareni![136]

Velikani i većina nastaniše se u Hajberu, dok su drugi otišli u Šam.

Poslanik, *sallallahu 'alejhi ve sellem*, njihove kuće i zemlju podijeli isključivo prvim muhadžirima. Dao je dio Ebu Dudžani i Sehlu ibn Hanifu od ensarija, jer su bili siromašni. Od te zemlje trošio je godišnje na svoju porodicu. Ostalo je trošio na oružje i konje za borbu na Allahovom Putu. Zaplijenio je pedeset pancira, pedeset šljemova i tristo četrdeset sablji.

135 *El-Hašr*, 17.

136 *El-Hašr*, 2.

Dogovorena bitka na Bedru

Već smo rekli da je Ebu Sufjan rekao da će se sresti da Bedru iduće godine. Poslanik, *sallallahu 'alejhi ve sellem,* je izašao na Bedru u mjesecu ša'banu, četvrte hidžretske godine u skladu s dogovorom. Boravio je na Bedru osam dana čekajući Ebu Sufjana. Vojska je brojala 1500 boraca, među njima deset konjanika. Zastavu je nosio Alija ibn Ebu Talib. U Medini je kao zamjenika postavio Abdullaha ibn Ravvahu.

Ebu Sufjan je izašao na Bedr sa dvije hiljade boraca, među njima je bilo pedeset konjanika. Stigao je do mjesta Merru-z-Zahran. Odsjeo je kod poznatog izvora Midženne. U njega se uvukao strah od samog izlaska. Rekao je svojim saborcima: *Vama odgovara samo plodna godina u kojoj možete napasati stoku i piti dosta mlijeka, a ova godina bila je sušna. Ja se vraćam nazad pa se i vi vratite.* Vratili su se bez protivljenja.

Dok su boravili na Bedru muslimani su prodali svu trgovačku robu i zaradili za svaki dirhem dva dirhema. Vratili su se u Medinu. Svi neprijatelji su strahovali od njih i sigurnost je zavladala svim krajevima. Prošla je jedna godina, a neprijatelj se nije usudio uraditi bilo šta. Poslanik, *sallallahu 'alejhi ve sellem,* je u okrilju te sigurnosti učvrstio sigurnost do krajnjih granica do kojih je stigao. Izašao je u mjesto Devmet-l-Džendel da bi kaznio drumske razbojnike. To je bilo u mjesecu rabi'u-l-evvelu pete hidžretske godine. Nakon toga sigurnost i mir zavladali su cijelim krajem.

BITKA AHZAB - SAVEZNICI

Poslanik, *sallallahu 'alejhi ve sellem,* i muslimani posvetili su se pozivu u vjeru i popravljanju svoga stanja, zahvaljujući mudrim potezima Allahovog Poslanika, *sallallahu 'alejhi ve sellem,* koji su donijeli mir u područje. Nakon sukoba sa Benu Nedirom nije bilo značajnih sukoba u periodu od godine i po. Međutim, jevreji koje je Isa nazvao zmijama, potomcima zmija, nisu mogli gledati muslimane da žive u miru. Nakon odsjedanja u Hajberu počeli su kovati zavjere protiv muslimana. Tajno su radili na tom planu. Uspjeli su sakupiti ogromnu vojsku protiv Medinelija sastavljenu od arapskih plemena.

Učenjaci sire kažu da se jevrejska delegacija sastavljena od dvadeset uglednika zaputila Kurejšijama i podstakla ih na borbu protiv Medinelija, obećavši im pobjedu. Kurejšije su prihvatile plan. Potom su otišli u pleme Gatafan. I oni su pristali. Nakon toga, obišli su još neka plemena i neka su prihvatila njihov plan. Pokrenuli su sva ta plemena u isto vrijeme prema ugovorenom planu tako da su svi stigli do Medine u isto vrijeme.

Dogovor i kopanje kanala

Vijest o njihovom okupljanju i pokretu stigla je u Medinu. Poslanik, *sallallahu 'alejhi ve sellem,* je zatražio od ashaba njihovo mišljenje u vezi s tim. Selman el-Farisi predložio je da iskopaju kanal oko Medine. Prijedlog se svima svidio i složili su se da tako postupe.

Medinu su okruživale crne stijene na istoku, zapadu i jugu. Vojska je mogla ući samo sa sjeverne strane. Zato je Poslanik, *sallallahu 'alejhi ve sellem,* izabrao najkraće mjesto između stijena na istočnoj i zapadnoj strani. Dužina je iznosila oko jedne milje. Spojio je dvije stijene kanalom. Kanal je počeo kopati od zapadne strane, od sjevernog dijela brda Sila'. Na istočnoj strani spojio ga je sa produžetkom istočnih crnih stjena kod ruševina Šejhin.

Zadužio je grupe od deset ljudi da kopaju kanal četrdeset podlaktica. Poslanik, *sallallahu 'alejhi ve sellem,* je zajedno s njima kopao kanal i nosio zemlju. Pjevušili su stihove, a on je odgovarao na njih stihovima. Ponekad je on počinjao sa stihovima, a oni odgovarali stihovima. Tokom kopanja prolazili su kroz razne teškoće, najviše ih je mučila hladnoća i glad. Donosio im je pregršt ječma i miješao sa maslom. To su jeli ali je neugodno mirisalo pa nisu mogli progutati tu hranu. Požalili su Poslaniku, *sallallahu 'alejhi ve sellem,* na glad i pokazali mu kamenje koje su svezali na stomak od gladi, a Poslanik, *sallallahu 'alejhi ve sellem,* im pokaza dva kamena na svom stomaku.

Dok su kopali dogodila su se neka čuda. Džabir je primijetio na Poslaniku, *sallallahu 'alejhi ve sellem*, koliko je gladan pa se nije mogao uzdržti te je zaklao domaću životinju. Njegova supruga je samljela jedan saa' ječma. Pozvao je Poslanika, *sallallahu 'alejhi ve sellem*, tajno sa grupom ashaba. Poslanik, *sallallahu 'alejhi ve sellem*, je poveo sve koji su kopali kanal, bilo ih je hiljadu. Svi su jeli i najeli se, a posuda s mesom je kuhala jednako kao i prije i tijesta je ostalo isto kao i prije.

Sestra Nu'amana ibn Bešira donijela je malo hurmi za svoga oca i dajdžu. Poslanik, *sallallahu 'alejhi ve sellem*, je stavio hurme na odjeću i pozvao sve koji su kopali. Svi su jeli i vratili se, a hurme su još uvijek ispadale sa platna.

Džabir i njegove kolege naišli su na tvrdu stijenu dok su kopali. Poslanik, *sallallahu 'alejhi ve sellem*, je sišao, udario je alatkom i pretvorio je prašinu. Berra i njegove kolege naišli su, također, na stijenu. Poslanik, *sallallahu 'alejhi ve sellem*, je sišao i rekao: ***Bismillah.*** Potom je udario i otkinuo jedan komad stijene, a iz tog mjesta pojavi se svjetlost. Poslanik, *sallallahu 'alejhi ve sellem*, reče: ***Allahu ekber, dati su mi ključevi Šama. Ja upravo gledam u njegove crvene dvorove.*** Udario je drugi put i obradovao ih da će osvojiti Perziju. Kada je udario treći put stijena je pukla, a obradovao ih je da će osvojiti Jemen.

O taborima

Kurejšije su stigli sa svojim sljedbenicima, bilo ih je četiri hiljade. Bilo je tristo konjanika i hiljadu deva. Vođa je bio Ebu Sufjan, nosač zastave Osman ibn Talha ibn Ebu Talha el-'Abderi. Odsjeli su na ušću bujica, u mjestu Rume između El-Džerfa i Zegane. Gatafan i njihovi sljedbenici iz Nedžda došli su a bilo ih je šest hiljada. Odsjeli su na mjestu Zeneb-Nekma u blizini Uhuda. Dolazak tako ogromne i velike vojske pred Medinu bio je zastrašujući i veliki belaj. Rekao je Allah:

إِذْ جَاؤُوكُم مِّن فَوْقِكُمْ وَمِنْ أَسْفَلَ مِنكُمْ وَإِذْ زَاغَتْ الْأَبْصَارُ وَبَلَغَتِ الْقُلُوبُ
الْحَنَاجِرَ وَتَظُنُّونَ بِاللهِ الظُّنُونَا هُنَالِكَ ابْتُلِيَ الْمُؤْمِنُونَ وَزُلْزِلُوا زِلْزَالًا شَدِيدًا

Kad su vam došle i odozgo i odozdo, kad su vam oči razrogačene bile, a duša došla do grkljana, i kad ste o Allahu svašta pomišljali. Tada su vjernici bili u iskušenje stavljeni i potresom žestokim potreseni.[137]

137 *El-Ahzab*, 10 - 11.

Međutim, Allah je učvrstio vjernike kao što je rekao:

وَلَمَّا رَأَى الْمُؤْمِنُونَ الْأَحْزَابَ قَالُوا هَذَا مَا وَعَدَنَا اللهُ وَرَسُولُهُ وَصَدَقَ اللهُ وَرَسُولُهُ
وَمَا زَادَهُمْ إِلَّا إِيمَانًا وَتَسْلِيمًا

A kad su vjernici saveznike ugledali, rekli su: Ovo je ono što su nam Allah i Poslanik Njegov obećali, i Allah i Poslanik Njegov istinu su govorili! – i to im je samo povećalo vjerovanje i predanost.[138]

Munafici i oni čija su srca bila bolesna rekli su:

وَإِذْ يَقُولُ الْمُنَافِقُونَ وَالَّذِينَ فِي قُلُوبِهِم مَّرَضٌ مَّا وَعَدَنَا اللهُ وَرَسُولُهُ إِلَّا غُرُورًا

I kad su licemjeri i oni u čijim srcima je bolest govorili: Allah i Poslanik Njegov su nam samo obmanu obećavali![139]

Poslanik, *sallallahu 'alejhi ve sellem*, je u Medini za zamjenika ostavio Ibn Ummu Mektuma, žene i djecu je ostavio u utvrđenju, a on je izašao zajedno sa tri hiljade boraca. Leđima je bio okrenut brdu Sila', a kanal je bio između njega i neprijatelja. Mušrici su nakon odmora i pripreme krenuli prema Medini. Bili su iznenađeni kada su došli, a ispred njih i muslimana ispriječio se širok kanal. Ostali su bez riječi. Ebu Sufjan reče: *Takvu ratnu varku Arapi ne poznaju.* Kružili su oko kanala izbezumljeni i ljuti. Tražili su tačku na kojoj mogu prijeći preko kanala. Muslimani su ih gađali strijelama tako da nisu mogli prići i napasti niti su mogli nabacati zemlju i tako napraviti put preko kanala.

Mušrici su bili prinuđeni opkoliti Medinu iako nisu bili spremni za to, jer nisu na to računali kada su izlazili iz svojih područja. U toku dana pokušavali su prijeći kanal, a muslimani su im se suprotstavljali cjelom linijom otpora. Borili su se i gađali ih kamenjem. Mušrici su konstantno pojačavali napade i pokušavali cijeli dan. Poslanik, *sallallahu 'alejhi ve sellem*, i ashabi propustili su namaze zbog toga. Nisu ih mogli klanjati prije zalaska Sunca ili malo prije zalaska Sunca. Tada namaz u strahu nije bio propisan.

Jednog dana krenula je grupa mušričkih konjanika u namjeri da prijeđu kanal gdje je najuži. Među njima su bili: 'Amr ibn Abdu Vudd, 'Ikrime ibn Ebu Džehl, Dirar ibn el-Hattab i drugi. Njihovi konji su kružili ispred kanala kod brda Sila'. Alija ibn Ebu Talib je uzašao sa grupom muslimana i ispriječio se između njih i mjesta gdje su prešli kanal. Amr ibn Abdu Vudd je izazivao na dvoboj,

138 *El-Ahzab*, 22.

139 *El-Ahzab*, 12.

bio je hrabar i ubitačan. Alija ga je toliko naljutio da je sišao sa konja i potukli su se rukama. Alija ga ubi. Drugi su bili poraženi, ispunio ih je strah te je 'Ikrime ispustio koplje. Nevfel ibn Abdullah je pao u kanal te ga muslimani ubiše.

U razmjeni gađanja strijela poginulo je malo ljudi na obje strane. Mušrici su izgubili desetericu ljudi, a muslimani šest.

Sa'd ibn Mu'az pogođen je strijelom u krvni sud. Molio je Allaha da ga ostavi u životu dok traje sukob sa Kurejšijama, ili da ga usmrti od te rane. U dovi je još rekao: *Ne usmrti me dok se ne obradujem pobjedom nad pelemenom Kurejzom.*

Izdaja plemena Benu Kurejze i utjecaj izdaje na tok bitke

Pleme Kurejza je imalo ugovor sa Poslanikom, *sallallahu 'alejhi ve sellem.* Međutim, došao je Hujejj ibn Ahtab, poglavar plemena Benu Nedir, u toku bitke kod Ka'ba ibn Eseda, velikana Benu Kurejze, i nagovorio ga na kršenje ugovora. Ka'b prekrši ugovor i stade na stranu Kurejšija i mušrika.

Pleme Kurejza je stanovalo na jugu Medine, a muslimani na sjeveru. Muslimanske žene i djeca bili su nezaštićeni jer nije bilo nikoga između njih i Kurejze. Poslanik, *sallallahu 'alejhi ve sellem,* je čuo za njihovu prijevaru te je poslao dvjesto boraca sa Meslemom ibn Eslemom i Zejdom ibn Harisom sa tristo vojnika da čuvaju žene i djecu.

Poslao je ensarije Sa'da ibn Mu'aza i Sa'da ibn 'Ubadea da provjere vijesti o tome. Zatekli su jevreje u najgorem mogućem stanju. Javno su ih vrijeđali i ispoljavali neprijateljstvo. Vrijeđali su Poslanika, *sallallahu 'alejhi ve sellem,* govoreći: *Ko je Allahov Poslanik? Nemamo mi s Muhammedom ni ugovora ni dogovora.* Njih dvojica se vratiše Poslaniku, *sallallahu 'alejhi ve sellem,* i rekoše: *Postupili su kao Adl i Karre sa ashabima na Er-Redži'u.*

Ljudi su to shvatili pa su se veoma prepali. O tome je Allah rekao:

إِذْ جَاؤُوكُم مِّن فَوْقِكُمْ وَمِنْ أَسْفَلَ مِنكُمْ وَإِذْ زَاغَتِ الْأَبْصَارُ وَبَلَغَتِ الْقُلُوبُ
الْحَنَاجِرَ وَتَظُنُّونَ بِاللهِ الظُّنُونَا ۞ هُنَالِكَ ابْتُلِيَ الْمُؤْمِنُونَ وَزُلْزِلُوا زِلْزَالًا شَدِيدًا.

Oči su vam razrogačene bile, a duša došla do grkljana, i kad ste o Allahu svašta pomišljali. Tada su vjernici bili u iskušenje stavljeni i potresom žestokim potreseni.[140]

140 *El-Ahzab, 10 - 11.*

Licemjerstvo je izašlo na vidjelo. Neki su rekli: *Muhammed nam je obećao riznice Bizantije i Perzije, a nismo u stanju otići i izvršiti nuždu.* Drugi su rekli kao što stoji u ajetu:

مَّا وَعَدَنَا اللهُ وَرَسُولُهُ إِلَّا غُرُورًا

Allah i Poslanik Njegov su nam samo obmanu obećavali![141]

Neki su rekli, kao što stoji u ajetu:

يَا أَهْلَ يَثْرِبَ لَا مُقَامَ لَكُمْ فَارْجِعُوا

O stanovnici Jesriba, ovdje vam nema stanka, zato se vratite.[142]

Neki među njime htjeli su pobjeći pa su tražili dozvolu od Poslanika, *sallallahu 'alejhi ve sellem*, pod izgovorom da su im kuće izložene opasnosti, a nisu bile zaštićene, kao što stoji u ajetu:

إِنَّ بُيُوتَنَا عَوْرَةٌ

Kuće su naše nezaštićene! [143]

Njihova izdaja uznemirila je Poslanika, *sallallahu 'alejhi ve sellem.* Prekrio se odjećom preko lica i ostao tako duže vrijeme. Potom je ustao i rekao: ***Allahu ekber!*** Obradovao je muslimane pobjedom i Allahovom pomoći.

Htio je poslati nekoga kod 'Ujejnea ibn Hisna da sklope primirje tako što će mu dati trećinu medinskih plodova, pod uslovom da se povuče sa Gatafanom. Poglavari ensarija, Sa'd ibn Mu'az i Sa'd ibn 'Ubade to su odbili rekavši: *Mi i oni bili smo mušrici pa nisu imali nade da jedu naše plodove, pa zar da im damo naše imetke sada kada nas je Allah počastio tobom i islamom?! Tako nam Allaha, dat ćemo im samo sablju.* Poslanik, *sallallahu 'alejhi ve sellem*, prihvati njihovo mišljenje kao ispravno.

141 *El-Ahzab*, 12.

142 *El-Ahzab*, 13.

143 *El-Ahzab*, 13.

Raskol među saveznicima i kraj bitke

Allah upravlja Svojim stvorenjima. U tim teškim trenucima došao je Nu'ajm ibn Mes'ud el-Ešdžei' iz plemena Gatafan i rekao: *Allahov Poslaniče, ja sam primio islam, a to moj narod ne zna. Naredi mi šta hoćeš.* Rekao je: ***Ti si samo jedan čovjek, ne možeš ništa puno uraditi. Međutim, spriječi ih da nas napadaju koliko možeš, jer rat je varka.***

On, odmah, ode kod Benu Kurejze, oni ga srdačno primiše. On reče: *Vi znate koliko vas ja volim i cijenim i u kakvom sam odnosu sa vama. Ja ću vam nešto ispričati ali nemojete me odati.* Odgovoriše: *Uredu.* On nastavi: *Vidjeli ste šta se dogodilo Benu Kajnuka' i En-Nediru. Vi ste stali na stranu Kurejšija i Gatafana. Kurejšije nisu kao što ste vi. Vi ste na svojoj zemlji, u svojim kućama, sa svojom djecom, ženama i rodbinom. Imate svoj imetak. Za vas nije moguće da se selite odatle i mijenjate mjesto boravka. Znate i to da su Kurejšije i Gatafanci došli da ratuju protiv Muhammeda i njegovih drugova. Vi ih podupirete i pomažete protiv njega. Njihova zemlja, imeci, žene i djeca su na sigurnom i nisu u opasnosti, daleko su od Muhammeda. Ako se ukaže prilika Kurejšijama i Gatafancima oni će to osvojiti, a ako ne, vratit će se svojim kućama, a vas će ostaviti Muhammedu da se s vama obračuna kako hoće.* Oni rekoše: *A šta treba da radimo?* On odgovori: *Nemojte se s njima zajedno boriti dok vam ne dadnu svoje ljude kao zalog.* Oni rekoše: *To je dobro mišljenje.* Potom Nu'ajm ode od njih i dođe kod Kurejšija. Sastao se s njihovim poglavarima. On im reče: *Vi dobro znate koliki sam vam ja prijatelj i kakav iskren odnos imam prema vama!* Rekli su: *Da, znamo.* On reče: *Ja ću vam nešto ispričati, ali nemojete me odati.* Odgovoriše: *Uredu.* On nastavi: *Jevreji su se pokajali što su prekršili zadanu riječ i ugovor sklopljen sa Muhammedom i njegovim drugovima. Oni su ga obavijestili da će uzeti od vas ljude kao zalog i poslati ih Muhammedu kao taoce, a zatim će ga potpomoći protiv vas. Muhammed se složio s tim. Ako kojim slučajem zatraže od vas zalog, nemojte im ih dati.* Nakon toga ode kod Gatafana pa i njima ispriča isto.

Tim lukavim planom uspio je ubaciti sumnju i razdor u njihove duše. Ebu Sufjan je poslao delegaciju plemenu Benu Kurejzi s pozivom da se sutra bore. Oni odgovoriše: *Sutra je subota, a nas je zadesilo to što nas je zadesilo zbog nepoštivanja tog dana. Osim toga, mi se nećemo boriti zajedno s vama dok nam ne dadnete u zalog vaše ljude da nas ne bi ostavili i otišli svojim kućama.* Kurejšije i Gatafan rekoše: *Tako nam Allaha, istinu vam reče Nu'ajm.* Kurejšije poslaše poruku jevrejima: *Ne damo nikoga u zalog, izađite i borite se s nama.* Jevreji rekoše: *Tako nam Allaha, istinu vam reče Nu'ajm.* Borbeni moral je opao na obje strane i ostavili su jedni druge na cjedilu.

Muslimani su učili dove: *Allahu moj, sačuvaj naše časti i sačuvaj naše porodice.* Poslanik, *sallallahu 'alejhi ve sellem*, je molio Allaha: ***Allahu moj, Ti koji si objavio Knjigu, koji brzo sviđaš račun, porazi saveznike! Allahu moj, porazi ih i potresi!*** Allah posla na njih vjetar i vojsku meleka. Oni ih potresoše i u njihova srca strah se uvuče. Vjetar povalja njihove lonce za kuhanje, izvali šatore i postade im veoma hladno tako da nisu mogli duže ostati. Otpočeli su sa pripremama za odlazak.

Poslanik, *sallallahu 'alejhi ve sellem*, posla Huzejfu u njihov tabor da mu donese vijesti o njima. On ode, uđe među njih i vrati se, a nije osjetio hladnoću. Osjećao se kao u sauni. Po povratku ispriča šta je vidio i čuo i zaspa. Slijedećeg jutra na neprijateljskoj strani nije bilo nikoga. Kao što stoji u ajetu:

وَرَدَّ اللهُ الَّذِينَ كَفَرُوا بِغَيْظِهِمْ لَمْ يَنَالُوا خَيْرًا وَكَفَى اللهُ الْمُؤْمِنِينَ الْقِتَالَ وَكَانَ اللهُ قَوِيًّا عَزِيزًا

Allah je nevjernike pune srdžbe odbio, nisu dobra postigli, a vjernike je Allah borbe poštedio. Allah je, uistinu, Moćan i Silan.[144]

Bitka je počela u ševvalu pete hidžretske godine, a završila u mjesecu zu-l-ka'de. Trajala je oko mjesec dana. Bitka predstavlja najveći pokušaj neprijatelja islama da unište Medinu, islam i muslimane. Međutim, Allah nije ispunio njihove nade i poništi je njihove spletke. Neuspjeh združenih snaga značio je da manje grupice nemaju šta tražiti u napadima na Medinu. Poslanik, *sallallahu 'alejhi ve sellem*, je to rekao u svojoj izreci nakon te bitke: ***Od sada mi napadamo njih, a ne oni nas. Mi idemo njima.***

144 *El-Ahzab*, 25.

POHOD NA BENU KUREJZE

Poslanik, *sallallahu 'alejhi ve sellem*, se vratio sa hendeka, skinuo odjeću i odložio oružje. Dok se kupao u kući Ummu Seleme došao je Džebrail i naredio da krene u pohod na Benu Kurejzu. Rekao je: *Ja ću ići ispred tebe, trest ću njihove utvrde i unositi strah u njihova srca.* Poslanik, *sallallahu 'alejhi ve sellem*, krenu s vojskom u pratnji meleka.

Poslanik, *sallallahu 'alejhi ve sellem*, dade proglas ljudima: ***Ko sluša i ko je pokoran neka ne klanja ikindiju osim u plemenu Benu Kurejze.*** Zastavu je dao Aliji ibn Ebu Talibu. Poslao je Aliju s grupom prije ostatka vojske. Kada su ih vidjeli počeli su vrijeđati Poslanika, *sallallahu 'alejhi ve sellem*, i ružno govoriti o njemu. Muslimani su ubrzano izašli iz Medine, ikindijsko vrijeme ih je zateklo na putu, neki su klanjali, a neki su odgodili namaz do dolaska u pleme Benu Kurejza. Poslanik, *sallallahu 'alejhi ve sellem*, je izašao u pratnji muhadžira i ensarija, odsjeli su kod jednog bunara poznatog po imenu *Ena*.

Allah je usadio u srca plemena Benu Kurejze strah. Nisu imali hrabrosti za otvoreni sukob već su se zaklonili u svojim tvrđavama. Muslimani su postavili tešku blokadu. Nakon duže blokade željeli su se posavjetovati sa nekim muslimanskim saveznicima. Tražili su od Poslanika, *sallallahu 'alejhi ve sellem*, da im pošelje Ebu Lubabu da se s njim posavjetuju. Poslanik, *sallallahu 'alejhi ve sellem*, ga je poslao. Kada ga ugledaše muškarci krenuše prema njemu, žene i djeca plakaše pred njim. Prizor ga je rastužio. Rekli su: *Smatraš li da trebamo pristati na Muhammedovu presudu?* Rekao je: *Da.* I pokazao je rukom na grlo da ih čeka klanje. Nakon toga, shvatio je da je izdao Allaha i Poslanika tim postupkom. Krenuo je kao ne znajući kuda ide i došao je u Poslanikovu džamiju. Svezao se za jedan džamijski stub i zakleo sa da ga niko neće odvezati osim Poslanik, *sallallahu 'alejhi ve sellem.* Kada je Poslanik, *sallallahu 'alejhi ve sellem*, čuo šta se s njim desilo rekao je: ***Da mi je odmah došao molio bih za njegov oprost. Ovako, pustit ćemo da Allah presudi u njegovom slučaju.***

Dugotrajna blokada uništila je moral Benu Kurejze te su nakon petnaest dana pristali na Poslanikovu, *sallallahu 'alejhi ve sellem*, presudu. Muškarce je zarobio, a žene i djecu je odvojio po strani. Njihovi saveznici El-Evs tražili su da se prema njima lijepo ophodi, kao što je uradio sa plemenom Benu Kajnuka', a oni su bili saveznici Hazredža. Rekao je: ***Jeste li zadovoljni da vam presudi vaš čovjek?*** Rekli su: *Jesmo.* Rekao je: ***Presudit će vam Sa'd ibn Mu'az.*** Rekli su: *Zadovoljni smo.*

Sa'd ibn Mu'az bio je u Medini, nije s njima krenuo na put zbog rane zadobijene u Ahzab bitki. Došao je do Poslanika, *sallallahu 'alejhi ve sellem*, na magarcu. Kada se približio Poslaniku, *sallallahu 'alejhi ve sellem*, rekao je: ***Ustanite prema svome gospodinu!*** Ustali su prema njemu i okružili ga sa svih strana. Rekli su: *Sa'de budi fin i dobar prema svojim saveznicima.* On je šutio i nije odgovarao. Kada su bili uporni, on reče: *I Sa'du dođe vrijeme da se ne boji ničijeg prijekora zbog Allaha.* Kada to čuše neki se vratiše u Medinu, a vijest o smrti jevreja bila im je kasnije saopćena.

Kada je sišao i kada su mu rekli da on presuđuje jevrejima presudio je da se muškarci ubiju, žene i djeca porobe a imetak podijeli. Poslanik reče: ***Presudio si im prema Allahovu propisu iznad sedam nebesa.*** Sa'dova presuda odgovarala je jevrejskom šerijatu (vjerozakonu), čak je bila i blaža od njihove presude.

Nakon presude Sa'da ibn Mu'aza dovedeni su u Medinu. Naredi da se zatvore muškarci Benu Kurejza u kuću Harisove kćerke, žene iz plemena Benu-n-Nedždžar. Za njih se iskopaše rupe na trgu Medine. Odvodili su ih na rupe i tu ih ubijali, grupu po grupu. Ubijani su sabljom kod tih kanala. Bilo ih je četiri stotine. A po nekim izvorima između šest i sedam stotina.

U ovoj skupini ubijen je i Hujejj ibn Ahtab, velikan plemena Benu en-Nedir. Bio je član delegacije od dvadeset jevreja koji su podstakli Kurejšije i Gatafan na rat protiv muslimana. On je došao kod Kurejza i nagovorio ih da raskinu ugovor s Poslanikom, *sallallahu 'alejhi ve sellem.* Na njegovu inicijativu izdali su muslimane u najtežem trenutku u njihovom životu. Oni su uslovili da bude s njima i da podnese ono što i njih zadesi. Bio je s njima u tvrđavi za vrijeme blokade i predaje te je i ubijen s njima.

Grupa jevreja je primila islam prije predaje, pa ih nisu dirali. Neki su traženi da budu oslobođeni pa ih je oslobodio i oni primiše islam. Ubili su i jednu ženu jer je bacila kamen na Hallada ibn Suvejda i ubila ga. Sakupili su imetak i oružje. Iznosilo je 1500 sablji, 2000 kopalja, 300 oklopa, 500 kaciga i kofa. Bilo je dosta pokućstva, posuđa, deva i ovaca. Dodao je tome palme i zarobljene žene i djecu i podijelio na pet dijelova. Pješadiji je dao po jedan dio, a konjanicima tri dijela, jedan dio za jahača, a dva za konja.

Zarobljenice su poslate u Nedžd i prodate za oružje. Poslanik, *sallallahu 'alejhi ve sellem*, je za sebe izabrao Rejhanu bint Zejd ibn Amr ibn Hanafe. Neki tvrde da ju je zadržao kao robinju, a drugi da je oslobodio i oženio. Umrla je nakon oproštajnog hadždža.

Nakon završetka priče o plemenu Benu Kurejza ostvarila se dova Sa'da ibn Mu'aza. Bio je smješten u šatoru u Poslanikovoj džamiji kako bi ga Poslanik, *sallallahu 'alejhi ve sellem*, mogao obilaziti iz blizine. Preko njega je prešla ovca

i rana se otvorila i krv je počela obilno teći, te je umro od posljedica krvarenja. Meleci su nosili njegovo tijelo zajedno sa muslimanima. Zbog njegove smrti potresao se Arš Milostivog.

Ebu Lubabe, koji se svezao za stub u džamiji, proveo je šest noći tako svezan. Žena je dolazila za svaki namaski vakat, pa bi ga odvezala da klanja, a onda bi se opet svezao. Dok je Poslanik, *sallallahu 'alejhi ve sellem*, bio u kući Ummu Seleme objavljeno je da je Allah primio njegovo pokajanje. Ummu Selema prenese radosnu vijest. Ljudi pohitaše da ga oslobode, a on odbi pomoć bilo koga osim Poslanika, *sallallahu 'alejhi ve sellem*. Kada je Poslanik, *sallallahu 'alejhi ve sellem*, išao na sabah namaz, prošao je pokraj njega i odvezao ga.

Muslimani su izvršili nekoliko vojnih akcija nakon događaja sa plemenom Benu Kurejze. Navest ćemo neke najvažnije.

Pogibija Ebu Rafi'a Sellama ibn Ebu el-Hukajka

Ebu Rafi'a bio je najveći trgovac u Hidžazu i poglavar jevreja u Hajberu. Bio je jedan od glavnih organizatora i pokretača saveznika koji su napali Medinu. Nakon bitke sa saveznicima i pohoda na pleme Benu Kurejze peterica pripadnika plemena Hazredž dobrovoljno su se prijavili da ga ubiju te tako steknu počast koju su postigli pripadnici plemena Evs ubistvom Ka'ba ibn Ešrefa.

Njih peterica stigoše kod utvrde u vrijeme zalaska sunca. Njihov vođa Abdullah ibn 'Atik reče: *Ne idite s tog mjesta, ja odoh da obiđem ne bih li našao otvorena vrata da uđem.* On ode i nađe otvorena vrata, a zatim zadiže odjeću, kao da će obaviti potrebu i tako ostade čučeći kao da vrši nuždu. Zatim mu se obrati vratar: *Abdullahu, ako hoćeš da uđeš, uđi, jer ja hoću da zaključam vrata.*

Abdullah ibn 'Atik je ušao u tvrđavu. Sakrio se dok ljudi nisu zaspali. Uzeo je ključeve i otvorio vrata da bi mogao lakše pobjeći u slučaju potrebe. Krenuo je prema Ebu Rafinoj kući. Vrata je zatvarao za sobom da ga ne bi našli ukoliko ga otkriju dok ne ubije Ebu Rafi'u. Ušao je u njegovu kuću, a bilo je mračno. Sjedio je među svojom porodicom. Nije znao gdje se nalazi pa je povikao: *Ebu Rafi'!* On reče: *Ko je to?* Uputio je udarac u pravcu glasa i posjekao ga sabljom. To nije bilo dovoljno. Izašao je i ponovo ušao, drugačijim glasom je rekao: *kakvi su to glasovi, Ebu Rafi'?* Rekao je: *Jadna ti majka, neko je u kući posjekao me sabljom.* On ga ponovo udari sabljom i teško ga rani, ali ga ne ubi. Tada je naslonio sablju na njegov stomak nageo se na nju i ona prođe kroz leđa. Nakon toga je izašao i otvarao jedna po jedna vrata. Noć je bila osvijetljena mjesečinom, ali on je slabo vidio. Misleći da staje na zemlju slomio je nogu na stepenicama. Nogu je svezao turbanom i sakrio se pored vrata.

Kada su pijetlovi zakukurikali glasnik je sa zidina tvrđave objavio Ebu Rafijinu smrt. Rekao je: *Objavljujem da je mrtav Ebu Rafi, trgovac Hidžaza.* Tako je saznao da je mrtav. Pridružio se svojim drugovima i vratili su se u Medinu. Po dolasku sve su ispričali Poslaniku, *sallallahu 'alejhi ve sellem.* On potra njegovu nogu i ona ozdravi kao da ga nikada nije boljela.

Zarobljavanje Sumame ibn Esala, jemamskog velikana

Sumame je bio od najljućih neprijatelja Poslanika, *sallallahu 'alejhi ve sellem,* i islama. U mjesecu muharremu, šeste hidžretske godine izašao je prerušen sa namjerom da izvrši atentat na Poslanika, *sallallahu 'alejhi ve sellem,* po naredbi Musejleme Kezzaba. Poslanik, *sallallahu 'alejhi ve sellem*, je poslao Muhammeda ibn Meslemu na čelu trideset ashaba da kazni pleme Benu Bekr ibn Kilab. Stanovali su u pravcu Darije na putu za Basru. Mjesto je bilo udaljeno sedam milja od Medine. Na povratku naišli su na Sumamu i zarobili su ga. Doveli su ga u Medinu i svezali za džamijski stub. Poslanik, *sallallahu 'alejhi ve sellem,* je prošao pored njega i rekao: ***Šta je s tobom, Sumame?*** Rekao je: *Ako me ubiješ ubit ćeš čovjeka, a ako me oslobodiš oslobodit ćeš zahvalnog. Ako hoćeš imetak traži koliko hoćeš dobit ćeš.* Poslanik, *sallallahu 'alejhi ve sellem,* ga ostavi. Drugog dana prođe pored njega i ponovi se isti razgovor. Trećeg dana ponovi se isto. Tada je rekao: ***Oslobodite Sumamu!*** Oslobodili su ga, a on se okupa i primi islam. Tom prilikom je rekao: *Tako mi Allaha, tebe sam najviše mrzio na svijetu, a sada te najviše volim. Najviše na svijetu sam mrzio tvoju vjeru, a sada je najviše volim.*

Na povratku Sumame je otišao u Mekku da obavi umru. Kurejšije su ga kritikovale zbog primanja islama. Rekao je: *Tako mi Allaha, neće vam stići ni zrno pšenice iz Jemame dok Poslanik ne dozvoli.* Kada se vratio zabranio je prodaju pšenice Mekkelijama. To ih je namučilo do te mjere da su pisali Poslaniku, *sallallahu 'alejhi ve sellem,* moleći ga rodbinskim vezama da piše Sumami da odobri prodaju hrane Mekkelijama. Poslanik, *sallallahu 'alejhi ve sellem,* je tako i uradio.

Pohod na Benu Lahjan

Benu Lahjan je pleme koje je ubilo ashabe na Er-Redži'u. Njihovo naselje bilo je duboko u području Hidžaza, gotovo na granici sa Usfanom. Kada su plemena iznevjerila jedna druge u bitki Ahzab, kada je oslabila njihova moć i kada su se zbog teškog stanja donekle primirili, Poslanik, *sallallahu 'alejhi ve sellem,* je uvidio da je došlo vrijeme da se osveti Benu Lahjanu za ubijene drugove na Er-Redžiu. Stoga krenu u pohod na njih u rebiu-l-evvelu, šeste hidžretske godine, na čelu dvjesto svojih ashaba. Među njima bilo je dvadeset

konjanika. U Medini ostavi za zamjenika Ibn Ummu Mektuma. Žurno su jahali dok nisu stigli u dolinu Garan koja se nalazi između Emedža i Usfana, gdje su i stradali ashabi. Molio je za njih milost u proučio dovu za njih. Poslanik, *sallallahu 'alejhi ve sellem*, u njihovoj domovini ostade dva dana. Pripadnici plemena Benu Lahjan pobjegoše u brda, te nikog ne nađe od njih. Poslao je deset konjanika u 'Usfan da bi za njih čule Kurejšije i da bi ih preplašio. Došli su do mjesta Kera-l-Gamim, blizu Mekke. Poslanik, *sallallahu 'alejhi ve sellem*, se vrati u Medinu iz koje je na ovom putu odsustvovao četrnaest dana.

Slanje vojske u El-'Is i ulazak u islam Ebu el-'Asa, supruga Poslanikove kćerke Zejnebe

U mjesecu džumade-l-'ula, šeste hidžretske godine poslao je Zejda ibn Harisa na El-'Ajs na čelu sto sedamdeset konjanika. Imali su za cilj napasti dolazeću krejšijsku karavanu iz Šama. Karavanu je predvodio Ebu-l-'As ibn Rabi', suprug Poslanikove, *sallallahu 'alejhi ve sellem*, kćerke Zejnebe. Muslimani zarobiše karavanu, sve u njoj i zarobiše ljude koji su je vodili. Ebu-l-'As je umakao. On dođe kod bivše žene Zejnebe i zatraži od nje zaštitu. Pitao ju je da moli Poslanika, *sallallahu 'alejhi ve sellem*, da vrati imovinu karavane. Ona to učini, a Poslanik, *sallallahu 'alejhi ve sellem*, vrati sve što su uzeli, i malo i veliko i lahko i teško.

Ebu-l-'As je bio priznat trgovac, bogat i pouzdan. On se vrati u Mekku i svijetu predade njihovu robu. Nakon toga on primi islam i odseli u Medinu. Poslanik, *sallallahu 'alejhi ve sellem*, mu povrati Zejnebu za ženu na osnovu prethodnog braka, i to nakon više od tri godine. Ajeti o zabrani udaje muslimanke za nemuslimana nisu bili do tada objavljeni, tako da je brak bio važeći.

Poslanik, *sallallahu 'alejhi ve sellem*, je slao vojsku u nekoliko pohoda u tom periodu. Pohodi su utjecali na smirivanje neprijatelja, uklanjanje zla i širenje mira i stabilnosti u širem regionu. Poslaniku, *sallallahu 'alejhi ve sellem*, su došle vijesti koje su dovele do pohoda na pleme Benu el-Mustalik.

POHOD NA BENU EL-MUSTELIK I TO JE BITKA ZVANA EL-MUREJSI'

Benu Mustelik je ogranak plemena Huza'. Većina ogranaka plemena Huza' bila je naklonjena Poslaniku, *sallallahu 'alejhi ve sellem,* dok ogranak Benu Mustalik nije bio naklonjen Kurejšijama. Poslanik, *sallallahu 'alejhi ve sellem,* je čuo da se spremaju napasti muslimane. Poslao je Burejdu ibn Hasiba da provjeri vijest i utvrdilo se da je tačna. Poslanik, *sallallahu 'alejhi ve sellem,* ostavi u Medini Zejda ibn Harisa. Postoje mišljenja da je ostavio i nekog drugog. Poslanik, *sallallahu 'alejhi ve sellem,* iskupi ashabe i pohita s vojskom u namjeri da ih napadne iznenada. Ashaba je bilo sedam stotina. Benu el-Mustelik bili su na vodi koja se zvala El-Murejsi' na strani mjesta Kadid u pravcu morske obale. Napao ih je bez najave. Dio je ubio, žene i djecu porobio, a imetak uzeo. Ovaj pohod se odigrao drugog ša'bana, šeste hidžretske godine. Neki tvrde da se dogodio pete godine. Među zarobljenima je bila kćerka El-Harisa, poglavara Benu-l-Mustalika, a koja se zvala Džuvejrija. Po dolasku u Medinu primila je islam pa je Poslanik, *sallallahu 'alejhi ve sellem,* oslobodi i oženi se s njom. Tim povodom muslimani oslobodiše, zbog ženidbe, stotinu pripadnika plemena Benu-l-Mustalika koji su primili islam. Oni rekoše: *To je Poslanikova tazbina.* Ona je najberićetnija žena svome narodu.

Ukratko, to je pohod na Benu el-Mustelik. Nema posebno važnih događaja. Međutim, dogodila su se dva bolna događaja koje su munafici iskoristili u širenje nereda i nemira u islamskom društvu, pa i Poslanikovoj kući.

Prvi događaj - izjava lidera munafika: Ako se vratimo u Medinu, sigurno će jači istjerati iz nje slabijeg!

Povod toj izjavi je događaj koji se dogodio kod izvora Murejsi'. Naime, jedan ensarijski saveznik pogurao se sa jednim muhadžirskim saveznikom. Muhadžir udari ensariju, a on povika: *O ensarije!* A muhadžir povika: *O muhadžiri!* Ljudi se skupiše na obje strane. Poslanik, *sallallahu 'alejhi ve sellem,* požuri među njih i reče: ***Zar da pozivate džahilijjetskim pozivom, a ja među vama?! Klonite se toga, to smrdi!*** Ljudi se pribraše i raziđoše.

U tu bitku krenuli su i neki munafici na čelu sa svojim vođom Abdullahom ibn Ubejjom, a nisu izlazili ranije. Kada je čuo za događaj jako se naljutio. Rekao je: *Zar su i to uradili?! Tjeraju nas iz naše zemlje i više ih je nego nas. Tako mi Allaha, primjer nas i kurejšijskih izbjeglica odgovara poslovici: Nahrani psa i pojest će te. Tako mi Allaha, Ako se vratimo u Medinu, sigurno će jači istjerati iz nje slabijeg!* jačim je smatrao sebe, a slabijim Poslanika, *sallallahu 'alejhi ve sellem*, utječemo se Allahu. Počeo je kovati zavjere s tim ciljem. Rekao je svojim pristašama: *Vi ste krivi za to. Dali ste im svoj grad, podijelili im imetke. Allaha mi, da ste im to uskratili otišli bi na neko drugo mjesto.*

S njima je bio mladić jakog imana, Zejd ibn Erkam. Nije mogao slušati njegovu priču. Otišao je i sve ispričao Poslaniku, *sallallahu 'alejhi ve sellem*. On pozva Ibn Ubejja i upita ga o tome. Ubejje se zakleo da ništa od toga nije rekao. Povodom toga Allah objavi sure El-Munafikun i osramoti ga do Sudnjega dana.

Sin vođe munafika kome je, također, bilo ime Abdullah bio je iskren vjernik. Stao je na ulazu u Medinu, držao je isukanu sablju i svome ocu, vođi munafika reče: *Allaha mi, nećeš proći ovuda dok ti Poslanik ne dozvoli, jer on je jaki a ti si slab.* Poslanik, *sallallahu 'alejhi ve sellem*, je čuo za to i poslao je nekoga da mu dozvoli ulazak. Sin mu dopusti ulazak. Tim mudrim postupkom Poslanik, *sallallahu 'alejhi ve sellem*, je ugasio smutnju.

Drugi događaj - munafička potvora na Aišu, radijallahu 'anha

Naime, dogodilo se da je Poslanik, *sallallahu 'alejhi ve sellem*, zastao sa vojskom da odmori na mjestu blizu Medine. Potom je naredio pokret u toku noći. Aiša je bila s njim i otišla je izvršiti nuždu. Kada se vratila dodirnula je rukom vrat i primijetila da je izgubila ogrlicu. Vratila se da je potraži na mjestu gdje je prethodno bila i pronašla je ogrlicu. Vojska je krenula. Ljudi koji su nosili njenu nosiljku podigoše je na devu misleći da je unutra. Nije im bila čudna lahkoća nosiljke jer ih je bila grupa, a i ona je bila lahka. Aiša se vratila na mjesto gdje su odsjeli, ali nije zatekla nikoga. Sjede misleći da će oni kad vide da je nema, vratiti se po nju na to mjesto. Ona zadrijema i zaspa.

Ashab Safvan ibn Mu'attil es-Sulemi zaspao je iza vojske. Inače je mnogo spavao i probudio se kasno. Kada se probudio zaputio se za vojskom. Došavši ugledao je siluetu spavača. Približio se i prepoznao Aišu. Vidio ju je prije objave ajeta o pokrivanju žena. Rekao je: Mi smo Allahovi i mi ćemo se Njemu vratiti! Poslanikova žena? Nije više ništa rekao. Aišu je probudio njegov glas. Prekrila je lice svojim džilbabom. On približi svoju devu, spusti je i ona uzjaha. Zatim je poveo devu i hodao ispred nje. Stigao je muslimansku vojsku koja je zastala u Nehru-z-Zehira.

Allahov neprijatelj, Ibnu Ubejj ugleda prizor i onako sav usplahiren i razdragan od zlobe, a pun mržnje i pakosti, poče izmišljati priču o potvori i poče je prepričavati i širiti. Njegovi podanici su mu se približavali širenjem te potvore. Kad stigoše u Medinu, nastaviše i u Medini prepričavati izmišljenu laž. Neki vjernici su podlegli njihovoj propagandi.

Aiša, kad se vratila u Medinu, razboli se. Bolovala je skoro cio mjesec. Medina je brujala pričama o potvori, a ona ništa nije znala, samo je osjetila da Poslanik, *sallallahu 'alejhi ve sellem*, nije nježan kao obično kada se razboli. Ovaj put samo je ulazio kod nje i pitao: ***Kako je ona?*** Potom je izlazio i nije sjedio.

Za svo to vrijeme Poslanik, *sallallahu 'alejhi ve sellem*, je šutio i nije ni jedne riječi progovorio. Duže vremena mu nije ni Objava dolazila, pa on potraži savjet svojih najbližih drugova, šta da radi u vezi s Aišom. Alija ibn Ebu Talib mu indirektno predloži da je razvede. Usame i ostali prisutni dadoše svoje mišljenje da je zadrži i da je ona poput čistog zlata čista.

Poslanik, *sallallahu 'alejhi ve sellem*, se pope na minber i zatraži zaštitu od čovjeka koji ga je uznemirio u vezi s njegovom porodicom. Mislio je na Abdullaha ibn Ubejja. Poglavica plemena El-Evs izrazi želju da ga ubije. Međutim, poglavicu Hazredža obuze plemenska pristrasnost, a Ibn Ubejj bio je iz Hazredža. Plemena se posvađaše, te ih Poslanik smiri i ušutka.

Kad se malo pridigla, Aiša izađe jedno veče sa Ummu Mistah u polje. Ummu Mistah posrnu zbog haljine i uputi dovu protivsvoga sina Mistaha. Aiša to negira pa joj ona sve ispriča i reče da i njen sin to priča. Aiša se vrati i zatraži od Poslanika, *sallallahu 'alejhi ve sellem*, dozvolu da ode svojim roditeljima. Kada se uvjerila u istinitost potvore neprestano je plakala dva dana i dvije noći. Nije nimalo spavala i suze su neprestano tekle. I ona i njen otac su pomislili da će od plača umrijeti.

Poslanik, *sallallahu 'alejhi ve sellem*, je došao drugo jutro, sjeo, proučio Šehadet i rekao: ***A potom. Aiša, za tebe su rekli to i to, ako si nevina, to će Allah obznaniti. A ako si zgriješila, moli Allaha da ti oprosti i pokaj se. Kada Allahov rob prizna grijeh, a potom se pokaje Allah mu oprosti.***

Tada joj suze prestaše, ona obrisa oči i reče svojim roditeljima da oni odgovore, ali nisu znali šta da kažu. Potom ona reče: *Znam, tako mi Allaha, da ste čuli ovu priču i da vjerujete u nju. Čak ste i sigurni da sam zgriješila. Ako vam kažem da sam nevina, a Allah zna da je tako, vi mi nećete vjerovati, a ako priznam griješku, a Allah zna da je nisam učinila, vi biste mi vjerovali. Tako mi Allaha, ne nalazim za vas druge riječi, osim onih koje je izgovorio Jusufov otac:*

فَصَبْرٌ جَمِيلٌ وَاللهُ الْمُسْتَعَانُ عَلَى مَا تَصِفُونَ

I ja se neću jadati, od Allaha ja tražim pomoć protiv ovoga što vi iznosite.[145]

Ona se okrenu i ode da legne, a u isto vrijeme dođe Objava Poslaniku, *sallallahu 'alejhi ve sellem*, a kada presta on se poče smijati. Prvo što je rekao bilo je: ***Aiša, Allah je potvrdio tvoju nevinost.*** Tada joj se obrati majka: *Idi, priđi mu.* Aiša reče: *Tako mi Allaha, neću mu prići, i neću nikome zahvaliti osim Allahu.*

U vezi s njenom nevinošću Allah je objavio deset ajeta u suri *En-Nur*. Počinju ajetom:

إِنَّ الَّذِينَ جَاؤُوا بِالْإِفْكِ عُصْبَةٌ مِّنكُمْ لَا تَحْسَبُوهُ شَرًّا لَّكُم بَلْ هُوَ خَيْرٌ لَّكُمْ لِكُلِّ
امْرِئٍ مِّنْهُم مَّا اكْتَسَبَ مِنَ الْإِثْمِ وَالَّذِي تَوَلَّى كِبْرَهُ مِنْهُمْ لَهُ عَذَابٌ عَظِيمٌ

Zbilja, oni koji su iznijeli potvoru, jesu jedna skupina između vas! Vi ne smatrajte to nekim zlom po vas; ne, to je dobro po vas. Svaki od njih bit će kažnjen prema grijehu koji je zaslužio, a onoga od njih koji je to najviše činio čeka patnja velika.[146]

A završavaju dvadesetim ajetom.[147]

---

145 *Jusuf*, 18.

146 *En-Nur*, 11.

147 Ajeti u cijelosti glase:

إِنَّ الَّذِينَ جَاؤُوا بِالْإِفْكِ عُصْبَةٌ مِّنكُمْ لَا تَحْسَبُوهُ شَرًّا لَّكُم بَلْ هُوَ خَيْرٌ لَّكُمْ لِكُلِّ امْرِئٍ مِّنْهُم مَّا اكْتَسَبَ مِنَ الْإِثْمِ وَالَّذِي تَوَلَّى كِبْرَهُ مِنْهُمْ لَهُ عَذَابٌ عَظِيمٌ ۞ لَوْلَا إِذْ سَمِعْتُمُوهُ ظَنَّ الْمُؤْمِنُونَ وَالْمُؤْمِنَاتُ بِأَنفُسِهِمْ خَيْرًا وَقَالُوا هَذَا إِفْكٌ مُّبِينٌ ۞ لَوْلَا جَاؤُوا عَلَيْهِ بِأَرْبَعَةِ شُهَدَاء فَإِذْ لَمْ يَأْتُوا بِالشُّهَدَاء فَأُوْلَئِكَ عِندَ اللهِ هُمُ الْكَاذِبُونَ ۞ وَلَوْلَا فَضْلُ اللهِ عَلَيْكُمْ وَرَحْمَتُهُ فِي الدُّنْيَا وَالْآخِرَةِ لَمَسَّكُمْ فِي مَا أَفَضْتُمْ فِيهِ عَذَابٌ عَظِيمٌ ۞ إِذْ تَلَقَّوْنَهُ بِأَلْسِنَتِكُمْ وَتَقُولُونَ بِأَفْوَاهِكُم مَّا لَيْسَ لَكُم بِهِ عِلْمٌ وَتَحْسَبُونَهُ هَيِّنًا وَهُوَ عِندَ اللهِ عَظِيمٌ ۞ وَلَوْلَا إِذْ سَمِعْتُمُوهُ قُلْتُم مَّا يَكُونُ لَنَا أَن نَّتَكَلَّمَ بِهَذَا سُبْحَانَكَ هَذَا بُهْتَانٌ عَظِيمٌ ۞ يَعِظُكُمُ اللهُ أَن تَعُودُوا لِمِثْلِهِ أَبَدًا إِن كُنتُم مُّؤْمِنِينَ ۞ وَيُبَيِّنُ اللهُ لَكُمُ الْآيَاتِ وَاللهُ عَلِيمٌ حَكِيمٌ ۞ إِنَّ الَّذِينَ يُحِبُّونَ أَن تَشِيعَ الْفَاحِشَةُ فِي الَّذِينَ آمَنُوا لَهُمْ عَذَابٌ أَلِيمٌ فِي الدُّنْيَا وَالْآخِرَةِ وَاللهُ يَعْلَمُ وَأَنتُمْ لَا تَعْلَمُونَ ۞ وَلَوْلَا فَضْلُ اللهِ عَلَيْكُمْ وَرَحْمَتُهُ وَأَنَّ اللهَ رَؤُوفٌ رَّحِيمٌ.

Zbilja, oni koji su iznijeli potvoru, jesu jedna skupina između vas! Vi ne smatrajte to nekim zlom po vas; ne, to je dobro po vas. Svaki od njih bit će kažnjen prema grijehu koji je zaslužio, a onoga od njih koji je to najviše činio čeka patnja velika. Zašto, čim ste to čuli, vjernici i vjernice nisu jedni o drugima dobro pomislili i rekli: Ovo je očita potvora! Zašto nisu četvericu svjedoka doveli? A pošto svjedoke nisu doveli, oni su onda kod Allaha lažljivci. A da nije Allahove dobrote prema vama i milosti Njegove i na Ovom i na Onom svijetu, već bi vas stigla teška kazna zbog onoga u što ste se

Poslanik, *sallallahu 'alejhi ve sellem*, izađe među ljude i održa govor. Proučio je objavljene ajete o Aišinoj nevinosti. Kada je sišao sa minbere naredio je da bičuju dva muškarca i jednu ženu koji su bili iskreni vjernici, ali su pogriješili u tom događaju i pronosili su priču o potvori. Oni su:

- Hassan ibn Sabit;
- Mistah ibn Usase;
- Hamne bint Džahš.

Vođa munafika, koji je izvor potvore i njegova družina, nisu kažnjeni na Ovom svijetu. Oni će stati pred Allaha na Sudnjem danu. A toga dana neće koristiti ni imetak ni sinovi. Spašen će biti samo ko dođe kod Allaha čista srca.

upustili kad ste to jezicima svojim prepričavati stali i kad ste na sva usta govorili ono o čemu niste ništa znali, vi ste to sitnicom smatrali, ali je to kod Allaha krupno. Zašto niste, čim ste to čuli, rekli: Ne dolikuje nam da o tome govorimo, Uzvišen neka si Ti! To je velika potvora! Allah vam naređuje da više nikad tako nešto ne ponovite, ako ste vjernici, i Allah vam propise objašnjava; a Allah sve zna i Mudar je. One koji vole da se o vjernicima šire bestidne glasine, čeka teška kazna i na Ovom i na Onom svijetu; Allah sve zna, a vi ne znate. A da nije Allahove dobrote prema vama i milosti Njegove i da Allah nije Blag i Milostiv. - *En-Nur*, 11 - 20. (op. prev.)

HUDEJBIJSKA UMRA

Polazak na umru i odsjedanje na Hudejbijji

U Medini je Poslanik, *sallallahu 'alejhi ve sellem*, sanjao da ulazi sa svojim ashabima u Mesdžidu-l-Haram siguran. U snu je vidio, također, da su neki u sklopu obreda umre, obrijali glave, a neki skratili kosu. Kad se probudio, obavijestio je ashabe o tome. Poslanik, *sallallahu 'alejhi ve sellem*, obavijesti svoje drugove da će on ići da obavi umru, pa neka se spreme za put. Poslanik, *sallallahu 'alejhi ve sellem*, pozva okolna beduinska plemena da krenu s njim, ali oni se ne odazvaše. Mislili su da se Poslanik, *sallallahu 'alejhi ve sellem*, i vjernici više nikada neće vratiti kućama. Opravdali su neodlazak riječima: *Zauzeti smo imetkom i djecom, pa moli oprost za nas.*

Poslanik, *sallallahu 'alejhi ve sellem*, iz Medine krenu u ponedjeljak u osvit prvog zu-l-ka'deta, šeste hidžretske godine. S njim je krenulo hiljadu četiristo muhadžira i ensarija. Poveo je hedj da bi tako pokazao da ne dolazi kao ratnik već zbog umre. Kad je stigao u Zu-l-Hulejfu stavi ogrlice na kurbane i obilježi ih, te stupi u obrede umre.

Kada je došao blizu mjesta 'Usfana, dođe njegov špijun i reče da su Kurejšije jedinstveni u borbi protiv muslimana i njihovom odbijanju do Mesdžidu-l-Harama. Kurejšije su dosjele u mjestu Zu Tuva. Poslali su Halida ibn el-Velida na čelu dvjesta konjanika u mjesto Kura'-l-Ganim u blizinu 'Usfana. Dobili su zadatak da zatvore prolaz za Mekku. Pozvali su u pomoć i plemena Ehabiš. Poslanik, *sallallahu 'alejhi ve sellem*, pozva svoje drugove na dogovor: Da li da napadne na okupljene pripadnike plemena Ehabiš ili da se zaputi prema Ka'bi i da se bori sa onima koji ga spriječe u tome. Ebu Bekr reče: *Došli smo na umru a ne da ratujemo. Ko se ispriječi između nas i Ka'be borit ćemo se protiv njega.* Poslanik, *sallallahu 'alejhi ve sellem*, je prihvatio to mišljenje.

Halid je vidio muslimane na podne namazu kako padaju na ruku i sedždu. Rekao je: *Nisu bili oprezni imali smo priliku napasti ih.* Odlučio je napasti ih na ikindiji. Allah objavi namaz u strahu i Halid izgubi priliku.

Poslanik, *sallallahu 'alejhi ve sellem*, krenu suprotnim putem u odnosu na Kurejšije. Krenuo je desno ispod Mekke. Stigao je do doline El-Murar u dolini Hudejbijje. Došavši na to mjesto njegova deva leže. Poslanik, *sallallahu 'alejhi ve sellem*, je pokrenu, ali ona odbi ustati. Ljudi rekoše: *Kasva izdade.* Poslanik, *sallallahu 'alejhi ve sellem*, reče: ***Nije Kasva izdala. To nije njoj svojstveno. Nju je zaustavio onaj što je zaustavio slona.*** Potom je rekao: ***Tako mi Allaha, šta god da zatraže od mene, a time se veličaju Allahove svetinje pristao bih.*** Potom je pokrenu i ona krenu i dođe do Hudejbijje.

Došao je Bedil ibn Verka el-Huzai' sa grupom iz plemena El-Huza'. Željeli su dobro Poslaniku, *sallallahu 'alejhi ve sellem.* Rekli su da su Kurejšije spremne na borbu s njim i da ga odbiju od Ka'be. Poslanik, *sallallahu 'alejhi ve sellem*, reče da je došao na umru, a ne u borbu i da je spreman na primirje i dogovor. Međutim, ukoliko Kurejšije odbiju sve opcije osim borbe on će se boriti do svoje smrti ili dok Allah ne izvrši Svoju odredbu.

Poslanikovi, sallallahu 'alejhi ve sellem, pregovori s Kurejšijama

Bedil se vrati i obavijesti Kurejšije u vezi s tim. Oni poslaše Mukerriza ibn Hafsa. Poslanik, *sallallahu 'alejhi ve sellem*, mu reče isto što i Bedilu. Nakon njega poslaše El-Halisa ibn 'Ikrimea, velikana El-Ehabiša. Kada se približi muslimanima Poslanik, *sallallahu 'alejhi ve sellem*, reče: ***On veliča hedj, pa povedite hedj.*** I oni uradiše, krenuše prema njemu učeći telbiju. Vidjevši to rekao je: *Subhanallah, ove ne treba odbijati od Ka'be. Zar da u Ka'bu mogu doći plemena Lahm, Džuzam i Himjer, a Abdu-l-Muttalibov sin ne može? Kurejšije srljaju u propast, tako mi Gospodara Ka'be. Ljudi su samo došli na umru.* Kada Kurejšije čuše šta govori rekoše: *Sjedi, ti si beduin ne poznaješ taktiku.*

Poslali su 'Urvea ibn Mes'uda es-Sekafija. On dođe i povede razgovor. Poslanik, *sallallahu 'alejhi ve sellem*, mu reče isto što i Bedilu. On reče: *Muhammede, ako uništiš svoj narod, pa da li si čuo za nekoga ko je uništio svoju porodicu prije tebe? A ako budeš poražen vidim oko tebe ljude koji će te napustiti i pobjeći.* Ebu Bekr reče: *Posiši klitoris boginje Lat! Zar mi da bježimo od njega?!* Nije mogao odgovoriti Ebu Bekru zbog ranijeg Ebu Bekrovog dobročinstva prema njemu.

Dok je pričao 'Urve je dirao Poslanikovu, *sallallahu 'alejhi ve sellem*, bradu, a El-Mugire ibn Šu'be ga udarao drškom sablje po ruci i govorio: *Skoloni ruku sa Poslanikove brade!* On reče: *Prevarantu! Zar nisi onaj što otplaćuješ svoju prijevaru?* Naime, Mugira je Urvetov bratić. Ubio je neke ljude , uzeo njihov

imetak potom primio islam. Poslanik, *sallallahu 'alejhi ve sellem*, je prihvatio njegov islam, ali imetak nije. Urve je otplaćivao taj postupak. Urve je ukazao na njegovu prijevaru baš u ovom slučaju.

Urve je vidio svojim očima koliko ashabi cijene i veličaju Poslanika, *sallallahu 'alejhi ve sellem*, pa kada se vrati Kurejšijama reče: *Ljudi, bio sam kod kraljeva, Kisre, Kajsara i Nedžašije, ali nisam vidio da neko veliča nekoga kao Muhammedovi ashabi Muhammeda. Allahi mi, ako pljune neko pljuvačku dočeka u ruku i potrlja se njome po licu i koži, kada im naredi odmah izvršavaju, kada se abdesti takmiče se ko će uzeti vodu od abdesta. Kada govori oni šute. Ne upiru pogled u njega veličajući ga. Predložio je razuman plan pa ga prihvatite.*

Dok su pregovori trajali nekoliko kurejšijskih nezrelih mladića uvuklo se u muslimnski logor u toku noći s namjerom da prekinu mirovne pregovore. Bilo ih je sedamdeset ili osamdeset. Došli su preko brda Ten'im. Muslimani ih zarobiše, a Poslanik, *sallallahu 'alejhi ve sellem*, ih nakon toga oslobodi i oprosti im. To je povećalo kurejšijski strah i želju za primirjem. Povodom toga Allah je objavio:

وَهُوَ الَّذِي كَفَّ أَيْدِيَهُمْ عَنكُمْ وَأَيْدِيَكُمْ عَنْهُم بِبَطْنِ مَكَّةَ مِن بَعْدِ أَنْ أَظْفَرَكُمْ عَلَيْهِمْ
وَكَانَ اللهُ بِمَا تَعْمَلُونَ بَصِيرًا

On je zadržao ruke njihove od vas i vaše od njih usred Mekke, i to nakon što vam je pružio mogućnost da ih pobijedite.[148]

Slanje Osmana ibn 'Affana, radijallahu anhu, kao pregovarača sa Kurejšijama i prisega zvana Ridvan

Poslanik, *sallallahu 'alejhi ve sellem*, je odlučio poslati svog izaslanika Kurejšijama kao potvrdu da je došao zbog umre. Izbor je pao na Osmana ibn Affana. Naredio mu je da posjeti potlačene vjernike i vjernice u Mekki i da ih obraduje pobjedom u skoro vrijeme i da će Allah uzdići Svoju veru, te niko neće skrivati svoje vjerovanje u Mekki.

Osman je ušao u Mekku pod zaštitom Ebbana ibn Se'ida el-Umevija. Dostavio je poruku, a oni mu predložiše da obavi tavaf oko Ka'be, ali on odbi tavaf dok je Poslanik, *sallallahu 'alejhi ve sellem*, spriječen.

148 *El-Feth*, 24.

Kurejšije zadržaše Osmana, vjerovatno s namjerom da se dogovore i pošalju odgovor po njemu. Među muslimanima se pročulo da je Osman ubijen. Ubiti izaslanika značilo je objava rata. Poslanik, *sallallahu 'alejhi ve sellem*, je nakon te vijesti rekao: ***Ne idemo dok se ne obračunamo sa njima.*** Bio je pod drvetom kada je pozvao ljude da daju prisegu na borbu. Ljudi pohrliše njemu i sa posebnim žarom dali su prisegu na borbu do smrti i da neće bježati. Poslanik, *sallallahu 'alejhi ve sellem*, stavi svoju jednu ruku na drugu i reče: ***Ovo je za Osmana.*** Prisega samo što je završena pojavi se Osman. U vezi sa vrijednosti te prisege Allah je objavio:

لَقَدْ رَضِيَ اللهُ عَنِ الْمُؤْمِنِينَ إِذْ يُبَايِعُونَكَ تَحْتَ الشَّجَرَةِ

Allah je zadovoljan onim vjernicima koji su ti se pod drvetom na vjernost zakleli.[149]

Zbog toga ova prisega je nazvana *bej'atu-r-ridvan - prisega sa kojom je Allah zadovoljan.*

Potpisivanje primirja

Kurejšije su čule za prisegu i u njih se uvuče veliki strah, pa poslaše hitno Suhejla ibn 'Amra da sklopi primirje. Suhejl je dugo govorio, a Poslanik, *sallallahu 'alejhi ve sellem*, prihvati slijedeće uslove primirja:

1. Da se Poslanik vrati u Medinu i da ove godine ne ulazi u Mekku, a slijedeće godine da dođe s muslimanima i da provedu u njoj tri dana, samo sa oružjem koje nosi putnik, a to je sablja u koricama.

2. Obustavljanje neprijateljskog djelovanja između dvije strane za period od deset godina.

3. Ko od plemena želi da stupi u savez sa Muhammedom može to da učini, a ko to isto želi sa Kurejšijama, neka to učini.

4. Ako neko od Kurejšija prebjegne Muhammedu on će im ga vratiti u Mekku, a ako neko od Muhammedovih dođe Kurejšijama, to jeste, ako prebjegne kod njih, oni mu ga neće izručiti.

Zatim Poslanik, *sallallahu 'alejhi ve sellem*, pozva Aliju da ovo napiše na papir. Poslanik mu je diktirao: ***Bismillahi-r-Rahmani-r-Rahim***,

149 *El-Feth*, 18.

a Suhejl reče: *Mi neznamo koje Er-Rahman. Nego, piši ovako: Bismikellahumme.* Poslanik, *sallallahu 'alejhi ve sellem,* naredi Aliji neka tako napiše. Zatim Poslanik, *sallallahu 'alejhi ve sellem,* nastavi diktirati: ***Sa ovim se saglašava Muhammed, Allahov Poslanik.*** Suhejl ga prekide: *Da znamo da si Allahov Poslanik, ne bismo ti zabranili ulazak u Ka'bu, i ne bismo s tobom ratovali, nego piši ovako: Muhammed, sin Abdullaha.* Poslanik reče: ***Ja sam Allahov Poslanik iako mi vi ne vjerujete.*** Naredi Aliji da izbriše Allahov Poslanik i napiše: sin Abdullaha. Alija ne htjede da to izbriše, pa to učini Poslanik, *sallallahu 'alejhi ve sellem,* svojom časnom rukom. Ugovor je napisan u dva primjerka, jedan za Kurejšije, a drugi za muslimane.

Ebu Džendelov slučaj

Još dok su pisali ugovor pojavi se Ebu Džendel, sin Suhejla koji je predstavljao mušrike pri ugovoru. Bio je okovan. Suhejl zatraži da ga vrate. Poslanik, *sallallahu 'alejhi ve sellem,* reče: ***Još nismo završili sa ugovorom.*** Suhejl reče: *Onda ništa od ugovora.* Poslanik, *sallallahu 'alejhi ve sellem,* reče: ***Daj ga meni.*** Rekao je: *Ne.* Suhejl udari Ebu Džendela u lice. Ebu Džendel povika: *O muslimani, a zar ću se vratiti mušricima, pa da me skrenu s moje vjere?* Poslanik mu reče: ***Strpi se, Ebu Džendel, i ne daj se, Allah će tebi i takvim kao što si ti, nejak i nezaštićen donijeti olakšanje i naći izlaz.*** Omer je pokušao nagovoriti Ebu Džendela da ubije oca, ali on to ne učini.

Muslimani završavaju umru i tuga muslimana zbog potpisivanja primirja

Kada je Poslanik, *sallallahu 'alejhi ve sellem,* završio sa ugovorom o primirju, obrati se muslimanima i reče: Ustanite i zakoljite kurbane. Niko od prisutnih ne ustade, iako je ponovio tri puta. Nakon toga on se diže i ode kod svoje žene Ummu Seleme. Ispriča joj šta mu se desilo. Ona mu reče da zakolje svoje deve, obrije glavu i nikome ništa ne govori. On tako i uradi. Poslanik zakla Ebu Džehlovu devu koja je imala srebrenu halku u nosu s ciljem da rasrdi mušrike. Kada to vidje narod, svi ustadoše, zaklaše kurbane i počeše jedni druge brijati, tako da su gotovo jedni druge ubili od tuge što ga nisu odmah poslušali. Jedna deva je bila kurban za sedmero, a i jedna krava za sedmero.

Muslimani su žalili zbog dvoga:

1. što se vraćaju neobavljene umre;
2. podređen položaj u ugovoru.

Muslimani su morali vratiti one koji dođu njima, a Kurejšije nisu. U vezi sa umrom Poslanik, *sallallahu 'alejhi ve sellem*, ih je umirio time da će iduće godine obaviti umru, jer Poslanikov, *sallallahu 'alejhi ve sellem*, san je istina. U tom dijelu ugovora vođeno je računa o osjećajima obje skupine. U vezi sa drugim problemom umirio ih je time da oni koji odu njima Allah ih je udaljio, a onima koji budu vraćeni Allah će dati izlaz.

Poslanik, *sallallahu 'alejhi ve sellem*, je to uradio na temelju svoga dubljeg gledanja na stvari. Grupa muslimana još uvijek je bila u Abeseniji i na njih se ugovor nije odnosio. Mogli su otići njima. Uprkos svemu, na prvi pogled primirje je bilo u korist Kurejšija to je ostavilo duboke tragove na osjećaje muslimana. Omer je došao Poslaniku, *sallallahu 'alejhi ve sellem*, i rekao: *Allahov Poslaniče, zar mi ne slijedimo istinu, a oni laž?* Rekao je: ***Da.*** Omer reče: *Zar naši ubijeni neće u Džennet, a njihovi u Džehennem?* Rekao je: ***Da.*** Omer reče: *Zašto pokazujemo slabost u našoj vjeri i vraćamo se, a Allah još nije presudio između nas i njih?* Poslanik reče: ***Sine Hattabov, ja sam Allahov Poslanik i neću mu biti nepokoran. On će mi pomoći i nikada me neće napustiti.***

Još uvijek ljut Omer ode Ebu Bekru i reče isto što je rekao Poslaniku, *sallallahu 'alejhi ve sellem.* Ebu Bekr mu odgovori kao i Poslanik, *sallallahu 'alejhi ve sellem.* Potom reče Omeru: *Drži se za njega, jer Allaha mi on je na istini.*

Nakon toga Allah objavi:

إِنَّا فَتَحْنَا لَكَ فَتْحًا مُّبِينًا...

Mi ćemo ti dati da pobijediš pobjedom jasnom...[150]

Poslanik pozva Omera i prouči mu objavljene ajete. Omer reče: *Allahov Poslaniče, da li je to pobjeda?* Rekao je: ***Da.*** Omer se smiri i povrati.

Omer se kajao za svoj postupak. Radio je dobra djela: sadaku, post, namaz sve dok se nije počeo nadati da se iskupio.

150 *El-Feth*, 1.

O slučaju muhadžirki

Nakon potpisivanja ugovora i završetka umre došle su vjernice. Njihovi staratelji nevjernici tražili su da ih vrate, ali Poslanik, *sallallahu 'alejhi ve sellem*, odbi pravdajući time da se ugovor ne odnosi na njih. Povodom toga Allah objavi:

يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا إِذَا جَاءَكُمُ الْمُؤْمِنَاتُ مُهَاجِرَاتٍ فَامْتَحِنُوهُنَّ اللهُ أَعْلَمُ بِإِيمَانِهِنَّ فَإِنْ عَلِمْتُمُوهُنَّ مُؤْمِنَاتٍ فَلَا تَرْجِعُوهُنَّ إِلَى الْكُفَّارِ لَا هُنَّ حِلٌّ لَّهُمْ وَلَا هُمْ يَحِلُّونَ لَهُنَّ وَآتُوهُم مَّا أَنفَقُوا وَلَا جُنَاحَ عَلَيْكُمْ أَن تَنكِحُوهُنَّ إِذَا آتَيْتُمُوهُنَّ أُجُورَهُنَّ وَلَا تُمْسِكُوا بِعِصَمِ الْكَوَافِرِ .

O vi koji vjerujete, kad vam vjernice kao muhadžirke dođu, ispitajte ih, a Allah dobro zna kakvo je vjerovanje njihovo, pa ako se uvjerite da su vjernice, onda ih ne vraćajte nevjernicima; one njima nisu dopuštene, niti su oni njima dopušteni; a njima podajte ono što su potrošili. Nije vam grijeh da se njima ženite kad im vjenčane darove njihove date. U braku nevjernice ne zadržavajte! [151]

Ajetom je zabranio vjernice nevjernicima i nevjernice vjernicima.

Poslanik, *sallallahu 'alejhi ve sellem*, je provjeravao vjernice ono što mu je Allah objavio u ajetu:

يَا أَيُّهَا النَّبِيُّ إِذَا جَاءَكَ الْمُؤْمِنَاتُ يُبَايِعْنَكَ عَلَى أَن لَّا يُشْرِكْنَ بِاللهِ شَيْئًا وَلَا يَسْرِقْنَ وَلَا يَزْنِينَ وَلَا يَقْتُلْنَ أَوْلَادَهُنَّ وَلَا يَأْتِينَ بِبُهْتَانٍ يَفْتَرِينَهُ بَيْنَ أَيْدِيهِنَّ وَأَرْجُلِهِنَّ وَلَا يَعْصِينَكَ فِي مَعْرُوفٍ فَبَايِعْهُنَّ وَاسْتَغْفِرْ لَهُنَّ اللهَ إِنَّ اللهَ غَفُورٌ رَّحِيمٌ

O Vjerovjesniče, kada ti dođu vjernice da ti polože prisegu: da neće Allahu nikoga ravnim smatrati, i da neće krasti, i da neće muževima tuđu djecu podmetati, i da ti neće ni u čemu, što je dobro, poslušnost odricati, ti prisegu njihovu prihvati i moli Allaha da ti oprosti; Allah, zaista, mnogo prašta, i On je milostiv. [152]

151 *El-Mumtehine*, 10.

152 *El-Mumtehine*, 12.

Ona koja je pristala na te uslove rekao bi joj: ***Prisegnula si.*** Prisegu od njih uzimao je riječima, bez rukovanja. Nije ih vraćao mušricima. Mislimani su razveli svoje žene nevjernice i rastavili vjernice od njihovih muževa nevjernika.

Pleme Huza'a staje na stranu muslimana

Pleme Huz'a izabralo je savez sa Poslanikom, *sallallahu 'alejhi ve sellem.* Bili su saveznici Benu Hašima još u džahilijjetu. Pleme Benu Bekr ušlo je u savez sa Kurejšijama. Upravo su oni bili povod osvajanja Mekke. O tome ćemo kasnije govoriti.

O potlačenima u Mekki

Što se tiče potlačeneih i ugnjetavanih muslimana u Mekki, jedan od njih je pobjegao iz Mekke. Zvao se Ebu Basir. Kurejšije poslaše dvojicu ljudi da zatraže njegovo izručenje nazad. Poslanik, *sallallahu 'alejhi ve sellem*, im predade Ebu Basira. U Zu-l-Hulejfi Ebu Besir ubi jednoga, a drugi pobježe u Medinu i reče: *Ubijen je moj drug, i mene će ubiti.* U tom dođe Ebu Besir i Poslanik, *sallallahu 'alejhi ve sellem*, ga kritikova i odvrati od toga. Kad ovo ču Ebu Besir znade da će ga vratiti ponovo u Mekku, pa brzo pobježe iz Medine i ode na obalu mora. Od Kurejšija pobježe Ebu Dždendel pa se pridruži Ebu Besiru. I koji god bi čovjek pobjegao od Kurejšija priključivao se Ebu Besiru, koji oformi svoju izbjegličku grupu. Napadali su svaku kurejšijsku karavanu koja je kretala za Šam, pa bi je opljačkali. Kurejšije poslaše molbu Poslaniku, *sallallahu 'alejhi ve sellem*, zaklinjući ga Allahom i krvnim srodstvom da ih odvede u Medinu i ko mu dođe bit će siguran. Poslanik, *sallallahu 'alejhi ve sellem*, pozva Ebu Besira u Medinu i on se vrati sa svojom družinom. Tako je riješen njihov problem.

Utjecaj primirja

Primirje je imalo veliki utjecaj na tok islamskog poziva. Muslimani su dobili priliku sresti se sa većinom Arapa i pozvati ih Allahu. Mnogo ljudi primilo je islam. Njihov broj povećao se za dvije godine više nego za šesnaest godina. Poslaniku su došli kurejšijski velikani i krem njihovog društva:

- 'Amr ibn el-'As;
- Halid ibn el-Velid;
- Osman ibn Talha.

Došli su svojevoljno, pokorni i posvjedočili da nema istinskog boga osim Allaha i da je Muhammed Allahov Poslanik. Dali su prisegu na islam. Dali su Poslaniku, *sallallahu 'alejhi ve sellem*, na raspolaganje sve što posjeduju i vrijedno i manje vrijedno. Žrtvovali bi za njega živote i duše, vještine i mogućnosti. Kada su došli Poslanik, *sallallahu 'alejhi ve sellem*, je rekao: *Mekka nam je poslala svoje najbolje ljude.*

PISMA VLADARIMA I VOĐAMA

Krajem šeste godine po Hidžri kada se Poslanik, *sallallahu 'alejhi ve sellem*, vratio sa Hudejbijje, nakon mirovnog ugovora sa Kurejšijama, napisao je kraljevima i vođama pisma. Pozivao ih je u islam i podsjećao ih na povećanu odgovornost kao vladara. Ovo su neka pisma ukratko:

1. Pismo Negusu, Ashami ibn el-Ebdžeru, abesinskom vladaru.

U tom pismu stoji: *U ime Allaha, Milostivog, Samilosnog. Ovo je pismo vjerovjesnika Muhammeda za Negusa El-Ashama, abesinskog velikana. Neka je selam na one koji slijede uputu i vjeruju u Allaha i Njegovog Poslanika. Svjedočim da nema istinskog boga osim Allaha, nema suparnika, nema žene ni djeteta. Svjedočim da je Muhammed Allahov rob i poslanik. Pozivam te u islam. Ja sam Poslanik islama. Primi islam bit ćeš spašen.*

قُلْ يَا أَهْلَ الْكِتَابِ تَعَالَوْاْ إِلَى كَلَمَةٍ سَوَاء بَيْنَنَا وَبَيْنَكُمْ أَلاَّ نَعْبُدَ إِلاَّ اللهَ وَلاَ نُشْرِكَ بِهِ شَيْئًا
وَلاَ يَتَّخِذَ بَعْضُنَا بَعْضاً أَرْبَابًا مِّن دُونِ اللهِ فَإِن تَوَلَّوْاْ فَقُولُواْ اشْهَدُواْ بِأَنَّا مُسْلِمُونَ

O sljedbenici Knjige, dođite da se okupimo oko riječi, i nama i vama zajedničke, da nikoga osim Allaha ne obožavamo, da Mu ništa ne pridružujemo, i da jedni druge, pored Allaha, bogovima ne smatramo! Pa, ako se oni okrenu, vi recite: Budite svjedoci da smo mi muslimani! [153]

Ukoliko odbiješ nosit ćeš grijehe kršćana svoga naroda. Pismo je poslao po Amru ibn Umejji ed-Dameriju. Kada ga je Negus pročitao stavio ga je na oči sišao sa prijestola i primio islam pred Dža'ferom ibn Ebu Talibom. Napisao je pismo Poslaniku, *sallallahu 'alejhi ve sellem*, u kojem ga je obavijestio da je primio islam i dao prisegu na vjernost. Udao je majku vjernika Habibu, Ebu Sufjanovu kćerku, za Poslanika, *sallallahu 'alejhi ve sellem*, i na dar joj dao četiri stotine zlatnika. Poslao je nju i ostale muhadžire na dvije lađe sa Amrom

153 *Alu 'Imran*, 64.

ibn Umejjom ed-Dameijom. Stigli su kada je Poslanik, *sallallahu 'alejhi ve sellem*, bio na Hajberu. Negus je umro u redžebu devete godine. Poslanik, *sallallahu 'alejhi ve sellem*, je oglasio njegovu smrt na dan kada je umro, klanjao mu je dženazu u odsustvu. Naslijedio ga je drugi Negus. I njemu je Poslanik, *sallallahu 'alejhi ve sellem*, poslao pismo s pozivom u islam. Ne zna se da li je primio islam ili nije.

2. Pismo vladaru Aleksandrije El-Mukavkisu.

Poslanik, *sallallahu 'alejhi ve sellem*, je napisao Mukavkisu, vladaru Egipta i Aleksandrije pismo u kome stoji: *U ime Allaha, Milostivog, Samilosnog. Ovo je pismo vjerovjesnika Muhammeda za El-Mukavkisa, velikana kopta. Neka je selam na one koji slijede uputu. Potom, pozivam te u islam. Primi islam, bit ćeš spašen. Primi islam, Allah će ti dati nagradu dva puta, a ako se okreneš ponijet ćeš grijehe naroda kopta.*

قُلْ يَا أَهْلَ الْكِتَابِ تَعَالَوْاْ إِلَى كَلَمَةٍ سَوَاء بَيْنَنَا وَبَيْنَكُمْ أَلاَّ نَعْبُدَ إِلاَّ اللهَ وَلاَ نُشْرِكَ بِهِ شَيْئًا
وَلاَ يَتَّخِذَ بَعْضُنَا بَعْضاً أَرْبَابًا مِّن دُونِ اللهِ فَإِن تَوَلَّوْاْ فَقُولُواْ اشْهَدُواْ بِأَنَّا مُسْلِمُونَ

O sljedbenici Knjige, dođite da se okupimo oko riječi, i nama i vama zajedničke, da nikoga osim Allaha ne obožavamo, da Mu ništa ne pridružujemo, i da jedni druge, pored Allaha, bogovima ne smatramo! Pa, ako se oni okrenu, vi recite: Budite svjedoci da smo mi muslimani! [154]

Pismo je poslao po Hatibu ibn Beltei>iju. Hatib je s njim razgovarao i dostavio pismo. Mukavkis ga je počastio. Pismo je stavio u kutiju od slonove kosti, stavio je na njega pečat i sačuvao ga za sebe. Uzvratio je na Poslanikovo pismo. U pismu je priznao da je ostao još jedan poslanik, ali da je mislio da će se pojaviti u Šamu. Nije primio islam. Poklonio je dvije robinje, Mariju i Sirin. Bile su veoma ugledne kod kopta. Poklonio je i odjeću, te mazgu po imenu Deldel. Poslanik, *sallallahu 'alejhi ve sellem*, za sebe izabra Mariju i mazgu za jahanje, a Sirin je poklonio Hassanu ibn Sabitu.

154 *Alu 'Imran*, 64.

3. Pismo kisri, perzijskom kralju Abervizu.

U njemu je pisalo: *U ime Allaha, Milostivog, Samilosnog. Ovo je pismo vjerovjesnika Muhammeda za kisru, perzijskog velikana. Neka je selam na one koji slijede uputu i vjeruju u Allaha i Njegovog Poslanika. Svjedočim da nema istinskog boga osim Allaha, nema suparnika. Svjedočim da je Muhammed Allahov rob i poslanik. Pozivam te u islam. Ja sam Poslanik svim ljudima.*

لِيُنذِرَ مَن كَانَ حَيًّا وَيَحِقَّ الْقَوْلُ عَلَى الْكَافِرِينَ

Da opominje onoga ko živ je, i da zasluže kaznu nevjernici.[155]

Primi islam, bit ćeš spašen. Ako odbiješ, snosit ćeš grijeh vatropoklonika. Pismo je poslao po Abdullahu ibn Huzafi es-Sehmiju. Naredio je da pismo preda poglavaru Bahrejna, pa da ga on preda kisri. On pocijepa pismo nakon što mu ga pročitaše i reče: *Bezvrijedni rob iz moga carstva da napiše svoje ime prije mog?!* Kada je Poslanik, *sallallahu 'alejhi ve sellem*, čuo za to reče: ***Neka Allah pocijepa njegovo carstvo!*** To se i dogodilo. Njegova vojska doživi katastrofalan poraz u borbi sa Bizantincima. Potom se protiv njega okrenu njegov sin Širvih, ubi ga i preuze vlast. U njegovom carstvu nastaše cijepanje i neredi sve dok islamska vojska u vrijeme Omera nije osvojila njegovo carstvo. Nakon toga, nikada se više nisu oporavili i uspostavili vlast.

4. Pismo kajsaru, vladaru Bizantije.

Njemu je napisao: *U ime Allaha, Milostivog, Samilosnog. Ovo je pismo Muhammeda, Allahovog roba i poslanika, za Herakla, vladara Bizantije. Neka je selam na one koji slijede uputu. Primi islam, bit ćeš spašen. Primi islam, Allah će te dva puta nagraditi. Ako odbiješ, snosit ćeš grijeh Arisijjina.*

قُلْ يَا أَهْلَ الْكِتَابِ تَعَالَوْاْ إِلَى كَلَمَةٍ سَوَاء بَيْنَنَا وَبَيْنَكُمْ أَلاَّ نَعْبُدَ إِلاَّ اللهَ وَلاَ نُشْرِكَ بِهِ شَيْئًا
وَلاَ يَتَّخِذَ بَعْضُنَا بَعْضاً أَرْبَابًا مِّن دُونِ اللهِ فَإِن تَوَلَّوْاْ فَقُولُواْ اشْهَدُواْ بِأَنَّا مُسْلِمُونَ

155 *Ja-sin*, 70.

O sljedbenici Knjige, dođite da se okupimo oko riječi, i nama i vama zajedničke, da nikoga osim Allaha ne obožavamo, da Mu ništa ne pridružujemo, i da jedni druge, pored Allaha, bogovima ne smatramo! Pa, ako se oni okrenu, vi recite: Budite svjedoci da smo mi muslimani! [156]

Poslanik izabra za glasnika koji će nositi ovo pismo Dihjea ibn Halifu El-Kelbija i naredi mu da ga preda velikodostojniku Busre, a da on preda kajsaru. Kajsar je pješke došao u Šam u Bejtu-l-Makdis zahvaljujući tako Allahu na velikoj pobjedi nad Perzijancima. Kada je dobio pismo poslao je svoje ljude da nađu Arape koji poznaju Poslanika, *sallallahu 'alejhi ve sellem.* Našli su Ebu Sufjana u društvu grupe Kurejšija. Doveli su ih pred Herakla, a on ih pozva u svoje sijelo. Oko njega sjedili su Bizantinski velikani. Pitao je ko je u najbližem srodstvu sa Poslanikom, *sallallahu 'alejhi ve sellem*, pa su mu rekli da je to Ebu Sufjan. On ga približi sebi, a ostali sjedoše iza njega.

Herakl reče: *Ja ću ovoga ovdje pitati za onog čovjeka, Poslanika, pa ako slaže, reagirajte.* Ebu Sufjan se postidi i ne slaga ništa. Razgovor je tekao ovako.

Herakl: *Kakvog je roda kod vas?*

Ebu Sufjan: *Plemenitog roda.*

Herakle: *Da li je ikada iko od vas, prije njega, govorio takve stvari?*

Ebu Sufjan: *Nije.*

Herakle: *Da li ga slijede ljudi od položaja ili siromašni?*

Ebu Sufjan: *Siromašni.*

Herakle: *Da li se njihov broj povećava ili smanjuje?*

Ebu Sufjan: *Povećava.*

Herakle: *Da li je iko od njih napustio njegovu vjeru iz srdžbe, nakon što ju je primio?*

Ebu Sufjan: *Nije.*

Herakle: *Da li je prije ovoga bio lažov?*

Ebu Sufjan: *Nije.*

Herakle: *Da li krši ugovore?*

Ebu Sufjan: *Ne.* Ebu Sufjan je ovdje uspio ubaciti riječ sumnje pa reče: *Mi smo dogovorili primrje s njim pa ne znamo šta će uraditi.*

Herakle: *Da li ste se borili protiv njega?*

Ebu Sufjan: *Jesmo.*

156 *Alu 'Imran*, 64.

Herakle: *Kakvi su bili rezultati borbe?*

Ebu Sufjan: *Rat je bio prevrtljiv, nekad on pobijedi, a nekada mi.*

Herakle: *Šta traži od vas?*

Ebu Sufjan: *Govori nam da obožavamo samo Allaha i nikog drugog s njim, da napustimo vjeru svojih djedova i očeva. Naređuje nam da klanjamo, iskreno govorimo, pošteni i čedni budemo, te da rodbinske veze održavamo.*

Herakl reče kao komentar na razgovor. *Pitao sam te za njegovo porijeklo, pa si rekao da je plemenitog roda. Poslanici su bili najplemenitijeg roda.*

Pitao sam te da li je ikada iko od vas ovako govorio prije njega, pa si odgovorio da nije, pa sam pomislio da je neko prije njega nešto slično govorio, pomislio bih da čovjek oponaša druge.

Pitao sam te da li su mu roditelji i djedovi bili vladari, pa si odgovorio da nisu, pa sam pomislio da mu je neko od starine bio kralj, te čovjek traži kraljevstvo.

Pitao sam te da li ga optužujete da je prije ovoga bio lažov, pa si odgovorio da nije, a ja znam da on nije mogao biti iskren prema ljudima, a lagati na Allaha.

Rekao si da ga slijede slabi, a oni su sljedbenici svih poslanika.

Rekao si da se broj njegovih sljedbenika povećava, takvo je inače stanje s vjerom dok se ne upotpuni.

Rekao si da niko od njih ne napušta vjeru ljuteći se na nju, a tako se dešava kada ljudi vjeru prihvate srcem.

Rekao si da ne krši ugovore, također, poslanici ne krše ugovore.

Rekao si da vam naređuje da obćavate samo Allaha i nikoga drugog s Njim, zabranjuje vam obožavanje kipova, traži da obavljate namaz, da budete iskreni, pošteni i čedni. Ako je to istina on će brzo zavladati ovim područjem gdje sam ja. Ja sam znao da se on pojavio, ali nisam znao da je kod vas. Kad bih znao da ću moći do njega doći, učinio bih sve da se sretnemo. Da sam uz njega, noge bih mu prao.

Zatim je pozvao da mu pročitaju pismo. Glasovi oko njega se povisiše i nasta galama. Ebu Sufjan i njegovi drugovi biše izvedeni. Ebu Sufjan reče: *Stvar Ibn Ebu Kebše postala je ozbiljna. Boji ga se vladar potomaka El-Esfera.* Ebu Sufjan je tada bio čvrsto ubijeđen u Poslanikovu pobjedu sve dok mu Allah ne stavi islam u srce.

Herakl obasu Dihju ibn Halifu el-Kelbija skupocijenim darovima, potom se vrati u Hims. Pozvao je bizantinske velikane u svoju kuću i naredio da se vrata zatvore. Rekao je: *O Bizantinci, želite li uspjeti, razumno postupiti i svoju vlast održati? Ako to želite onog vjerovjesnika slijedite.* Oni pohitaše prema vratima kao divlji magarci, ali su bila zatvorena. Kada je vidio njihovu odbojnost rekao je: *Vratite ih!* Potom je rekao: *Ja sam ono rekao s namjerom da ispitam koliko ste čvrsti u vašoj vjeri i uvjerio sam se.* Oni mu padoše na sedždu i biše zadovoljni s njim.

Iz navedenog možemo zaključiti da je Herakl prepoznao Poslanika, *sallallahu 'alejhi ve sellem,* i povjerovao da je poslanik u potpunosti. Međutim, podlegao je ljubavi za vlašću i nije primio islam te je odgovoran za svoj i grijehe svoga naroda kao što je Poslanik, *sallallahu 'alejhi ve sellem,* rekao.

Dihje ibn Halife el-Kelbi vraćao se u Medinu i u mjestu Hasma opljačkali su ga drumski razbojnici iz plemena Benu Džuzam. Sve su mu uzeli. Kada je došao u Medinu obavijestio je Poslanika, *sallallahu 'alejhi ve sellem,* u vezi s tim. Poslanik, *sallallahu 'alejhi ve sellem,* posla Zejda ibn Harisa na čelu petsto boraca da napadnu to pleme. Napali su ih iznenada, pobili i zaplijenili hiljadu deva, pet hiljada ovaca, zarobili stotinu žena i djece. Zejd ibn Rifa' el-Džuzami, jedan od poglavica, požuri u Medinu. On je zajedno sa grupom ljudi z svoga plemena primio islam i pomogao Dihji protiv drumskih razbojnika. Poslanik, *sallallahu 'alejhi ve sellem,* mu vrati sav plijen i zarobljene žene i djecu.

5. Pismo El-Harisu ibn Ebu Šummru el-Gassaniju, namjesniku Damaska postavljenog od strane kajsara.

Pismo je glasilo: *U ime Allaha, Milostivog, Samilosnog. Od Muhammeda, Allahovog poslanika, Harisu ibn Ebu Šemeru. Neka je selam na onog koji slijedi Allahovu uputu, koji ga vjeruje i koji potvrđuje. Ja te pozivam da vjeruješ u Allaha, da Mu druga božanstva ravnim ne smatraš, ostat ćeš da vladaš svojim prijestoljem.* Poslanik, *sallallahu 'alejhi ve sellem,* odabra da pismo nosi Šudž'a ibn Vehb iz Benu Esed ibn Huzejme. Kada je dobio pismo, baci ga i reče: *Ko to može meni oduzeti vlast?* Pripremao je vojsku da je pošalje na muslimane. Rekao je Poslanikovom izaslaniku: *Reci svome vladaru šta si vidio.* Zatražio je dozvolu od kajsara da povede rat protiv Poslanika, *sallallahu 'alejhi ve sellem,* ali ovaj ga odvrati od te namjere. On dade Harisu odjeću i opskrbu, te ga lijepo vrati nazad u Medinu.

6. Pismo poglavaru Busre.

U tom pismu pozvao ga je u islam. Pismo je poslao po El-Harisu ibn 'Umejru el-Ezdiju. Kada je izaslanik došao na mjesto M'ute, na sjeveru Jordana napao ga je Šurehbil ibn 'Amr el-Gassani i ubio ga. To je bio najgori postupak prema izaslanicima. On je bio jedini izaslanik koji je ubijen. To je Poslanika, *sallallahu 'alejhi ve sellem*, veoma pogodilo što je bio i povod Bitke na M'uti. O tome ćemo govoriti kasnije.

7. Pismo Hevzeu ibn Alijju, vladaru Jemame.

U tom pismu je stajalo: *U ime Allaha, Milostivog, Samilosnog. Od Muhammeda, Allahovog Poslanika, Hevzeu ibn Aliju. Neka je selam na onoga koji slijedi Allahovu uputu. Znaj da će se moja vjera pojaviti dokle dopire noga i kopito, stoga primi islam, bit ćeš spašen i ostat ćeš da vladaš gdje i jesi.* Pismo je nosio Selit ibn 'Amr el-'Amiri. Hevze nagradi Selita darovima i počasti ga. Darova mu odjeću hedžerske mustre. Napisao je odgovor u kome je stajalo: *Kako je lijepo i divno čemu me pozivaš. Ja sam pjesnik i govornik svoga naroda. Arapi osjećaju strahopoštovanje prema meni. Daj mi udio u vlasti pa ću te slijediti.* Poslanik pročita pismo i reče: ***Da mi je zatražio dio zemlje ne bih mu dao. Izgubit će i ono što drži u rukama.*** On je umro kada se Poslanik, *sallallahu 'alejhi ve sellem*, vratio iz Mekke nakon njenog osvojenja.

8. Pismo Munziru ibn Savau, vladaru Bahrejna.

U pismu pozvao ga je u islam. Pismo posla po El-Ala' ibn el-Hadrami. Munzir primi islam sa grupom ljudi iz Bahrejna. Ostali su ostali na staroj vjeri, a bilo je jevreja i vatropoklonika. Munzir napisa Poslaniku, *sallallahu 'alejhi ve sellem*, pismo o tome tražeći fetvu kako da postupi. Poslanik, *sallallahu 'alejhi ve sellem*, mu posla pismo i naredi da ostavi muslimane na onome na čemu su primili islam, a jevreji i vatropoklonici moraju plaćati glavarinu. Napisao mu je da ga neće smijeniti sve dok bude radio dobro.

9. Pismo Džejferu i njegovom bratu, vladarima Omana.

Tekst pisma glasi: *U ime Allaha, Milostivog, Samilosnog. Od Muhammeda, Allahovog Poslanika, Džejferu i 'Abdu, sinovima El-Dželendaje. Neka je selam na onoga koji slijedi Uputu. A zatim! Pozivam vas islamskoj vjeri. Primite islam, bit ćete spašeni. Ja sam Allahov Poslanik cijelom čovječanstvu, da opomenem one koji imaju živa srca, i da zasluže kaznu nevjernici. Ako pristanete na islam, imenovat ću vas za namjesnike, a ako odbijete, vlast ćete izgubiti. Konji će kročiti na vašu površinu, a moje predskazanje će se obistiniti nad vašom vladavinom.* Pismo je poslao po Amru ibn el-'Asu. Po dolasku u Oman sreo je Abda ibn el-Džulendaja. On ga upita čemu to poziva. A on reče: *Pizivam jedinom Allahu koji nema sudruga. Pozivam da se napuste svi bogovi osim Njega. Pozivam da posvjedočiš da je Muhammed Allahov rob i poslanik.* Nakon razgovora Abd ga upita šta naređuje. Rekao je: *Naređuje pokornost, a zabranjuje neposlušnost. Naređuje doboročinstvo i spajanje rodbinskih veza, a zabranjuje nasilje, nepravdu, blud, alkohol, obožavanje kamenja, kipova i krsta.* 'Abd reče: *Lijepo je to čemu pozivaš. Kada bi me moj brat poslušao uzjahali bismo i otišli povjerovati u Muhammeda i potvrditi njegovo poslanstvo. Međutim, moj brat previše voli vlast da bi je ostavio i postao nečiji sljedbenik.* 'Amr reče: *Ako tvoj brat primi islam Poslanik će ga postaviti namjesnikom u njegovom narodu. Morat će uzimati zekat od bogatih i dijeliti ga siromašnim u svom mjestu.* 'Abd reče: *To je lijepo.* Potom je pitao o podrobnostima u vezi sa zekatom. Kada on objasni propise zekata i spomenu sitnu stoku 'Abd reče: *Mislim da to moj narod neće prihvatiti.* Nakon toga, 'Abd je odveo 'Amra svome bratu Džejferu. Predao je pismo i on ga pročita. Proslijedi ga svome bratu i upita šta su uradili Kurejšije. 'Amr mu reče da su primili islam i ako on primi islam bit će pošteđen u suprotnom napast će ga muslimanska konjica i potpuno uništiti. Džejfer odloži odgovor do sutra. Slijedećeg dana iskazao je snagu i upornost na svojoj vjeri, ali se osami sa bratom i posavjetova, te je drugog dana primio islam zajedno sa svojim bratom. Prepustili su 'Amru da pokupi zekat, čak su mu i pomagali protiv onih koji su se bunili. Pismo upućeno njima dvojici napisano je poslije osvojenja Mekke, a ostala pisma napisao je nakon povratka u Medinu sa Hudejbijje.

MUSLIMANSKI ODNOSI S OSTALIM FAKTORIMA NA ARAPSKOM POLUOTOKU

Hudejbijjski ugovor jasno je precizirao obustavu sukoba na period od deset godina. Zahvaljujući tom primirju Poslanik, *sallallahu 'alejhi ve sellem*, je bio siguran od najvećeg neprijatelja na Arapskom poluotoku, Kurejšija. Posvetio se borbi protiv najpodlijeg neprijatelja koji je skovao zavjeru i izdaju, podstrekača saveznika, jevreja. Njihovo središte bilo je na Hajberu i njegovoj sjevernoj okolini. U toku priprema za pohod na Hajber dogodila se manja bitka poznata po imenu El-Gabe.

Bitka zvana El-Gabe

Poslanik, *sallallahu 'alejhi ve sellem*, je poslao stado na ispašu na Uhud na mjestu El-Gabe. Stado su čuvali Poslanikov, *sallallahu 'alejhi ve sellem*, sluga Rebah, čobanin i Seleme ibn el-Ekve'a. Seleme je poveo Ebu Talhinog konja. Stado je iznenada bez najave napao Abdu-r-Rahman ibn 'Ujejne el-Fezari, ubio je čobanina i odveo sve deve. Selem dade Talhinog konja Rabahu da ode u Medinu što prije i obavijesti ljude o događaju. On se okrenu prema Medini, pope se na pješčanu dinu i povika tri puta koliko ga je grlo nosilo: *Uzbuna!* Potom se zaputi za njima prateći tragove. Gađao ih je strijelama i citirao stihove:

Uzmi ovo, ja sam Ibn el-Ekve'a

danas je dan obračuna i sukoba.

Neprestano ih je gađao i ometao bijeg, a kada bi neko od njih napao na njega on bi zalegao za drvo i gađao ga strijelama. Oni uđoše u brdski tjesnac, a on ih zasu kamenjem. Oni biše primorani ostaviti sve deve. Međutim, on je i dalje bio uporan, slijedio ih je, gađao strijelama, te oni baciše trideset ogrtača i trideset kopalja da bi bili lakši za jahati. Na svaki ogrtač stavljao je kamen kao oznaku za putokaz onima iza njega.

Oni sjedoše u tjesnacu doline, a Ibn el-Ekve'a sjede na brijeg. Njih četverica popeše se kod njega, a on reče: *Znate li ko sam ja? Ja sam Seleme ibn el-Ekve'a. Koga ja potjeram do vas stići ću ga, a niko od vas ne može me stići.* Oni se vratiše.

Nakon kraćeg vremena Seleme ugleda muslimansku konjicu kako se probija kroz stabla. Prvi se pojavi Ehrem, nakon njega pojaviše se i Katade i Mikdad. Ehrem i Abdu-r-Rahman se sukobiše. Ehrem ubi njegovog konja a Abdu-r-Rahman ga ubode i ubi, potom uzjaha njegovog konja. Ebu Katade krenu za njim i ubi ga. Ostali se dadoše u bijeg. Ashabi krenuše za njima, a Seleme je trčao bez konja. Prije zalaska sunca oni stigoše do brdske staze, kod izvora po imenu Zu Kared. Neprijatelj je prije njih odsjeo na tom mjestu, jer su bili žedni. Seleme ih otjera s tog mjesta strijelama. Poslanik, *sallallahu 'alejhi ve sellem*, i muslimanska konjica pridružiše se Selemi u toku noći. Allahov Poslaniče, ljudi su žedni, ako mi daš stotinu konjanika donio bih ti njih i njihove jahalice. Poslanik mu reče: ***Ibn el-Ekve'a, ovladao si pa budi blag!*** Potom dodade: ***Oni su već u plemenu Benu Gatafan.*** Dao mu je dio za pješaka i konjanika i posjeo ga iza sebe na devu Adba'. Rekao je: Naš najbolji konjanik danas je bio Ebu Katade, a najbolji pješak Ebu Seleme.

Ova bitka se dogodila tri dana prije pohoda na Hajber. U vrijeme ovog pohoda Poslanik je ostavio u Medini Ibn Ummu Mektuma da ga zamjenjuje, a ratni bajrak je nosio El-Mikdad ibn Amr.

BITKA NA HAJBERU

U mjesecu muharremu, sedme hidžretske godine Poslanik, *sallallahu 'alejhi ve sellem*, krenu na Hajber. Oni koji su izostali sa Hudejbijje došli su tražiti dozvolu za izostanak, te Poslanik, *sallallahu 'alejhi ve sellem*, izda proglas da u bitku krenu samo oni koji žele, a ratni plijen neće se dijeliti. S njim izađoše samo oni koji su dali prisegu pod drvetom, a bilo ih je hiljadu i četiri stotine. U Medini je kao zamjenika postavio Suba'u ibn 'Urfutea el-Gifarija.

Krenuo je poznatim putem za Hajber. Negdje oko pola puta skrenu na put koji vodi ka Hajberu iz pravca Šama. Na taj način onemogućio je njihov bijeg u Šam.

Noć prije napada proveo je u blizini Hajbera, a jevreji nisu znali za njega. Ujutro je klanjao sabah namaz u prvo vrijeme dok je još bila tama. Potom s muslimanima krenu ka jevrejskim nastambama na Hajberu. Jevreji su izašli iz svoje tvrđave sa motikama i poljoporivrednim alatom s namjerom da rade na zemlji. Nisu ništa znali o napadu. Kada ih ugledaše, počeše bježati, rekoše: *Muhammed, tako nam Allaha, Muhammed sa vojskom!* Poslanik, *sallallahu 'alejhi ve sellem*, reče: ***Allahu ekber, Hajber će biti porušen. Mi kada dođemo kao vojska na nečiju teritoriju njima se dobro ne piše.***

Hajber je udaljen od Medine 171 kilometar, na sjeveru Medine. Nastanjena područja Hajbera dijele se na tri zone:

- En-Nitatu;
- El-Ketibe i
- Eš-Šikk.

En-Nitatu se sastojala od tri utvrđenja:

- utvrđenje Na'im;
- utvrđenje Es-Sa'b ibn Mu'aza i
- utvrđenje Kal'tu-z-Zubejr.

Eš-Šekk se sastojao od dva utvrđenja:

- utvrđenje Ubejja i
- utvrđenje En-Nizara.

El-Kitibe se sastojala od tri utvrđenja:

- utvrđenje El-Kamus;
- utvrđenje El-Vetih i

- utvrđenje Es-Selam.

Postojala su i druga manja utvrđenja koja su bila manja i slabija od navedenih.

Osvajanje En-Nitata

Poslanik, *sallallahu 'alejhi ve sellem*, se ulogori sa vojskom istočno od ovog utvrđenja van dometa strijela. Borba je počela opsadom utvrđenja Na'im. Bilo je to nepristupačno, teško osvojivo utvrđenje. U njemu su jevreji postavili prvu odbrambenu liniju. Među njihovim borcima nalazio se Merhab, koji je vrijedio kao hiljedu boraca. Nekoliko dan razmjenjivali su strijele. Nakon toga, Poslanik, *sallallahu 'alejhi ve sellem*, obradova muslimane pobjedom. Rekao je: ***Sutra ću zastavu dati čovjeku koji voli Allaha i Poslanika i kojeg vole Allah i Njegov Poslanik.*** Muhadžiri i ensarije zanoćiše, a svi su priželjkivali da dobiju zastavu. Ujutro Poslanik reče: ***Gdje je Alija?*** Rekli su: *Bole ga oči.* Rekao je da ga dovedu, oni ga dovedoše on pljucnu u njegove oči, prouči dovu i Alija ozdravi kao da i nije bio bolestan. Predao mu je zastavu i naredio da ih pozove u islam prije nego ih napadne.

U toku noći jevreji su evakuirali žene i djecu u utvrđenje Eš-Šekk. Odlučili su se stupiti u otvoreni sukob tog jutra. Alija ih je zatekao spremne za borbu. Pozvao ih je u islam, ali oni energično odbiše. Merhab izazva na dvoboj, vitlao je sabljom i citirao stihove:

Hajber zna da sam ja Merhab, moja
sablja isukana, a ja junak oproban
kada se zarati ja se zapalim.

Izazov je prihvatio 'Amir ibn el-Ekve'a. I on citira stihove:

Hajber zna da sam ja 'Amir moja
sablja je isukana, a ja junak hrabri

Oni razmijeniše udarce, 'Amir odbi Merhabov udarac štitom, a 'Amir pokuša posjeći nogu svoga protivnika, ali njegova sablja je bila kratka i vrati se njemu te mu povrijedi koljeno. Nakon toga, umro je od posljedica tog ranjavanja. Poslanik je rekao: ***On će dobiti dvije nagrade. On je pravi borac. Malo je Arapa hodilo zemljom kao što je on.***

Alija izađe na dvoboj sa Merhabom citirajući stihove:

Ja sam onaj što ga majka nazva Hajdera,
poput sam šumskog lava ružnog izgleda,
vraćam za jedan saa' Senderovom mjerom.

Udario je Merhaba u glavu i ubio ga na licu mjesta. Nakon njega izašao je njegov brat Jasir i izazvao na dvoboj. Na dvoboj s njim izašao je Ez-Zubejr ibn el-'Avvam. Zubejr ga ubi u dvoboju. Potom otpoče žestoka borba u kojoj poginu nekoliko jevrejskih velikana što poljulja borbeni moral jevreja. Oni ostaviše upražnjena mjesta na bojnoj liniji, a muslimani krenuše za njima i uđoše u utvrđenje nasilu. Jevreji se povukoše u slijedeće utvrđenje Es-Sa'b. Muslimani su u utvrđenju Na'im zaplijenili mnogo hrane, hurmi i oružja.

Muslimani opkoliše utvrđenje Es-Sa'b. Vođa muslimana bio je Habbab ibn el-Munzir. Opsada je trajala tri dana. Trećeg dana Poslanik, *sallallahu 'alejhi ve sellem*, je molio Allaha za pobjedu i plijen, potom je naredio muslimanima napad. Muslimani su žestoko napali, borba se rasplamsala i jevreji su bili poraženi. Muslimani su zauzeli tu utvrdu prije zalaska sunca. Zaplijenili su veliki ratni plijen i mnogo hrane. Ovo utvrđenje je bilo najbolje opskrbljeno hranom i vodom, te su muslimani najviše osvojili upravo u tom utvrđenju. Prije osvojenja muslimani su bili pogođeni velikom glađu. Ljudi su klali magarce, ali je Poslanik, *sallallahu 'alejhi ve sellem*, zabranio njihovo meso i naredio je da bace svo meso iz lonaca, a lonci su bili na vatri i u njima se kuhalo meso.

Jevreji zaklon potražiše u tvrđavi Ez-Zubejr. To je bila posljednja utvrda u predjelu En-Nitata. Muslimani su opsjeli utvrđenje. Četvrtog dana jedan jevrej pokaza muslimanima izvor vode s kojeg su se napajali jevreji, pa im muslimani prekinuše dotok vode. Jevreji izađoše iz utvrde i žestoko se sukobiše s muslimanima, ali doživješe poraz i povukoše se u drugi dio Hajbera Eš-Šekk i utvrdiše se u tvrđavi Ubejj.

Osvajanje Eš-Šikka

Muslimani su ih slijedili i ponovo opkolili. Jevreji ponovo izađoše iz utvrde spremni na borbu kao nikad. Njihov istaknuti borac izađe na dvoboj i izazva muslimane i poginu u dvoboju. Nakon njega izađe drugi na dvoboj i on bi ubijen. Ubio ga je enasrija Ebu Dudžane Semmak ibn Harše. Kada ga je ubio jurnuo je na tvrđavu. On i nekolicina muslimana uspjeli su ući i jedno vrijeme vodila se borba unutar tvrđave. Jevreji se povukoše u drugu tvrđavu En-Nezar. To je druga i posljednja tvrađava u tom dijelu Hajbera. Muslimani zaplijeniše u tvrđavi Ubejje mnogo pokućstva, blaga, stoke i hrane.

Krenuli su naprijed i opkolili tvrđavu En-Nezar. Međutim, tvrđava je bila na vrhu brda, nije se mogla osvojiti. Ljudi u njoj borili su se do krajnjih granica. Bili su skoro ubijeđeni da muslimani ne mogu osvojiti to utvrđenje. Zbog toga, u tu tvrđavu smjestili su žene i djecu. Žestoko su se borili, gađali su muslimane strijelama i kamenjem. Muslimani postaviše oko tvrđave katapult, oni se uplašiše i pobjegoše u treći dio Hajbera El-Ketibe, iako nisu imali većih poteškoća. Muslimani su zatekli veliki plijen, između ostalog i bakreno posuđe i grnčariju. Poslanik, *sallallahu 'alejhi ve sellem*, reče: ***Operite ih i kuhajte u njima.***

Osvajanje El-Ketibe

Muslimani opkoliše utvrđenje El-Kamus, prvo utvrđenje El-Ketibe. Držali su ih u okruženju četrnaest ili dvadeset dana. Nakon toga, kaže se da su tražili garanciju za sigurnost. Neki kažu da su muslimani osvojili utvrđenje vojnom silom, a da su jevreji prebjegli u druga dva utvrđenja, El-Vetih i Es-Selam. Muslimani krenuše da opkole i ta dva utvrđenja, ali jevreji zatražiše garanciju da izađu sa Hajbera sa ženama i djecom. Poslanik, *sallallahu 'alejhi ve sellem*, prista na primirje pod tim uslovima. Dozvolio im je da ponesu imetka koliko mogu ponijeti jahalice. Nisu smjeli nositi zlato, srebro, konje i oružje. Ugovor bi bio poništen ako nešto od toga sakriju. Jevreji predaše tri ili dva utvrđenja i muslimani zaplijeniše stotinu oklopa, četristo sablji, hiljadu kopalja, petsto arapskih lukova i listove Tevrata. Njih dadoše onima što su ih tražili.

Ugovor su prekršili Kinane ibn Ebu el-Hukajk i njegov brat. Zbog toga su pogubljeni. Safijja bint Hujejj ibn Ahtab bila je supruga Kinane, te je nakon toga uvrštena u zarobljenice.

Obostrane žrtve

Jevreji su izgubili devedeset tri života, a muslimani petnaest, šesnaest ili osamnaest.

Dolazak muhadžira iz Abesinije, Ebu Hurejre i Ebban ibn Se'ida

Neki muhadžiri iz Abesenije po povratku sa 'Amrom ibn Umejjom ed-Damerijem, Poslanikovim pismonošom, zaputiše se na Hajber. Bilo ih je šesnaest među njima i Dža'fer ibn Ebu Talib i Ebu Musa el-Eš'ari. Sreli su se s Poslanikom baš kada je osvojio Hajber prije njegove podjele. Poljubio je Dža'fera i rekao: ***Tako mi Allaha, ne znam čemu više da se radujem, osvojenju Hajbera ili dolasku Dža'fera.*** Prilikom podjele Hajbera dao je dio plijena i njima. Ostali muhadžiri iz Abesinje otišli su direktno u Medinu zajedno sa ženama i djecom.

Nakon pobjede, na Hajberu je Poslanika, *sallallahu 'alejhi ve sellem*, zatekao i Ebu Hurejre. On je došao u Medinu nakon Poslanikovog odlaska na Hajber, primio islam, potom zatražio dozvolu za izlazak na Hajber. Poslanik, *sallallahu 'alejhi ve sellem*, je i njemu dao dio hajberskog plijena.

S njim se sreo nakon osvojenja Hajbera i Ebban ibn Se'id. On je izašao s vojskom u Nedžd. Kada je izvršio zadatak došao je na Hajber. Njemu i njegovim saborcima nije dao ništa od ratnog plijena.

Podjela Hajbera

Jevreji, kada su postigli dogovor o bezbjednosti, predložiše novi prijedlog prije odlaska iz Hajbera. Rekli su: *Muhammede, ostavi nas na ovoj zemlji da radimo na njoj i obrađujemo je. Mi bolje znamo ovu zemlju od vas. Zauzvrat daj nam pola usjeva i plodova.* Poslanik, *sallallahu 'alejhi ve sellem*, prihvati njihov prijedlog, ali zadrža pravo da ih protjera kada bude htio. Oni su ostali na osnovu tog dogovora do Omerovog hilafeta. Omer ih je protjerao iz Hajbera jer su počeli raditi po zlu.

Poslanik, *sallallahu 'alejhi ve sellem*, je podijelio Hajber na trideset i šest dijelova. Svaki dio bio je podijeljen na sto manjih dijelova. Pola od toga, osamnaest dijelova odredio je za potrebe muslimana, a drugu polovinu, osamnaest dijelova, također, podijelio je borcima. Pješacima je dao po jedan dio, a konjanicima tri dijela, jedan za borca, a dva za konja. Konjanika je bilo dvije stotine, te su dobili šest dijelova, a pješaka hiljadu i dvjesto, te su dobili dvanaest prestalih dijelova od ukupno osamnaest.

Hajber je bio bogat hranom i hurmama. Rekla je Aiša: *Nakon osvojenja Hajbera rekli smo: Sad ćemo se najesti hurmi.* Muhadžiri vratiše ensarijama palme koje su im dali na besplatno korišćenje odmah po povratku iz Hajbera.

Zatrovana ovca

Mir se vratio, nestalo je straha i jevreji se vratiše svojim zavjerama. Skovali su zavjeru da ubiju Poslanika, *sallallahu 'alejhi ve sellem*. Poklonili su Poslaniku, *sallallahu 'alejhi ve sellem*, zatrovanu ovcu preko supruge Selama ibn Miškema, koji je bio njihov velikan. Ona je znala da Poslanik, *sallallahu 'alejhi ve sellem*, voli plećku pa je najviše otrova stavila u nju. Poslanik, *sallallahu 'alejhi ve sellem*, je zagrizao zalogaj, sažvakao potom ispljunuo. Rekao je: ***Ovca je otrovana.*** Pitao je ženu i jevreje o tome pa su priznali zločin. Rekli su: *Sami smo sebi rekli ako si vladar riješit ćemo te se, a ako si vjerovjesnik neće ti nauditi.* Poslanik, *sallallahu 'alejhi ve sellem*, im oprosti kao i ženi. Međutim, Bišr ibn el-Bera ibn Ma'rur podleže posljedicama trovanja pa Poslanik, *sallallahu 'alejhi ve sellem*, naredi da žena bude ubijena zbog odmazde.

Predaja stanovnika Fedeka

Fedk je mjesto udaljeno od Hajbera dva dana hoda. Danas je poznato pod imenom Ha'it. Poslanik, *sallallahu 'alejhi ve sellem*, je poslao Muhajjisu ibn Mes'uda jevrejima u tom mjestu da ih pozove u islam odmah po dolasku u Hajber. Oni nisu odmah odgovorili, ali kada su čuli za pad Hajbera prepali su se i tražili od Poslanika, *sallallahu 'alejhi ve sellem*, da postupi s njima kao i sa jevrejima Hajbera. Poslanik je pristao. Njihova zemlja bila je samo Poslanikova, trošio je na sebe što bi stiglo, uzdržavao mlade i ženio neoženjene iz Beni Hašima.

Pohod na dolinu El-Kura

Nakon Hajbera Poslanik, *sallallahu 'alejhi ve sellem*, je krenuo u Vadi-l-Kura. U tom mjestu je živjela jedna skupina jevreja, on ih pozva u islam. Nisu primili islam, nisu se ni predali već se odlučiše na borbu. U dvoboju Zubejr ubi njihovog čovjeka. Nakon njega izađe na dvoboj drugi, pa ubi i njega. Trećeg je u dvoboju ubio Alija. Na taj način ubijeno je jedanaest ljudi, nakon svakog ubijenog pozvao bi ih u islam. Pozivao ih je u islam nakon svakog namaza sve do noći. Slijedećeg jutra napao ih je i pobijedio, a sunce nije odskočilo ni za jedno koplje.

Muslimani su zaplijenili mnogo plijena. Oni su tražili da postupi s njima kao sa stanovnicima Hajbera što je Poslanik, *sallallahu 'alejhi ve sellem,* i prihvatio.

Primirje sa stanovnicima Tejme

Jevreji u Tejmi čuli su šta se dogodilo jevrejima u Hajberu, Fedku i Vadi-l-Kura pa su se odlučili na primirje i plaćanje glavarine. Na taj način ostali su u svojim kućama bezbjedni.

Poslanikova sallallahu 'alejhi ve sellem, ženidba i stupanje u bračne odnose sa Safijjom

Safija je bila među zarobljenicama. Uzeo ju je Dihje ibn Halifa el-Kelbi sa Poslanikovom dozvolom. Ashabi rekoše: *Allahov Poslaniče, ona dolikuje samo tebi, jer ona je gospođa plemena Kurejze i Nedira.*

Poslanik, *sallallahu 'alejhi ve sellem,* je pozva i ponudi islam što ona prihvati. On je tada oslobodi ropstva i oženi se s njom. Njeno oslobađanje je bilo vjenčani dar, mehr. Predao ju je ženama da je pripreme za prvu bračnu noć.

Nakon osvojenja Hajbera i Vadi-l-Kuraa te pokornosti Fedka i Tejme vratio se u Medinu. Kada su došli u mjesto Seddu-s-Sahba, Safiji je istekao iddet i dovedena je Poslaniku. On stupi u bračne odnose s njom. Priredio je vjenčanu gozbu, spremio je jelo od datula sa maslom i suhim sirom. Proveo je s njom kao s nevjestom tri dana.

Nakon toga zaputio se u Medinu. U Medinu je stigao na kraju safera ili u mjesecu rabi'u-l-evvelu, sedme hidžretske godine.

BITKA ZATU-R-RIKA'

Poslanik, *sallallahu 'alejhi ve sellem*, se vratio u Medinu nakon Hajbera. Nakon kraćeg mira čuo je da se beduinska plemena Benu Enmar, Sa'lebe i Muharib pripremaju napasti Medinu. On postavi u Medini Osmana ibn 'Affana za zamjenika i krenu u mjesto Nahl na čelu sedamsto ashaba. Mjesto je udaljeno od Medine dva dana hoda. Sreli su se sa grupom iz plemena Gatafan. Približili su se jedni drugima, ali nisu se sukobili, samo su sastrašili jedni druge. Klanjali su namaz. Poslanik, *sallallahu 'alejhi ve sellem*, je klanjao dva rekata s jednom grupom, potom se oni udaljiše, nakon toga klanjao je još dva rekata s drugom grupom. Poslanik, *sallallahu 'alejhi ve sellem*, je klanjao četiri rekata, a ostali ashabi po dva. To je namaz u strahu. Postoje i drugi oblici ovog namaza preneseni u vjerodostojnim hadisima.

Allah ubaci u srca neprijatelja strah i oni se raziđoše, a Poslanik, *sallallahu 'alejhi ve sellem*, se vrati u Medinu.

Ova bitka bazvana je Zatu-r-rika'. Spominju se tri razloga za ovaj naziv. Oni su:

- Ashabi su išli pješke i noge su im bile u ranama zbog toga su ih uvijali u krpe, a rika' znači krpe.

- Brda i kamenjar u tom mjestu je različitih boja kao da je iskrpljen.

- Borba se odvijala na mjestu Er-Rik'a.

Ko će te zaštiti od mene?

U ovoj bici dogodio se nevjerovatan događaj. Naime, jednog dana Poslanik, *sallallahu 'alejhi ve sellem*, je legao u hladovinu jednog drveta, sablju je objesio na drvo. I ostali ljudi legli su u hladovinu stabala i zaspali. Neki mušrik je došao dok je Poslanik, *sallallahu 'alejhi ve sellem*, spavao i isukao Poslanikovu sablju. Kada se Poslanik, *sallallahu 'alejhi ve sellem*, probudio sablja je bila isukana u njegovoj ruci. Rekao je: *Bojiš li se?* Rekao je: ***Ne.*** Čovjek reče: *Ko će te zaštiti od mene?* Rekao je: ***Allah.*** Odjednom sablja ispade iz njegovih ruku. Poslanik, *sallallahu 'alejhi ve sellem*, podiže sablju i reče: ***A ko će tebe zaštiti od mene?*** Rekao je: *Budi najbolji koji kažnjava.* Poslanik, *sallallahu 'alejhi ve sellem*, ga pozva u islam, ali on odbi, ali dade obećanje da se neće boriti protiv njega niti će se boriti s onima koji se bore protiv njega. I Poslanik, *sallallahu 'alejhi ve sellem*, ga pusti. On ode svome narodu i reče: *Dolazim od najboljeg čovjeka.*

Većina historičara koji se bave bitkama kažu da se ova bitka dogodila četvrte hidžretske godine. Međutim, ona se dogodila sedme godine, po ispravnom mišljenju. Dokaz za to je sudjelovanje Ebu Hurejre i Ebu Musaa el-Eš'arije u toj bici, a oni su došli Poslaniku, *sallallahu 'alejhi ve sellem*, nakon osvojenja Hajbera. O tome smo već govorili.

Prije i poslije ove bitke Poslanik, *sallallahu 'alejhi ve sellem*, je slao nekoliko izvidnica sa ciljem da kazne prijestupnike, obezbijede puteve i rasture okupljene grupice. Nećemo o njima govoriti jer bi potrajalo.

O UMRI DOGOVORENOJ SA KUREJŠIJAMA

Sedme godine po Hidžri u mjesecu zu-l-ka'deu Poslanik, *sallallahu 'alejhi ve sellem*, se zaputio ka Mekki da obavi umru koju je dogovorio sa Kurejšijama godinu ranije. U Medini je za namjesnika imenovao Ebu Rahma el-Gifarijju. Poveo je šezdeset deva kao hedj. Za njih je zadužio Nadžiju ibn Džundeba el-Eslemija. Ponio je i oružje jer se bojao kurejšijskog kršenja dogovora. Za oružje je zadužio Bešira ibn Sa'da. Poveo je i stotinu konja, za njih je zadužio Muhammeda ibn Meslemu.

U obrede je stupio i telbiju za umru proučio na Zu-l-Hulejfi. Muslimani su učili telbiju zajedno s njim. Putovali su do doline Je'džedž i tu je odložio oružje. Za nadzornika nad oružjem postavio je ensariju Evsa ibn Havlija, s njim je ostavio i dvije stotine ashaba. Dalje je krenuo samo sa oružjem jahača, a to je sablja u koricama. U Mekku je ušao iz doline Kida s koje je mogao vidjeti El-Hadžun. Jahao je na svojoj devi Kasvi, a muslimani su opasani sabljama išli oko njega, učio je telbiju, a i oni s njim. Ušao je u Mesdžid-l-Haram i kratkim štapom dodirnuo Crni kamen. Tavaf je učinio na jahalici, a muslimani za njim. Trčali su u toku tavafa i otkrili desno rame što je običaj mladih i snažnih ljudi. Abdullah ibn Revaha opasan sabljom ispred Poslanika, *sallallahu 'alejhi ve sellem*, je išao i govorio u stihovima:

Uklonite sinove nevjernika s puta njegova
uklonite ih, jer svako dobro je u Poslaniku.

Danas vas udaramo sprovodeći Kur'an
kao što vas udarismo zbog objave njegove.

Udarit ćemo vas tako da će pasti svi
i zaboraviti svi voljeni na voljene.

Mušrici su sjedili na brdu Ku'ajka'an na sjevernoj strani Ka'be. Govorili su međusobno: *Dolazi delegacija oslabljena jesribskom groznicom.* Međutim, kada su ih vidjeli kako trče rekli su: *Ovi su jači od toga i toga.* Poslanik, *sallallahu 'alejhi ve sellem,* je naredio muslimanima da trče u prva tri kruga da bi pokazali mušricima snagu. Dozvolio im je da ne trče između jemanskog rukna i Crnog kamena jer je na južnoj strani i mušrici ih nisu vidjeli.

Nakon tavafa išao je sedam krugova između Safe i Merve. Kod Merve je, nakon sa'ja, zaklao hedj i obrijao kosu. Muslimani su uradili isto. Poslao je nekoliko ashaba da zamijene ashabe koji su ostali kod oružja u dolini Je'džedž da bi prva grupa mogla obaviti umru.

U Mekki je boravio tri dana. Oženio se sa Mejmunom, kćerkom el-Harisa iz plemena Benu Hilal. Bila je supruga Hamze ibn Abdu-l-Muttaliba, predvodnika šehida. Bila je Abbasova tetka pa je, kada je zaprošena, predala udaju Abbasu. Abbas je udade za Poslanika, *sallallahu 'alejhi ve sellem.* Nije bio u toku obreda umre jer je obavio umru čim je došao u Mekku nakon toga je bio oslobođen ihramskih zabrana.

Četvrtog dana ujutro Poslanik, *sallallahu 'alejhi ve sellem,* krenu natrag u Medinu. Odsjeo je na mjestu Seref udaljenom devet milja od Mekke. Na tom mjestu doveli su mu Mejmunu i s njom stupi u bračne odnose. Potom se vratio u Medini veseo i radostan zbog obistinjenja sna i počasti da obavi tavaf oko Ka'be.

Začudujuća je Allahova odredba da je Mejmuna umrla i da je ukopana upravo na Serifu gdje je otpočela život s Poslanikom, *sallallahu 'alejhi ve sellem.*

Poslao je nekoliko izvidnica na nekoliko strana, nakon povratka sa umre. Najvažnija su dva pohoda, to su pohodi Mu'te i Zatu-s-selasil.

BITKA NA MU'TI

Dogodila se osme godine po hidžri, u mjesecu džumada-l-'ula. Govorili smo o tome da je Šurehbil ibn 'Amr el-Gassani ubio Poslanikovog pismonošu El-Harisa ibn 'Umejra dok je nosio pismo poglavaru Busre. To se smatralo objavom rata. Poslaniku, *sallallahu 'alejhi ve sellem*, je vijest o tome teško pala, te je pripremio vojsku koja je brojala tri hiljade ratnika. Za vođu je imenovao Zejda ibn Harisa i rekao je: ***Ako pogine Zejd, neka komandu preuzme Dža'fer, ako pogine i Dža'fer onda neka komandu preuzme Abdullah ibn Ravvaha.*** Dao im je bijelu zastavu i dao je Zejdu ibn Harisu.

Oporučio je da dođu do mjesta gdje je ubijen El-Haris ibn 'Umejr i da ih pozovu u islam, pa ako odbiju da se bore protiv njih. Rekao je tom prilikom: ***Borite se sa Allahovim imenom, u ime Allaha. Borite se protiv nevjernika u Allaha. Ne kršite dogovore, ne kradite ratni plijen, ne ubijajte žene, djecu, starce i askete u bogomoljama. Nemojte sjeći palme i stabla. I nemojte rušiti kuće.***

Ispratio je vojsku do doline Vedda', potom se oprostio s njima. Vojska je napredovala dok nije stigla do mjesta Me'an na sjeveru Jordana. Čuli su da je Heraklo došao u mjesto Me'an sa vojskom koja je brojala sto hiljada boraca. Njima se pridruži još sto hiljada pokrštenih Arapa. Muslimani su dvije noći proveli u dogovoru da li da pišu Poslaniku o tome i traže pomoć ili da uđu u sukob s njima. Ibn Ravvaha je bio zagovornik sukoba i ohrabrio je i ostale. Rekao je: *Ono čega vas je strah je šehadet, pogibija na Allahovom Putu. A izašli ste tražeći da poginete na Allahovom Putu. Mi se ne borimo brojnošću, snagom i mnoštvom. Mi se borimo ovom vjerom kojom nas Allah počasti. Čeka nas jedno od dva dobra, pobjeda ili šehadet.* Rekli su: *Allaha nam, Ibn Revaha je u pravu.* I oni krenuše naprijed i odsjedoše na Mu'ti i pripremiše se za borbu.

Dogodi se velika, strašna i čudna bitka u ljudskoj historiji. Naime, tri hiljade borilo se protiv dvjesta hiljada boraca. Oduprli su se toj velikoj vojsci veoma naoružanoj koja je napadala cijeli dan i pretpjela velike gubitke u svojim herojima i borcima, sve bezuspješno.

Zastavu muslimana nosio je Zejd ibn Harise i dugo se borio dok nije pao mrtav kao šehid na Allahovom Putu izboden kopljima. Nakon njega zastavu je preuzeo Dža'fer ibn Ebu Talib i dugo se borio sve dok se nije umorio, kada se umorio sišao je sa konja i borio se na zemlji. Odsjekli su mu desnu ruku, pa je uhvatio zastavu lijevom, kada su mu odsjekli i lijevu ruku držao je zastavu bradom i prsima. Pao je mrtav nakon devedeset i nekoliko uboda kopljem i strijelama i to sprijeda. Došao je red na Abdullaha ibn Revahu, te on uze zastavu i krenu naprijed prema neprijatelju. Borio se i poginuo.

Zastavu je da ne bi spala na zemlju uzeo Sabit ibn Erkam. Rekao je muslimanima: *Izaberite komandanta!* Oni izabraše Halida ibn el-Velida. Zastava je prešla kod Allahove sablje. Halid se borio nevjerovatno. Slomio je tog dana devet sablji. Poslanik, *sallallahu 'alejhi ve sellem*, je istog dana obavijestio ashabe u Medini o pogibiji tri vođe i o izboru Halida za komandanta. Tada ga je nazvao Allahovom sabljom.

Na kraju dana vojske se povukoše u svoje tabore. Slijedećeg dana Halid je promijenio raspored vojske, odstupnicu je postavio naprijed, a one naprijed postavio nazad, lijevo krilo je zamijenio desnim. Neprijatelj je pomislio da je muslimanima došla ispomoć što ih uplaši. Uz mali manevar Halid se počeo povlačiti sa muslimanima. Neprijatelj nije imao hrabrosti krenuti za njima jer su se bojali zamke. Muslimani se povukoše na Mu'tu i sedam dana su manevrima borili se sa neprijateljem. Nakon toga, obje vojske se povukoše i borba prestade. Bizantinci su mislili da muslimanima neprestano stiže pomoć, te da ih hoće odvući u pustinju odakle se ne mogu izvući. Time su muslimani bili bliže pobjedi u ovoj bici.

U ovoj bici poginulo je dvanaest muslimana, broj poginulih neprijatelja nije poznat, ali se zna da ih je bilo mnogo.

Slanje vojske u pohod Zatu-s-selasil

Arapi u Šamu stali su na stranu Bizantije. Poslanik, *sallallahu 'alejhi ve sellem*, je mudro postupio, jer je želio da ih kazni zbog toga, te da ne bi više bili na njihovoj strani. Poslao je 'Amra ibn el-'Asa na čelu tristo ashaba, među njima i trideset konjanika s ciljem da ih pridobije na svoju stranu. Izabrao je njega jer je majka njegovog oca bila iz njihovog plemena Belijje. Naredio mu je u slučaju da odbiju da im održi lekciju zbog njihove pomoći Bizantincima. Kada je došao blizu njih čuo je da imaju veliku vojsku, te je zatražio od Poslanika, *sallallahu 'alejhi ve sellem*, ispomoć. Poslao mu je dvjesto konjanika, vrsnih boraca ensarija i muhadžira. Imenovao je za njihovog vođu Ebu 'Ubejdea, a vrhovnu komandu i imamet u namazu držao je 'Amr ibn el-'As. Došao je do plemena Kuda' i sukobio se s njima. Nakon prvog napada oni se razbježaše i raziđoše.

Zatu-s-selasil je mjesto i izvor iza Vadi-l-Kuraa. Pohod je nazvan ovako, jer je vojska odsjela na tom mjestu. Bitka se dogodila u mjesecu džumada-l-ahirau, osme godine po Hidžri, mjesec dana nakon Bitke na Mu'ti.

NAJVEĆI OSVAJAČKI POHOD - OSVOJENJE MEKKE

O povodu, pripremi i tajnosti

Osme godine po Hidžri, u mjesecu ramazanu Allah podari svome Poslaniku, sallallahu 'alejhi ve sellem, najveću pobjedu, osvojenje Mekke. Tom pobjedom Allah je uzdigao Svoju vjeru i Poslanika i spasio Ka'bu i Mekku. Pobjeda je obradovala stanovnike neba i nakon nje ljudi su masovno ušli u vjeru.

Povod bitke je sukob između savezničkih plemena. Naime, pleme Benu Bekr je ušlo u savez sa Kurejšijama po ugovoru na Hudejbijji. Između njih i plemena Huza' postojali su neriješeni krvni delikti i krvne osvete koje su stavljene po strani s pojavom islama. Benu Bekr iskoristili su Hudejbijjsko primirje, te su bez najave napali pleme Huza'a u toku noći i to dok su bili na izvoru El-Vetir. Bilo je to u ša'banu osme godine. Ubili su više od dvadeset pripadnika njihovog plemena i gonili su ih do Mekke. Borili su se s njima čak i u Mekki. Kurejšije su tajno pomogle svojim svaznicima u ljudstvu i oružju.

Pleme Huza'a stalo je na stranu muslimana po ugovoru sklopljenom na Hudejbijji. Neki su primili islam. Oni obavijestiše Poslanika, *sallallahu 'alejhi ve sellem*, o tome i on reče: ***Tako mi Allaha, branit ću vas od čega branim i sebe.***

Kurejšije su shvatili kobnost svoga postupka i strahovali su za posljedice. Brzo su reagirali tako što su poslali Ebu Sufjana u Medinu da potvrdi i produži ugovoreni rok. Po dolasku u Medinu odsjeo je kod svoje kćerke Ummu Habibe. Htio je sjesti na Poslanikov podmetač, a ona ga skloni. On reče: *Da li smatraš da ja nisam dostojan tog podmetača ili smatraš da ne dolikuje da ja sjedim na njemu?* Rekla je: *To je Poslanikov podmetač, a ti si nečisti mušrik.* On reče: *Tako mi Allaha, od kad si otišla od mene snašlo te neko zlo.*

Otišao je Poslaniku, *sallallahu 'alejhi ve sellem*, obratio mu se, ali on ništa nije odgovorio. Otišao je kod Ebu Bekra razgovarao s njim, ali on reče: *Ja neću ništa uraditi.* Došao je i kod Omera, te razgovarao s njim, ali on ga grubo odbi. Otišao je kod Alije ali ga on odbi uz ispriku, ali mu reče da obznani da je pod zaštitom i vrati se u Mekku. On tako i postupi.

Poslanik, *sallallahu 'alejhi ve sellem*, se pripremio za bitku, naredio je i ashabima da izvrše potrebne pripreme. Objavio je mobilizaciju beduina u medinskoj okolini. Sve je radio u tajnosti, čak je molio Allaha: ***Allahu moj, spriječi špijune i vijesti od Kurejšija tako da ih napadnemo iznenada!***

Poslao je Ebu Katadu s vojskom u dolini Idam udaljenu od Medine trideset šest milja, sprva ramazana da bi što bolje sakrio namjeru. To je uradio s ciljem da ljudi misle da će napasti nekoga na toj strani.

Hatib ibn Belte'a napisao je pismo kojim je obavijestio Kurejšije o Poslanikovoj namjeri da napadne Mekku. Pismo je poslao po nekoj ženi i platio. Poslanik, *sallallahu 'alejhi ve sellem*, je o tome obaviješten objavom. Poslao je četvericu ashaba za tom ženom. Ta četverica su:

- Alija;
- El-Mikdad;
- Ez-Zubejr i
- Mursid el-Ganevi.

Rekao je: ***Idite u dolinu Hah, u njoj se nalazi putnica koja nosi pismo. Oduzmite joj pismo.*** Oni je stigoše i zatražiše da im preda pismo. Ona reče: *Nemam nikakvo pismo.* Oni rekoše: *Predaj nam pismo ili ćemo te skinuti!* I ona izvadi pismo iz pletenice. Oni donesoše pismo Poslaniku, *sallallahu 'alejhi ve sellem*, a on upita Hatiba: ***Šta je ovo Hatibe?*** On je kao opravdanje naveo činjenicu da u Mekki ima rodbinu, porodicu i djecu, a oni nisu imali jaku porodicu da ih Kurejšije štite zbog toga, pa je želio da učini nešto zbog čega bi čuvali njegovu porodicu. Rekao je da to nije uradio zbog napuštanja islama i prelaska u kufr. Omer reče: *Allahov Poslaniče, dozvoli mi da ga ubijem? Postao je munafik.* Poslanik reče: ***On je učesnik Bitke na Bedru. A otkud znaš, možda je Allah pogledao učesnike Bitke na Bedru i rekao: Šta god da uradite Ja ću vam oprostiti.*** Omer reče: *Allah i Njegov Poslanik znaju najbolje.*

Na putu za Mekku

Osmog ramazana Poslanik, *sallallahu 'alejhi ve sellem*, je izašao iz Medine u pravcu Mekke. Vojska je brojala deset hiljada boraca. U Medini je postavio Ebu Rahma el-Gifarijju.

Na Džuhfi sreo ga je amidža Abbas, primio je islam i krenuo da učini hidžru. U mjestu El-Ebva sreli su ga amidžić Ebu Sufjan ibn el-Haris i kćerka od tetke po ocu Abdullaha ibn Ebu Umejje. On okrenu glavu od njih jer su ga uznemiravali i vrijeđali u Mekki. Ummu Seleme reče: *Ne dozvoli da tvoji amidžić i tetkina kćer budu najnesretniji u vezi s tobom.* Alija reče Ebu Sufjanu: *Priđi Poslaniku sprijeda i reci isto što su rekla Jusufova braća Jusufu:*

قَالُوا تَاللهِ لَقَدْ آثَرَكَ اللهُ عَلَيْنَا وَإِن كُنَّا لَخَاطِئِينَ

Allaha nam, rekoše oni, Allah te je nad nama uzvisio, mi smo, zaista, griješili! [157]

On tako uradi, a Poslanik, *sallallahu 'alejhi ve sellem*, reče:

لَا تَثْرِيبَ عَلَيْكُمُ الْيَوْمَ يَغْفِرُ اللهُ لَكُمْ وَهُوَ أَرْحَمُ الرَّاحِمِينَ

Ja vas sada neću koriti, reče, Allah će vam oprostiti, On je najmilostiviji![158]

Ebu Sufjan tada sroči stihove kojima pohvali Poslanika, *sallallahu 'alejhi ve sellem*, i kojima se izvini za sve što je prethodno učinio.

U mjestu Kedid vidio je da je post težak ljudima pa je prekinuo post i ljudima je naredio da prekinu post. Nastavio je putovati do mjesta Merruz-Zahran, tu je odsjeo u noći. Vojnicima je naredio da zapale deset hiljada odvojenih vatri, a za komandanta straže odredi Omera ibn el-Hattaba.

Ebu Sufjan izađe u strahu očekujući šta će se desiti. Nije znao o čemu se radi. S njim su bili Hakim ibn Hizam i Bedil ibn Verka. Kada je ugledao vatre rekao je: *Nikada nisam vidio ovoliko vatri i ovoliki vojni logor kao noćas.* Bedil reče: *To je pleme Huza'.* A Ebu Sufjan reče: *Oni su mizerniji i malobrojniji da bi zapalili ovoliko vatri i napravili ovoliki vojni logor.*

Ebu Sufjanovo pojavljivanje pred Poslanikom sallallahu 'alejhi ve sellem

Abbas je jahao na Poslanikovoj mazgi. Prepoznao je Ebu Sufjanov glas i rekao: *Ebu Hanzale?* A on reče: *Ebu-l-Fadl?* On reče: *Da, ja sam.* Ebu Sufjan reče: *Šta je s tobom, iskupio bih te i ocem i majkom?* Reče: *Ovo je Poslanik sa svojom vojskom. Teško Kurejšijama, tako mi Allaha.* On reče: *Šta da se radi, iskupio bih te i ocem i majkom??* Rekao je: *Tako mi Allaha, ako te se domogne ubit će te. Sjedi iza mene na ovu mazgu da te odvedem kod Poslanika.* I on uzjaha. Kada su prošli pored Omera reče: *Ebu Sufjan? Allahov neprijatelj? Hvala Allahu kad je omogućio da ga se domognemo a nema ugovora ni dogovora.* On požuri ka Poslaniku, a Abbas potjera devu u trk te prije njega stiže. Omer uđe nakon njih i zatraži dozvolu da ubije Ebu Sufjana. Abbas reče: *Pod mojom je zaštitom.*

157 *Jusuf*, 91.

158 *Jusuf*, 92.

Uhvatio je Poslanikovu glavu i rekao: *Neka se niko s njim ne osamljuje osim mene.* Omer je navaljivao da ga ubije. Poslanik, *sallallahu 'alejhi ve sellem*, je šutio, potom je rekao Abbasu: *Vodi ga svojoj kući, a ujutro mi ga dovedi.*

Ujutro ga je doveo, a Poslanik, *sallallahu 'alejhi ve sellem*, reče: ***Teško tebi Ebu Sufjane! Zar nije vrijeme da shvatiš da nema istinskog boga osim Allaha?***

Ebu Sufjan reče: *Ti si najrazumniji, najplemenitiji i najbolji. Da postoje drugi bogovi osim Njega pomogli bi nam makar malo.*

Poslanik reče: ***Teško tebi Ebu Sufjane! Zar nije vrijeme da shvatiš da sam ja Allahov Poslanik?***

On reče: *Što se tiče toga ja još sumnjam u to.*

Abbas reče: *Primi islam prije negoli te ubiju!* On primi islam i izgovori Šehadet.

Abbas, također, reče: *Allahov Poslaniče, Ebu Sufjan voli hvalu pa daj mu nešto u tom smislu.* Poslanik reče: ***Uredu, ko uđe u Ebu Sufjanovu kuću bit će siguran, ko se zatvori u svoju kuću bit će siguran i ko uđe u Ka'bu bit će siguran.***

Poslanikov sallallahu 'alejhi ve sellem, ulazak u Mekku

Slijedeće jutro Poslanik, *sallallahu 'alejhi ve sellem*, krenu prema Mekki a Abbasu naredi da zadrži Ebu Sufjana u tjesnacu na izlazu iz doline tako da vidi Allahovu vojsku. Abbas tako i uradi. Sva plemena su prošla noseći zastave. Kad bi koje pleme prošlo Ebu Sufjan je rekao: *Abbase, ko su ovi?* On bi odgovorio: *To i to pleme.* (Na primjer Benu Sulejm). A on bi rekao: *Šta je imam sa tim plemenom?!* Pored njih prođe vojska ensarija čiju zastavu je nosio Sa'd ibn 'Ubade. On reče Ebu Sufjanu: *Ebu Sufjane, danas je dan teškog obračuna. Danas je Ka'ba dozvoljena.* Ebu Sufjan reče Abbasu: *Volio bih da smo čuvali Ka'bu.*

Poslanik, *sallallahu 'alejhi ve sellem*, je naišao sa svojom vojskom muhadžira i ensarija. Ništa se nije vidjelo osim željeza. Ebu Sufjan reče: *Subhanalla, ko su ovi Abbase?* Rekao je: *To je Poslanik sa ensarijama i muhadžirima.* On reče: *Njima se niko ne može suprotstaviti. Vlast sina tvoga brata postala je velika.* Abbas reče: *To je poslanstvo.* A on reče: *Onda je to nešto dobro.*

Poslanik, *sallallahu 'alejhi ve sellem*, je čuo za Sa'dovu izjavu i rekao: ***Griješi Sa'd. Ovo je dan kad je Allah uzvisio Ka'bu i dan kada će Ka'ba dobiti novo ruho.*** Poslanik oduze zastavu Sa'du i predade je njegovom sinu Kajsu.

Nakon prolaska Poslanika, *sallallahu 'alejhi ve sellem*, Ebu Sufjan požuri u Mekku. Povikao je koliko ga grlo nosi: *O Kurejšije, eto Muhammeda,*

dolazi sa vojskom kojoj se ne možete oduprijeti. Ko uđe u Ebu Sufjanovu kuću bit će bezbjedan. Oni rekoše: *Allah te ubio, šta nam vrijedi tvoja kuća!?* On reče: *Ko zatvori svoja vrata bit će bezbjedan. Ko uđe u Ka'bu bit će bezbjedan.* Ljudi pohrliše svojim kućama i u Ka'bu.

Po dolasku u Zu Tuva Poslanik, *sallallahu 'alejhi ve sellem*, naredi vođi lijevog krila vojske Halidu ibn el-Velidu da uđe u Mekku s donje strane s puta Kida. Naredi mu da pokosi sve koji mu se suprotstave na putu do Safe. Dogovoreno je da se tamo nađu. Naredio je vođi desnog vojnog krila i nositelju Poslanikove zastave Zubejru da uđe u Mekku s gornje strane sa puta Kedda. Naredi mu da zabode zastavu na mjestu El-Hadžun i da se ne pomjera dok ne dođe Poslanik, *sallallahu 'alejhi ve sellem.* Naredio je vođi pješadije i nenaoružanih 'Ubejdi da uđe u Mekku dolinom pred njim.

Kurejšije su sakupile ološ na Handemi. Rekli su: *Ako oni nešto uspiju napraviti bit ćemo s njima, u suprotnom pristat ćemo na ono što se traži od nas.* Halid je, u prolazu, ubio dvanaestericu, ostali se razbježaše. Halid nastavi hod Mekkom sve do Safe, mjesta susreta s Poslanikom, *sallallahu 'alejhi ve sellem.* Poginula su dva Halidova vojnika, zalutali su i izdvojili se i to ih je koštalo života.

Zubejr zabode zastavu na El-Hadžunu i podiže šator za Poslanika, *sallallahu 'alejhi ve sellem.* U šatoru su bile Poslanikove supruge Ummu Seleme i Mejmuna. Nije nigdje išao dok nije došao Poslanik. Malo se odmorio potom nastavio put. Pored njega je bio Ebu Bekr i razgovarao s njima, a Poslanik, *sallallahu 'alejhi ve sellem*, je učio sure El-Feth sve do ulaska u Mesdžidu-l-Haram. Bio je okružen muhadžirima i ensarijama. Dodirnuo je Crni kamen i obavio tavaf na jahalici. Nije bio muhrim. Oko Ka'be nalazilo se tristo šezdeset kipova. On ih je dodirivao štapom i učio ajete:

وَقُلْ جَاءَ الْحَقُّ وَزَهَقَ الْبَاطِلُ إِنَّ الْبَاطِلَ كَانَ زَهُوقًا

I reci: Došla je istina, a nestalo je laži; laž, zaista, nestaje! [159]

قُلْ جَاءَ الْحَقُّ وَمَا يُبْدِئُ الْبَاطِلُ وَمَا يُعِيدُ

Reci: Došla je Istina, a laži je nestalo! [160]

Kipovi su padali licem na tlo.

159 *El-Isra'*, 81.

160 *Sebe'*, 49.

O čišćenju Ka'be i obavljenom namazu u njoj

Nakon tavafa pozvao je Osmana ibn Talhu i uzeo ključeve Ka'be. Naredio je da otvore vrata, potom je naredio da izbace i polome sve kipove koji su bili u Ka'bi. Naredio je da se prefarbaju sve slike na zidovima Ka'be. Ušao je on, Usame ibn Zejd i Bilal, nakon toga, i zatvorili su vrata. Okrenuo se prema zidu koji je bio naspram vrata, bio je udaljen tri podlaktice od njega, na lijevoj strani bio je jedan stub, a sa desne strane dva stuba, iza njega bila su tri stuba. Klanjao je dva rekata namaza, potom obišao Ka'bu iznutra i na svakoj stranu učio tekbire i Allahov tevhid.

Neću vam se svetiti

Otvorio je vrata Ka'be nakon namaza, a Kurejšije su već ispunile prostor ispred Ka'be. Držao se za štokove vrata i održao rječit govor. Pojasnio je dosta islamskih propisa, poništio je stvari iz džahilijjeta i proglasio da je džahilijjet prošlost. Potom je rekao: ***O Kurejšije, šta mislite da ću uraditi s vama?*** Rekli su: *Samo dobro, jer ti si plemenit brat, sin plemenitog brata.* Rekao je: ***Neću vam se svetiti. Idite, vi ste slobodni!***

Spustio se nakon toga i sjeo u krugu Ka'be. Ključeve je vratio Osmanu ibn Talhi i rekao: ***Uzmi ih zauvijek, od vas će ih uzeti samo nasilnik.***

Prisega

Popeo se na brdo Safu tako da je gledao u Ka'bu. Digao je ruke i proučio dovu. Potom je sjeo i primao prisege na islam. Toga dana islam je primio Ebu Bekrov otac Ebu Kuhafe. Poslanik, *sallallahu 'alejhi ve sellem*, se veoma obradovao njegovom islamu. Nakon muškaraca primao je prisegu žena. One su davale prisegu da će poštivati slijedeće:

- da neće Allahu nikoga ravnim smatrati;
- da neće krasti;
- da neće blud činiti;
- da neće svoju djecu ubijati;
- da neće muževima tuđu djecu podmetati i
- da neće ni u čemu, što je dobro, poslušnost odbiti.

Toga dana prisegu je dala i Hind bint 'Utbe, Ebu Sufjanova supruga. Došla je pokrivenog lica, maskirana. Bojala se za sebe zbog onoga što je uradila sa Hamzinim tijelom. Kada je prihvaćena njena prisega na islam rekla je: *Allahov Poslaniče, najviše od svega željela sam da tvoji ukućani budu poniženi, a sada najviše želim da tvoji ukućani budu jaki i ponosni.* Poslanik je rekao: ***I ja isto, tako mi Onoga u Čijoj je ruci moja duša!***

Omer je sjedio ispod Poslanika, *sallallahu 'alejhi ve sellem,* i usmjeravao je ljude. Žene su davale prisegu riječima bez rukovanja.

Neki ljudi su došli Poslaniku, *sallallahu 'alejhi ve sellem,* u namjeri da daju prisegu na Hidžru u Medinu, pa je Poslanik, *sallallahu 'alejhi ve sellem,* rekao: ***Muhadžiri su odnijeli nagrade za Hidžru. Nema hidžre u Medinu nakon osvojenja Mekke, ali ostaje borba na Allahovom Putu i namjera. A kada budete pozvani u borbu odazovite se.***

O onima koji su pogubljeni

Poslanik, *sallallahu 'alejhi ve sellem,* je naredio da se neki ljudi budu ubijeni makar se držali za Ka'bino platno zbog velikih zlodjela koja su počinili. To im je veoma teško palo. Nad nekima se obistinila prijetnja i oni su ubijeni, a drugi su primili islam i tako se spasili. Ubijena su četverica:

- Ibn Hatal;
- Mikis ibn Subabe;
- El-Haris ibn Nufejl;
- Ibn Hatalova pjevačica.

Neki kažu da su ubijeni i El-Haris ibn Talatil el-Huzai' i Ummu Sa'd. Međutim, postoji velika mogućnost da je Ummu Sa'd oslobođena Ibn Hatalova robinja. Znači, ubijeno je petero ili šestero.

Oni koji su primili islam u početku su pobjegli ili se sakrili, potom su pod zaštitom drugih došli i primili islam. Bilo ih je četvero:

- Abdullah ibn Sa'd ibn Ebu Serh;
- 'Ikrime ibn Ebu Džehl;
- Hebar ibn el-Esved i
- Ibn Hatalova druga pjevačica.

Neki ovima dodaju:

- Ka'b ibn Zuhejr;
- Vahšijj ibn Harb;
- Hind bint 'Utbe, Ebu Sufjanova supruga.

Znači bilo ih je sedmero ukupno.

Neki su se sakrili strahujući za svoj život iako nisu bili od onih koji su trebali biti ubijeni. Oni su:

- Safvan ibn Umejje;
- Zuhejr ibn Ebu Umejje;
- Suhejl ibn 'Amr.

Svi su primili islam nakon toga. Hvala Allahu na tome.

O namazu za osvojenje Mekke

U vrijeme duha namaza Poslanik, *sallallahu 'alejhi ve sellem*, je ušao u kuću Ummu Hani' bint Ebu Talib. Okupao se i klanjao osam rekata zahvalnosti na pobjedi, predavao je selam na svaka dva rekata. Ummu Hani' je pružila zaštitu dvojici ljudi iz rodbine svoga muža, a Alija ih je htio ubiti. Ona upita Poslanika, *sallallahu 'alejhi ve sellem*, o tome pa on reče: ***Zaštit ćemo koga ti štitiš, Ummu Hano.***

O Bilalovom učenju ezana na Ka'bi

Nastupilo je vrijeme podne namazu i Poslanik, *sallallahu 'alejhi ve sellem*, naredi Bilalu da prouči ezan i on prouči ezan na Ka'bi. To je prijatno iznenadilo muslimane u onolikoj mjeri koliko je rasrdilo mušrike. Hvala Allahu na tome.

O Poslanikovom sallallahu 'alejhi ve sellem, boravku u Mekki

Ensarije su se pobojali da će Poslanik, *sallallahu 'alejhi ve sellem*, ostati u Mekki jer je Mekka njegov rodni grad i grad njegove rodbine i naroda. Tu su bojazan iznijeli dok je Poslanik, *sallallahu 'alejhi ve sellem*, na Safi učio dovu podignutih ruku. Kada je završio rekao je: ***Bože sačuvaj! I život i smrt su sa vama.*** Ensarije se smiriše, nestade njihovog straha i obradovaše se.

Poslanik je ostao u Mekki devetnaest dana. Za to vrijeme podizao je temelje islama, uklanjao je ostatke džahilijjeta. Obnovio je neke stvari u Ka'bi i izdao proglas: ***Ko vjeruje u Allaha i Sudnji dan neka polomi kipove u svojoj kući.***

O rušenju kipova: Uzza, Suv'a i Menat

Poslao je Halida ibn el-Velida na čelu trideset konjanika u Nahlu, dvadeset petog ramazana s ciljem da poruši kip 'Uzza i hram u kojem je bio smješten. On krenu prema kipu i sruši ga. Bio je to njihov najveći kip.

Poslao je 'Amra ibn el-'Asa u ramazanu iste godine da sruši kip Suv'a. To je bio najveći kip plemena Huzejl. Nalazio se u mjestu Rihat udaljenom 150 kilometara jugoistočno od Mekke. On se zaputi ka njemu i sruši ga. Sluga kipa primi islam jer je vidio nemoć kipa.

Poslao je Sejjida ibn Zejda el-Ešhelija u ramazanu iste godine da sruši Menata. Poslao je s njim dvadeset konjanika. Kip se nalazio na mjestu El-Mušelel kod Kadida. Njega su obožavala slijedeća plemena: Kelb, Huza', Gassan, El-Evs i Hazredž. Srušio je kip i građevinu u kojoj je bio smješten.

Poslanik sallallahu 'alejhi ve sellem, šalje Halida plemenu Benu Džezime

Poslao je Halida ibn el-Velida plemenu Benu Džezime u mjesecu ševvalu da ih pozove u islam. S njim je bilo tristo pedeset muhadžira, ensarija i pripadnika plemena Benu Sulejm. On ih pozva u islam, a oni rekoše: *Promijenili smo vjeru, promijenili smo vjeru* (probratili smo se). Halid ih pobi i porobi. Jednoga dana naredi da svaki čovjek ubije svoga zarobljenika. Ibn Omer i njegovi drugovi odbiše poslušati. Kada su se vratili sve su ispričali Poslaniku. On podiže ruke i dva puta reče: ***Allahu moj, ja se odričem Halidova postupka.*** Poslao je Aliju sa imetkom i platio iskup za ubijene. Nadoknadio im je uništeni imetak i ostalo je viška imetka. Ostavio je njima i višak. [161]

---

161 Ibn-Omer, radijallahu anhuma, u hadisu navodi da pripadnici Benu-Džezime nisu umjeli kazati: "Primili smo islam!", nego su govorili: "Preobratili smo se!", iz čega se razumije kako je on shvatio da su oni istinski željeli prihvatiti islam. Ovo njegovo mišljenje podupire i činjenica da su idolopoklonici Kurejša za svakoga ko bi primio islam govorili: "Sabee (preobratio se)!" Tako se ovaj izraz među njima raširio i oni su ga koristili u negativnom smislu. Stoga, kada je Sumama b. Esal primio islam i došao u Mekku na umru, rekli su mu: «Preobratio si se?!", a on je odgovorio: "Ne, nego sam primio islam!" Tako, pošto se izraz sabee (preobratiti se) uvriježio kao zamjena za izraz esleme (prihvatiti islam), pripadnici su se Benu-Džezime njime koristili. Međutim, Halid je taj izraz doslovno shvatio, tj. nije razumio da to znači prihvatanje islama, nego je, čak, njihov postupak protumačio kao oholo odbijanje islama. Stoga je i naredio da se oni ubijaju i zarobljavaju. Navodi se da su pripadnici plemena Benu-Sulejm pobili zarobljenike koji su se nalazili u njihovim rukama, dok su muhadžiri i ensarije svoje zarobljenike pustili.
Hattabi kaže: "Mudrost koja se krije u tome što se Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, ogradio od Halidovog postupka i nije ga kaznio zato što je Halid postupio po svome idžtihadu, jeste da se zna da mu on nije dao

Halid i Abdu-r-Rahman ibn 'Avf su se posvađali zbog Halidovog postupka. Kada su se vratili obavijestili su Poslanika, *sallallahu 'alejhi ve sellem*, o tome i on reče: ***Polahko Halide! Kada bi Uhud bio zlato potom ga podijeliš na Allahovom Putu ne bi postigao vrijednost jednog jutarnjeg ili večernjeg izlaska na Allahov Put moga ashaba.***

zapravo u tome bojeći se da ne bi neko pomislio da je Halid tako postupio po njegovom odobrenju, a i da se drugi ubuduće ustežu od sličnog postupka."
Ibn Hadžer kaže kako se iz ovog slučaja nameće zaključak da iz ograđivanja od nečijeg postupka nužno ne proizilazi da je počitelj tog postupka griješan, niti da je obavezan na odštetu. Naime, grijeh onoga ko nehotice pogriješi se briše, iako taj njegov postupak nije pohvalan. (Ibn Hadžer, Fethul-Bari, 13194/.) (op prev.)

BITKA NA HUNEJNU

Velikani plemena Kajs, 'Ajlan na čelu sa Hevazinom i Sekifom sastaše se nakon osvojanja Mekke i rekoše: *Muhammed je okončao borbu protiv svoga naroda i sada nema prepreke da nas napadne. Napadnimo mi njega prije nego što on napadne nas.* Oni se složiše da krenu u rat. Za glavnog komandanta izabrali su Malika ibn 'Avfa en-Nasrija. Okupili su veliku vojsku i odsjeli na mjestu Evtas. Poveli su sa sobom žene, djecu i imovinu. Među njima je bio čovjek poznat po zdravom razmišljanju Durejd ibn es-Same. Čuo je glasove stoke i djece pa upita Malika o tome. On reče: *Uradio sam to da bi iza svakog borca bili njegova porodica i imetak, te da se bori za njih.* On reče: *Ti si običan pastir, tako mi Allaha! Da li gubitnika može nešto vratiti na bojno polje?! Ako bitka krene u tvoju korist imat ćeš koristi samo od borca naoružanog sabljom i kopljem, a ako izgubiš izložio si sramoti imetak i porodice.* On mu ukaza da ih vrati kući, ali Malik odbi njegov savjet i sakupi ih u dolini Evtas, a on sa borcima premjesti se u dolinu Hunejn pored doline Evtas. U toj dolini postavi zamke.

Poslanik, *sallallahu 'alejhi ve sellem*, je saznao za njihovo okupljanje. Izašao je iz Mekke šestog ševvala u subotu. Sa njim je krenulo dvanaest hiljada boraca. Pozajmio je stotinu oklopa sa kompletnom opremom od Safvana ibn Umejje. U Mekki je za namjesnika imenovao 'Itaba ibn Usejda.

Na putovanju muslimani naiđoše pored ogromnog stabla lotosa. Arapi su na njemu vješali svoje oružje, klali su žrtve i boravili su kod stabla vjerujući u njegovu svetost. Stablo se zvalo Zatu envat. Neki muslimani rekoše Poslaniku, *sallallahu 'alejhi ve sellem*: *Daj i ti nama drvo zatu evat kao što ga i oni imaju.* Poslanik, *sallallahu 'alejhi ve sellem*, reče: ***Allahu ekber! Rekli ste isto što i Musaov narod Musau: Daj i ti nama boga kao što ga oni imaju. Musa reče: Vi ste neznalice. To je slijeđenje prijašnjih naroda. Vi ćete slijediti postupke naroda prije vas.***

Neki su, vidjevši brojnost vojske, rekli: *Niko nas ne može pobijediti.* To je Poslaniku, *sallallahu 'alejhi ve sellem*, teško palo. Navečer dođe konjanik i obavijesti Poslanika, *sallallahu 'alejhi ve sellem*, o pokretu plemena Hevazin sa stokom, kozama i ovcama. Poslanik, *sallallahu 'alejhi ve sellem*, se nasmiješi i reče: ***To će sutra, ako Bog da, biti plijen muslimana.***

Poslanik, *sallallahu 'alejhi ve sellem*, je stigao na Hunejn osme hidžretske godine, desetog ševvala, navečer. Vojsku je podijelio u praskozorje prije ulaska u samu dolinu. Zastavu muhadžira dao je Aliji ibn Ebu Talibu, zastavu Evsa dao je Usejdu ibn Hudajru, zastavu Hazredža dao je Habbabu ibn Munziru. I drugim plemenima dao je zastave. Poslanik, *sallallahu 'alejhi ve sellem*,

je obukao dva oklopa i šljem. Prvi dio vojske počeo se spuštati u dolinu ne znajući ništa o neprijateljskim zasjedama i zamkama. Dok su se tako spuštali neprijatelj ih zasu strijelama. Izgledale su kao najezda skakavaca. Napali su ih kao jedan. Iznenađenje je poremetilo prethodnicu vojske. Većina vojnika koji su bili u njoj pobjegoše glavom bez obzira. Za njima krenuše i oni iza njih tako je poraz bio kompletan.

Neki mušrici i novopečeni muslimani obradovaše se mušričkom uspjehu. Ebu Sufjan reče: *Neće se zaustaviti ni do mora.* Safvanov brat reče: *Danas je poništen sihir.* Drugi reče: *Raduj se porazu Muhammeda i njegovih ashaba. Tako mi Allaha, neće se moći nikada popraviti.* Na njih se naljutiše Safvan, bio je mušrik, i 'Ikrime ibn Ebu Džehl, tek je primio islam i ukoriše ih zbog toga.

Poslanik, *sallallahu 'alejhi ve sellem*, je ostao čvrsto na svom mjestu sa nekolicinom muhadžira i ensarija. Tjerao je mazgu prema neprijatelju i govorio:

Ja sam Poslanik, a ne laž ja sam sin Abdu-l-Muttaliba.

Ebu Sufjan ibn el-Haris držao je uzde mazge, a Abbas sedlo da se ne bi previše približio neprijatelju. Poslanik, *sallallahu 'alejhi ve sellem*, siđe sa mazge i zamoli Allaha za pomoć. Naredio je Abbasu da pozove ashabe, a imao je snažan glas. On povika i ispunu dolinu glasom: *O vi koji dadoste prisegu pod semurom!* Oni se okrenuše prema glasu kao što se krava okreće prema glasu svoga mladunčeta. Govorili su: *Odazivamo se, odazivamo se.* Sakupilo ih se stotinjak i oni krenuše prema neprijatelju i sukobiše se s njim.

Abbas pozva ensarije, potom Benu el-Haris ibn Hazredž. Muslimanske vojske su pristizale jedna za drugom. Oko Poslanika, *sallallahu 'alejhi ve sellem*, se sakupi velika grupa boraca. Allah spusti smirenost na Svoga Poslanika, *sallallahu 'alejhi ve sellem*, i vjernike. Spustio je i vojske koje nisu vidjeli. Muslimani se u potpunosti povratiše i borba se rasplamsa. Poslanik, *sallallahu 'alejhi ve sellem*, tada reče: ***Sada se borba rasplamsala.*** Zagrabio je šaku zemlje, bacio ga u oči mušricima i rekao: ***Lica vam se unakazila!*** Oči im se ispuniše prašinom, sve su bili slabiji i sve su se više povlačili. Na kraju raziđoše se i pobjegoše. Muslimani su ih pratili, ubijali i zarobljavali. Zarobili su žene, djecu i mnoge ratnike. Halid ibn el-Velid toga dana je teško ranjen. Veliki broj mušrika primi islam kada su vidjeli Allahovu brigu o Poslaniku, *sallallahu 'alejhi ve sellem.*

Potjera za mušricima

Mušrici su pobjegli u tri pravca. Jedna grupa pobjegla je u Taif, druga grupa u Nahle, a treća grupa je oformila vojni logor u dolini Evtas. Poslanik, *sallallahu 'alejhi ve sellem*, posla Ebu 'Amira el-Eš'arija u Evtas. On je amidža Ebu Musaa el-Eš'arija. S njim je poslao grupu muslimana. Oni ih pobijediše i osvojiše plijen. Ebu 'Amir je poginuo u toj bici, a naslijedio ga je Ebu Musa el-Eš'ari i on se vrati kao pobjednik.

Muslimanska konjica dala se u potjeru za odbjeglim grupicama koje su se uputile u Nehl. Stigli su Durejda ibn Es-Samu i ubili ga.

Poslanik, *sallallahu 'alejhi ve sellem*, naredi da sakupe plijen i zarobljenike. Zaplijenili su otprilike dvadeset četiri hiljade deva, više od četrdeset hiljada ovaca, četiri hiljade oka srebra, šest hiljada zarobljenika. Sve je sakupljeno na Dži'rani, a kao nadzornika nad plijenom postavi Mes'uda ibn 'Amra el-Gifarija.

Bitka za Taif

Krenuo je prema Taifu. Prošao je pored tvrđave Malika ibn 'Avfa en-Nesrija i naredio je da se sruši. Došao je u Taif i zatekao neprijatelja dobro utvrđenog, imali su hrane za cijelu godinu. On ih opkoli, a muslimani odsjedoše u blizini tvrđave, te ih ovi zasuše strijelama i raniše dosta muslimana. Oni se pomjeriše do mjesta gdje je danas džamija u Taifu.

Muslimani su pokušali na više načina prisiliti neprijatelja na izlazak iz utvrđenja, ali bezuspješno. Halid je izlazio i svaki dan izazivao na dvoboj, ali niko nije izlazio. Postavili su katapultove, ali nije vrijedilo. Nekoliko muslimanskih heroja pokušali su prokopati zid ispod štita, ali oni ih poliše istopljenim željezom i oni se povukoše prinuđeni. Sjekli su grožđe i palme pa su molili Allahom i rodbinskim vezama da prestanu pa su prestali. Poslanikov, *sallallahu 'alejhi ve sellem*, telal reče: *Svi robovi koji izađu iz utvrđenja bit će slobodni.* Izašlo je dvadeset tri roba među njima Ebu Bekrete. On se penjao preko zida i spuštao se pomoću bekre i donosio vodu zato ga je Poslanik, *sallallahu 'alejhi ve sellem*, i prozvao Ebu Bekre. Mušricima je teško pao bijeg robova.

Opsada je trajala dugo bez ikakve koristi. Po nekima trajala je dvadeset dana, po drugima cijeli mjesec. Poslanik, *sallallahu 'alejhi ve sellem*, je zatražio mišljenje Nevfela ibn Mu'avije ed-Dejlija. On je rekao: *Oni su lisica u jazbini, ako budeš radio na njoj uhvatit ćeš je, a ako je ostaviš neće ti nauditi.* Poslanik, *sallallahu 'alejhi ve sellem*, naredi pokret. Neki muslimani zatražiše od Poslanika, *sallallahu 'alejhi ve sellem*, da prouči dovu protiv njih. Ali on reče: ***Allahu moj, uputi Sekif i dovedi ih kao muslimane.***

O podjeli plijena i zarobljenicima

Poslanik, *sallallahu 'alejhi ve sellem*, se vrati iz Taifa u Dži'ranu. U njoj je boravio više od deset dana. Nije dijelio plijen, želio je da pleme Hevazin dođe pokajnički te vrate svoju imovinu i zarobljene žene i djecu. Međutim, niko nije došao. Izdvojio je petinu iz plijena i podijelio je ljudima slabog islama i onima koji još nisu primili islam, jer je želio pridobiti njihova srca za islam i da ga zavole. Ebu Sufjanu je dao četrdeset oka srebra i stotinu deva, isto toliko je dao njegovim sinovima Jezidu i Muaviji. Safvanu ibn Umejji dao je tri puta po sto deva, ukupno tristo. Po stotinu deva dao je slijedećim ljudima:

- Hakim ibn Hizam;
- El-Haris ibn el-Haris ibn Kelde;
- 'Ujejne ibn Hisn;
- El-Ekre'a ibn Habis;
- El-Abbas ibn Mirdas;
- 'Alkame ibn 'Alase;
- Malik ibn 'Avf;
- El-'Ala' ibn Harise;
- El-Haris ibn Hišam;
- Džubejr ibn Mut'im;
- Suhejl ibn 'Amr;
- Huvejtib ibn Abdu-l-'Uzza...

Drugima je davao po pedeset i po četrdeset. Ljudi su počeli govoriti da Muhammed daje kao neko ko se ne boji siromaštva. Beduini se skoliše oko Poslanika, *sallallahu 'alejhi ve sellem*, tražeći za sebe. Satjerali su ga uz drvo i njegov ogrtač osta zakačen na drvetu. Poslanik, *sallallahu 'alejhi ve sellem*, reče: ***Vratite mi ogrtač! Tako mi Onoga u Čijoj ruci je moja duša, da imam deva kao što je broj stabala u Tihami podijelio bih vam. Vidjeli ste da nisam škrt, kukavica i lažov.***

Uzeo je devin pokrovac u ruku i rekao: ***Tako mi Allaha, ja nemam od vašeg plijena ni ovaj pokrovac više od petine, a i petina se troši na vas. Predajte sve u plijen, jer će krađa iz ratnog plijena biti sramota, kazna i patnja u Vatri na Sudnjem danu.*** Ljudi vratiše što su bili uzeli iz ratnog plijena makar bilo male vrijednosti.

Naredio je Zejdu ibn Sabitu da podijeli plijen. Nakon petine svako je dobio vrijednosti jednu i po devu, dvije i po ovce, deset dirhema i trećinu robinje. Nakon podjele novca u visini deset dirhema pretvorena vrijednost u jednu od spomenute vrste plijena iznosila je četiri deve, četrdeset ovaca ili dvije trećine vlasništva robinje za svakog pojedinca.

O prigovoru ensarija i Poslanikovom sallallahu 'alejhi ve sellem, govoru

Ensarije je začudio Poslanikov, *sallallahu 'alejhi ve sellem*, postupak. Naime, dao je onima čije srce treba pridobiti za islam, nemjerljivo mnogo, a njima ništa. Neki ensarija reče: *To je zaista čudno. Daje Kurejšijama, a nama ništa, a s naših sablji još kapa njihova krv.* Vođa ensarija, Sa'd ibn 'Ubade prenese to Poslaniku, *sallallahu 'alejhi ve sellem.* On ih skupi same odvojene od ostalih. Zahvalio se Allahu, pohvalio Ga, podsjetio ih na Allahove blagodati prema njima, rekao dobro koje su njemu učinili, potom je rekao: ***Zar vam je teško palo, o ensarije, što sam dunjalučkim mrvicama pridobio neke ljude za islam, da postanu muslimani i što sam vas prepustio vašem islamu?! Zar niste zadovoljni, o ensarije, da ljudi odu kućama sa ovcama i devama, a vi da se vratite svojim kućama sa Poslanikom? Tako mi Onoga u Čijoj je ruci Muhammedova duša, da nije Hidžre bio bih jedan od ensarija. Kada bi ljudi krenuli jednim putem, a ensarije drugim ja bih krenuo putem ensarija. Allahu moj, smiluj se ensarijama, sinovima ensarija i sinovima ensarijskih sinova!***

Ensarije su smočili brade suzama, rekli su: *Zadovoljni smo Poslanikom kao udjelom i plijenom.* Nakon toga, Poslanik, *sallallahu 'alejhi ve sellem*, je otišao, a i oni su se razišli.

Dolazak delegacije plemena Hevazin

Delegacija plemena Hevazin došla je nakon podjele plijena. Predvodio ih je Zuhejr ibn Sard. Primili su islam i dali prisegu na vjernost. Rekli su: *Allahov Poslaniče, među zarobljenima bile su naše majke, sestre, tetke po ocu i tetke po majci. Preko njih se sramoti jedan narod.*

Ukaži nam dobrotu, Allahov Poslaniče,
mi u tebe gledamo i tebi se nadamo.

Učini dobro ženama koje si dojio, jer
iz njenog krila punio si usta dobrom.

Poslanik reče: ***Vidite ko je sa mnom. Meni je najdraži govor najiskreniji govor. Izaberite zarobljenice ili imovinu.*** Oni rekoše: *Vrati nam žene i sinove, a ovce i deve nećemo ni spomenuti.* Poslanik reče: ***Nakon podne namaza ustanite i obznanite svoj prelazak na islam potom recite: Mi smo vaša braća po vjeri. Potom recite: Mi posredujemo s Poslanikom kod muslimana, a s muslimanima kod Poslanika da nam se vrate zarobljene žene i djeca.*** Oni tako postupiše. Poslanik, *sallallahu 'alejhi ve sellem*, reče: ***Ono što sam dobio ja i Benu Abdu-l-Muttalib dat ćemo vam nazad. A pitat ću i ljude da vam vrate.*** Muhadžiri i ensarije rekoše: *Šta je naše pripada Poslaniku.* Neki beduini kao što je El-Ekre'a ibn Habis, 'Ujejne ibn Hisn i El-Abbas ibn Mirdas nisu pristali da vrate plijen. Poslanik reče: ***Ko želi vratiti zarobljenike bez nadoknade neka to uradi, a ako želi svoje pravo neka ih vrati, a u prvom plijenu koji nam dođe dobit će za jednog šest.*** Svi, osim 'Ujejne, vratiše draga srca. Poslanik, *sallallahu 'alejhi ve sellem*, svakoj zarobljenoj osobi dade po jedan ogrtač.

Nakon vraćanja zarobljenica svako je imao pravo na dvije deve ili dvadeset ovaca i ništa više.

Umra zvana El-Dži'rane

Poslije podjele plijena Poslanik, *sallallahu 'alejhi ve sellem*, uđe u obrede umre. Bila je to dži'ranijska umra. Obavio je umru potom se zaputio prema Medini. U Medinu je stigao tri dana prije isteka mjeseca zu-l-ki'dea.

O odgojnim mjerama poduzetim prema plemenu Temim i njihovom ulasku u islam

Devete godine, u mjesecu muharremu, u Medinu dođoše vijesti da pleme Benu Temim podstiču plemena na neplaćanje glavarine. Poslanik, *sallallahu 'alejhi ve sellem*, posla na njih pedeset konjanika na čelu sa 'Ujejneom ibn Hisnom el-Fezarijem. Napao ih je u pustinji. Zarobio je jedanaest muškaraca, dvadeset jednu ženu i tridesetero djece. Doveo ih je u Medinu. U Medinu su stigli deset poglavara u namjeri da pokažu nadmenost. Njihov govornik 'Atarid ibn Hadžib održa govor, ali Hassan ibn Sabit odgovori. Njihov pjesnik Ez-Zuberkan ibn Bedr sroči stihove ali Hassan i njemu odgovori. Oni priznaše vrijednost islamskog govornika i pjesnika te primiše islam. Poslanik, *sallallahu 'alejhi ve sellem*, vrati njihove zarobljenike i obasu ih darovima.

O rušenju kipa plemena Benu Tajj zvanog El-Fels i ulazak u islam Adija ibn Hatima

Devete godine, u mjesecu rabiu'-l-ahiru, Poslanik, *sallallahu 'alejhi ve sellem*, je poslao sto pedeset ljudi na čelu sa Alijom. Stotinu ih je jahalo na devama, a pedeset na konjima. Imali su zadatak da poruše kip kojeg je obožavalo pleme Benu Tajj, poznat kao Felis. Alija je nosio crni bajrak i bijelu zastavu. Napao je mjesto Hatima et-Taijja poznatog po plemenitosti i darežljivosti. Zaplijenio je dosta deva, ovaca i žena i djece. Među njima je bila i Sifane, kćerka Hatima et-Taijja. Po dolasku u Medinu Poslanik, *sallallahu 'alejhi ve sellem*m, je oslobodi bez nadoknade, počasti je, dade joj jahalicu i otpremi za Šam. Njen brat Adijj ibn Hatim je već pobjegao u Šam. Ona mu reče u vezi s Poslanikom, *sallallahu 'alejhi ve sellem*: *On je postupio kako ne bi ni tvoj otac postupio. Idi kod njega sa željom ili strahom.* Adijj je došao Poslaniku, *sallallahu 'alejhi ve sellem*, bez garancije i zaštite. On primi islam odmah nakon razgovora sa Poslanikom.

Poslaniku, *sallallahu 'alejhi ve sellem*, dođe čovjek dok je Adijj sjedio kod njega požali se na siromaštvo. Nakon njega dođe drugi i požali se na drumsko razbojništvo. Poslanik, *sallallahu 'alejhi ve sellem*, reče: ***Adijj, da li si vidio El-Hajru? Ako poživiš vidjet ćeš da će žena iz El-Hajre doći kod Ka'be obaviti tavaf i neće se bojati nikoga osim Allaha. Ako poživiš duže vidjet ćeš kako muslimani osvajaju blaga kisre. Ako budeš poživio duže vidjet ćeš da će čovjek nositi pregršt zlata ili srebra tražeći kome da ga da, ali neće ih niko primiti.*** Adijj je doživio sigurno putovanje žene, a u osvajanju riznica kisre i sam je sudjelovao.

Ova dva događaja, kažnjavanje Benu Temima i rušenje kipa, najvažniji su događaji nakon osvojenja Mekke i Bitke na Hunejnu. Dogodili su se manji incidenti u toku svega toga. Međutim, borba protiv širka je u principu prestala nakon osvojenja Mekke. Muslimani su uzimali predah nakon ratnih tegoba. Međutim, kršćanske snage smještene u Šamu krenule su prema muslimanima, malo prije osvojenja Mekke. Kao rezultat toga dogodila se Bitka na Mu'ti. Njihova vojska bila je veoma ohola, jer su u nekoliko navrata savladali Perzijance. Oni otvoriše vrata krvavih sukoba između sebe i muslimana. Kao rezultat toga bila je Bitka na Tebuku još za Poslanikovog života, a nakon njega osvajanja u vrijeme upućenih halifa.

BITKA NA TEBUKU

Bitka na Mu'ti stavila je Bizantince i njihovu vojsku na loš glas. Uspjeh muslimana, kojih je bilo tri hiljade, i odbijanje vojske koja je brojala dvjesto hiljada, imao je veliki utjecaj na arapska plemena na granici sa Šamom. Arapska plemena iskazivala su želju za osamostaljenjem. Bizantinci su odlučili povesti odlučujuću bitku u kojoj će iskorijeniti muslimane na njihovom pragu, u Medini.

Pripreme muslimana za sukob sa Bizantincima

Poslanik, *sallallahu 'alejhi ve sellem,* je čuo za njihovo okupljanje i pripreme. Objavio je opću mobilizaciju. Jasno je rekao kamo ide da bi se ljudi potpuno pripremili. Vrućine su bile velike, put dug, ljudi su bili u nestašici, suša, plodovi uzrelili, hladovina palmovika. Svi su voljeli ostati u Medini.

Poslanik, *sallallahu 'alejhi ve sellem*, podstaknu bogate da opreme siromašne za borbu. Muslimani su donijeli što su imali. Prvi je Ebu Bekr donio sav svoj imetak, a iznosio je četiri hiljade dirhema. Poslanik ga upita: ***Da li si ostavio nešto porodici?*** Rekao je: *Ostavio sam im Allaha i Poslanika.* Omer je donio pola imetka. Osman je donio mnogo imetka. Priča se da je dao deset hiljada zlatnika u novcu, tristo deva sa kompletnom opremom i pedeset konja. U nekim predanjima spominje se da je dao devetsto deva i sto konja. U vezi s njim Poslanik je rekao: ***Nakon današnjeg dana Osmanu neće nauditi ma šta uradio.***

Abdurrahman ibn 'Avf donese dvjesto oka srebra. Abbas donese veoma mnogo od onog što je imao. Zatim dođoše: Talha, Sa'd ibn 'Ubadet, Muhammed ibn Mesleme i drugi, i dadoše svoje priloge. 'Asim ibn 'Adijj donese devedeset devinih tovara datula. Ljudi su se smjenjivali, jedan za drugim su donosili, koliko je ko imao i mogao. Bilo je i onih koji su darovali pregršt ili dva hurmi jer nisu imali više od toga. Žene su poslale nakit koji su posjedovale.

Siromasi su došli Poslaniku, *sallallahu 'alejhi ve sellem*, i tražili jahalice da i oni idu u borbu. On im odgovori, kako Kur'an kaže:

لَآ أَجِدُ مَآ أَحْمِلُكُمْ عَلَيْهِ تَوَلَّوا۟ وَّأَعْيُنُهُمْ تَفِيضُ مِنَ ٱلدَّمْعِ حَزَنًا أَلَّا يَجِدُوا۟ مَا يُنفِقُونَ

Ne mogu naći za vas životinje za jahanje, pa su se vratili suznih očiju, tužni što ne mogu da ih kupe.[162]

Munafici nisu šutjeli, vrijeđali su one koji donesoše mnogo, a ismijavali one koji dadoše malo. Ismijavali su i Poslanika, *sallallahu 'alejhi ve sellem*, zbog hrabrosti da se sukobi sa Bizantincima. Kada su ukoreni rekli su: *Mi samo pričamo i zabavljamo se.* Munafici i beduini koji su tražili opravdanja za izostanak došli su Poslaniku, *sallallahu 'alejhi ve sellem*, i tražili dozvolu da izostanu. Izmišljali su razna opravdanja. Poslanik, *sallallahu 'alejhi ve sellem*, im dozvoli. Nekoliko iskrenih muslimana izostalo je iz bitke zbog lijenosti.

Pokret islamske vojske ka Tebuku

Poslanik postavi u Medini Muhammeda ibn Meslemu za namjesnika. Kao staratelja svojoj porodici je postavio Aliju ibn Ebu Taliba. Najveću zastavu dao je Ebu Bekru, druge zastave podijelio je među ljudima. Zubejr je nosio zastavu muhadžira, Usejd ibn Hudajr nosio je zastavu Evsa, Habbab ibn Munzir nosio je zastavu Hazredža. Krenuo je iz Medine ka Tebuku u četvrtak. Vojska je brojala trideset hiljada boraca. Vojska nije imala dovoljno hrane, vode i jahalica. Na jednoj devi se smjenjivalo osamnaest ljudi. Neki su se usput hranili lišćem sa drveća, pa su im usne natekle. Bili su prinuđeni zaklati deve da bi pili vodu iz njihovih grba.

Vojska se kretala prema Tebuku kad im se prudruži Alija. Čuo je uvrijede munafika na svoj račun i nije se mogao strpiti te je krenuo za vojskom. Poslanik, *sallallahu 'alejhi ve sellem*, ga vrati u Medinu i reče mu: ***Zar nisi zadovoljan da budeš meni, kao što je bio Harun Musau, samo što poslije mene nema vjerovjesnika.***

Muslimanska vojska je prošla na svom putu za Tebuk pokraj El-Hidžra domovine izumrlog naroda Semud. Natočili su vodu iz njihovih bunareva i zakuhali hljebove. Međutim, Poslanik, *sallallahu 'alejhi ve sellem*, naredi da proliju vodu, a tijesto daju devama i naredi im da se koriste isključivo vodom iz bunara sa kojeg je pila deva.

Kada je prolazio pored nastambi Semuda rekao je ashabima: ***Ne ulazite u naselje onih, koji su sebe upropastili, osim plačući, da vas ne snađe ono što je njih zadesilo.*** Potom je prekrio glavu odjećom i požurio da prijeđe dolinu.

Na tom putovanju spajao je podne i ikindiju, akšam i jaciju, u vremenu prvog i drugog namaza.

162 *Et-Tevbe*, 92.

Kada je odsjeo na Tebuku priključio mu se Ebu Hajseme. On je bio iskren vjernik, a izostao je bez razloga iz bitke. Bio je veoma vruć dan. On je ušao u svoju bašču, obje njegove supruge napravile su kolibu od granja i pripremili hranu i hladnu vodu. Kada je to vidio rekao je: *To nije pravedno. Poslanik na vrućini, a Ebu Hajseme u hladovini, ima vodu i pokraj lijepe žene. Tako mi Allaha, neću ući kod vas pod kolibu dok se ne priključim Poslaniku. Pripremite me za put.* One to uradiše. On uzjaha devu, uze sablju i koplje i krenu za Poslanikom. Stigao ih je na Tebuku.

Dvadesetodnevni boravak na Tebuku

Bizantinci su čuli za dolazak Poslanika, *sallallahu 'alejhi ve sellem*, i izgubili su moral za borbu. Nisu imali hrabrosti sukobiti se. Razišli su se i raspustili vojsku unutar svojih granica. Poslanik je ostao na Tebuku dvadeset dana, ulijevao je strah neprijateljima. Primao je delegacije. Došao je i Juhana ibn R'ube, vladar Ejle. U društvu s njim došli su i stanovnici Džerbe, Ezredža i Mejne. Pristali su na primirje i na plaćanje glavarine. Nisu primili islam. Poslanik, *sallallahu 'alejhi ve sellem*, je napisao pismo Johani koje je garantiralo bezbjednost njemu i stanovnicima Ejle, garanciju za njihove brodove i karavane, pravo na kretanje i odsjedanje. Onaj ko izazove nemire imetak ga neće moći zaštititi.

Napisao je pismo i stanovnicima Džerba i Ezredža. Pismo je sadržavalo garanciju o bezbjednosti i da moraju svakog redžeba platiti sto zlatnika na ime glavarine. Stanovnici Mejne su sklopili primirje uz uslov da daju četvrtinu usjeva.

Zarobljavanje Ukejdira Dumeti-l-Džendela

Poslanik, *sallallahu 'alejhi ve sellem*, je poslao Halida ibn el-Velida na čelu četristo dvadeset konjanika na Ukejdira Dumeti-l-Džendela. Rekao je: ***Naći ćeš ga dok bude u lovu na divlje krave.*** Halid je putovao sa vojskom, kada je došao u vidokrug njegove tvrđave jedna krava je izašla i rogovima lupala u vrata tvrđave. Ukejdir je izašao da je ulovi, ali Halid ga presrete sa svojom konjicom i zarobi ga. Doveo ga je Poslaniku, *sallallahu 'alejhi ve sellem.* On mu poštedi život. Pristao je na dogovor da plati dvije hiljade deva, osamsto grla stoke, četristo pancira i četristo kopalja. Pristao je na plaćanje glavarine pod istim uslovima kao i Ejla i Mejna.

Povratak u Medinu

Nakon dvadeset dana Poslanik, *sallallahu 'alejhi ve sellem*, krenu nazad u Medinu. Putovanje do Tebuka i nazad trajalo je trideset dana. Ukupno je proveo van Medine pedeset dana.

Na povratku prošli su kroz Akabu. Ljudi su išli dolinom, a Poslanik, *sallallahu 'alejhi ve sellem*, putem Akabe. S njim su bili samo 'Ammar, držao je uzde jahalice i Huzejfe ibn el-Jeman, vodio je jahalicu. Za Poslanikom, *sallallahu 'alejhi ve sellem*, krenu dvanaest munafika u namjeri da ga ubiju. Prišli su mu veoma blizu, bili su maskirani. Poslanik, *sallallahu 'alejhi ve sellem*, je poslao Huzejfu da udari lica njihovih jahalica štapom koji je imao. On tako uradi, oni se prstrašiše, brzo pobjegoše i pomiješaše se među narod. Poslanik, *sallallahu 'alejhi ve sellem*, je njihova imena rekao Huzejfi, te šta su htjeli. Huzejfe je od tada nazvan *Poznavalac Poslanikove tajne.*

O rušenju štetne džamije - Mesdžidu-d-dirar

Munafici su izgradili džamiju s ciljem širenja kufra, štete, razdora među muslimanima i kao utočište neprijatelja vjere. Tražili su od Poslanika, *sallallahu 'alejhi ve sellem,* da klanja u njoj još dok se pripremao za Bitku na Tebuku. Rekao je: ***Mi se spremamo na put. Klanjat ću, ako Bog da, kad se vratim.*** Na povratku sa Tebuka odsjeo je na mjestu Evan. Do Medine je ostao dan putovanja ili manje. Džebrail je donio vijesti o toj džamiji. Poslanik, *sallallahu 'alejhi ve sellem*, je poslao ljude da sruše i zapale tu džamiju.

Kako su Medinelije dočekale Poslanika sallallahu 'alejhi ve sellem

Ugledavši obrise Medine Poslanik, *sallallahu 'alejhi ve sellem*, je rekao: ***Ovo je Tabe. Ovo je Uhud brdo koje nas voli i koje mi volimo.*** Među ljudima se pročulo da dolazi pa su izašle žene, djeca i djevojke na doček. Pjevali su stihove:

Puni mjesec nas obasja
iz doline Veda'a.

Dužni smo zahvaliti
sve dok se Allahu poziva.

Poslanik uđe u džamiju, klanja dva rekata namaza i sjede čekajući ljude.

O onima koji su izostali iz bitke

Munafici koji su izostali iz bitke došli su, pravdali se i zaklinjal da nisu mogli ići. Poslanik je prihvatio njihov govor, a ono što nose u duši prepustio je Allahu. Došla su i trojica iskrenih vjernika koji su izostali iz bitke. Oni su:

- Ka'b ibn Malik;
- Murare ibn Er-Rabi' i
- Hilal ibn Umejje.

Oni su bili iskreni i nisu se pravdali. Naredio je da čekaju Allahovu presudu, a muslimanima je naredio da s njima ne razgovaraju. Ljudi su se promijenili prema njima, zemlja se promijenila. Bilo im je teško u duši. Dunjaluk je postao crn u njihovim očima. Nakon četrdeset dana naredio je da se ne približavaju ženama. Nakon pedeset dana Allah obajavi da je primio njihovo pokajanje u ajetu koji glasi:

وَعَلَى الثَّلاَثَةِ الَّذِينَ خُلِّفُواْ حَتَّى إِذَا ضَاقَتْ عَلَيْهِمُ الأَرْضُ بِمَا رَحُبَتْ وَضَاقَتْ
عَلَيْهِمْ أَنفُسُهُمْ وَظَنُّواْ أَن لاَّ مَلْجَأَ مِنَ اللهِ إِلاَّ إِلَيْهِ ثُمَّ تَابَ عَلَيْهِمْ لِيَتُوبُواْ إِنَّ اللهَ
هُوَ التَّوَّابُ الرَّحِيمُ

A i onoj trojici čiji je slučaj odgođen i to tek kad im je zemlja, koliko god da je bila prostrana, onda postala tijesna, i kad im se bilo stisnulo u dušama njihovim, kada su vidjeli da nema utočišta od Allaha nego samo u Njega. On je poslije i njima oprostio da bi se i ubuduće kajali, jer Allah, uistinu, prima pokajanje i Milostiv je.[163]

Muslimani se obradovaše, kao i oni koji su izostali iz bitke. Ljudi su im čestitali, a oni su davali poklone za muštuluke. Bio je to njihov nasretniji dan u životu.

Objavljeni su ajeti koji su razotkrili munafike i ono što lažljivci nose u svojim dušama. Nasuprot njima ajeti su obradovali iskrene vjernike. Hvala Allahu, Gospodaru svjetova na tome.

Poslanik, *sallallahu 'alejhi ve sellem*, se vratio sa Tebuka u redžebu, devete godine. U tom mjesecu umro je Negus Ashame ibn el-Ebdžer, vladar Abesinije. Poslanik, *sallallahu 'alejhi ve sellem*, mu klanja dženazu u odsustvu u Medini.

U ša'banu devete godine umrla je njegova kćerka Ummu Kulsum. Klanjao joj je dženazu i ukopao je u groblju El-Beki'. Njena smrt jako ga je rastužila. Rekao je Osmanu: ***Da imam treću kćerku udao bih je za tebe.***

U mjesecu zu-l-ka'deu, devete godine umro je vođa munafika Abdullah ibn Ubejj. Poslanik, *sallallahu 'alejhi ve sellem*, je molio Allaha da mu oprosti i klanjao mu je dženazu. Omer ga je pokušao odvratiti od dženaze, ali nije prihvatio. Nakon toga, Kur'an je zabranio klanjanje dženaze munaficima.

163 *Et-Tevbe*, 118.

RIJEČ-DVIJE O BITKAMA

Riječ rat bila je sinonim za ubijanje, pljačku, otimačinu, krađu, paljenje, rušenje, silovanje, nered na zemlji, uništenje i upropaštavnje plodova i poroda. Nije u ratu bilo milosti ni primirja. Islama je tome dao sasvim drugi smisao. Rat je učinio načinom za pomoć potlačenim, uklanjanje nasilnika, sredstvom širenja mira i sigurnosti, sredstvom za uspostavu pravde, spas za slabe od ugnjetavanja jačih, spasenje ljudi od obožavanja ljudi i uvođenje u obožavanje Allaha i uvođenje u pravdu islama iz nepravdi drugih vjera.

Arapi se nisu pokoravali nikome, bez obzira na dužinu borbe i cijenu koju treba platiti. Rat *El-Besus* trajao je četrdeset godina između plemena Bekr i Taglib. U tom ratu poginulo je sedamdeset hiljada boraca. Uprkos svemu nisu se pokorili jedni drugima. Rat između plemena El-Evs i Hazredž trajao je sto godina, ali nisu se nijedni pokorili. Bila je to osobina Arapa prije islama. Ustrajnost u ratovima i nepokoravanje neprijatelju.

Poslanik, *sallallahu 'alejhi ve sellem,* je došao sa islamom i Arapi mu se suprotstaviše na isti način kao u džahilijjetu. Izveli su ga na bojno polje. Međutim, Poslanik, *sallallahu 'alejhi ve sellem,* je koristio drugi mudri metod kojim je osvojio njihova srca prije gradova. Poređenje žrtava ratova koje je vodio Poslanik, *sallallahu 'alejhi ve sellem,* sa žrtvama ratova u džahilijjetu dovodi nas do zapanjujućeg rezultata. U svim Poslanikovim, *sallallahu 'alejhi ve sellem,* ratovima poginulo je hiljadu ljudi, muslimana, mušrika, jevreja i kršćana. Bitke su trajale samo osam godina. U tom kratkom periodu i sa tako malo žrtava pokorio je skoro cijeli Arapski poluotok i proširio je mir i sigurnost u sve djelove poluotoka. Zar je to bilo moguće sabljom? Naročito ako uzmemo u obzir da se radilo o ljudima koji su ratovali za bezvrijedne stvari i koji su žrtvovali hiljade i hiljade ljudi, a nisu ni pomišljali na predaju. Naravno da nije moguće sabljom. To može samo poslanstvo milosti, mudra poslanica, poziv u vjeru, mu'džiza i Allahova dobrota i blagodat.

O HADŽDŽU KOJI JE PREDVODIO EBU BEKR, RADIJALLAHU 'ANHU

Arapi su vjerovali da su Ibrahimove vjere. Pridržavali su se hadždža kao vjerskog obreda u sklopu te vjere. Svake godine obavljali su hadždž i vodili računa o njemu. Uveli su u hadždž brojne novotarije i promjene. Nakon osvojenje Mekke, osme hidžretske godine imenovao je 'Itab ibn Usejda za namjesnika u Mekki. 'Itab je bio vođa hadždža te godine. Poslanik ništa nije mijenjao, hadždž su obavljali i muslimani i mušrici kao što su ga obavljali u džahilijjetu. Devete godine Poslanik je imenovao Ebu Bekra za vođu hadždža da ljude povede i pokaže im hadžske obrede. U zu-l-kadetu devete godine krenuo je iz Medine zajedno sa tristo ljudi. Vodio je dvadeset Poslanikovih deva i pet svojih.

Zatim je objavljen početak sure *El-Berae* sa poništenjem svih ugovora sa mušricima koji nisu poštovali potpisane ugovore. Dato je roka njima i onima koji nisu imali ugovora četiri mjeseca. U toku ta četiri mjeseca mogli su se kretati po svojoj volji. Dato im je do znanja da ne mogu umaći Allahu i da će Allah osramotiti nevjernike. Naredio je da ispoštuju ugovore sa mušricima koji nisu prekršili ugovore i nisu stali na stranu neprijatelja protiv muslimana.

Poslanik posla Aliju ibn Ebu Taliba da umjesto njega obznani ovu Objavu na dan Kurban bajrama. Rekao je: ***Prenijet će od mene samo moj čovjek.*** Alija ibn Ebu Talib pridruži se Ebu Bekru na 'Ardžu, ili na Dadžinanu. Ebu Bekr upita: *Da li dolaziš kao nadređeni ili podređeni?* Alija odgovori: *Kao podređeni.* Klanjao je za Ebu Bekrom.

Ebu Bekr je predvodio hadžske obrede muslimanima. Prvi dan Kurban bajrama Alija ibn Ebu Talib ustade kod džemreta i prouči početak sure Et-Tevbe. Sura sadrži raskid ugovora, davanje roka i ispunjenje ugovora onima koji su ih poštivali. Ebu Bekr razasla telale među ljude da im obznane: *Poslije ove godine na hadždž neće dolaziti mušrici i niko oko Ka'be tavaf ne smije činiti neodjeven.*

O DELEGACIJAMA, DA'IJAMA I NAMJESNICIMA

Arapi su čekali rezultat borbe između Kurejšija i poslanika. Vjerovali su da neistina nikada ne može zavladati Ka'bom osvajačkom snagom. Događaj sa slonom još je bio živ u sjećanju. Kada je Allah počastio Poslanika pobjedom i ulaskom u Mekku, te savladavanjem nevjernika iz plemena Kurejš nisu više sumnjali da je poslanik. Plemena su počela dolaziti jedno za drugim. Vjerovali su u njegovo poslanstvo i prihvatali pokornost njemu. Ljudi su ulazili u islam u grupama. Za kratko vrijeme islamska država se proširila od obale Crvenog mora do obala Arapskog zaljeva i od sjevernog Jordana i granica Šama do Jemena i Omana. Poslanik je uređivao proširenu državu. Slao je da'ije i postavljao namjesnike. Slao je sakupljače zekata. Ispunjavao je sve što je ljudima trebalo. Postavljao je kadije i namjesnike. O tome ćemo govoriti nešto kasnije.

Islamski historičari navode broj od oko sedamdeset delegacija koje su došle kod Poslanika da prime islam. Neki učenjaci su pokušali nabrojati sve delegacije bez obzira na potvrđenost predanja o tome pa ih je nabrojao gotovo stotinu.

Delegacije su dolazile prije osvojenja Mekke, neke su dolazile odmah nakon Hidžre. Štaviše, neke su dolazile prije Hidžre. Međutim, masovni dolazak delegacija desio se nakon osvojenja Mekke, devete hidžretske godine. Njihov dolazak trajao je do desete godine, pa i nakon toga. Deveta godina nazvana je godina delegacija.

Većinu delegacija činili su velikani i poglavice plemena ili oni koji donose odluke. Dešavalo se da dođe jedan čovjek ili sa malom grupicom.

Delegacije su imale različite ciljeve. Neki su željeli vratiti svoje zarobljene vojnike, žene i djecu, kao u slučaju delegacija iz plemena Hevazin i Benu Temim. Neki su tražili sigurnost za sebe ili za sebe i svoj narod. Neki su došli da se hvale i raspravljaju. Neki su tražili povlačenje islamske vojske sa njihove teritorije, te da ih ne napadaju. Neki su, opet, došli pokorni i spremni plaćati glavarinu. A bilo je onih koji su došli kao muslimani s namjerom da nauče islamske propise.

Poslanik je sve dočekivao nasmijana lica i plemenito kako ga je Allah i stvorio. Ugošćavao ih je kako vole, podsticao na primanje islama, učio ih imanu i propisima kako bi podučili svoje narode. Delegacije su bile najčvršća veza sa beduinima za predstavljanje islama. Delegacije su, iako različitih ciljeva, rezultirale primanjem islama njih i njihovih naroda. Neki su islam primili prije, neki kasnije. Izuzetak su bili samo pripadnici plemena Benu Hanife i Musejlema el-Kezzab. Spomenut ćemo najvažnije delegacije:

Delegacija plemena Abdu-l-Kajs

Stanovali su na istoku Arapskog poluotoka. Prvi su primili islam izvan Medine. Prva džuma obavljena nakon džume u Poslanikovoj džamiji bila je kod njih u selu El-Dževasi u Bahrejnu. Dolazili su u dva navrata kod Poslanika. Prva posjeta je bila pete godine po Hidžri. Prvi put bilo je trinaest ili četrnaest ljudi. Kada su došli u Medinu, skočili su sa jahalica na vratima džamije i pohrlili rukovati se s Poslanikom. Među njima je bio Abdullah ibn 'Avf el-Ešedždž. Bio je najmlađi. Ostao je kod jahalica, spustio devu, pokupio stvari i obukao bijelu odjeću iz dva djela. Potom je smireno došao i poselamio Poslanika. Poslanik mu reče: ***Ti imaš dvije osobine drage Allahu i njegovom Poslaniku. To su razboritost i smirenost.***

Poslanik je rekao prije njihovog dolaska u Medinu: ***Doći će vam putnici, najbolji ljudi na istoku. Niko ih nije prisilio da prime islam. Iscrpili su jahalice i potrošili opskrbu. Allahu moj, oprosti plemenu Abdu-l-Kajs!*** Kada su došli rekao je: ***Dobro došli. Nećete biti osramoćeni, niti ćete se kajati.***

Tražili su da im kaže najvažnije što trebaju znati i obavijesiti ljude koji su ostali u plemenu. Poslanik im je naredio četvero:

- da posvjedoče da nema istinskog boga osim Allaha i da je Muhammed Allahov poslanik;
- da obavljaju namaz;
- da daju zekat i
- da poste ramazan.

Hadždž nije bio propisan tada pa im nije ni naredio hadždž. Naredio je da izdvoje petinu iz ratnog plijena. Zabranio je opojna pića, a pili su ih u velikim količinama. Zabranio im je posude u kojim su kiselili piće.

Druga delegacija brojala je četrdeset ljudi. Među njima je bio El-Džarud ibn el-'Ala el-'Abdi, koji je bio kršćanin, a kada je primio islam bio je dobar vjernik.

Delegacija Damama ibn Sa'lebe iz plemena Benu Sa'd ibn Bekr

Bio je grub čovjek, beduin. Nosio je dvije pletenice na glavi. Došao je u Medinu i spustio devu u džamiji i svezao je. Potom reče: *Ko je od vas Ibn Abdu-l-Muttalib?* Pokazaše mu Poslanika, a on se približi i reče: *Muhammede, ja ću te pitati i žestok ću biti, pa se nemoj ljutiti.* Poslanik reče: ***Pitaj šta hoćeš.*** Rekao je: *Došao nam je tvoj izaslanik i tvrdi da te Allah poslao.* Poslanik reče: ***Istinu je rekao.*** On reče: *Ko je stvorio nebo?* Poslanik reče: ***Allah.*** Reče: *Ko je stvorio Zemlju?* Reče: ***Allah.*** Reče: *Ko je stvorio brda i sve što je na njima?* Reče: ***Allah.*** Čovjek reče: *Tako ti Onoga ko stvori nebesa, Zemlju i brda, da li te Allah poslao?* Rekao je: ***Jeste.***

On nastavi dalje: *Tvoj izaslanik tvrdi da moramo klanjati pet puta u toku dana i noći.* Poslanik reče: ***Istinu je rekao.*** Reče: *Tako ti Onoga koji te poslao, da li ti je Allah to naredio?* Rekao je: ***Jeste.***

Rekao je: *Tvoj izaslanik tvrdi da moramo dati zekat.* Poslanik reče: ***Istinu je rekao.*** Reče: *Tako ti Onoga koji te poslao, da li ti je Allah to naredio?* Rekao je: ***Jeste.***

Rekao je: *Tvoj izaslanik tvrdi da moramo postiti mjesec ramazan u godini.* Poslanik reče: ***Istinu je rekao.*** Reče: *Tako ti Onoga koji te poslao, da li ti je Allah to naredio?* Rekao je: ***Jeste.***

Rekao je: *Tvoj izaslanik tvrdi da moramo obaviti hadždž, ako možemo.* Poslanik reče: ***Istinu je rekao.*** Reče: *Tako ti Onoga koji te poslao, da li ti je Allah to naredio?* Rekao je: ***Jeste.***

Čovjek se okrenu i reče: *Tako mi Onoga koji te poslao sa istinom, neću ništa ni dodati ni oduzeti od toga.* Poslanik reče: ***Ući će u Džennet, ako ispuni što je rekao.***

Vratio se u svoj narod, napustio idolatriju i obavijestio ih šta Poslanik naređuje a šta zabranjuje. Prije večeri svi muškarci i žene u njegovom plemenu primiše islam. Izgradili su džamije i učili ezane. Nije bilo boljeg delegata od Damama ibn Sa'lebe.

Delegacija plemena 'Uzra i Belijje

U mjesecu saferu, devete hidžretske godine došla je delegacija od dvanaest članova iz plemena Benu 'Uzre. Spomenuli su svoju bliskost sa Kusajjom i pomoć pri progonu plemena Huza' i Benu Bekr iz Mekke. Poslanikim izrazi doborodošlicu i obradova ih osvojenjem Šama. Zabranio im je odlazak vračevima i meso zaklano na žrtvenicima lažnih bogova. Primili su islam, proveli u Medini nekoliko dana, potom su se vratili nazad.

Odmah nakon njih došla je delegacija plemena Bila, u mjesecu rabi'-l-evvelu devete godine. Primili su islam, ostali u Medini tri dana, potom se vratili.

Delegacija plemena Benu Esed ibn Huzejme

Došla su deveterica, sprva devete godine po Hidžri. Poslanik je sjedio u džamiji u društvu ashaba. Nazvali su selam, a njihov govornik reče: *Allahov Poslaniče, posvjedočili smo da je Allah jedan i nema suparnika, te da si ti Allahov rob i poslanik. Allahov Poslaniče, došli smo, a nisi poslao nikoga kod nas. Primili smo islam, a nismo se borili protiv tebe kao to i to pleme. Mi smo most za one koji su ostali iza nas.* U vezi s tim Allah objavi:

يَمُنُّونَ عَلَيْكَ أَنْ أَسْلَمُوا قُل لَّا تَمُنُّوا عَلَيَّ إِسْلَامَكُم بَلِ اللهُ يَمُنُّ عَلَيْكُمْ أَنْ هَدَاكُمْ لِلْإِيمَانِ إِن كُنتُمْ صَادِقِينَ

Oni ti prebacuju što su primili islam. Reci: Ne prebacujte mi što ste islam primili; naprotiv, Allah je vama milost podario time što vas je u pravu vjeru uputio, ako iskreno govorite.[164]

Pitali su ga za postupke u džahilijjetu kao što je gatanje pticama, vračanje, proricanje sudbine pijeskom. Zabranio je sve to. Pitali su ga za predviđanje događaja crtanjem u pijesku pa je rekao: ***To je znao jedan vjerovjesnik, pa ko pogodi njegovo crtanje uredu je, u sprotnom je zabranjeno.*** Jasno je da nije moguće znati da li je podudarno s njegovim crtanjem. Sve to spada u nagađanje u vezi sa nepoznatim. Boravili su nekoliko dana, učili vjeru. Potom su otišli. Poslanik im je dao poklone.

164 *El-Hudžurat*, 17.

Delegacija plemena Tedžib

Oni su ogranak plemena Kinde. Donijeli su višak zekata preko potreba njihovih siromaha. Poslanik im se obradovao i lijepo ih ugostio. Rekao je Ebu Bekr: *Nijedna arapska delegacije nije došla kao ova.* Poslanik reče: ***Uputa je u Allahovoj ruci, pa kome želi dobro učini njegove grudi prostranim za iman.***

Pitali su o Kur'anu i Sunnetu. Učili su ih. Izrazili su želju da se vrate pa ih je Poslanik opskrbio kao nijednu delegaciju. Pitao ih je da li je ostao još neko od njih. Rekli su da su ostavili jednog mladića kod jahalica. Bio je najmlađi među njima. Rekao je: ***Pošaljite ga!*** Došao je i rekao: *Allahov Poslaniče, ja sam iz delegacije koja je maloprije bila kod tebe. Njihove si potrebe ispunio sad ispuni moju.* Rekao je: ***Šta je tvoja potreba?*** Rekao je: *Moli Allaha da mi oprosti, smiluje mi se i učini me bogatim u srcu.* Proučio je dovu za njega, naredio je da mu daju poklon kao i njegovim drugovima. Bio je skroman. Ostao je u islamu u vrijeme otpadništva. Savjetovao je svoj narod pa su ustrajali uz njega.

Delegacija plemena Benu Fezare

Njihova delegacija stigla je nakon Poslanikovog povratka sa Tebuka. Bilo ih je nešto više od deset ljudi. Priznavali su islam. Poslanik ih je pitao za njihov kraj pa su se požalili na sušu. Rekli su: *Moli svoga Gospodara da nam podari kišu. Posreduj za nas kod svoga Gospodara. Neka tvoj Gospodar posreduje kod tebe za nas.* Poslanik reče: ***Subhanallah, teško tebi! Ja posredujem kod Allaha, ali ko je taj kod koga će Allah posredovati?! Nema boga osim njega, Uzvišenog i Velikog. Njegov kursijj obuhvata nebesa i zemlju. Ona škripe zbog njegove veličine i veličanstvenosti poput novog sedla.*** Nakon toga, popeo se na minber, proučio dovu i pala je obilna kiša i potpuna milost.

Delegacija iz Nedžrana

Nedžran je veliki grad na granici sa Jemenom. U sklopu Nedžrana su se nalazila sedamdeset i tri sela udaljena od grada po jedan dan za brzog konjanika. Imali su sto dvadeset hiljada boraca. Svi su bili kršćani. Poslanik je njihovom vođi poslao pismo u kojem ga pozva u islam. kada je pročito pismo prepao se. Obavio je razgovor sa velikanima i uglednicima potom i sa običnim

ljudima. Odlučili su poslati delegacija s ciljem da riješi problem. Delegacija je brojala šezdeset članova. Došli su Poslaniku obučeni u šarene ogrtače koji su se vukli po zemlji, gornji ogrtači bili su svileni. Nosili su i zlatne prstenove. Poslanik nije htio pričati s njima. Neko od velikih ashaba ukaza im da skinu svilu i zlato. Uradili su tako i Poslanik ih primi. Pozvao ih je u islam, ali oni odbiše. Rekli su: *Mi smo bili muslimani prije vas.* Poslanik im reče: ***Vas sprečava troje da primite islam:***

- ***robovanje krstu;***
- ***jedenje svinjskog mesa i***
- ***tvrdnja da Allah ima dijete.***

Oni rekoše: *Ko je stvoren bez oca kao Isa?* Povodom toga Allah objavi:

إِنَّ مَثَلَ عِيسَى عِندَ اللهِ كَمَثَلِ آدَمَ خَلَقَهُ مِن تُرَابٍ ثُمَّ قَالَ لَهُ كُن فَيَكُونُ ۞ الْحَقُّ مِن رَّبِّكَ فَلاَ تَكُن مِّنَ الْمُمْتَرِينَ ۞ فَمَنْ حَآجَّكَ فِيهِ مِن بَعْدِ مَا جَاءكَ مِنَ الْعِلْمِ فَقُلْ تَعَالَوْاْ نَدْعُ أَبْنَاءنَا وَأَبْنَاءكُمْ وَنِسَاءنَا وَنِسَاءكُمْ وَأَنفُسَنَا وَأَنفُسَكُمْ ثُمَّ نَبْتَهِلْ فَنَجْعَل لَّعْنَةُ اللهِ عَلَى الْكَاذِبِينَ .

Primjer Isaov, doista, je kod Allaha isti kao i primjer Ademov: od zemljega je stvorio, a zatim mu rekao: Budi! i on bi! Istina je od Gospodara tvoga i ne budi od onih koji sumnjaju! A onima koji s tobom o Njemu budu raspravljali nakon što ti je došlo nešto od znanja, reci: Hodite, pozvat ćemo sinove naše i sinove vaše, i žene naše i žene vaše, a doći ćemo i mi i vi, pa ćemo se proklinjati i Allahovo prokletstvo na one koji lažu prizvati.[165]

Poslanik prouči ajet i pozva ih na proklinjanje. Oni zatražiše odgodu dok se dogovore. Rekli su jedni drugima: *Ako bude poslanik, a mi pristanemo na proklinjanje neće od nas ništa ostati.* Pristali su na plaćanje glavarine. Glavarina je iznosila hiljadu ogrtača u saferu i hiljadu u redžebu. Uz svaki ogrtač morali su donijeti oku srebra. Dozvolio im je boravak u državi i garantirao im sigurnost i vjersku slobodu. Rekli su: *Pošalji s nama povjerljiva čovjeka.* Poslao je Ebu 'Ubejdea 'Amira ibn el-Džerraha. Tada je dobio naziv *povjerenik Ummeta.*

Na povratku dvojica primiše islam. Islam se proširi među njima te svi primiše islam.

165 *Alu 'Imran*, 59 - 61.

Delegacija Taifa

Govorili smo o Poslanikovoj opsadi Taifa nakon Bitke na Hunejnu. Međutim, nije ih osvojio, ostavio ih je na njihovim mjestima. Na povratku pratio ga je 'Urve ibn Mes'ud es-Sekafi i stigao prije dolaska u Medinu. Primio je islam. Vratio se i pozvao svoj narod u islam, bio im je draži od sinova prvijenaca, pa je mislio da će ga poslušati, ali oni ga zasuše strijelama sa svih strana i ubiše ga. Nakon toga, uvidjeli su da se ne mogu boriti protiv svih Arapa, pa su odlučili poslati delegaciju od pet uglednih članova na čelu sa Abd Jalejlom ibn 'Amrom. To se dogodilo u ramazanu, devete hidžretske godine. Poslanik postavi šator u kraju džamije da njihova delegacija čuje Kur'an i da gledaju muslimane kako klanjaju.

Poslanik ih je pozivao u islam, a oni odbijali. Tražili su da im dozvoli blud, alkohol i kamatu, te da ne ruši Lata, njihovog boga. Tražili su da ne klanjaju i da ne ruše kipove svojim rukama. Poslanik je sve to odbio. Na kraju su se pokorili i prihvatili islam pod uslovom da on sruši Lata i da Sekif ne ruše kipove svojim rukama. Poslanik prihvati.

Osman ibn Ebu el-'As je bio najmlađi. Kada su oni išli gdje su odsjeli on je išao Poslaniku da uči Kur'an. Kada je Poslanik spavao išao je kod Ebu Bekra. Naučio je dosta Kur'ana. Radio je to krijući od svojih drugova. Poslanik ga je imenovao za njihovog vođu kada su primili islam zbog njegove želje da nauči vjeru i Kur'an.

Vratili su se skrivajući iman. Zaplašili su svoj narod ratom i oružanim sukobom. Rekli su: *Dolazimo od gruba i surova čovjeka. Potčinio je i pokorio ljude sabljom. Predložio nam je teške uslove.* Spomenuli su ostavljanje bluda, kamate, alkohala i drugo. U suprotnom borit će se protiv njih. Osjetili su lažni ponos i dva ili tri dana pripremali su se za borbu. Međutim, osjetili su veliki strah pa rekoše delegeciji: Vratite se i pristanite na uslove. Tada im rekoše: *Mi smo već pristali na uslove i primili islam.* Nakon toga, cijelo pleme Sekif primi islam.

Poslanik posla Halida ibn el-Velida i Mugiru ibn Šu'bea na čelu grupe ljudi da sruše kip Lat. Oni ga srušiše i porušiše građevinu u kojoj je bio.

Delegacija plemena Benu 'Amir ibn Sa'sa'

U toj delegaciji bio je 'Amir ibn Tufejl, odgovorni za prijevaru ashaba kod bunara Me'une. S njim su još bili najveći šejtani i neprijatelji islama Erbed ibn Kajs i Džebbar ibn Eslem. Amir i Erbed skovali su zavjeru da ubiju Poslanika, *sallallahu 'alejhi ve sellem.* Kada su stigli u Medinu Poslanik, *sallallahu 'alejhi ve sellem,* ih pozva u islam. Rekao je Amir ibn Tufejl, njihov predstavnik: *Dajem ti tri izbora:*

- ti vladaj gradovima, a ja ću selima;

- ja ću biti tvoj nasljednik ili

- napast ću te sa Gatafanom sa hiljadu boraca, muškaraca i žena.

Poslanik, *sallallahu 'alejhi ve sellem,* odbi sve prijedloge i reče: ***Allahu moj, ukloni 'Amira i uputi njegov narod!***

Erbed je stao Poslaniku, *sallallahu 'alejhi ve sellem,* iza leđa dok je 'Amir govorio, izvukao je sablju iz korica jedan pedalj, a onda Allah ukoči njegovu ruku i nije mogao izvući sablju do kraja.

Na povratku odsjeo je kod žene iz svoga naroda iz plemena Benu Selul. Zanoćio je kod nje, a u toku noći Allah posla na njega kugu i grlo mu oteče. Rekao je: *Zar da umrem od grla kao deva i u kući plemena Benu Selula?! Dovedite mi konja!* Uzjahao je konja i umro na konju.

Erbeda je Allah spalio munjom zajedno sa devom. Povodom toga objavio je:

وَيُرْسِلُ الصَّوَاعِقَ فَيُصِيبُ بِهَا مَن يَشَاء وَهُمْ يُجَادِلُونَ فِي اللهِ وَهُوَ شَدِيدُ الْمِحَالِ

On šalje gromove i udara njima koga hoće – opet oni raspravljaju o Allahu, a On sve može.[166]

Njihov događaj prenio je Mu'ile ibn Džemil, ashab iz plemena Benu 'Amir. On je inače došao kod Poslanika, *sallallahu 'alejhi ve sellem,* i primio islam kada je imao dvadeset godina. Dao je prisegu i pomilovao njegovu desnu ruku. Doveo je svoje deve Poslaniku, *sallallahu 'alejhi ve sellem,* pa je dao mladu devu. Nakon njega, družio se sa Ebu Hurejrom. Živio je kao musliman sto godina. Bio je veliki govornik, čak su ga nazvali *Čovjek sa dva jezika.*

166 *Er-Ra'd,* 13.

Delegacija plemena Benu Hanife

Delegacija Benu Hanife je došla u Medinu devete godine po Hidžri. Bilo ih je sedamnaest ljudi. Među njima je bio Musejlema Kezzab. Ova delegacija je odsjela kod jednog ensarije. Oni dođoše kod Poslanika i primiše islam. Predaje se razilaze oko slučaja Musejleme Kezzaba, neki kažu da je primio islam zajedno s njima, a drugi kažu da nije došao s njima i da je rekao: *Ako će me Muhammed učiniti nasljednikom slijedit ću ga.*

Poslanik, *sallallahu 'alejhi ve sellem*, je prije toga sanjao da su mu donesene zemaljske riznice i da su mu se u rukama našle dvije zlatne narukvice. One su mu postale preteške, pa se zabrinuo. Zatim mu je objavljeno da puhne u njih. On puhnu i one nestaše. Poslanik, *sallallahu 'alejhi ve sellem*, je protumačio ovaj san da će se pojaviti dva lažna poslanika poslije njega.

Poslanik, *sallallahu 'alejhi ve sellem*, dođe kod njega noseći u ruci komad palmine kore, sa njim je bio Sabit ibn Kajs. Poslanik, *sallallahu 'alejhi ve sellem*, stade pred Musejlemu koji se nalazio sa svojom grupom i razgovarao s njim. Musejlema mu odgovori: *Ako hoćeš, pustit ćemo ti ovu stvar, ali da je prepustiš nama nakon tebe.* Poslanik, *sallallahu 'alejhi ve sellem*, mu odgovori: ***Da mi zatražiš ovaj komad palmine kore ne bih ti ga dao, a ti nećeš prekoračiti Allahovu naredbu u vezi s tobom. Ako budeš krenuo krivim putem Allah će te uništiti. Tako mi Allaha, mislim da si ti onaj o kojem sam sanjao što sam sanjao. Evo ti moga govornika Sabita, on će ti mjesto mene odgovarati na pitanja.*** Poslanik se okrenu i ode.

Njihova delegacija se vrati. Nakon kraćeg vremena dao je proglas da mu je dato da dijeli s Poslanikom vlast. Proglasio se poslanikom. Izmislio je rimovane rečenice da liče na ajete. Svome narodu je dozvolio alkohol i blud. U svoju zamku je uvukao i svoj narod koji je pao u zabludu i počeo da ga slijedi i podržava. Njegov problem postade veoma ozbiljan i opasan. Poslanik, *sallallahu 'alejhi ve sellem*, je umro, a on je ostao na svome stavu. Smutnja se sve više širila u njegovom narodu. Ebu Bekr posla vojsku pod vodstvom Halida ibn Velida. Muslimani su vodili s njima teške ratove. U tim ratovima poginuo je Musejlema i većina njegove vojske. Tako je Allah iskorijenio njegovu smutnju. Musejlemu je ubio Vahši ibn Harb, Hamzin ubica.

Drugi lažni poslanik kojeg je Poslanik, *sallallahu 'alejhi ve sellem*, sanjao bio je El-Esved el-'Anbesi. O njemu ćemo govoriti nešto kasnije.

Dolazak izaslanika vladara plemena Himjer i slanje Mu'aza ibn Džebela i Ebu Musaa el-Eša'rija kod njih

Nakon povratka sa Tebuka došao je Malik ibn Murre er-Rehavi. Donio je pismo vladara Himjera. Vladari Himjera su:

- El-Haris ibn Abd Kilal;
- Nu'ajm ibn Abdu Kilal;
- En-Nu'man, neki kažu da se zvao Zu Ra'in;
- Mu'afir;
- Hemdan.

Primili su islam i obavijestili su Poslanika, *sallallahu 'alejhi ve sellem,* o tome u pismu. Poslanik, *sallallahu 'alejhi ve sellem,* je odgovorio pismom, u njemu je pojasnio njihova prava i obaveze. Dao je garanciju onima koji imaju ugovor s muslimanima.

Poslao im je Mu'aza ibn Džebela sa grupom ashaba. On je boravio u gornjoj Kevri u prvacu Adna, između mjesta Es-Sukun i Es-Sekasik. Bio je kadija, sudija u ratovima i sakupljač zekata i glavarine. Bio je imam u dnevnim namazima. Poslao je Ebu Musaa el-Eš'arijja u donju Kevru, koja obuhvata mjesta Zebid, M'ereb, Zema' i Sahil. Rekao im je: ***Olakšavajte, nemojte otežavati. Obradujte, nemojte rastjerivati. Slažite se, nemojte se razilaziti.***

Mu'az je ostao u Jemenu do Poslanikove smrti, a Ebu Musa el-Eš'ari je došao na oproštajni hadždž.

Delegacija plemena Hemedan i slanje Halida i Alije kod njih

Hemedan je poznato pleme u Jemenu. Njihova delegacija je došla devete godine po Hidžri, nakon Poslanikovog povratka sa Tebuka. Među njima je bio Malik ibn en-Nemit poznati pjesnik. Rekao je u stihovima:

Zakleh se Gospodarom jahalica na
Mini što putnike nose iz daljina velikih

Da među nama Allahov Poslanik je vjerni
Poslanik od Vladara Arša upućivač

Nikada deva na sedlu nosila nije žešćeg protivnika Muhammedovom neprijatelju.

Poslanik, *sallallahu 'alejhi ve sellem*, im napismeno odgovori na sva pitanja koja su postavili. U područje Hemedana postavi za namjesnika Malika ibn En-Nemita da bude nad onima koji su primili islam, a ostalima je poslao Halida ibn El-Velida sa zadatkom da ih poziva u islam. Halid je proveo šest mjeseci među njima, ali bez uspjeha. Zatim Poslanik, *sallallahu 'alejhi ve sellem*, posla Aliju ibn Ebu Taliba i naredi mu da vrati Halida. Alija je to i uradio. Kada je Alija stigao u Hemedan, pročita stanovnicima Poslanikovo pismo i pozva ih da prime islam. Svi su se ovaj puta odazvali. Alija odmah obradova Poslanika, *sallallahu 'alejhi ve sellem*, pismom u kome ga obavijesti o njihovom islamu. Poslanik, *sallallahu 'alejhi ve sellem*, pade na sedždu, pa podiže glavu i reče: ***Neka je selam na Hemedan, neka je selam na Hemedan.***

Delegacija plemena Benu Abdu-l-Medan

Poslanik, *sallallahu 'alejhi ve sellem*, posla Halida ibn Velida plemenu Benu Abdu-l-Medan desete godine po Hidžri. Oni se nalaze u Nedžranu, u Jemenu. Naredio mu je da ih poziva u islam tri dana, a ako odbiju da se bori protiv njih. Halid je poslao konjanike na sve strane koji su pozivali u islam, govorili su: *Primite islam, bit ćete spašeni.* Oni primiše islam, a Halid osta među njima podučavati ih islamu. Napisao je pismo Poslaniku, *sallallahu 'alejhi ve sellem*, o tome. Poslanik, *sallallahu 'alejhi ve sellem*, mu naredi da pošalje njihovu delegaciju u Medinu. Halid izvrši naređenje i kada se sastaše s Poslanikom reče: ***Čime ste pobjeđivali vaše neprijatelje u džahilijjetu?*** Rekli su: *Bili smo složni, nismo se razilazili i nismo nikome činili nasilje prvi.* Poslanik reče: ***To je istina.*** Za vođu je imenovao Kajsa ibn el-Husajna. Delegacija se vratila svome narodu u ševvalu ili početkom zu-l-ki'dea. Nakon toga, poslao je Amra ibn Hazma da ih podučava vjeri, sunnetu i islamu te da sakuplja zekat. U vezi s tim napisao je pismo koje je veoma poznato.

Ulazak u islam plemena Benu Mizhadž

Oni su, također, jemensko pleme. Poslanik, *sallallahu 'alejhi ve sellem*, je poslao Aliju ibn Ebu Taliba njima u mjesecu ramazanu, desete godine po Hidžri s ciljem da ih pozove u islam. Naredio mu je da se bori protiv njih ako se budu borili protiv njega. Došao je kod njih i sreo se s njima, te ih pozvao u islam. Međutim, oni odbiše i napadoše muslimane strijelama. Alija postavi borbene redove i povede borbu protiv njih, te ih porazi. Kratko je sačekao potom se zaputio ka njima i ponovo ih pozvao u islam. Tada su primili islam i njihove vođe dadoše prisegu. Rekli su: *Mi predstavljamo svoj narod. Ovo je naš zekat pa uzmi iz njega Allahovo pravo.* Alija tako i postupi, potom se vrati i nađe s Poslanikom u Mekki na oproštajnom hadždžu.

Delegacija plemena Ezd Šenu'e

Oni su, također, poznato pleme u Jemenu. Njihovu delegaciju predvodio je Sard ibn Abdullah el-Ezdi. Primili su islam. Njega je i imenavao za njihovog vođu. Naredio mu je da se bori protiv mušrika koji su u njegovoj blizini.

Dolazak Džerira ibn Abdullaha el-Bedželija i rušenje kipa Zu-l-Halisa

Poslaniku, *sallallahu 'alejhi ve sellem*, je došao Abdullah ibn Džerir el-Bedželi, poznati ashab. Njegovo pleme Bedžile i Has'am imali su kipa i veliku bogomolju kojom su parirali Ka'bi. Nazvali su ga Zu-l-Halisa. Ka'bu su nazivali šamijska Ka'ba, a svoju bogomolju jemenijska Ka'ba. Jednoga dana, Poslanik, *sallallahu 'alejhi ve sellem*, reče Džeriru: ***Hoćeš li me riješiti Zu-l-Halise?*** On se požalio da ne može čvrsto ostati na konju. Poslanik, *sallallahu 'alejhi ve sellem*, ga potapša rukom po grudima i reče: ***Allahu moj, učvrsti ga, i učini ga upućenim i upućivačem!*** Nikada više nije pao s konja.

Džerir je napao Zu-l-Halisu sa sto pedeset konjanika iz svoga plemena Ahmes, a oni su ogranak plemena Bedžile. Srušio je i spalio bogomolju. Ostavio je kipa iza sebe poput zaražene deve. Poslao je Ebu Erte'u kao glasnika Poslaniku, *sallallahu 'alejhi ve sellem*, sa radosnom viješću. Poslanik, *sallallahu 'alejhi ve sellem*, je pet puta proučio dovu za berićet konjima i ljudima plemena Ahmes.

Pojava i smaknuće El-Esveda el-Ansija

Islam i sigurnost proširili su se u Jemenu. Poslanikovi, *sallallahu 'alejhi ve sellem*, namjesnici radili su i bili prisutni na svim stranama. Onda se pojavio El-Esved el-Ansi u mjestu Kehf Hanan. Imao je sa sobom sedamsto boraca. Proglasio se poslanikom i vladarom. Zauzeo je San'u. Njegova smutnja se povećavala, vlast jačala i on je jačao. Poslanikovi namjesnici povukli su se u područje Eš'arija. Muslimani su se služili tekijjom (simulacija, varka u ratu). To je trajalo tri ili četiri mjeseca. Nakon toga, spletkom su ga ubili Fejruz ed-Dejlemi i njegovi drugovi. Bili su perzijanci koji su primili islam. Fejruz ga ubi i odsječe glavu. Njegovu glavu baci pred tvrđavu i to poljulja moral njegovih boraca i oni se predaše. Bila je to pobjeda islama i muslimana. Poslanikovi, *sallallahu 'alejhi ve sellem*, namjesnici se vratiše svojim poslovima i poslaše Poslaniku, *sallallahu 'alejhi ve sellem*, pismo u vezi s tim događajem.

Ubijen je noć ili dvije pred Poslanikovu, *sallallahu 'alejhi ve sellem*, smrt. Poslanik, *sallallahu 'alejhi ve sellem*, je obavješten objavom u vezi s tim i on obavijesti ashabe o tome. Pismo je došlo u vrijeme Ebu Bekra.

OPROŠTAJNI HADŽDŽ

Poziv u islam dostavljen je u sve krajeve Arapskog poluotoka. Allah je dao grupu vjernika koji će ga dostaviti u sve dijelove zemlje. Allah je htio da Njegov Poslanik, *sallallahu 'alejhi ve sellem*, ugleda plodove svoje misije prije smrti. Allah ga počasti hadždžom u mjesecu zu-l-hidždžetu, desete hidžretske godine.

Poslanik, *sallallahu 'alejhi ve sellem*, proglasi da će obaviti hadždž. U Medinu stiže mnogi svijet. U subotu, dvadeset šestog zu-l-kadeta, Poslanik, *sallallahu 'alejhi ve sellem*, se počešlja, namaza kosu, obuče gornji i donji ogrtač i krenu iz Medine nakon podne namaza. U Zu-l-Hulejfu je stigao prije ikindije namaza. Sačekao je ikindiju i klanjao dva rekata. U Zu-l-Hulejfi je i prenoćio. A kada je osvanuo, rekao je svojim ashabima: ***Noćas me je posjetio gost koga je poslao moj Gospodar i rekao mi: Klanjaj u ovoj mubarek dolini i reci: Obavljam umru sa hadždžom.*** Dozvolio je umru u vrijeme hadždža, a to su u džahilijetu smatrali najvećim grijehom.

Pred podne se okupao, a zatim se namirisao po tijelu i glavi. Miris je sadržavao mošus. Zatim je obukao gornji i donji ogrtač i klanjao podne namaz, dva rekata. Ušao je u obrede hadždža i umre zajedno na mjestu gdje je klanjao. Spojio je hadždž i umru. Rekao je: ***Allahu moj, odazivam Ti se umrom i hadždžom!*** Potom je učio telbiju koja glasi: ***Lebbejkellahumme lebbejk, lebbejke la šerike leke lebbejk. Inne-l-hamde ve-n-ni'mete leke ve-l-mulk, la šerike lek.*** *Allahu moj, odazivam Ti se, odazivam. Odazivam Ti se, Ti nemaš suparnika, odazivam Ti se. Tebi pripadaju hvala, blagodati i vlast. Ti nemaš suparnika.* Ponekada je dodavao: ***Lebbejke Ilahe-l-hakki.*** *Odazivam Ti se, istinski Bože.*

Poslije toga je izašao, uzjahao svoju devu Kasvu i ponovio ulazak u obrede. Kada se deva podigla ponovio je isto. Nakon namaza na Zu-l-Hulejfi označio je hedj i stavio im ogrlice.

Putovao je dok se nije približio Mekki. U mjestu Zu-Tuva je prenoćio, a zatim je izjutra klanjao sabah namaz, ponovo se okupao i ušao u Mekku u nedelju izjutra, četvrtog zu-l-hidždžeta, desete godine po Hidžri. Kada je ušao u Mesdždidu-l-Haram, obišao je Ka'bu, a zatim obavio s'aj između Safe i Merve. Odsjeo je u gornjem dijelu Mekke na mjestu El-Hudžun. Nije skidao ihrame, jer je naumio istodobno obaviti hadždž i umru. Sa sobom je poveo hedj. Nije više odlazio da obavlja tavaf do hadždžskog tavafa. Naredio je svim onima koji nisu poveli hedj da u ihramima budu samo dok obave umru, to jest, učine tavaf

oko Ka'be i sa'j između Safe i Mevre, a zatim da skinu ihrame i razriješe umru. Svejedno s kojim nijjetom su ušli u obrede hadždža, za umru, hadždž ili oboje zajedno. Tom prilikom je rekao: ***Kada bih doživio ponovo što sam prošao ne bih vodio hedj. Učinio bih ovo umrom i oslobodio se ihramskih zabrana.*** Oni koji nisu poveli hedj oslobodili su se ihramskih zabrana.

Osmog dana zu-l-hidždžeta, na Dan tervije (napajanja), uputi se na Minu. Svi koji su se oslobodili ihramskih obaveza nakon umre ušli su u obrede hadždža. Na Mini je klanjao pet namaza: podne, ikindiju, akšam, jaciju i sabah. Četverorekatne namaze klanjao je po dva rekata. Kada se Sunce pojavilo, krenuo je na Arefat. Tu je zatekao podignut šator u Nimri. U njemu je odsjeo. Kada se sunce nagelo zapadu uzjaha Kasvu i krenu u dolinu 'Urene. Ljudi se okupiše oko njega i on održa govor. Zahvalio se Allahu, pohvalio Ga, rekao Šehadet, oporučio bogobojaznost, potom, između ostalog rekao: ***O ljudi, poslušajte moj govor, jer ja ne znam da li ću se nakon ovog moga hadždža sresti sa vama. Vaša krv, imeci i časti su vam sveti kao što je svet ovaj vaš dan u ovom vašem mjesecu i u ovoj vašoj zemlji. Zaista je sve iz predislamskog doba pod mojom nogom poništeno. I krvna osveta iz predislamskog doba je poništena. Prva krvna osveta, koju poništavam je naša krv Ibn Rebi'a ibn el-Harisa.*** On je bio na dojenju u plemenu Benu Sa'da, a ubili su ga iz plemena Huzejl. ***Predislamska kamata je poništena. Prvu kamatu s naše strane koju odbacujemo je kamata Abbasa ibn Abdu-l-Muttaliba. Sva je poništena. Bojte se Allaha u ponašanju sa ženama. Vi ste ih uzeli uz Allahov emanet, s njima odnos imate na osnovu Allahove riječi. One su dužne da u vašu kuću ne upuštaju nikoga koga vi ne volite. Ako one i pored toga to učine, udarite ih udarcem koji ni je žestok. One imaju pravo da ih vi hranite i oblačite kako je uobičajeno. Vama ostavljam Allahovu Knjigu i ako je se budete čvrsto pridržavali nećete zalutati. Bit ćete pitani za mene, šta ćete odgovoriti? Ljudi odgovoriše: Svjedočimo da si obavijestio, izvršio i posavjetovao. Poslanik pokaza kažiprstom dignutim ka nebu, a zatim uperenim u narod: Allahu, posvjedoči, Allahu posvjedoči, Allahu posvjedoči!***

U tom govoru pojasnio je i neke druge propise. Nakon što je završio govor, Allah objavi ajet:

الْيَوْمَ أَكْمَلْتُ لَكُمْ دِينَكُمْ وَأَتْمَمْتُ عَلَيْكُمْ نِعْمَتِي وَرَضِيتُ لَكُمُ الإِسْلاَمَ دِينًا

Danas sam vam vjeru vašu usavršio i blagodat Svoju prema vama upotpunio i zadovoljan sam da vam islam bude vjera.[167]

167 *El-Maide*, 3.

Bio je to dan sreće, blagodati i zahvale.

Nakon održanog govora, Bilal je proučio ezan, pa ikamet i Poslanik, *sallallahu 'alejhi ve sellem*, je klanjao ljudima podne dva rekata. Zatim je opet proučen ikamet i klanjao je ikindiju. Spojio je podne i ikindiju u vrijeme podne namaza. Između ova dva namaza nije klanjao ništa više. Nakon toga je uzjahao devu i došao na mjesto stajanja na Arefatu. Devu je okrenuo trbuhom prema stijenama. Okrenuo se kibli i tako ostao stajati do zalaska Sunca. Kada je nestalo crvenila na zapadu krenu na Muzdelifu. Na Muzdelifi je klanjao akšam i jaciju sa jednim ezanom i dva ikameta. Između namaza nije ništa klanjao. Nakon toga je legao do zore. Ujutro je rano klanjao sabah. Poslije namaza je stigao do Meš'aru-l-Harama, okrenuo se kibli i učio dove, tekbire i tehlile. Tu je stajao i molio dok se nije razdanilo.

Sa Muzdelife je krenuo na Minu prije izlaska sunca. Stigao je do velikog džemreta. Bacio je sedam kamenčića. Uz svaki kamenčić je izgovarao Allahu ekber. Učio je telbije sve dok nije izbacao kamenčiće, nakon toga je prestao učiti. Na tom džemretu je zastao i rekao: ***Uzmite od mene propise hadždža, jer ja možda više neću doći na hadždž nakon ove godine.***

Nakon bacanja kamenčića otišao je na Minu, na mjesto gdje se kolju kurbani. Zaklao je šezdeset i tri deve svojom rukom, a onda je dao Aliji pa je zaklao ostatak, a to je trideset i sedam deva. Ukupno je zaklao stotinu velikih kurbana. Naredio je da se od svakog kurbana odsiječe dio koji su stavili u lonac. Meso se skuhalo, pa su jeli meso i pili čorbu.

Nakon klanja kurbana pozvao je bricu i obrijao je desnu stranu glave. Tu kosu podijelio je ljudima svakom po dlaku dvije. Potom je obrijao lijevu stranu glave i svu kosu dao je Ebu Talhi.

Nakon toga, obukao je odjeću i namirisao se prije tavafa. Uzjahao je devu i otišao u Mekku da obavi tavafu-l-ifadeti. Nije uradio sa'j. U Mekki je klanjao podne namaz. Poslije toga otišao je kod Benu Abdu-l-Muttaliba koji su napajali hadždžije Zem-zem vodom, i rekao: ***Izvucite vodu, o Benu Abdu-l-Muttalib! Da me nije strah da će vam ljudi preoteti posao i ja bih sišao s vama da zahvatam vodu.*** Oni mu dohvatiše kofu, pa se napi Zem-zem vode.

Dane Kurban-bajrama, 11., 12. i 13. zu-l-hidždže proveo je na Mini. Svakog dana nakon zalaska sunca bacao je kamenčiće na džemretima. Počinjao je sa malim džemretom, bacio sedam kamenčića učeći tekbir uz svaki kamenčić, a potom bi prešao na srednji i veliki postupajući isto.

Na dan Bajrama održao je još jedan govor, kao i srednjeg dana Kurban-bajrama. Potvrdio je rečeno u prvoj hutbi na Arefatu i dodao neke stvari. Prije hutbe, srednjeg dana Kurban-bajrama objavljena mu je sura En-Nasr.

Trinaestog dana zul-hidždžeta, ili treći dan Kurban-bajrama krenuo je sa Mine, nakon bacanja kamenčića. Odsjeo je u mjestu El-Ebtah. Tamo je klanjao podne, ikindiju, akšam i jaciju. Poslao je Aišu sa njenim bratom Abdu-r-Rahmanom u mjesto Ten'im da obavi umru. Ona je obavila umru. Vratila se u El-Ebtah u praskozorje. Poslanik, *sallallahu 'alejhi ve sellem*, je malo prilegao. Naredio je polazak nakon njenog dolaska. Uzjahao je devu i krenuo prema Ka'bi. Tada je obavio tavafu-l-veda' (oprosni tavaf). Klanjao je sabah i zaputio se ka Medini. Izašao je iz Mekke sa donje strane. Kada se približio Medini i ugledao njene obrise rekao je: ***Allahu ekber, Allahu ekber, Allahu ekber! Nema istinskog boga osim Allaha, nema suparnika, Njemu pripada vlast i hvala. On je svemoćan. Vraćamo se, kajemo se, na sedždu padamo i svoga Gospodara hvalimo. Allah je ispunio obećanje, pomogao Svome robu i saveznike sam porazio.***

Slanje vojske na čelu sa Usamom ibn Zejdom

Poslanik, *sallallahu 'alejhi ve sellem*, stiže u Medinu. Hvalio je i veličao svoga Gospodara zbog toga što je doživio ulazak ljudi u islam u grupama i što mu je pokazao uspjeh poziva koji je otpočeo prije dvadeset tri godine. Nakon povratka u Medinu primio je nekoliko delegacija. Spremio je Usamu ibn Zejda na čelu sedamsto boraca i naredio mu da stigne do mjesta Tuhum-l-Belka i Ed-Darum u Palestini. Vojska je krenula i odsjeli su u mjestu El-Džeref, udaljenom od Medine tri milje. Čuli su uznemirujuće vijesti o Poslanikovoj bolesti, pa su sačekali šta će biti. Allah je Poslaniku, *sallallahu 'alejhi ve sellem*, odredio smrt i da to bude prva vojska koju je poslao Ebu Bekr.

PRESELJENJE U UZVIŠENO DRUŠTVO

Znakovi rastanka

Nakon što je dostavio poslanicu, dostavio savjet, i izvršio emanet, pojavili su se znaci rastanka sa životom. Znaci su se ogledali u njegovim riječima i djelima.

U mjesecu ramazanu, 10. g.h. bio je u i'tikafu dvadeset dana, dok je prethodnih godina ostajao u i'tikafu samo po deset dana. Džibril je proučio Kur'ani zajedno sa Poslanikom, *sallallahu 'alejhi ve sellem*, dva puta.

Rekao je Fatimi: ***Mislim da je to zbog blizine moje smrti.*** Ispratio je Mu'aza u Jemen, opručio mu šta da radi i rekao: ***Mu'aze, možda me više nećeš sresti, možda ćeš proći pored moje džamije i moga kabura.*** Mu'az je žestoko zaplakao zbog rastanka sa Poslanikom, *sallallahu 'alejhi ve sellem.*

Na oprosnom hadždžu stalno je govorio: ***Ja ne znam da li ću se sa vama ikada više sresti na ovom mjestu. Možda više neću obaviti hadždž nakon ove godine.***

Znakovi preseljenja i završetka misije na ovom svijetu bili su i objava sure En-Nasr i ajeta:

الْيَوْمَ أَكْمَلْتُ لَكُمْ دِينَكُمْ وَأَتْمَمْتُ عَلَيْكُمْ نِعْمَتِي وَرَضِيتُ لَكُمُ الإِسْلاَمَ دِينًا

Danas sam vam vjeru vašu usavršio i blagodat Svoju prema vama upotpunio i zadovoljan sam da vam islam bude vjera.[168]

Zbog svega toga nazvan je hadždž te godine oprosni hadždž. To jest, njime se oprostio od ljudi i preselio Allahu.

Početkom mjeseca safera, jedaneste godine po hidžri, otišao je na Uhud i klanjao dženazu šehidima, oprašťajući se od mrtvih kao i od živih. Otuda se vratio u džamiju popeo se na minberu i rekao: ***Ja sam vaša preteča, vaš svjedok. Tako mi Allaha, gledam sada u svoje vrelo. Meni su dati ključevi riznica Zemlje, ili ključevi Zemlje. Ja se ne plašim, tako mi Allaha, da ćete poslije mene biti mušrici, ali se bojim da ćete se nadmetati u imetku.***

168 *El-Maide*, 3.

Pred kraj safera izašao je u noći u groblje Beki'-l-garkad i molio oprost za ukopane u njemu. Rekao je: ***Mi ćemo vam se pridružiti.***

Početak bolesti

U ponedjeljak, dvadeset devetog safera, prisustvovao je jednoj dženazi u Beki'. Aiša kaže: *Poslanik se vrati sa Beki'a, a mene je boljela glava. Rekla sam: Ah, moja glava! A on reče:* ***Mene, tako mi Allaha, o Aiša boli glava.***

Bio je to početak bolesti. Uprkos svemu stanovao je kod žena prema njihovoj redi za boravak. Tako je radio dok se bolest nije pogoršala. Bio je u kući Mejmune i pitao je: ***Gdje sam sutra, gdje sam sutra?*** Želio je Aišin dan. Supruge mu dozvoliše da bude gdje želi. Izašao je iz kuće, nosili su ga El-Fadl ibn Abbas i Alija. Noge je vukao po zemlji. Prešao je u Aišinu kuću.

Naredbe i oporuke

Rekla je Aiša: *Kada je došao u moju kuću bolest se pogoršala. Rekao je:* ***Polijte me sa sedam mješina vode čije grlo nije odvezano. Hoću ostaviti oporuku ljudima.***

Stavili smo ga da sjedne u Hafsinu posudu, polili smo ga i on pokaza rukom da je dovoljno. Nakon toga izađe, klanja ljudima i održa govor.

Rekao je, između ostalog:

- Narodi prije vas uzimali su kaburove poslanika i dobrih ljudi kao bogomolje. Vi ne uzimajte kaburove za bogomolje. Ja vam to zabranjujem.

- Neka je Allahovo prokletstvo na jevreje i kršćane jer su kaburove svojih vjerovjesnika napravili bogomoljama.

- Ne pravite moj kabur idolom koji će biti obožavan.

Rekao je da svako uzme svoje pravo od njega, oporučio da se lijepo postupa sa ensarijama, potom rekao: ***Jednom robu Allah je ponudio šta hoće od Dunjaluka ili ono što je kod Njega, pa je izabrao ono što je kod Njega.*** Ebu Se'id el-Hudri kaže: *Ebu Bekr zaplaka i reče: Iskupili bismo te i očevima i majkama.* Ljudi rekoše: *Vidite ovog starca! Poslanik govori o robu kome je Allah ponudio Dunjaluk ili ono što je kod njega, a on govori: Iskupili bismo te i očevima i majkama? Međutim, Poslanik je bio taj rob, a Ebu Bekr najučeniji među nama.*

Poslanik, *sallallahu 'alejhi ve sellem,* je pohvalio Ebu Bekra. Naredio je da se zatvore sva vrata njegove džamije osim Ebu Bekrovih.

To je bila srijeda. U četvrtak bolest se pojačala. Rekao je: ***Dođite, napisat ću vam pismo nakon kojeg nećete zalutati.*** Omer reče: *Poslanika je savladala bolest, imate Kur'an on vam je dovoljan.* Ashabi se ne složiše u mišljenju, počeše se prepirati. Kada su pretjerali sa raspravom i svađom Poslanik, *sallallahu 'alejhi ve sellem,* reče: ***Idite od mene!***

Tog dana oporučio je da se protjeraju sa Arapskog poluotoka jevreji, kršćani i mušrici. Naredio je da dočekuju delegacije kako ih je on dočekivao. Naredio je da čuvaju namaz i da budu dobri prema onima koji su u njihovoj vlasti. Rekao je: ***Ostavio sam vam dvoje, ako ih se budete pridržavali nećete zalutati, to su Kur'an i moj Sunnet.***

Poslanik sallallahu 'alejhi ve sellem, postavlja Ebu Bekra za imama u namazu

Uprkos teškoj bolesti Poslanik, *sallallahu 'alejhi ve sellem,* je klanjao namaz kao imam. Tog četvrtka, kada je nastupilo jacijsko vrijeme, okupao se da mu bude lakše. Krenuo je na namaz, ali se onesvijestio. Kada se osvijestio ponovo se okupao, krenuo na namaz, ali ponovo se onesvijestio. Po treći put se osvijesti i okupa i krenu na namaz, ali se onesvijesti ponovo. Poručio je Ebu Bekru da klanja kao imam ljudima. Ebu Bekr je klanjao kao imama u tim danima. Klanjao je ukupno sedamnaest namaza.

U subotu i nedjelju Poslanik, *sallallahu 'alejhi ve sellem,* je osjetio olakšanje i izašao je među ljude klanjati podne. Ebu Bekr je klanjao kao imam. Poslanika, *sallallahu 'alejhi ve sellem,* su posjeli sa Ebu Bekrove lijeve strane. Ebu Bekr se povodio za Poslanikom, *sallallahu 'alejhi ve sellem,* u namazu, a ljudi za Ebu Bekrom, koji je prenosio tekbir nakon Poslanika, *sallallahu 'alejhi ve sellem.*

Sav imetak podijelio je u sadaku

U nedjelju Poslanik, *sallallahu 'alejhi ve sellem,* oslobodi sve sluge, podijeli u sadaku sedam zlatnika koje je imao kod sebe. Oružje je poklonio muslimanima. Kada se spustila noć Aiša je otišla sa kandiljom jednoj ženi i zamolila da joj stavi malo masla u kandilj da može gorjeti. Njegov oklop ostao je kao zalog kod jevreja za trideset sa'a ječma.

Posljednji dan na Dunjaluku

U ponedjeljak ujutro, reda je bila Aišina. Ebu Bekr je klanjao s ljudima sabah namaz. Poslanik, *sallallahu 'alejhi ve sellem*, je uklonio zastor sa Aišne sobe i pogledao u njih. Nasmijao se, a Ebu Bekr se vrati unatrag misleći da će Poslanik, *sallallahu 'alejhi ve sellem*, izaći i klanjati s njima. Muslimani su umalo prekinuli namaz radujući se Poslaniku, *sallallahu 'alejhi ve sellem.* Rukom je pokazao da upotpune namaz. Nakon toga, povukao se u sobu i spustio zastor.

Toga dana ili te sedmice, Poslanik, *sallallahu 'alejhi ve sellem*, je pozvao Fatimu i nešto joj šapnuo i ona zaplaka. Ponovo joj nešto šapnu i ona se nasmija. Aiša je upita o tome, ali ona ne htjede reći dok Poslanik, *sallallahu 'alejhi ve sellem*, nije umro. Rekla je da joj je prvi puta rekao da će umrijeti u toj bolesti, pa je zaplakala. Drugi puta je rekao da će ona prva umrijeti nakon njega od njegove porodice, pa se nasmijala. Obradovao ju je da je predvodnica žena u Džennetu.

Fatima je vidjela da su Poslanikove muke teške pa je rekla: *O muke moga oca, kako su teške!* Rekao je: ***Tvoj otac više neće imati muke nakon današnjeg dana.*** Pozvao je Hasana i Husejna i poljubio ih. Pozvao je svoje supruge i savjetovao ih.

Bolest se pojačavala i povećavala. Pokrenuo se otrov koji je pojeo na Hajberu. Osjećao je bol tog otrova. Lice je pokrio ogrtačem pa kada bi mu bilo lakše otkrivao je lice. Tada bi govorio: ***Neka je Allahovo prokletstvo na jevreje i kršćane! Kaburove svojih vjerovjesnika pretvorili su u bogomolje.*** To je govorio da ne bi postupili kao oni. ***Ne smiju ostati dvije vjere na Arapskom poluotoku.*** To je bila njegova posljednja oporuka ljudima. Nekoliko puta je ponavljao: ***Čuvajte namaz, čuvajte namaz i vodite računa o onima koje posjedujete!***

Smrtna agonija i smrt

Preseljenje je otpočelo. Aiša ga malo podiže i nasloni na sebe, na grudi između vrata i prsa.

U posljednjim trenucima ušao je Abdullah Ebu Bekrov sin. U ruci je držao svjež misvak. Primijetila sam da gleda u misvak. Shvatila je da ga želi, pa je pitala želi li ga, a on pokaza glavom da hoće. Uzela ga je, smekšala zubima i on očisti zube kao kad je najbolje mogao. Pred njim je bila zdjela s vodom. Ruke je kvasio u vodu, potirao se po licu i govorio: ***La ilahe illallah, smrt ima agoniju.***

Kada je završio čišćenje zuba sa misvakom, podigao je ruku ili prst i uperio pogled u plafon. Pomjerao je usne. Aiša je slušala šta izgovara pa je čula da je rekao: ***Sa onima kojima si milost Svoju darovao, poslanicima, iskrenima, šehidima i dobrima. Gospodaru moj, oprosti mi i smiluj mi se, i priključi me uzvišenom društvu. Allahu moj uzvišenom društvu!***

Posljednje riječi je ponovio tri puta. Ispustio je dušu. Ruka mu je klonula i preseli se kod najuzvišenijih drugova. Ovo se dogodilo u satima pred podne, u ponedeljak 12. rebiu-l-evvela 11. g.h. Napunio je šezdeset tri godine. Neka su blagoslov i mir na njega! Mi pripadamo Allahu i njemu se vraćamo.

Nedoumica ashaba i Ebu Bekrov stav

Medinom je prostrujala mučna vijest, vrlo brzo. Ona pomrači Dunjaluk. Skoro su izgubili razum. Najljepši, najsvjetliji i najradosniji dan bio je kad je Poslanik, *sallallahu 'alejhi ve sellem*, ušao u Medinu, a najružniji i najtamniji bio je dan u kome je preselio. Čuo se glas njihova plača kao kada hadžije plaču na hadždžu.

Omer stade u džamiji i reče: *Poslanik nije umro i neće umrijeti dok ne istrijebi munafike.* Prijetio je da će ubiti i sasjeći one koji kažu da je umro. Ashabi su bili kod džamije izgubljeni i zbunjeni.

Ebu Bekr je tog jutra otišao svojoj kući u Senh, jer je vidio da je Poslaniku, *sallallahu 'alejhi ve sellem*, lakše. Kada je umro, pojavi se na konju. Sjaha i uđe u džamiju. Nije ni s kim govorio, dok nije ušao kod Aiše i uputio se prema Poslaniku, *sallallahu 'alejhi ve sellem*, koji je bio pokriven šarenim ogrtačem. On mu otkri lice, poljubi ga i zaplaka. Zatim reče: *Iskupio bih te i ocem i majkom. Allah neće dozvoliti da dva puta umreš. Smrt koju ti je Allah propisao, ti si dočekao.*

Potom izađe. Ebu Bekr reče: *Sjedi Omere!* Omer odbi da sjedne. On ga ostavi i dođe do minbere i stade pored nje. Ljudi ostaviše Omera i dođoše njemu. On izgovori Šehadet, te reče: *A potom. Ko je od vas obožavao Muhammeda, pa Muhammed je mrtav. A ko obožava Allaha, neka zna, Allah je živ. On ne umire. Uzvišeni Allah je rekao:*

وَمَا مُحَمَّدٌ إِلاَّ رَسُولٌ قَدْ خَلَتْ مِن قَبْلِهِ الرُّسُلُ أَفَإِن مَّاتَ أَوْ قُتِلَ انقَلَبْتُمْ عَلَى أَعْقَابِكُمْ
وَمَن يَنقَلِبْ عَلَىَ عَقِبَيْهِ فَلَن يَضُرَّ اللهَ شَيْئًا وَسَيَجْزِي اللهُ الشَّاكِرِينَ

Muhammed je samo Poslanik, a i prije njega je bilo poslanika. Ako bi on umro ili ubijen bio, zar biste se stopama svojim vratili? Onaj ko se stopama svojim vrati, neće Allahu nimalo nauditi, a Allah će zahvalne sigurno nagraditi.[169]

Ibn Abbas reče: *Tako mi Allaha kao da ljudi nisu znali da je Allah objavio ovaj ajet, dok ga nije proučio Ebu Bekr. Ljudi počeše učiti ovaj ajet, pa nisi mogao nikoga vidjeti, a da ga ne uči.*

Omer reče: *Tako mi Allaha, nakon što čuh ovaj ajet kojeg je Ebu Bekr proučio, shvatih da je to istina. Sjedoh na zemlju, jer mi noge otkazaše poslušnost, a zatim, padoh po zemlji i iz ajeta shvatih da je Poslanik umro.*

Izbor Ebu Bekra za njegovog nasljednika - halifu

Nakon Poslanikove, *sallallahu 'alejhi ve sellem*, smrti najvažnije je bilo izabrati vođu koji će voditi računa o vjeri i dunjalučkim potrebama ljudi. Alija je smatrao da hilafet treba pripasti njemu, jer je rod Poslaniku. U Fatiminoj kući sastali su se on, Zubejr i neki ljudi iz plemena Benu Hašim. Ensarije se skupiše u Sekifi plemena Benu Sa'ide s namjerom da izaberu halifu od njih. Muhadžiri su se okupili oko Ebu Bekra i Omera.

Ebu Bekr, Omer, Ebu 'Ubejde i muhadžiri zaputiše se u Sekifu Benu Sa'ide. Razmijenili su mišljenje sa ensarijama. Ensarije su iznijeli svoje odlike i ukazali da imaju pravo na hilafet. Ebu Bekr reče: *Dobro koje ste spomenili vama i pripada. Medutim, Arapi se neće pokoriti nikome osim Kurejšijama. Oni su najboljeg roda i najbolje teritorijalne pozicije.* Podigao je ruke Omera i Ebu 'Ubejdea i rekao: *Ja vam predlažem jednog od ove dvojice.* Jedan ensarija reče: *Neka bude jedan od vas jedan od nas.* Ljudi počeše raspravljati i dizati glasove, pa su se pobojali sukoba. Omer reče Ebu Bekru: *Pruži ruku!* On pruži ruku i prisegu dadoše muhadžiri i ensarije.

169 *Alu 'Imran*, 144.

Priprema i ukop časnog tijela

U utorak je Poslanik, *sallallahu 'alejhi ve sellem,* je ogasuljen, a da mu nisu skidali odjeću. Gasulili su ga:

- El-Abbas;
- Alija;
- Kusum, Abbasov sin;
- El-Fadil, Abbasov sin;
- Šukran, Poslanikov oslobođeni rob;
- Usama ibn Zejd;
- Evs ibn Havli.

El-Abbas, El-Fadl i Kusum su ga okretali, a Usama i Šukran polijevali vodu. Alija ga je gasulio. Evs ga je naslonio na svoje grudi.

Okupali su ga tri puta vodom i lovorom. Vodu su donijeli sa bunara Sa'da ibn Hajseme iz Kubaa. Bunar se zvao El-Gars. Poslanik, *sallallahu 'alejhi ve sellem,* je pio tu vodu dok je bio živ.

Poslije toga su mu obukli ćefine. Sastojali su se od tri dijela bijelog jemenskog pamučnog platna. Nije imao košulju, niti čalmu. Umotali su ga u platno.

Ebu Talha iskopa kabur na mjestu gdje je preselio. Iskopali su procijep sa strane. Tabut je stavio na ivicu kabura. U prostoriju je ulazilo po deset ljudi da klanjaju dženazu. Niko im nije bio imam. Prvo je porodica klanjala, pa muhadžiri, zatim ensarije. Nakon njih klanjala su djeca pa žene. A možda su žene klanjale prije djece.

Tako je protekao čitav utorak i većina noći u srijedu. Nakon toga, spustili su ga u kabur i zakopali. Bilo je to na kraju noći u srijedu.

POSLANIKOVI, SALLALLAHU 'ALEJHI VE SELLEM, UKUĆANI

Poslanikova, sallallahu 'alejhi ve sellem, žene

U toku života imao je jedanaest ili dvanaest žena. Pred kraj života imao je devet žena u isto vrijeme. Dvije, odnosno, tri umrle su za njegova života. U nastavku reći ćemo nešto o njima.

1. Majka vjernika Hatidža, Huvejlidova kći. Oženio ju je od svojih dvadeset pet godina, a ona je imala četrdeset. Za njenog života nije se na nju ženio. Sa njom je izrodio sinove i kćeri, osim Ibrahima. Umrla je Mekki u ramazanu desete godine po poslanstvu. Ukopana je u mjestu El-Hadžun. Umrla je u šezdeset petoj godini.

2. Majka vjernika Sevda, Zem'ina kći. Prije Poslanika, *sallallahu 'alejhi ve sellem,* bila je udata za svoga amidžića Es-Sekrana ibn 'Amra. Njih dvoje primiše islam i učiniše hidžru u Abesiniju. Vratili su se iz Abesinije i njen muž preseli, a ona osta hudovica. Nakon njega Poslanik, *sallallahu 'alejhi ve sellem,* se oženi njome u mjesecu ševvalu, desete godine po poslanstvu, samo mjesec nakon Hatidžine smrti. Umrla je u Medini, u mjesecu ševvalu, 54. h.g.

3. Majka vjernika Aiša, Ebu Bekrova kći. Nju je oženio u mjesecu ševvalu, jedanaeste godine po poslanstvu, godinu dana nakon Sevde. Imala je šest godina. S njom je stupio u bračnu vezu u ševvalu, sedam mjeseci nakon hidžre, u Medini. Tada je imala devet godina. Jedina je bila djevica od svih njegovih žena. Bila je najučenija žena u ovom Ummetu. Njena vrijednost nad ostalim ženama je poput vrijednost popare nad ostalim jelima. Umrla je 17. ramazana, 57. ili 58. h.g. Ukopana je u groblju El-Beki'.

4. Majka vjernika Hafsa, Omerova kći. Bila je udata za Hinnisa ibn Huzafu es-Sehmija. Ostala je hudovica, iza između Bitke na Bedru i Bitke na Uhudu. Umro je od posljedica ranjavanja na Bedru. Nakon pričeka Poslanik ju je oženio u mjesecu ša'banu, treće godine po Hidžri. Umrla je u Medini u mjesecu ša'banu 45. godine po hidžri. Imala je 60 godina. Ukopana je u groblju El-Beki'.

5. Majka vjernika Zejneba, Huzejmetova kći, iz plemena Benu Hilal. Bila je udata za 'Ubejdea ibn el-Harisa. Poginuo je u Bici na Bedru. Nakon toga,

Poslanik je oženi u ramazanu treće hidžretske godine. Neki kažu da je bila udata za Abdullaha ibn Džahša koji je poginuo u Bici na Uhudu. A Poslanik ju je oženio četvrte godine po hidžri. Dobila je nadimak *Majka siromaha,* zbog hranjenja siromaha, još u džahilijjetu. Umrla je poslije udaje za Poslanika osam mjeseci ili nakon tri mjeseca u mjesecu rabi'u-l-aharu, četvrte godine po Hidžri. Dženazu joj je klanjao Poslanik, a ukopana je u groblju El-Beki'.

6. *Majka vjernika Ummu Seleme, Hind, Ebu Umejjetova kćerka.* Bila je udata za Ebu Selemu. Rodila mu je djecu. On je umro u mjesecu džumade-l-ahiru, četvrte godine po Hidžri, a Poslanik ju je oženio pred kraj ševvala iste godine. Ubrajala se među najučenije i najrazboritije žene. Umrla je 59. h.g. Neki kažu 62. h.g. u 84. godini života. Ukopana je u groblju El-Beki'.

7. *Majka vjernika Zejneb, kći Džahša ibn Ri'aba.* Ona je kći Poslanikove tetke, očeve sestre. Bila je udata za Zejda ibn Harisa, kojeg je Poslanik posinio. Zejd se od nje rastavio jer njihov brak nije uspio. Poslanik je bio posinio Zejda tako da su ga zvali Zejd ibn Muhammed. U džahilijjetu su smatrali ženu posinka zabranjenom ocu koji ga posinio isto kao da je rođeni sin. Nakon pričeka Allah je iznad sedam nebesa udao Zejnebu za Poslanika. Tako je dokinuo posinjavanje. Poslanik je oženio Zejnebu u mjesecu zu-l-ka'deu, pete godine po Hidžri. Neki kažu četvrte godine po Hidžri. Bila je među najpobožnijim ženama i najviše je davala sadaku. Umrla je 20. godine po hidžri u 53. godini života. Ona je prva umrla od Poslanikovih žena nakon njegove smrti. Dženazu je klanjao Omer, a ukopana je u groblju El-Beki'.

8. *Majka vjernika Džuvejrijja, kći El-Harisa, poglavara plemena Benu-l-Mustalik.* Ona je bila među zarobljenicama Benu-l-Mustalika, nakon pohoda na njih u mjesecu ša'banu šeste hidžretske godine, a po nekima pete. Došla je u dio s plijenom Sabitu ibn Kajsu. On se dogovorio s njom da otkupi svoju slobodu. Poslanik je otplatio njen dug, oslobodio je i oženio u mjesecu ša'banu, šeste godine po Hidžri. Muslimani su oslobodili stotinu porodica iz plemena Benu Mustalik jer su bili Poslanikova tazbina. Bila je najberićetnija jednom plemenu. Umrla je u mjesecu rabi'u-l-evvel, 56. h.g. u 65. godini života. Neki kažu da je umrla 55. h.g.

9. *Majka vjernika Ummu Habiba, Ramle, Ebu Sufjanova kći.* Bila je udata za Ubejdullaha ibn Džahša. Rodila mu je kćerku Habibu i po njoj dobila nadimak. S njim se iselila u Abesiniju. Ubejdullah se odmetnuo od islama i primio kršćanstvo. U Abesiniji je umro kao odmetnik. Ummu Habiba je ostala u islamu kao muhadžirka u Abesiniji. Kada je Poslanik poslao 'Amra ibn Umejjeta Ed-Damerija kod Njegusa s pismom, naredio je da ga oženi s njom. Njegus ju je udao za Poslanika i da joj mehr četristo zlatnika kao poklon od sebe. Poslao ju je u Medinu sa Šurahbilom ibn Hasenom. Stupio je u bračne

odnose s njom nakon Bitke na Hajberu u mjesecu saferu ili rabi'u-l-evvelu, sedme godine po Hidžri. Umrla je 42., 44. ili 50. h.g.

10. Majka vjernika Safijja, kći Hujejja ibn Ahtaba. Ona je jevrejka, kći poglavara plemena Benu en-Nadir. Vodi porijeklo od Haruna, 'alejhi selam. Bila je među robljem Hajbera. Poslanik ju je odabrao za sebe. Izložio joj je islam i ona ga prihvati. Oslobodio je ropstva i oženio je nakon zauzimanja Hajbera, sedme godine po Hidžri. Stupio je u bračne odnose sa njom na povratku u Medinu na mjestu Seddu-s-Sahba, udaljenom dvanaest milja od Hajbera. Umrla je 50., 52. ili 36. h.g. Ukopana je u groblju El-Beki'.

11. Majka vjernika Mejmuna, kći El-Harisa, iz plemena Benu el-Hilal. Ona je sestra Ummu-l-Fadl, Lubabe el-Kubra, Harisove kćerke, Abbasove supruge. Oženio ju je u zu-l-ka'detu, sedme godine po Hidžri u vrijeme umre dogovorene sa Kurejšijama, nakon što je obavio umru. Stupio je u bračne odnose s njom na mjestu Seref udaljenom od Mekke devet milja. I umrla je na tom mjestu, Seref, 61. h.g. Tamo je i ukopana. Neki kažu da je umrla 63. godine, a drugi 38. godine po Hidžri. Njen kabur je još uvijek poznat.

Ovo je jedanaest Poslanikovih žena, majki vjernika, po mišljenju svih učenjaka. Učenjaci su se razišli u mišljenju da li je Rajhana bint Zejd bila supruga ili robinja. Bila je iz plemena Benu en-Nadir. Bila je udata za čovjeka iz plemena Benu Kurejze, te je pala u ropstvo nakon pohoda na njih. Poslanik ju je izabrao za sebe. Neki kažu da ju je oslobodio i oženio u mjesecu muherremu, šeste godine po Hidžri, pa prema tome i ona je majka vjernika. Neki kažu da je nije oslobodio već joj je prilazio kao robinji. Umrla je nakon Poslanikovog povratka sa oprosnog hadždža. Ukopana je u groblju El-Beki'.

Osim spomenutih žena imao i jednu robinju, Mariju koptkinju. Dobio ju je kao poklon od Mukavkisa kada je odgovarao na njegovo pismo. Bila je kraljevskog roda, te ju je Poslanik ostavio sebi. Rodila mu je sina Ibrahima. Umrla je 16. godine po Hidžri. Ukopana je u groblju El-Beki'. Neki kažu da je umrla u mjesecu muharremu 15. godine po hidžri.

Poslanikova, sallallahu 'alejhi ve sellem, djeca

Rekli smo da je svu djecu, osim Ibrahima, dobio s Hatidžom. Oni su:

1. El-Kasim. On je Poslanikovo najstarije dijete. Po njemu je dobio nadimak Ebu el-Kasim. Živio je i prohodao, potom je umro. Imao je oko dvije godine.

2. Zejneba. Ona je njegova najstarija kćerka. Doživjela je nesreću u ime Allaha pa je Poslanik rekao: ***Ona je moja najbolja kćerka.*** Rođena je nakon El-Kasima. Udala se za Ebu-l-'Asa ibn er-Rabi'. On je sin njene tetke po majci Hale bint Huvejlid. Rodila je sina Aliju i kćerku Umamu. Nju je Poslanik nosio u naručju dok je klanjao. Umrla je sprva osme godine po Hidžri u Medini.

3. Rukajja. Nju je oženio Osman ibn 'Affan. Rodila je sina Abdullaha. Bilo mu je šest godina kada ga je pijetao kljucnuo u oko od čega je umro. Rukajja je umrla dok je Poslanik bio na Bedru. Zejd ibn Harise je donio radosnu vijest o pobjedi, a nju su već zakopali.

4. Ummu Kulsum. Poslanik ju je udao za Osmana ibn 'Affana nakon Rukajjine smrti, kada se vratio sa Bedra. Nije rodila djecu. Umrla je u mjesecu ša'banu, devete godine po Hidžri. Ukopana je u groblju El-Beki'.

5. Fatima. Ona je najmlađa Poslanikova kći i njemu najdraža. Ona je velikan među dženntlijkama. Oženio ju je Alija nakon bitke na Bedru. Rodila je dva sina Hasana i Husejna i dvije kćeri Zejnebu i Ummu Kulsum. Omer je oženio Ummu Kulsum i rodila je sina Zejda. Nakon Omerove smrti oženio ju je 'Avn sin njenog amidže Dža'fera. Nakon 'Avnove smrti oženio ju je njegov brat Muhammed. Umro je i Muhammed, pa je oženi njegov brat Abdullah. Umrla je u braku s njim. Fatima je umrla šest mjeseci nakon Poslanikove smrti.

6. Abdullah. Priča se da je rođen u islamu, a ima i onih koji tvrde da je rođen prije islama. Umro je kao dijete. Bio je posljednje Hatidžino dijete.

7. Ibrahim. Rodio se u Medini. Majka mu je Marija, koptkinja. Rođen je u mjesecu džumada-l-'ulau ili džumada-l-ahiru devete godine po Hidžri. Umro je dvadeset devetog ševvala, desete godine po Hidžri. Na dan njegove smrti u Medini se dogodilo pomračenje sunca. Bio je dojenče kada je umro. Imao je svega šesnaest ili osamnaest mjeseci. Ukopan je u groblju El-Beki'. Poslanik je rekao: ***On ima dojilju u Džennetu dok ne upotpuni dojenje.***

Prvih petero djece dobio je prije poslanstva i vjerovjesništva.

O Poslanikovim, sallallahu 'alejhi ve sellem, fizičkim i moralnim osobinama

Poslanik je bio obdaren fizičkom i moralnom ljepotom. U vezi s tim preneseno je mnogo jasnih hadisa. Ovdje ćemo ukratko prezentirati njihova značenja.

O licu i dijelovima tijela na licu

Poslanikovo lice bilo je lijepo, bijelo, okruglo prožeto crvenilom. Sijalo je poput punog Mjeseca. Kada bi ga nešto obradovalo lice mu je sijalo kao komad mjeseca. Crte njegovog lica sijale su kao munje iz oblaka, kao da se Sunce ogleda u njemu. Kada bi ga vidio kao da vidiš izlazeće sunce. Znoj na njegovom licu izgledao je kao biseri. Njegov znoj mirisao je ljepše od mošusa. Kada bi se naljutio lice bi mu pocrvenjelo kao da je posuto bobicama nara.

Obrazi nisu bili izraženi. Čelo je bilo široko. Obrve su mu bile istančane i u položaju luka, nisu bile spojene, iako se u nekim opisima spominje da su bile spojene. Imao je krupne oči. Bjeloočnica je bila pocrvena, a zjenica veoma crne. Trpavice su bile guste i duge. Ko ga pogleda rekao bi da je koristio surmu, a nije.

Imao je malo uvijenu nosnu kost. Svjetlo je iz njega isijavalo. Ko ne bi pogledao dobro pomislio bi da hoda dignuta nosa. Imao je lijepo oblikovane uši, lijepa i velika usta. Imao je razdvojene prednje zube, a i drugi zubi bili su razdvojeni. Očnjaci su bili blistavi. Kada bi se nasmijao zubi su blistali poput kapi iz oblaka. Zubi su mu blistali pa kada je govorio kao da mu iz usta izlazi svjetlo. Imao je najljepšu usnu šupljinu.

Imao je lijepu i gustu bradu. Popunjavala je sve od uha do uha. Prekrivala je cijeli vrat. Bila je veoma crna. Na sljepoočnicama i ispod donje usne imao je malo bijelih dlaka i ništa više.

O glavi, vratu i kosi

Imao je krupan gornji dio glave i dug vrat. Vrat je izgledao poput srebrenog ibrika. Kosa mu je dopirala do pola ušiju ili do resica ušiju, ponekada je prelazila tu granicu pa ponekad i do ramena. Malo je osjedio i na vrhu glave, ali to je bilo vrlo malo tako da je imao svega dvadesetak sijedih na cijeloj glavi. Kosa mu je bila blago valovita. Češljao se s vremena na vrijeme. Pravio je razdjeljak na sredini glave.

O udovima i drugim dijelovima tijela

Kosti poput lakata, plećki i koljena bile su mu krupne. Prijelaz od šaka do podlaktice bio je izdužen. Podlaktice bile su, također, velike, šake i stopala široki. Nije imao udubljenja na tabanima i dlanovima. Ruke su mu bile nježne, nježnije od svile i brokata, hladnije od snijega i ljepše su mirisale od mošusa. Nadlaktice, podlaktice i donji ekstremiteti bili su veliki. Pete i potkoljenice su bile mršave. Imao je široka pleća, spuštene udove, i široke grudi. Nije bio maljav po tijelu, od vrata do popka imao je samo jednu nit dlaka poput grančice. Nije imao drugih dlaka na grudima i stomaku. Plećke i podlaktice bile su prekrivene dlakama. I grudi i stomak bili su u istoj ravni. Ispod pazuha mu je bilo crvenilo okruženo bjelilom. Leđa su bila poput srebrene ploče.

O stasu i tijelu

Bio je lijepog i umjerenog stasa, osrednje visine, ni visok ni nizak. Malo je naginjao visini, više nego niskosti. Bio je viši od svih koji su smatrani visokim kada bi hodali s njim. Imao je skladno i popunjeno tijelo. Nije bio ni mršav, ni debeo. Među trojicom bio je najljepši i naočitiji od njih.

O mirisu Poslanikovog, sallallahu 'alejhi ve sellem, tijela

Poslanikovo, *sallallahu 'alejhi ve sellem* tijelo, znoj i udovi mirisali su ljepše od svakog mirisa. Rekao je Enes: *Nikada nisam pomirisao amber ni mošus niti bilo šta drugo, a da Poslanik, sallallahu 'alejhi ve sellem, nije ljepše mirisao.* Džabir je rekao: *Znalo se da je Poslanik, sallallahu 'alejhi ve sellem,*

prošao nekim putem po mirisu. Nakon rukovanja ruka onoga s kim se rukovao mirisala je cijeli dan. Dijete koje bi pomilovao po glavi bilo bi prepoznatljivo među drugom djecom po mirisu. Ummu Sulejm je sačuvala njegov znoj u flašici da bi poslužio kao miris jer je mirisao kao najljepši miris.

Kako je hodao?

Hodao je veoma brzo, niko ga nije mogao stići. Nije hodao lijeno i iznemoglo. Rekao je Ebu Hurejre: *Nisam vidio da neko onako brzo ide kao Poslanik. kao da zemlja bježi pod njim. Mi bismo se zamorili hodajući s njim, a on nije osjećao nikakav zamor.*

Stajao bi na zemlju cijelim stopalom. Nije imao ravne tabane. Okretao se cijelim tijelom. Kretao bi se prema nečemu i okretao se od njega cijelim tijelom. Hodao je kao da se spušta sa uzvisine. Koračao je s noge na nogu i hodao skrušeno.

O glasu i govoru

Glas mu imao malo oštrine. Pričao je lijepo i staloženo. Kada je ćutao bio je dostojanstven, a kada je govorio bio je veličanstven. Riječi su mu bile poput biserne ogrlice koja se prekinula pa prosula. Govor je otpočinjao i završavao sa krajeva. Govorio je odsječno bez suvišnih riječi, ali ni manjka riječi. Svako slovo bi jasno izgovarao. Bio je rječit i retoričar. Govorio je tečno jasnim riječima. Niko se nije mogao mjeriti s njim u rječitosti ma koliko bio rječit. Podarena mu je rječitost tako da je sa malo riječi govorio puno sa mudrošću i jasnoćom.

Ukratko o Poslanikovom, sallallahu 'alejhi ve sellem, moralu

Bio je uvijek veseo i pristupačan. Nije bio grub i osor i nije dizao glas na pijacama. Najviše se osmijehivao od svih ljudi. Najmanje se ljutio od svih ljudi, a najbrže bio zadovoljan. Birao je uvijek lakše ako nije grijeh, a ukoliko je bio u pitanju grijeh bio je najdalji od njega. Nikada se nije svetio zbog sebe, kažnjavao je samo kada bi bile pogažene Allahove zabrane.

Bio je najplemenitiji, najhrabriji, najizdržljiviji i najstrpljiviji čovjek na neugodnostima. Bio je najdostojanstveniji i najstidljivi čovjek. Vidjelo mu se na licu kada nešto ne bi volio. Nije upirao pogled u lice nikome. Nikome nije činio ništa ružno.

Najpravedniji, najčedniji, najiskreniji čovjek u govoru. Bio je najpovjerljiviji čovjek. Prije islama nazvali su ga Povjerljivi. Bio je najskromniji i najdalji čovjek od oholosti. Pridržavao se ugovora kao niko. Spajao je rodbinske veze kao niko. Bio je najsamilosniji i najblaži. Najljepše se ponašao i bio najbolji životni drug. Najljepše se ophodio s drugima i bio je daleko od razvrata, razvratna govora i proklinjanja. Klanjao je dženaze, družio se sa siromasima, odazivao se pozivu robova, nije se uzdizao iznad njih u pogledu odjeće i hrane. Služio je onoga ko je njega služio i nije kritikovao sluge, štaviše nikada slugi nije rekao ni *uff*.

Njegove osobine i odlike nije moguće opisati. Zato, zadovoljit ćemo se sa ovim kratkim opisom. Molimo Allaha da primi od nas ovo skromno djelo i da nas uputi na put nejodabranijeg poslanika i vođe vjerovjesnika i bogobojaznih, Muhammeda, najboljeg stvorenja.

Allahu moj, donesi salavat i selam na Poslanika, njegovu porodicu i njegove čestite ashabe. Počasti nas da budemo pod njegovom zastavom na Sudnjem danu! Primi našu dovu, Gospodaru svjetova!

Kraj mjeseca zu-l-hidždžeta, 1413. h.g.

SADRŽAJ:

U ime Allaha, Milostivog, Samilosnog! 5

MUHAMMEDOVO, SALLALLAHU 'ALEJHI VE SELLEM, PORIJEKLO, ODRASTANJE I ŽIVOT PRIJE POSLANSTVA 7
Plemenito porijeklo 7
Pleme 7
Porodica 8
Rođenje 9
Dojenje 10
Boravak u plemenu Benu Sa'd 10
Berićet u kući u kojoj je proveo period dojenja 11
Vjerovjesnikov, sallallahu 'alejhi ve sellem, boravak u plemenu Benu Sa'd nakon dojenja 11
Otvaranje Poslanikovih, sallallahu 'alejhi ve sellem, grudi 12
Povratak brižnoj majci 12
Boravak kod osjećajnog djeda 12
Boravak kod samilosnog amidže 13
Poslanikovo, sallallahu alejhi ve sellem, putovanje u Šam i susret s pobožnjakom Behirom 13
Sukob El-Fidžar - Grješni sukob 13
Pakt El-Fudul 14
Život proveden u radu 15
Putovanje u Šam i trgovanje Hatidžinom, radijallahu 'anha, robom 15
Sklapanje braka s Hatidžom, radijallahu 'anha 16
Poslanikova, sallallahu alejhi ve sellem, i Hatidžina, radijallahu 'anha, djeca . 17
Gradnja Ka'be i uzimanje Poslanika, sallallahu alejhi ve sellem, za sudiju 17
Život prije vjerovjesništva 18

VJEROVJESNIŠTVO I POZIV U VJERU 19
Predznaci vjerovjesništva i radosne vijesti 19
Početak vjerovjesništva i spuštanje objave 19
Kada je otpočelo vjerovjesništvo i spuštanje objave 20
Prekid, zatim, nastavak objave 21
Poziv u vjeru 23

Prvi muslimani 24
Ibadet vjernika i njihov odgoj 26

JAVNI POZIV U VJERU 27
Poziv rodbini 27
Na brdu Es-Safa 28
Kurejšijski dogovor o odvraćanju hadžija od poziva u vjeru 30
Razne metode suprotstavljanja pozivu u vjeru 31
Mučenje muslimana 48
Odnos mušrika prema Poslaniku, sallallahu 'alejhi ve sellem 51
Pregovori između Kurejšija i Ebu Taliba 51
Kurejšijsko upozorenje i izazov upućen Ebu Talibu 52
Čudan prijedlog Kurejšija i interesantan Ebu Talibov odgovor 52
Nasilnički ispadi prema Poslaniku, sallallahu 'alejhi ve sellem 53
El-Erkamova, radijallahu 'anhu, kuća 56
Hidžra u Abesiniju 57
Mušričko slaganje s muslimanima i padanje na sedždu u suri En-Nedžm 57
Povratak muhadžira u Mekku 58
Druga hidžra u Abesiniju 58
Kurejšijska spletka muhadžirima u Abesiniji 58
Mušričke nedoumice 60
Mučenja i pokušaj ubistva 60
Kako je Hamza, radijallahu 'anhu, prihvatio islam 63
Kako je Omer, radijallahu 'anhu, primio islam 63
Reakcija mušrika na Omerovo, radijallahu 'anhu, prihvatanje islama 65
Ponos islama i muslimana nakon Omerovog, radijallahu 'anhu, islama 66
Privlačne i varljive ponude 66
Pregovori i kompromisi 68
Prizivanje Allahove, 'azze ve dželle, kazne 71
Opći bojkot i izolacija 72
Cijepanje lista i ukidanje izolacije 73
Kurejšijska delegacija kod Ebu Taliba 75

GODINA TUGE 76
Ebu Talibova smrt 76
Hatidžina, radijallahu 'anha, smrt 77
Gomilanje tuge 77
Brak sa Sevdom, potom i Aišom, radijallahu 'anhuma 78
Poslanikov, sallallahu'alejhi ve sellem, odlazak u Taif 78

MUŠRIČKE RASPRAVE S POSLANIKOM,
SALLALLAHU ‘ALEJHI VE SELLEM, I TRAŽENJE ČUDA 81
Raspolovljenje Mjeseca 84

ISRA’ I MI’RADŽ 85
Tok događaja na osnovu vjerodostojnih predanja 86

PREDSTAVLJANJE ISLAMA PLEMENIMA I POJEDINCIMA 88
O vjernicima koji nisu bili iz Mekke 89
Islam u Medini 91

PRVA PRISEGA NA AKABI 92
Poziv u islam u Jesribu 93

DRUGA PRISEGA NA AKABI 94
Dvanaesterica starješina - nekiba 96

PRESELJENJE MUSLIMANA U MEDINU - HIDŽRA 98

KUREJŠISKI SKUP U MEKKANSKOJ VIJEĆNICI I ODLUKA O ATENTATU
NA POSLANIKA, SALLALLAHU ‘ALEJHI VE SELLEM 99

IZMEĐU KUREJŠIJSKOG PLANA
I ALLAHOVOG, AZZE VE DŽELLE, UPRAVLJANJA SVIM 100

POSLANIKOVO, SALLALLAHU ‘ALEJHI VE SELLEM,
PRESELJENJE U MEDINU - HIDŽRA 101
Izlazak iz kuće 101
Tri noći provode u pećini Sevr 101
Na putu za Medinu 102
Odsjedanje u mjestu Kuba 104
Ulazak u Medinu 105
Alijino, radijallahu ‘anhu, preseljenje u Medinu
i priključenje Poslaniku, sallallahu ‘alejhi ve sellem 106
Preseljenje Ehlu-l-bejta, (Poslanikove sallallahu alejhi
ve sellem porodice) radijallahu ‘anhum, u Medinu 106
Suhejbova, radijallahu ‘anhu, Hidžra 106
O potlačenima u Mekki 106
Medinska klima 107

POSLANIKOVI, SALLALLAHU 'ALEJHI VE SELLEM,
PRVI POSTUPCI U MEDINI 108
Izgradnja Poslanikove, sallallahu 'alejhi ve sellem, džamije 108
O ezanu 109
Bratimljenje muhadžira i ensarija 109
Postavljanje temelja islamskom društvu i Ummetu 110

KUREJŠIJSKE PROVOKACIJE 113
Kurejšijske spletke 113
Propisuje se borba 114
Slanje izvidnica i bitke 114

VELIKA BITKA NA BEDRU 117
Uvodne borbe i početak bitke 120
Ebu Džehlova pogibija 121
Dan razdvajanja 122
O poginulima na obje strane 122
Dolazak vijesti o bici u Mekku i Medinu 123
Poslanik, sallallahu 'alejhi ve sellem, kreće u Medinu 123
O zarobljenicima 124
Smrt Poslanikove, sallallahu 'alejhi ve sellem, kćerke Rukajje
i udaja druge kćeri Ummu Kulsum za Osmana, radijallahu 'anhum 124
Pohod na Benu Kajnuka' 125
Sukob zvani Es-Sevik 125
Smaknuće Ka'ba ibn el-Ešrefa 126
Pohod zvani El-Karede 127

BITKA NA UHUDU 128
Dvoboji i početak bitke 129
Mušrički nasrtaj na Poslanika, sallallahu 'alejhi ve sellem,
i dezinformacija o njegovoj pogibiji 130
Kako je postupila većina muslimana nakon opkoljenja? 131
U klancu 132
Razgovor i odluka 133
Odlazak mušrika, traženje ranjenih i ukop šehida od strane muslimana 133
Povratak i dolazak u Medinu 134
Bitka na Hamrau-l-Esedu 134

O NEKIM DOGAĐAJIMA I POHODIMA NAKON UHUDA 136
O događaju na mjestu Er-Redži' 136
Nesreća kod bunara Me'une 137

POHOD NA PLEME BENU EN-NADIR 138
Dogovorena bitka na Bedru 140

BITKA AHZAB - SAVEZNICI 141
Dogovor i kopanje kanala 141
O taborima 142
Izdaja plemena Benu Kurejze i utjecaj izdaje na tok bitke 144
Raskol među saveznicima i kraj bitke 146

POHOD NA BENU KUREJZE 148
Pogibija Ebu Rafi'a Sellama ibn Ebu el-Hukajka 150
Zarobljavanje Sumame ibn Esala, jemamskog velikana 151
Pohod na Benu Lahjan 151
Slanje vojske u El-'Is i ulazak u islam Ebu el-'Asa,
supruga Poslanikove kćerke Zejnebe 152

POHOD NA BENU EL-MUSTELIK I TO JE BITKA
ZVANA EL-MUREJSI' 153
Prvi događaj - izjava lidera munafika: Ako se vratimo u Medinu,
sigurno će jači istjerati iz nje slabijeg! 153
Drugi događaj - munafička potvora na Aišu, radijallahu 'anha 154

HUDEJBIJSKA UMRA 158
Polazak na umru i odsjedanje na Hudejbiji 158
Poslanikovi, sallallahu 'alejhi ve sellem, pregovori s Kurejšijama 159
Slanje Osmana ibn 'Affana, radijallahu anhu,
kao pregovarača sa Kurejšijama i prisega zvana Ridvan 160
Potpisivanje primirja 161
Ebu Džendelov slučaj 162
Muslimani završavaju umru i tuga muslimana zbog potpisivanja primirja 162
O slučaju muhadžirki 164
Pleme Huza'a staje na stranu muslimana 165
O potlačenima u Mekki 165
Utjecaj primirja 165

PISMA VLADARIMA I VOĐAMA 167
1. Pismo Negusu, Ashami ibn el-Ebdžeru, abesinskom vladaru 167
2. Pismo vladaru Aleksandrije El-Mukavkisu 168
3. Pismo kisri, perzijskom kralju Abervizu 169
4. Pismo kajsaru, vladaru Bizantije 169
5. Pismo El-Harisu ibn Ebu Šummru el-Gassaniju, namjesniku Damaska postavljenog od strane kajsara 172
6. Pismo poglavaru Busre 173
7. Pismo Hevzeu ibn Alijju, vladaru Jemame 173
8. Pismo Munziru ibn Savau, vladaru Bahrejna 173
9. Pismo Džejferu i njegovom bratu, vladarima Omana 174

MUSLIMANSKI ODNOSI S OSTALIM FAKTORIMA NA ARAPSKOM POLUOTOKU 175
Bitka zvana El-Gabe 175

BITKA NA HAJBERU 177
Osvajanje En-Nitata 178
Osvajanje Eš-Šikka 179
Osvajanje El-Ketibe 180
Obostrane žrtve 180
Dolazak muhadžira iz Abesinije, Ebu Hurejre i Ebban ibn Se'ida 181
Podjela Hajbera 181
Zatrovana ovca 182
Predaja stanovnika Fedeka 182
Pohod na dolinu El-Kura 182
Primirje sa stanovnicima Tejme 183
Poslanikova sallallahu 'alejhi ve sellem, ženidba i stupanje u bračne odnose sa Safijjom 183

BITKA ZATU-R-RIKA' 184
Ko će te zaštiti od mene? 184

O UMRI DOGOVORENOJ SA KUREJŠIJAMA 185
BITKA NA MU'TI 187
Slanje vojske u pohod Zatu-s-selasil 188

NAJVEĆI OSVAJAČKI POHOD - OSVOJENJE MEKKE 189
O povodu, pripremi i tajnosti 189
Na putu za Mekku 190

Ebu Sufjanovo pojavljivanje pred Poslanikom sallallahu 'alejhi ve sellem 191
Poslanikov sallallahu 'alejhi ve sellem, ulazak u Mekku 192
O čišćenju Ka'be i obavljenom namazu u njoj 194
Neću vam se svetiti 194
Prisega 194
O onima koji su pogubljeni 195
O namazu za osvojenje Mekke 196
O Bilalovom učenju ezana na Ka'bi 196
O Poslanikovom sallallahu 'alejhi ve sellem, boravku u Mekki 196
O rušenju kipova: Uzza, Suv'a i Menat 197
Poslanik sallallahu 'alejhi ve sellem, šalje Halida plemenu Benu Džezime ... 197

BITKA NA HUNEJNU 199
Potjera za mušricima 201
Bitka za Taif 201
O podjeli plijena i zarobljenicima 202
O prigovoru ensarija i Poslanikovom sallallahu 'alejhi ve sellem, govoru 203
Dolazak delegacije plemena Hevazin 204
Umra zvana El-Dži'rane 205
O odgojnim mjerama poduzetim prema plemenu Temim
i njihovom ulasku u islam 205
O rušenju kipa plemena Benu Tajj zvanog El-Fels
i ulazak u islam Adija ibn Hatima 205

BITKA NA TEBUKU 207
Pripreme muslimana za sukob sa Bizantincima 207
Pokret islamske vojske ka Tebuku 208
Dvadesetodnevni boravak na Tebuku 209
Zarobljavanje Ukejdira Dumeti-l-Dzendela 209
Povratak u Medinu 210
O rušenju štetne džamije - Mesdždidu-d-dirar 210
Kako su Medinelije dočekale Poslanika sallallahu 'alejhi ve sellem 211
O onima koji su izostali iz bitke 211

RIJEČ-DVIJE O BITKAMA 213

O HADŽDŽU KOJI JE PREDVODIO
EBU BEKR, RADIJALLAHU 'ANHU 214

O DELEGACIJAMA, DA'IJAMA I NAMJESNICIMA 215
Delegacija plemena Abdu-l-Kajs 216
Delegacije Damama ibn Sa'lebe iz plemena Benu Sa'd ibn Bekr 217
Delegacija plemena 'Uzra i Belijje 218
Delegacija plemena Benu Esed ibn Huzejme 218
Delegacija plemena Tedžib 219
Delegacija plemena Benu Fezare 219
Delegacija iz Nedžrana 219
Delegacija Taifa 221
Delegacija plemena Benu 'Amir ibn Sa'sa' 222
Delegacija plemena Benu Hanife 223
Dolazak izaslanika vladara plemena Himjer
i slanje Mu'aza ibn Džebela i Ebu Musaa el-Eša'rija kod njih 224
Delegacija plemena Hemedan i slanje Halida i Alije kod njih 224
Delegacija plemena Benu Abdu-l-Medan 225
Ulazak u islam plemena Benu Mizhadž 226
Delegacija plemena Ezd Šenu'e 226
Dolazak Džerira ibn Abdullaha el-Bedželija i rušenje kipa Zu-l-Halisa 226
Pojava i smaknuće El-Esveda el-Ansija 227

OPROŠTAJNI HADŽDŽ 228
Slanje vojske na čelu sa Usamom ibn Zejdom 231

PRESELJENJE U UZVIŠENO DRUŠTVO 232
Znakovi rastanka 232
Početak bolesti 233
Naredbe i oporuke 233
Poslanik sallallahu 'alejhi ve sellem, postavlja Ebu Bekra
za imama u namazu 234
Sav imetak podijelio je u sadaku 234
Posljednji dan na Dunjaluku 235
Smrtna agonija i smrt 235
Nedoumica ashaba i Ebu Bekrov stav 236
Izbor Ebu Bekra za njegovog nasljednika - halifu 237
Priprema i ukop časnog tijela 238

POSLANIKOVI, SALLALLAHU 'ALEJHI VE SELLEM, UKUĆANI 239
Poslanikova, sallallahu 'alejhi ve sellem, žene 239
Poslanikova, sallallahu 'alejhi ve sellem, djeca 242
O Poslanikovim, sallallahu 'alejhi ve sellem, fizičkim i moralnim osobinama 243
O licu i dijelovima tijela na licu 243
O glavi, vratu i kosi 244
O udovima i drugim dijelovima tijela 244
O stasu i tijelu 244
O mirisu Poslanikovog, sallallahu 'alejhi ve sellem, tijela 244
Kako je hodao? 245
O glasu i govoru 245
Ukratko o Poslanikovom, sallallahu 'alejhi ve sellem, moralu 245